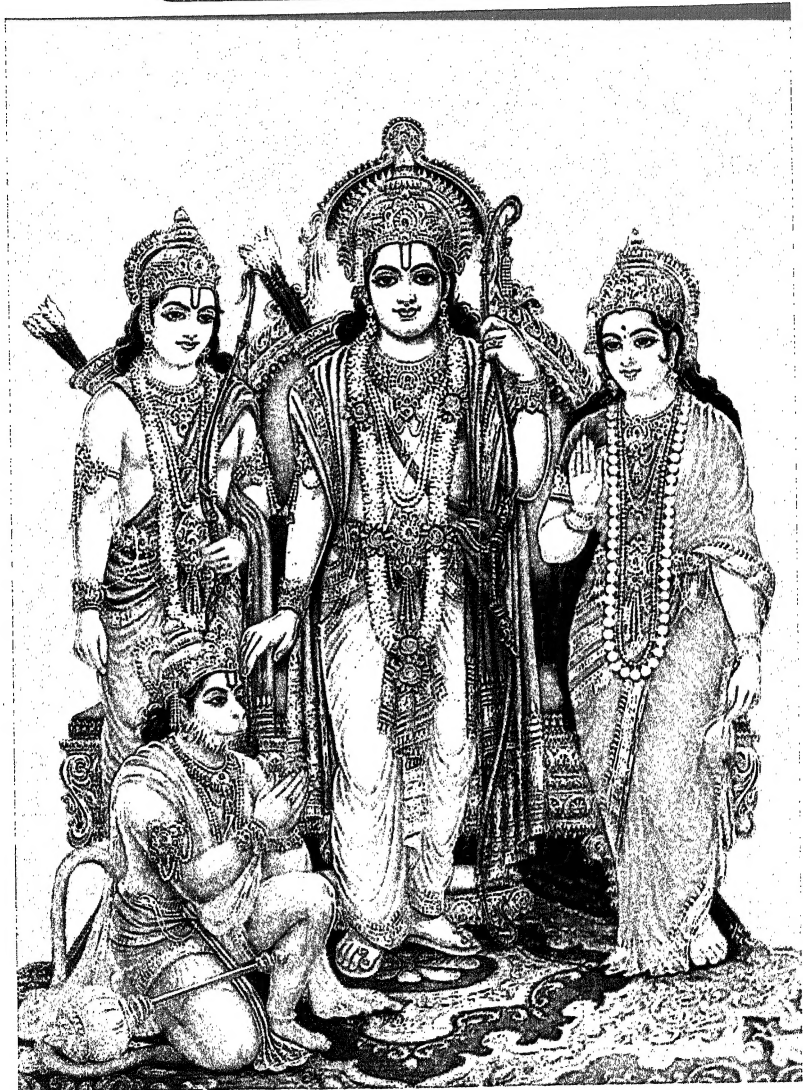

శ్రీ రామ భక్తి

సాక్షాత్తుడైన కరుణ విచారాలు

రచయిత్రి

ఆర్వ హృదయాభిజ్ఞ శ్రీమతి శోభాణి వెంకట సుందర్ పేరద

కాశీ ౧౯౮౧

శ్రీ రామ హరి

స్తోత్ర నాను కవచ వినరణములు

శుక్లావ్యురధరం విష్ణుం శశివర్ణం చతుర్భుజమ్ ।
ప్రసన్నవదనం ధ్యాయే త్వర్ష విఘ్నోప శాంతయే ॥

ఆధ్యాత్మిక రచయిత్రి

“ఆర్ష హృదయాభిజ్ఞ”

శ్రీమతి రోహిణి వెంకట సుందర వరద రాజేశ్వరి

శ్రీ బాబా భవన్, భారత్‌పేట, 1వ లైను, గుంటూరు - 522 002 (ఆంధ్ర)

ప్రథమ ముద్రణ : 1997

ప్రతులు : 1000

© రచయిత్రివి

వెల : రు. 125/-

ప్రతులకు : రచయిత్రి

లేజర్ టైప్ సెట్టింగ్ :

షిర్డీసాయి గ్రాఫిక్స్

10/1, అరండల్ పేట,

గుంటూరు - 2.

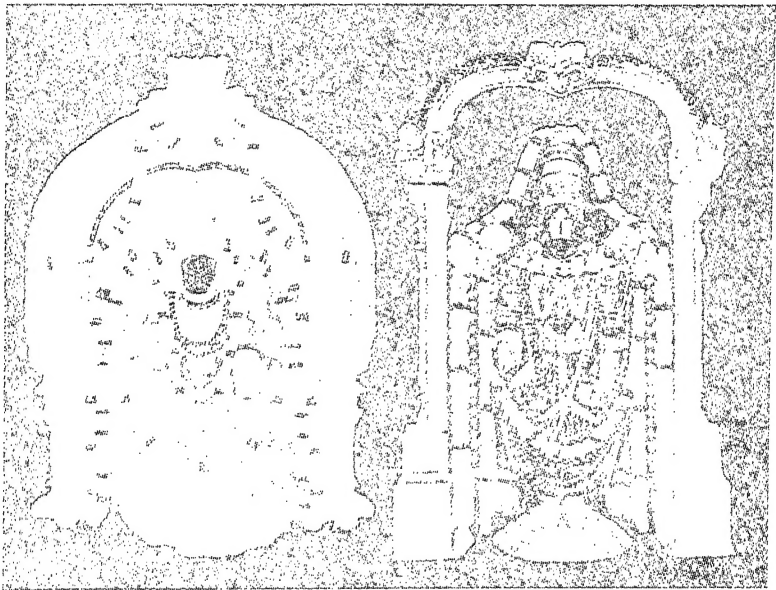
☎ 222 172 (R)

ముద్రణ :

బాపూజీ ఆఫ్సెట్ ప్రింటర్స్

3/1, నెహ్రూనగర్, గుంటూరు-1.

☎ 222 172.

"THIS BOOK IS PUBLISHED WITH THE FINANCIAL ASSISTANCE OF
TIRUMALA TIRUPATI DEVASTHANAMS
UNDER THE SCHEME AID TO PUBLISH RELIGIOUS BOOKS"

తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానము వారి ఆర్థిక సహాయముతో ఈ పుస్తకం ముద్రితం.

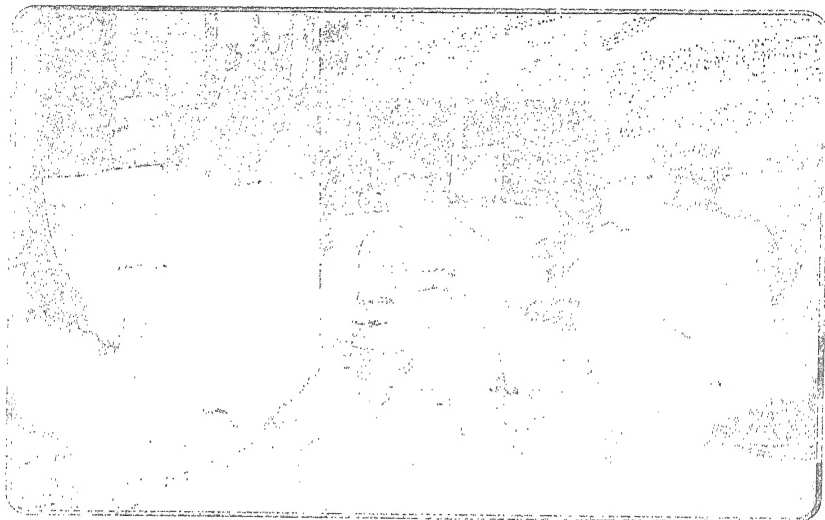
శ్రీరామ బక్తి గ్రంథాన్ని ఏ. ఏ. 10-1997న

వేదవిశ్వ విద్యాలయ ప్రాంగణం - సీతానగరంలో అవిష్కరిస్తున్న

వైష్ణవ పీఠాధిపతులు

శ్రీ శ్రీ శ్రీ త్రిదండి శ్రీమన్నారాయణ రామానుజ చిన్నజీయర్ స్వామివారు

అధ్యాత్మిక రచయిత్రి శ్రీమతి రోహిణి వెంకట సుందర వరద రాజేశ్వరి

అమల రుక్మిణీదేవిగారికి!

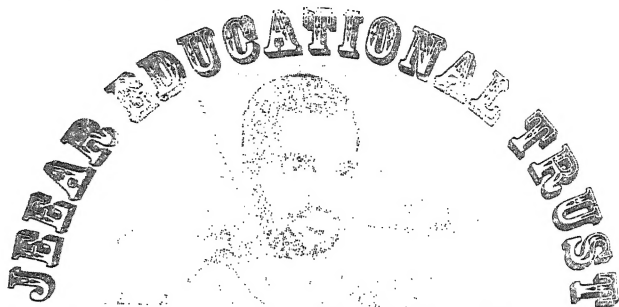
గీతామయ సాహిత్యం అమల!

దేవతామయ సాహిత్యం అమల!

అమలకు కల్యాణం పంపమని నీ న వద్దెక్కినా
మనం అ సుఖమని ప్రకాశింపజేయ
సాక్షాత్తులను లభింపజేయక!

అమల రుక్మిణీదేవిగారికి!

6/10/1997.

**H.H. Tridandi Srimannarayana
Ramanuja Chinna Jeear Swamy**

The Jeear Educational Trust has
the honour and Privilege of conferring the Degree of

Doctor of Devotional Literatures
Honoris causa

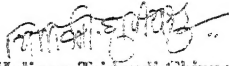
on

Smt. R.V.S.V. Rajeswari

in view of Chaturamasya Celebrations
in recognition and appreciation of her distinguished
Services to the advancement of learning and the
promotion of human Values

in **Ubhaya Vedanta Pandita Sabha**
at Jeear Educational Trust, Seethanagaram
held on Monday the 6th October 1997

Seethanagaram
6-10-97

His Holiness Tridandi Chinna
Srimannarayana Ramanuja
Jeear Swamy

సూర్యునివలె ప్రకాశమును చంద్రునివలె చల్లదనమును
 భక్తజనులపై ప్రసరింప జేయువారును
 నగుమోముతో కరుణాకటాక్ష వీక్షణములతో
 అర్చులను, ఆశ్రితులను సేదదీర్చి దరిజేర్చుకొను వారును
 కర్తవ్యమును బోధించి దారి చూపి గమ్యమును జేర్చువారును
 వేద విశ్వ విద్యాలయ స్థాపకులు, శ్రీమన్నారాయణ స్వరూపులు,
 నన్నాదరించి శంఖ చక్ర ముద్రాంకితురాలను గావించిన
 నా గురు దేవులు, వైష్ణవ పీఠాధిపతులు

శ్రీ శ్రీ శ్రీ త్రిదండి శ్రీమన్నారాయణ రామానుజ తిన్నజీయరు స్వామివారికి

హార్థిక భక్తి ప్రపత్తులతో
 తొలి ప్రణామములు

ఆర్.వి.యస్.వి. రాజేశ్వరి
 రామానుజదాసి

ॐ

LATE SHRI. N.V.S. RAMA RAO

B.A., L.L.B., L.S.G.D.,

Announcer, All India Radio, Hyderabad.

President : A.P. Akasavani Announcers Association

Vice President : National Federation of A.I.R. Announcers

General Secretary : Eelapata Raghu Ramaiah Cultural Association
(Regd.) Hyderabad

శ్రీ కృష్ణపాత్రలో శ్రీ N.V.S. రామారావు

అంకితం

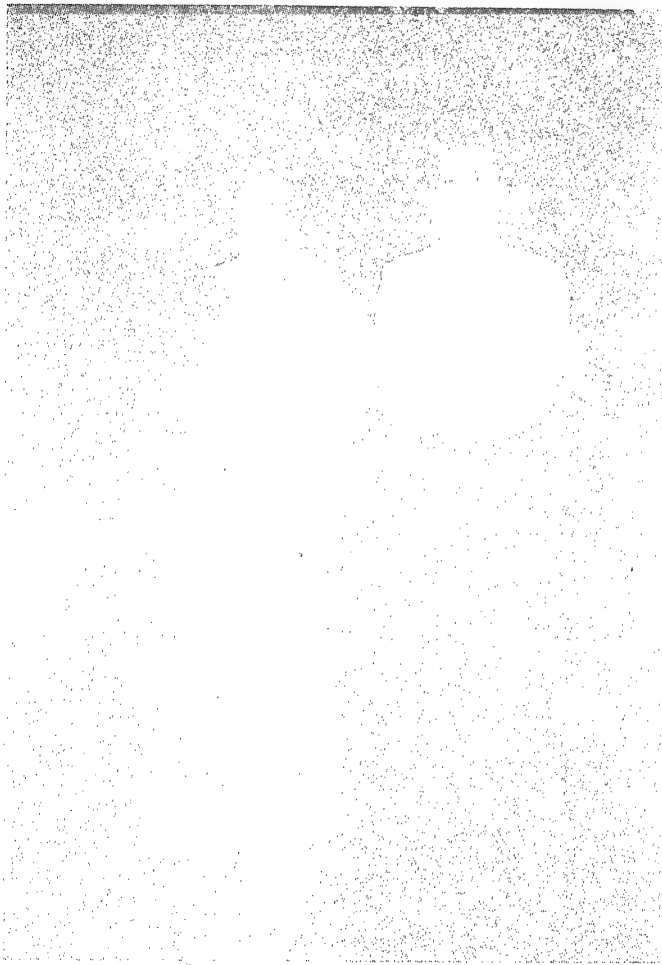

తమ్ముడా, సీతారామ్
 మన బాబాయి ఈలపాట రఘురామయ్య
 నీ పేరు వెంకట సీతారామరావయ్య
 ఆయన అనేక వేషాలు వేశాడు
 నీవూ ఎన్నో వేషాలు వేశావు
 అయినా ఆయన కృష్ణుని వేషాల్లో రెపించాడు
 నీవూ కృష్ణుని వేషాల్లోనే పేరు గడించావు
 అందరికీ నీవు ఎల్లయ్య మామవు
 నాకు మాత్రం తమ్ముడు సీతారామవు
 ఎందుకో ఎలాగో ఈలోకానికి వచ్చావు
 ఏవో బసవో కాలివో చేశావు
 ఎలాగో ఏవేవో నేను వ్రాస్తూ వచ్చాను
 ఎవరి కొడికి పట్టుని యోగం కొడికి పట్టించావు
 గవర్నర్లు ముఖ్య మంత్రులు ఉపరెడ్డిపతులు
 రెడ్డి పతులూ కొడికి నీవల్ల ఆవిష్కర్తులు
 నామీద నీకెంత ప్రేమ
 నామీద నాకున్నది నేననవలసింది కాదు
 ఏమిటి దీనికి కారణం ?
 ఏకాదశరులం కావటమా ?
 ఏకాదశరులెందరు లేరు ?
 ఇలా ఉంటున్నారో అందరూ ?

ఆకాశంలో ఒక పెరుపులో పెరుపు
 ఆ పెరుపులో అడవిలో పెరిపించ
 ఎన్నిళ్ళో ఉండవలసిన కొడవు
 ఎన్నిళ్ళున్నా ఏమైనా చేయగల కొడవు
 ఎందుకో ఎక్కడికో
 తొందరపడి వెళ్ళిపోయావు
 ముందు ఏంటవలసిన కొళ్ళకంటే
 ముందే ఏంటించుకొని వెళ్ళిపోయావంటే
 ఎవరిని ఏమని ఏమనుకొని ఏం ఆశం ?
 అందరూ నీమాట వినిరి
 అయినా నీవెవరి మాట వినవు
 ఆకాశానికి తప్పు అంతే కద
 ఆకాశానికే వెళ్ళిపోయావు
 నిన్నెరిగిన ఎవరూ నిన్ను మరచరు
 నేనెలా మరచగలను ?
 సితారెమ్, తమ్ముడు,
 శ్రీరామ భక్తి కంటే నేనేమివ్వగలను ?
 ఇది నీది
 ఇలా అందించే వంతు మాత్రమే నాది

- కోహిణి వెంకట సుందర వరద రాజేశ్వరి

ఈ గ్రంథ ముద్రణకు విశాల హృదయముతో సహాయ సహకారము
లందించిన సహృదయ మాన్య మహోదయులు, సంఘ సేవాతత్పరులు,
దైవానుగ్రహ సంఘాతులైన పుణ్య దంపతులు

SMT. & SHRI KILARU P. PRASAD GARU

Prasad Acumeter Pvt. Ltd.,

Hyderabad.

ఈ గ్రంథ ముద్రణకు విశాల హృదయముతో సహాయ సహకారము
లందించిన సహృదయ మాన్య మహోదయులు, సంఘ సేవాతత్పరులు,
దైవానుగ్రహ సంభూతులైన

SHRI K.P. REDDIAR GARU
Ex. Member of Parliament
Hyderabad.

ఈ గ్రంథ ముద్రణకు విశాల ప్రియముతో సహాయ సహకారము
లందించిన సహృదయ మాన్య మహోదయులు, సంఘ సేవాతత్పరులు,
దైవానుగ్రహ సంభూతులైన

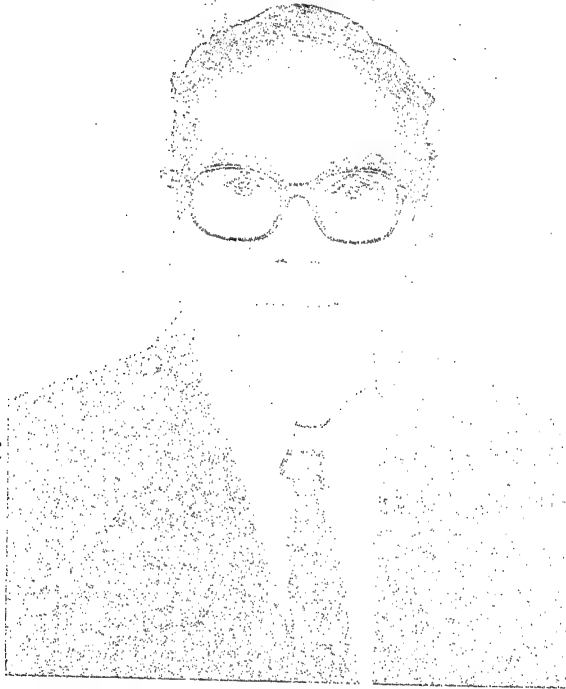
SHRI T.R. PRABHU GARU

B.Sc., B.Tech.,

Managing Director

Chaitanya Packagings Pvt. Ltd., Guntur.

ఈ గ్రంథ ముద్రణకు విశాల వ్యదయముతో సహాయ సహకారము
లందించిన సవ్యదయ మాన్య మహోదయులు, సంఘ సేవాత్మరులు,
దైవానుగ్రహ సంభూతులైన

Rtn. PHF. VEMU BHAVANARAYANA GARU
President, B.H.H. Degree College & Junior College for Women
Guntur

ఈ గ్రంథ ముద్రణకు విశాల హృదయముతో సహాయ సహకారము
 లందించిన సహృదయ మాన్య మహోదయులు, సంఘ సేవాత్మకులు,
 దైవానుగ్రహ సంభూతులైన పుణ్య దంపతులు

SMT. & SHRI Dr. B.V. RAMA RAO GARU

M.S.(Gen. Surgery), M.C.H. (Cardiac Surgery)

Chairman & Managing Director

Batreddi Hospital Pvt. Ltd., Hyderabad.

Victor Chang Heart Institute & Research Center

(New City Hospital), Secunderabad.

Badam Saroja Devi Memorial Hospital, Hyderabad

ఈ గ్రంథ ముద్రణకు విశాల వ్యాదయముతో సహాయ సహకారము
లందించిన సవ్యాదయ మాన్య మహోదయులు, సంఘ సేవాత్మరులు,
దైవానుగ్రహ సంభూతులైన పుణ్య దంపతులు

Dr. GORANTLA LAKSHMI NARAYANA GARU

M.S. (GEN.), F.I.C.S., F.A.I.M.S.

DR. GORANTLA ARUNA GARU

M.B.B.S., D.G.O.

Jeevan Nursing Home, Guntur

ఈ గ్రంథ ముద్రణకు విశాల స్వదయముతో సహాయ సహకారము
లందించిన సహృదయ మాన్య మహోదయులు, సంఘ సేవాత్మకులు,
ద్వైవానుగ్రహ సంభూతులైన

SHRI T. RAM GOPAL GARU,
Executive Director
Andhra Pradesh Industrial Development Corporation Ltd.,
Hyderabad.

ఈ గ్రంథ ముద్రణకు విశాల హృదయముతో సహాయ సహకారము
లందించిన సహృదయ మాన్య మహోదయులు, సంఘ సేవాత్మకులు,
దైవానుగ్రహ సంభూతులైన

SHRI. M.H. RAO GARU

Chief Executive

Andhra Pradesh Cement Manufacturer's Association
Hyderabad.

VEDIC UNIVERSITY
JEEAR EDUCATIONAL TRUST.
SITHANAGARAM - 522 501.
GUNTUR DISTRICT.
Date : 14 - 9 - 1997

His Holiness
VAISHNAVA PEETADHIPATI

TRIDANDI CHINNA SRIMANNARAYANA
RAMANUJA JEEYAR SWAMJI

SRIMANNARAYANA RAMANUJA YATHIBHYO NAMAHA

శ్రీమతే నారాయణాయ నమః

అనేక మంగళా శాసనములు

మానవుడు జ్ఞానం కల ప్రాణి. దేవి గుర్తించాలో, గుర్తించి ఏమి చేయాలో మాత్రం తెలియని ప్రాణి. జగత్తును సృజించిన వాడొకడున్నాడని తెలిసిన వేదశాస్త్రము, ఈ జగత్తును ఇలానిలిపి ఉంచేవాడు, రూపు మార్చేవాడు కూడా వాడేనని ఘోషిస్తోంది. ఇందులోని వన్ని వాడి వల్ల నడుస్తాయి కనుక ప్రతి వస్తువులో వాణ్ణి భావించి పని చేయాలని, అలానే నూరు నూరు సం॥ లు బ్రతకాలని ఆదేశిస్తోంది.

అదెలాగో, చూపించడం గూడ తన బాధ్యతగనే భావించిన ఆ వెనుక వాణ్ణి 'భగవంతుడు' అంటాం. వానిని పిలుచునపుడు ఏకవచనంలో పిలిచేటంత సాన్నిహిత్యం మనకి అనుగ్రహించాడు. అంతేకాక, అవసర పడ్డపుడు తనే నేరుగానో, లేదా, ఎవరో ఒకరిని

Sri Hampi Virupaksha Vidyaranya

Maha Samsthanam

(Pampakshetram) Vijayanagara Empire

(HAMPI), Kamalapura Board,

Hampi Temple, Hampi Post - 583 211

Hospet Taluk, Bellary District,

Karnataka State.

Camp : HAMPI

Date : 15-7-97

His Holiness

SRI HAMPI VIRUPAKSHA VIDYARANYA

MAHA PEETADHIPATI

SRI SRI SRI JAGADGURU SHANKARACHARYA

SRI MADHABHINAVODDANDA NARASIMHA

BHARATHI MAHA SWAMIJI

MESSAGE

To

Smt. R.V.S.V. Rajeswari

Regarding Sri Rama Bhakthi written in Sanskrit the same you have taken Translation into Telugu which work is carrying by you is satisfaction to me because Sri Rama Bhakthi is spreading at in Guntur Dt. which through from you is highly Indication of Sri Ramanama prasaram. God Sri Rama served to the people in his time is True life which Rama's life covered Maryada and Truth and honest and followed sanathana Dharma. Even remarkable nowadays peoples life lift Indication. Such base of Sri Ramachandra Murthy's Sri Rama Bhakthi poems to help all of peoples Bhakthi knowledge in high man kind. In this regard we bless to you God Sri Rama Chandra help you in your writing is sure we expects.

Nothing more to Pen.

Always at your service and at your door

with kind blessings

Sri P.V. Swamigalu

Pushpagiri Mahasamsthanam
PUSHPAGIRI - 516 166
Mochampet, Cuddapah
Station : HYDERABAD
Date : 22-07-97

His Holiness
SRI PUSHPAGIRI PEETADHIPATI

JAGADGURU SANKARACHARYA
SRI VIDYA NRUSIMHA BHARATHI SWAMIJI

శ్రీ శ్రీ శ్రీ జగద్గురు శ్రీ మత్పరమహంస పరివ్రాజకాచార్య
వర్యేత్యాది సమస్త బిరుదావళి విరాజమాన శ్రీ పుష్పగిరి పీఠాధీశ్వరులు శ్రీ
మదభినవద్దండ శ్రీ విద్యానృసింహ భారతీ స్వామివారు అస్మదత్యంత ప్రీయ
శిష్యులు శ్రీమతి ఆర్.వి. యస్.వి. రాజేశ్వరి వారికి ఆశీషరంపరాపూర్వకముగా
వ్రాయించి పంపు నారాయణ స్మరణ పత్రిక అనంతరమ్

మంగళా శాసనము

మేము ఈ మధ్య సంచార కార్యక్రమములో నున్నందు వలన, మీ
“శ్రీరామ భక్తి” గ్రంథమును చూచుటకు వీలు లేకపోయినది. అందుచే వెంటనే
మా అభిప్రాయము అందించలేక పోయినాము.

మీ “శ్రీరామభక్తి” గ్రంథమును చూచినంతనే, మీకుగల శ్రీరామభక్తి
అభివ్యక్తమైనది. భారత దేశములో చాలభక్తి సంప్రదాయములు అనూచానంగా
వ్యాప్తిచెందినవి, చెందుచున్నవి.

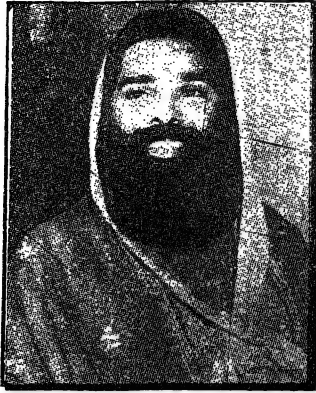
ఉపనిషత్ ప్రతి పాదితమైన మోక్షమునకు భక్తి ప్రధాన ద్వార భూతము. వారి వారి సంప్రదాయములను అనుసరించి కులక్రమాను గతమైన, కులదైవమును ఆరాధించి తరించుట పరిపాటి. విచిత్రమేమనగా ఇతర భక్తి విశేషముల కంటే శ్రీరామ భక్తి విశేష ప్రాముఖ్యము సంతరించుకొనినది.

కృష్ణుని వలె శ్రీరాముడు ఆరాధ్యదైవమే, అయితే, ఆదర్శ ప్రాయమైన జీవితము నడిపిన ధర్మ విగ్రహకుడు, త్యాగమూర్తి శ్రీ రాముడు. సదాశివుని యంతటి దేవుడే శ్రీ రాముని ఆరాధించినాడు. దీని వలన శ్రీరామ చంద్రుని మహత్త్వ సంపన్నమైన దైవ సంపద ఇంతింత అని వర్ణించుట శక్యము గాదని తెలియును. అట్టి శ్రీరామ భక్తి యొక్క విశిష్టతను గూర్చి మీరు మీ గ్రంథములో చక్కగా వివరించినారు.

సంస్కృత మూలగ్రంథమునకు మీ అనువాదము చక్కని పుష్టి చేకూర్చినది. మీరు రచించిన ఇతర గ్రంథముల వలనే ఈ గ్రంథము కూడ ఆంధ్ర దేశములో ప్రచారము పొంది వర్ధిల్లుగాక. శ్రీ శారదాచంద్ర మౌళీశ్వరుల అనుగ్రహము మీకు సర్వదా లభించుగాక అని ఆశిస్తున్నాము. శుభం భవతు.

ఇతి నారాయణ స్మృతి :

(శ్రీ విద్యా నృసింహ భారతీ స్వామి

Avadhoota Datta Peetham
Sri Ganapati Sachchidananda Ashram
 Datta Nagar, Mysore - 570 004, INDIA.
 Date : 18-6-97

His Holiness
AVADHOOTA DATTA PEETADHIPATI

JAGADGURU SRI GANAPATI
SACHCHIDANANDA SWAMIJI

ఆశీస్సందేశం

శ్రీమతి R.V.S.V. రాజేశ్వరి

ముక్తికి భక్తి కన్నా సులభమైన మార్గం లేదు. ధర్మానికి రాముని కన్నా ఆదర్శమైన మూర్తి లేడు. ధర్మమూ భక్తి ఒకదాని కొకటి తోడైతే ముక్తి సులభతరమౌతుంది. రామ భక్తికి నదాశిపుడే మూల ప్రవర్తకుడు. ఈ గ్రంథాన్ని “శివం మహాభాగవతం నమామి” అంటూ ప్రారంభించారు. శ్రీమతి రాజేశ్వరిగారి అనువాదం సుందరంగా సాగిన ఈ “శ్రీ రామ భక్తి” గ్రంథం ఆంధ్ర పాఠకులలో రామ భక్తి తరంగాలను ప్రేరే పించుగాక

(శ్రీరాముడు అరణ్యవాసం చేసేటప్పుడు అత్రి అనసూయలను సందర్శించి ఆశీస్సలందుకొన్నాడు. శ్రీరామ పట్నాభిషేకానంతరం శ్రీ దత్తాత్రేయులవారు వచ్చి ఆయనను అభినందించి ఆశీర్వదించారు. ఈ విధంగా శ్రీరాముడికి, దత్తకుటుంబానికి తొలి చుట్టరికం వుంది. త్రిమూర్తిఅయిన శ్రీదత్తమూర్తి రామభక్తి కృతికర్తని దీవించుగాక.

జయగురుదత్త

Sri Suka Brahma Ashram
Sri Suka Brahma Ashram (p.o.)
SRI KALAHASTI - 517 640,
Chittoor Dist. (A.P.)
Date : 15-7-97

His Holiness
SRI SUKA BRAHMA ASHRAMA PEETADHIPATI

SRI VIDYA PRAKASHANANDA
GIRI SWAMII

సందేశము

“శ్రీ రామ భక్తి” అను తెలుగు పుస్తకమును శ్రీమతి రాజేశ్వరి గారు అనువదించుచున్నట్లు తెలుసుకొని సంతోషమైనది.

“భక్త్యా జ్ఞానం ప్రజాయతే”

అనునట్లు దైవభక్తి భగవత్ప్రేమ వలన జీవునకు ఆత్మజ్ఞానము సంప్రాప్తమై మోక్షము కరతలామలకమగు చున్నది. కనుక మానవులలో భగవద్ భక్తి అభివృద్ధియగుటకు భాగవత కథలు, భగవద్గీతలు, భగవంతుని స్తోత్రములు, భజనలు మిక్కిలి ఉపకరించును. అట్టి గ్రంథములలో ఒకటి ‘శ్రీ రామ భక్తి’ అను గ్రంథము.

భగవత్కృప వలన ఈ గ్రంథము త్వరలోనే ముద్రితమై అశేష జనావళికి భక్తి రసమును, శాంతిని, ఆనందమును కలుగ జేయ గలదని అకాంక్షించు చున్నాము. సర్వేశ్వరుడు అనుగ్రహించుగాక!

ఓమ్

శ్రీ విద్యా ప్రకాశానంద గిరిస్వామి

COURTALLAM - 627 802.
(Via.) Tenkasi -- Tirunelveli Dist.
South India.
Date : 20-7-1997

ఈశ్వర నామసంవత్సర ఆషాఢ పూర్ణిమ

His Holiness
SRI SIDDHESWARI PEETADHIPATI

JAGADGURU SRI SIVA
CHIDANANDA BHARATHI SWAMIJI

With Narayanasmrutis

మగర్దావివ సంవృత్తీ వాగర్థ స్రతి పత్తయే!

జగతః పితరౌ వందే పార్వతీ వరమేశ్వరే

వాక్కు అర్థమునకు ఏ విధమైన అవినాభావము కలదో అటువంటి అవినాభావము గల అభేద స్వరూపులైన జగత్తుకు పితరులైన పార్వతీపతి రమాకాంతులకు నమస్కరించిన హరిహర సాంప్రదాయము మనది.

“సత్యమ్ జ్ఞాన మనంతం బ్రహ్మ”

అని చెప్పబడే వరబ్రహ్మ ఈ చరాచర జగత్తు సృష్టిస్థితిలయములు తన విభూతి రూపములైన బ్రహ్మ - విష్ణు - మహేశ్వర రూపములలో నిర్వర్తించు చున్నాడు. ఈ బ్రహ్మ - విష్ణు - మహేశ్వర తత్త్వసమామ్నాయమే వరబ్రహ్మ తత్త్వము.

“యథా యదాహి ధర్మస్యగ్గా నిర్భవతి భారత”

అని గీతలో చెప్పిన విధముగా స్థితికారకుడు వివిధ రూపములలో వివిధ అంశలలో అవతారములు దాల్చి దుష్ట శిక్షణ - శిష్ట రక్షణ చేయును. ఆ విధముగా రాక్షస సంహారము నిమిత్తము స్థితి కారకుడైన శ్రీ మన్నారాయణుడు రామావతారం దాల్చి శిష్ట రక్షణ చేసినాడు - రామావతారం చాలా ఉత్కృష్టమైనది - అదర్శమైనది.

“రామో విగ్రహ వాన్ ధర్మహః”

అని సత్య ధర్మములకు ఆలవాలమైన పురుషోత్తముడు శ్రీరాముడు కవికోకిలం అని చెప్పబడిన వాల్మీకి మహాకవి విరచిత రామాయణం ఉత్కృష్టమైనది, నిత్యపారాయణ యోగ్యమైనది. గాయత్రి మహా మంత్రార్థము సూత్ర ప్రాయముగా నిర్వహించబడిన పవిత్ర గ్రంథము రామాయణము. వాల్మీకి రామాయణం తరువాత అనేక రామాయణములు ప్రచారం లోనికి వచ్చినవి.

“చరితం రఘునాదస్య శత కోటి విస్తరం”

అని ఎంతో మంది ఎన్నో విధములుగా రామతత్వాన్ని చెబుతూ వచ్చారు. శ్రీమన్నారాయణ అష్టాక్షరి మహామంత్రమైన -

“ఓం నమో నారాయణాయ” లోని “రా” బీజము, శివ పంచాక్షరి మహామంత్రమైన -

“ఓం నమ శివాయ” లోని “మ” కార బీజ సంపుటచే ఏర్పడిన శివ కేశవ సమన్వయ స్వరూపమే “రామ” మంత్రమైనది. ఆహరిహర అభేద తత్త్వమే శ్రీరాముడు. అభేద తత్త్వ నిరూపణమే సీతారామ చంద్రులచే రామేశ్వరము లో ప్రతిష్ఠింప బడిన “రామ లింగేశ్వరుడు”.

ఆటువంటి పురుషోత్తముడైన రామతత్వాన్ని బహు గ్రంథ రచయిత్రీ, భాషా రత్న శ్రీమతి R.V.S. రాజేశ్వరి గారు, ఈ గ్రంథ రచన ద్వారా ప్రపంచానికి అందివ్వడం ఎంతో ప్రశంసనీయం.

శ్రీ సిద్ధేశ్వరి పీఠ అధిష్ఠాన దేవత శ్రీ రాజరాజేశ్వరి పరదేవతా సుగ్రహముచే మీరు ఆవిష్కరించే శ్రీరామ భక్తిని పాఠకులు గ్రహించి తరింతురు గాక.

“శుభం భూయాత్”

నారాయణ స్మృతులతో

శ్రీకుర్తాళ సిద్ధేశ్వరి శంకరాచార్య

శ్రీశ్రీశ్రీ శివచిదానంద భారతీ మహాస్వామి.

విశ్వమందిరము

గుంటూరు

తేది : 27-9-'97

పాశ్చాత్యమందిర పీఠాధిపతి

భగవాన్ శ్రీశ్రీశ్రీ విశ్వయోగి
విశ్వంజీ మహారాజ్

దివ్యాశీస్సులు

“శ్రీ రామ రామ రామేతి రమే రామే మనోరమే ।

సహస్రనామ తత్త్వబ్రం రామనామ వరాననే ॥”

అనవర్తము శ్రీ రామ నామ స్మరణము చేస్తూ స్వానందామృత తృప్తితో ధ్యాన నిమగ్నుడై ఉండే వైష్ణవులలో కెల్లా పరమ వైష్ణవుడు పరమేశ్వరుడు. రామ నామ మహిమ అనంతము, అనిర్వచనీయము. రామ అన్నమాట బోయవాడైన వాల్మీకిని తపస్విగా, మహాశక్తి సంపన్నునిగా మార్చివేసినది. జరగబోయే రామాయణాన్ని ముందుగానే ఊహించి వాల్మీకి చేత వ్రాయించ గలిగింది. రామ నామము కొఠిని పరబ్రహ్మ స్వరూపముగా చిరంజీవిగా మార్చినది. రామ నామము బద్ధులైన రాళ్ళను నీళ్ళపై తేలునట్లుగా చేసి వారధి కట్టించ గలిగింది. రామ నామము ఎందరో వ్యక్తులను భక్తులుగా, మహా గాయకులుగా, బోధకులుగా, స్వచ్ఛమైన రాజకీయ నాయకులుగా మార్చినది. భక్త కబీర్ కూడా “రామ్ నామ్ కే జొదా భాయి” అని కీర్తించినాడు. రామ నామ మహిమ అనంతమైన దివ్య ప్రేమామృత సాగరము వంటిది.

శ్రీరాముడు ఆదర్శ మానవుడు. పరిపూర్ణ మానవత్వమునకు ప్రతీక శ్రీరామ చంద్రుడు. తాము నోటితో చెప్పక మనిషి వివిధముగా సంచరించాలో ఆచరించి చూపిన ఆదర్శ పురుషుడు శ్రీరామ చంద్రుడు. ధర్మ స్వరూపమే శ్రీరామ చంద్రుడు. అందుకనే “రామో విగ్రహవాన్ ధర్మహః” అన్నారు.

అట్టి రామచంద్రుని, రామ నామ ప్రభావమును ఆంధ్ర పాఠక లోకానికి వివరించ దలిచింది శ్రీమతి రోహిణి వెంకట సుందర వరద రాజేశ్వరి. దీనిలో నామాదులు, అష్టోత్తరములు, స్తోత్రములు అన్నియు సవివరముగా, తాత్పర్య సహితముగా వివరించ బడింది. “శ్రీరామ భక్తి” అనే పేరుతో అమృత హృదయిని రోహిణి తయారు చేసిన ఈ గ్రంథము ఆధ్యంతము భక్తి భరతము, ఆనంద ప్రదమము. శ్రీరామ నామములోని జైచిత్త్యమును, విశేషమును, శక్తిని తాను గ్రహించి, అనుభవించి సమాజమునకు అందించినది చిరంజీవి రోహిణి. ఈ గ్రంథ రచన ద్వారా చిరంజీవి రోహిణి చిరంజీవి అయినది. ఆమె జన్మ సార్థకము అయినది. వినయ వినయ శీలి అయిన రోహిణి ఇదివరకెన్నో ఆధ్యాత్మిక గ్రంథములను అందించి యున్నది. పలువురు పీఠాధిపతుల, రాష్ట్ర పతుల, మంత్రుల, యోగుల ప్రశంసలను, ఆశీస్సులను అందుకున్నది. విద్యా వినయ సంపన్నురాలు రోహిణి అనుట ఎంత మాత్రము అతిశయోక్తి కాదు. ఆంధ్ర భక్తకోటి యావత్తు ఈ గ్రంథాన్ని చదివి ఇందులోని అర్థాన్ని, అంతరార్థాన్ని, విశేషార్థాన్ని సమూలంగా తెలిసికొనగలరని, అడుగడుగునా కనిపించే రోహిణి హృదయాన్ని అనుభూతిలోనికి తెచ్చుకోగలరని ఆశిస్తూ, ఆకాంక్షిస్తూ, ఆశీస్సులను అందజేస్తున్నాను. చిరంజీవి రోహిణిని మనసారా అభినందిస్తూ ఆమె కలము ద్వారా ఇంకా ఎన్నో, ఎన్నెన్నో ఆధ్యాత్మిక గ్రంథాలు వెలువడాలని ఆకాంక్షిస్తున్నాను.

ఓం శ్రీ సాయిరాం గురుదేవదత్త

*President's Secretariat
Rashtrapati Bhavan
New Delhi - 110 004
Date : 19th June, 1997*

*DR. SHANKER DAYAL SHARMA
President of India.*

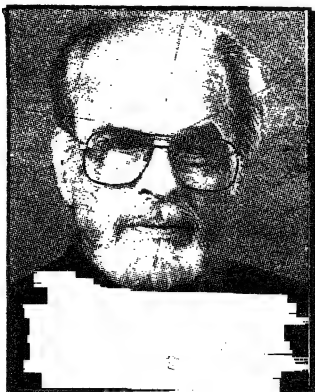
Dear Smt. Rajeswari,

The President of India, Dr. Shanker Dayal Sharma is happy to know that a Devotional book entitled "Sri Rama Bhakthi" has been translated from Sanskrit version to Telugu by you.

The President wishes your endeavours every success.

Yours Sincerely,
(Akshey Kumar)

Deputy Press Secretary
to the President.

**PRIME MINISTER'S OFFICE
NEW DELHI-110 011**

Date : July 24, 1997

I.K. GUJRAL
Prime Minister of India

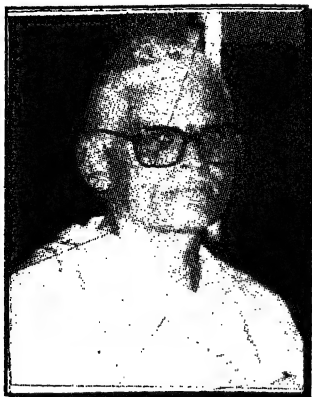
Dear Smt. Rajeswari,

The Prime Minister is glad to know that you have completed a devotional book "Sri Rama Bhakthi" which was originally written in Sanskrit and Tirumala Tirupathi Devasthanam has come forward to help in publication of this book.

The Prime Minister sends his compliments and good wishes for your work.

With regards,

*Yours sincerely,
(B.S. Chauhan)
Deputy Secretary*

జన్నాభట్ల వీరేశ్వరశాస్త్రి

బాషాప్రవీణ, ఎం. ఎ.

విశ్రాంతాంధ్రోపన్యాసకుడు

సంపత్‌నగర్ - గుంటూరు - 4

తేది. 17-6-1997.

భక్తి నివేదనము

రామ భక్తి రస భావితా మతి:

క్రీయ తాం యది కు తో ఓపి లభ్యతే

తస్య మూల్య మిహ లౌల్యమేకలం

కామ్య కోటిసుకృతై రవాప్యతే

రామ భక్తి రసముతో పరిపూర్ణమైన - పాంగిపారలు మతి ఎక్కడనైన లభించినచో కొనుము. శ్రీ రాముని కొఱకు నిరంతరము తహ తహ లాడుటయే - లాలసత ఒక్కటి మాత్రమే మూల్యము. జన్మజన్మాంతరము లందు సంపాదించిన అనేక కోటుల పుణ్యముల ఫలమే ఈ లౌల్యమేర్పడుట.

రమంతే యోగినో ఓనంతే నిత్యా నందే చిదా త్మని

ఇతి రామ పదే నాసౌ పరం బ్ర హ్మ భి ధీయతే

(శ్రీ రామ పూర్వతా పిన్యవనిషత్)

నిత్యానందస్వరూపుడు, అనంతుడు, చిన్మాత్రుడు, నగు పరమాత్మ యందు యోగు లగువారు స్వీయ మనస్సులను లయము చేయుదురు. కావున ఆ పరబ్రహ్మయే రామ అను పదముతో చెప్ప బడుచున్నాడు.

“రము క్రీడా యాం” అను ధాతువునకు రమతే ఇతి రమ్ + ణ’, అని గాని రమ్యతే అనేన రమ్ + ఘశా అనువ్యుత్పత్తులతో రామ శబ్ద మేర్పడును.

రమించువాడు, రమింపజేయువాడు అని ఈ పదమున కర్థము. రాములు పురాణ ప్రసిద్ధులు ముగ్గురున్నారు. వరశు రాముడు, దశరథ రాముడు, బల రాముడు. మొదటివాడు భృగు వంశీయుడు. ఒకప్పుడు భృగువు అగ్ని దేవుడు అంతర్ధానము నందగా తాను అగ్ని కర్తవ్యమును కొంతకాలము నెరవేర్చెను. కావున భాగవ రాముడు అగ్ని వంశీయుడు, దశరథరాముడు సూర్య వంశీయుడు. బల రాముడు చంద్ర వంశీయుడు. వీరిలో నిరుపాధికుడుగా ప్రసిద్ధుడు శ్రీరామ చంద్రుడే. రామ అను పదములో ర్ + ఆ + మ - అను మూడక్షరము లున్నవి. రేఫ అగ్ని బీజాక్షరము. ఆ కారము సూర్య బీజాక్షరము, మ కారము చంద్ర బీజాక్షరము. ఈ మువ్వురును తేజో రూపులు. ఈమూడు తేజస్సుల సమూహ రూపమే రామ పదము. కావుననే వాల్మీకి రామాయణము అయోధ్యా కాండలో -

“సూర్య స్యాపి భవే త్సూ ర్యో హ్యగ్నే రగ్నిః ప్రభోః ప్రభుః” శ్రీరాముడు సూర్యునికి సూర్యుడు, అగ్నికి అగ్ని, సర్వ కాంతివంతులను మించిన కాంతి గల ప్రభువు” అని కలదు.

శ్రీరామ నామ ప్రభావమును వేదములు, ఇతి హాసములు, పురాణములు, తంత్రములు, సూత్ర గ్రంథములు, కావ్యములు మున్నగునవి వలు రీతులుగా ప్రశంసించియున్నవి. రామ రహస్యో పనిషత్తు, రామ పూర్వతా పిన్య పనిషత్తు, రామోత్తరతా పిన్య పనిషత్తు మున్నగు నుపనిషత్తులు నిరాకార నిర్గుణ తత్త్వమే సాకార సగుణ తత్త్వ శ్రీరామునిగా నవతరించె నని వల్క్రీనవి. వాల్మీకి, వ్యాసుడు, వసిష్ఠుడు, అగస్త్యుడు, అత్రి మున్నగు మహర్షులు, రామానందుడు, కబీరు, తులసీదాసు, సూరదాసు, మీరాబాయి, గురునానక్ దేవ్, అనేక మహమ్మదీయ కవులు, జైనులు శ్రీరామ చంద్రుని గుణగ్రామ పుణ్యారణ్య విహారులై ధన్యులైరి.

సంస్కృతములో ఆనంద రామాయణము, అధ్యాత్మ రామాయణము, ఆశ్చర్య రామాయణము మున్నగు రామాయణములు అవిర్భవించినవి. కాళిదాసాదులు కావ్యములను, భవభూతి, మురారి, జయదేవుడు - వీరికందటి కన్న పూర్వుడు భాన మహాకవి నాటక రూపముగా రామ కథను రచించిరి. భారతీయ భాషలన్నింటిలోను పుణ్యశ్లోకుడగు శ్రీరాముని గుణలీలా విశేషములు బహుధా ప్రపంచితము లైనవి.

విదేశము లందును శ్రీరామ చరితము వారి వారి సంస్కారాను గుణముగా నవతరించినది. శ్రీలంక, మలేషియా, ఇండోనేషియా, మంగోలియా, కంబోడియా, లావోస్ మొదలైన ఆగ్నేయాసియా దేశ వాసులకు శ్రీరామ వృత్తము పరమ ప్రీతి కరము. ప్రశస్త ప్రపంచ కావ్యములు 15 లో రామాయణ మొకటిని విదేశీయుల అభిప్రాయము. రామాయణమునకు ప్రతి ధ్వనియే హోమర్ రచించిన ఇలియడ్ అని ఒక పాశ్చాత్య విద్వాంసుని నిర్ణయము. “ఆర్థరు గాథలకు” ల ప్రచారము, పేక్స్పియర్ రచనలలోని సాహిత్య శక్తి, బైబిలుకు గల ప్రామాణికత్వము. ఈ గుణత్రయము ముప్పిరి గొన్నదే రామాయణము” అని మఱియొక పాశ్చాత్య వండితుని సిద్ధాంతము. ఈ విషయముల వలన ప్రాచ్య పాశ్చాత్య సాహిత్యములకు శిరోభూషణము శ్రీమద్రామాయణ మని నిర్ణీతమైనది. కావుననే

యావత్ స్థాస్యంతి గిరయః సరిత శ్చ మహీతలే
తావద్రామాయణ కథా లోకేషు ప్రచలిష్యతి.

భూగోళము పై పర్యటములు నదులు ఉన్నంతకాలము లోకముల లో రామాయణము సర్వవ్యాపియగును అని బ్రహ్మ దేవుడు వాల్మీకికి చెప్పినది త్రికాలా బాధిత సత్యముగదా! ఎక్కువ మంది రామాయణ రచయితలు శ్రీరామ భక్తులు. ఆయనయే పరదైవ మని త్రికరణ శుద్ధిగా నమ్మినవారు. కావున ఆయన మాయా మానుష విగ్రహుడు. “స్నేహమును, దయను, సత్యమును, జ్ఞానాన్ని దేవిని ప్రజాసేవలో అపసరమైనచో పరిత్యజింతును. అందులకు నేను చింతింపను” అని పలుకుటయేగాక తదను సారము నడచుకొన్న ఆదర్శ పురుషోత్తముడు శ్రీరామ చంద్రుడు. జాతి మత వివక్ష లేని అనంత భక్తసముదాయ సముపేతుడు రామ భద్రుడు.

తపఃస్వాధ్యాయనిరతు డగు నారదనుహర్షిని తపస్వియగు వాల్మీకి “కో న్యస్మిన్ సాంప్రతంతోకే గుణవాన్” “ఇప్పుడు లోకములో గుణవంతు డెవడు? వీర్యవంతు డెవడు?” అని 16 ప్రశ్నలను వేసెను. త్రిలోకజ్ఞ డగు నారదుడు ప్రశ్నలకన్న మూడు రెట్లు శ్రీరాముని అనంత కల్యాణ గుణములను “నియతాత్మా” అని ప్రారంభించి “సత్యే ధర్మ ఇవావరః” అని 68 సంఖ్యతో ప్రస్తుతించెను. శ్రీరాముని పరిపూర్ణస్వరూప విషయనూచి ఈ వర్ణనము. అట్టి లోకోత్తరగుణోత్తరుని స్వరూప స్వభావములను వాల్మీకి అయోధ్యా కాండలోను, సుందర కాండలోను తనివి దీర వర్ణించెను. వాల్మీకి సగుణ స్వరూపమును సర్వోన్నతముగ వర్ణింపగా అధ్యాత్మ రామాయణము శ్రీరాముని సచ్చిదానంద

ఘనము, శుద్ధబుద్ధము, నిరాకారము, నిర్గుణము, సర్వకారణ కారణముగా
వలీకీ స్వీయ నామమును అర్థవంతము చేసికొన్నది.

యథైవ వట బీజస్తః ప్రాకృత శ్చ మహాన్ ద్రుమః
తథైవ రామ బీజస్తం జగదేత చ్చరా చరమ్.

మట్టిగింజ ఆ వగింజ కన్న చిన్నది. కాని దానినుండి అంకురించి పెరిగి
ఊడలు నేల లోనికి దిగి మహావృక్షమైన మట్టిచెట్టు వృక్షము లన్నింటికన్న పెద్దది.
“విత్తనంబు మట్టి వృక్షంబునకు నెంత?” అంతటి మహావృక్షపు సూక్ష్మాణువులు
వట బీజములో నున్నట్లే చరా చరము - స్థావరజంగమాత్మక మగు ఈ ప్రపంచ
మంతయు ‘రామ’ అను బీజములో నున్నది. అనగా సూక్ష్మరూపము రామ
నామము, స్థూల రూపము జగత్తు” అని రామపూర్వతాపిన్య పనిషత్తు
వలుకుచున్నది.

భరణః పోషణాధారః శరణ్యః సర్వ వ్యాపకః
కరుణః షడ్గుణైః పూర్ణః రామస్త భగవాన్ స్వయమ్.

“సమస్తచరాచర జగత్తును భరించువాడు, పోషించువాడు, ఆధార
మైనవాడు, శరణు గోరు వారికి అభయ మిచ్చువాడు, అణువు నుండి అనంతము
వఱకు సమస్తమును వ్యాపించి యుండువాడు, కరుణారస పరిపూర్ణుడు - ఈ
చెప్ప బడిన షడ్గుణములు సంపూర్ణముగా గల శ్రీరామ చంద్రుడే స్వయముగా
భగవంతుడు” అని మహారామాయణము నుడువుచున్నది.

పూర్ణః పూర్ణా వతా రశ్చ శ్యామో రామో రఘూ ద్వహః
అంశా నృసింహ కృష్ణాద్యాః రాఘవో భగవాన్ స్వయమ్.

“పరిపూర్ణుడు, పూర్ణావతారుడు, నల్లని వాడు. రఘు వంశ శ్రేష్ఠు
డగు శ్రీరామ భద్రుడే స్వయముగా భగవానుడు, నృసింహ స్వామి, శ్రీకృష్ణుడు
మున్నగు నవతారములు అంశావతారములు” అని బ్రహ్మ సంహిత అను చున్నది.
ఈ ప్రమాణములచే శ్రీరాముడు పూర్ణావతార మని నిర్ణయ మగుచున్నది.

శ్రీరామ నామామృత మంత్ర బీజ
సంజీవనీ చే న్మసి ప్రవిష్టా

హోహాలం వా ప్రళయానలం వా

మృత్యో ర్ముఖం వా విశతాం కుతోభిః?

శ్రీ రామ నామ మనెడు అమృత మంత్రములోని బీజాక్షర రూపమగు సంజీవని మనస్సులో ప్రేశించినచో అట్టి అమృత తుల్యులకు హోలాహోల మను లోక భయంకర విషమును గాని సర్వసృష్టిని భస్మముచేయు ప్రళయకాలాగ్నిని గాని మృత్యు ముఖమును గాని ప్రవేశించుటకు భయమేల?'' అని ఆనంద రామాయణము ప్రశ్నించుచున్నది. మృత్యు వను నది పాంచ భౌతికదేహమునకే గాని అందుండి రామ నామస్మరణముతో ముక్త జీవునకు గాదు.

శ్రీ మహా విష్ణువు శ్రీరాముడుగను, లక్ష్మీదేవి సీతగను, ఆదిశేషుడు లక్ష్మణుడుగను, శంఖ చక్రములు భరత శత్రుఘ్నులుగను జనించిన పురాణ ములు చెప్పుచున్నవి. కాని శ్రీరామోత్తరతాపిన్య పనిషత్తులో నింకొక రీతిగ నున్నది. ఓం కారములో ఆకారము, ఉకారము, మకారము, అర్ధమాత్ర అని నాలుగున్నవి. వానిలో లక్ష్మణుడు ప్రణవములో నున్న ఆకారము నుండి ప్రభవించిన వాడు. ఆయన జాగ్రదవస్థకు అభిమాని సత్యగుణి యగువిశ్వడు. ఈయన చతుర్భుజములలో సంకర్షణుడు. శత్రుఘ్నుడు ప్రణవములోని ఉకారము నుండి పుట్టినవాడు. రజోగుణియు ఈయన స్వప్నాభిమాని యగు తైజస్వ రూపుడు. ఈయన వ్రద్భ్యుమ్నాంశ గలవాడు. భరతుడు మకారాక్షరము నుండి సంభవించిన వాడు. సుషుప్త్య వస్థకు అభిమాని తమోగుణియు ప్రాజ్ఞరూపు డగు ఈయన తమో గుణ విశిష్టుడు. ఈయన అనిరుద్ధాంశ శోభితుడు. బ్రహ్మానందమే ఆకారము దాల్చిన శ్రీ రామ చంద్రుడు అర్ధమాత్రా స్వరూపుడు. త్రిగుణాతీతుడు. తురీయావ స్థాజ్ఞేయుడు. చతుర్భుజ ములలో నీయన వాసుదేవనామ ప్రసిద్ధుడు. సృష్టిస్థితి సంహారకారిణి యగు సీతాదేవి మూల ప్రకృతి. శ్రీరామ సాన్నిధ్యమాత్రముననే ఆమె సృష్ట్యాదుల నొనర్చును.

“సా పరానురక్తి రీశ్వరే” భగవంతుని యందు మహత్తర మగు అనురక్తియే భక్తి. “భజసేవాయాం” అనుధాతువునకు “క్తిన్” ప్రత్యయము చేరగా భక్తి అను రూప మేర్పడును.

యా ప్రీతి రస్తి విషయే ష్యవివేక భాజాం
సై వాచ్యతే భవతి భక్తి పదాభి ధేయా.

అజ్ఞానులకు పుత్రమిత్రకళత్రాదులందు, ప్రకృందనాదులందు, ఇంద్రియ విషయము లం దుండు ప్రీతినే భగవంతునిపై నుంచిన భక్తి యనబడును. ఆ

భక్తి నవ విధములు. భక్తి రసామృత సింధువు, వీరమిత్రో దయము భక్తి ప్రకాశము మున్నగు గ్రంథములు ఆయా భక్తులలోని భేదములను నానావిధముల వివరించినవి

శ్రవణం కీర్తనం విష్ణోః స్మరణం పాదసేవనం

అర్చనం వందనం దాస్యం సఖ్య మాత్మ నివేదనమ్

భగవంతుని గుణములను లీలలను వినుట, సంకీర్తనముచేయుట, స్మరించుట, పాదసేవనము, అర్చించుట, నమస్కరించుట, దాస్యము చేయుట, సఖ్యము, ఆత్మనివేదనము అని భక్తి నవవిధ మని భాగవతములో ప్రహ్లాదుడు చెప్పెను. రామాయణములోని నవవిధభక్తిని ఒక శార్దూల విక్రేడిత వృత్త మిట్లు చెప్పుచున్నది.

ధన్యో రామకథాశ్రుతౌ చ హనుమాన్, వల్మీకభూః కీర్తనే,
సీతా సంస్మరణే, తద్దైవ భరతః శ్రీపాదుకాసేవనే,
పూజాయాం శబరీ, ప్రణామకరణే లంకాధిపౌ, లక్ష్మణో
దాసే, సఖ్యకృతే ఊర్కణో, పుష్పహ తప్రాణో జటాయుః స్వయమ్.

శ్రీరామకథాశ్రవణభక్తిలో హనుమంతుడు, సంకీర్తన భక్తిలో వాల్మీకి మహర్షి, స్మరణభక్తిలో సీతాదేవి, పాదసేవ భక్తిలో భరతుడు, అర్చనభక్తిలో శబరి, వందనభక్తిలో విభీషణుడు, దాస్యభక్తిలో లక్ష్మణుడు, సఖ్యభక్తిలో సుగ్రీవుడు, ఆత్మనివేదనభక్తిలో జటాయువు ధన్యులైరి. వీని సమన్వయము విషయాంతర మగును.

ఈ గ్రంథము పేరు “శ్రీరామభక్తి”. ప్రతిపేజీలోని విషయమును శ్రీరామ నామము చుట్టుముట్టి అలంకరించియున్నది. శ్రీరామచంద్రునియందు తల్లిదండ్రులకు గల వాత్సల్య భక్తి, అనేక మహర్షులకు గల అనన్య భక్తి, సోదరులకు గల మహత్తర భ్రాతృభక్తి, సీతాదేవికి గల భర్తృ భక్తి మున్నగు ననేక పుణ్యాత్ముల, పుణ్యశీలల భక్తి ఈ గ్రంథములో విస్తృతి నందినది. పరితలకు వారివారి చిత్త సంస్కారానుసారము ఇందలి కొన్ని విషయములు హృద్గతము లగును. శ్రీరామ సహస్రనామము, అష్టోత్తర శత నామములు, కవచములు వివరణతో నుండుటచే పాఠకులకు తద్గత విషయము సులభము, సుగమము కాగలదు. భగవంతుని నామాదికమును అర్థము చేసికొని స్వామిని అర్చించుటలో అధికానందము కలుగునుగదా!

శ్రీ గీతాప్రెస్ వారు ప్రకటించిన “శ్రీరామభక్తి అంక్” అను కల్యాణ్ పత్రికా విషయములు, సహస్రనామాదులకు అనేకా పూర్వవిషయ సంశోభిత మగు ఆనంద రామాయణము ఈ గ్రంథమున కాధారములు. సహస్ర నామాదులు శ్రీరామచంద్రుని అనంత కల్యాణ గుణములను వివరింపగా కవచములు పాఠకులకు రక్షకవచము లగును. పూర్వము యుద్ధములలో వీరులు శత్రువుల ఆయుధాఘాతములు తగులకుండుటకు లోహనిర్మిత కవచములను ధరించెడివారు. మనము గూడ ఆధివ్యాధులు, సాంసారిక బాధలు అను శత్రువులతో నిరంతరము పోరాటము సలుపుచున్నాము. వానినుండి శ్రీరామ కవచాదులు మనలను రక్షించును. అక్షర రూపుడగు శ్రీరాముడు తత్పాఠకులను ప్రతిపదము ఆదుకొనును. విశ్వాసము ముఖ్యము.

మణిహారమును వలె ఈ గ్రంథ గత విషయములను శ్రద్ధాభక్తులతో సముచిత రీతితో ఏర్చి కూర్చి శ్రీరామ భక్త లోకమునకు సమర్పించిన సాధ్యమతల్లి శ్రీమతి రోహిణి వెంకట సుందర వరద రాజేశ్వరి గారు. సాంసారిక సమస్యలలో మునిగితేలుచును వీరు తామరాకుపై నీటిబొట్టువలె మెలగుచు బహుకాలము నుండి పలుగ్రంథములను రచించిన, రచించుచున్న, రచియింప బోవు పావన రచయిత్రి. హిందీ అనువాదము అను భావము ఎక్కడను క్పింప కుండునట్లు వీరు నైపుణ్యముతో దీనిని రచించిరి. అనేక సహస్రనామ వివరణము లనే కాక మహాగ్రంథ మగు గర్గసంహితను భాగద్వయముగా ప్రచురించుట వీరి అవిశ్రాంత మహత్తర కృషికి నిదర్శనము. ఇన్ని గ్రంథములు రచించినను అహంకారము ఆవంతయు లేక సామాన్యగృహిణిగా నుండి కర్తవ్యదక్ష యగుట వీరి చిత్త సంస్కారమున కుదాహరణము. “తల్లికి తగిన తనయుడు” అను క్రొత్త సామెతకు నుదాహృతిగా వీరి ద్వితీయ పుత్రుడు ఆయుష్మంతుడు మహేశ్ గ్రంథముద్రణలో అడుగడుగున తీసికొన్న శ్రద్ధ ప్రశంసనీయము. ఈ గ్రంథ పరిశీలనములో అవకాశము కల్పించి మా పితరుల, శ్రీరామశరణ్ గురుదేవుల, ఆత్మారాముడగు శ్రీరామచంద్రస్వామికి సేవచేయు భాగ్యము కల్పించిన రచయిత్రికి హార్దిక కృతజ్ఞతలు. ఇంకను బహుగ్రంథ రచనా, బాగ్యమును, ఆరోగ్యభాగ్యమును వీరికి చేకూర్చు ఈ గ్రంథగత చరితులను ప్రార్థించుచున్నాను.

ధర్మమూర్తి: ధర్మ పాల: ధార్మికేషు సదారత:

ధర్మోద్ధరణ సంజాత: శ్రీరామో నో ౨ పతా త్పదా.

శ్రీరామభక్త పరిచారకుడు

జన్నాభట్ల వీరేశ్వర శాస్త్రి

కృతజ్ఞతాంజలి

“శ్రీరామ భక్తి” గ్రంథమును గురించి శ్రీ జన్నాభట్ల వీరేశ్వర శాస్త్రిగారు చాల గొప్పగా పరిచయం చేసినారు. అదుచేత నేను చెప్పవలసినదేమియు యుండదు. దీనియందు చాల వరకు రామాయణ మందలి ముఖ్య పాత్రలన్నియు వచ్చెను. వారందరికి రామునిపై ఉన్న ప్రేమను, భక్తిని ఈ గ్రంథములో ప్రకటించితిని. ఇంకను దీనియందు శ్రీరాముని సహస్ర నామ స్తోత్రము, శ్రీ సీతారామ అష్టోత్తరములు, షట్ కవచములు (శ్రీ సీతారామ లక్ష్మణ భరత శత్రుఘ్న హనుమ) మరెన్నో స్తోత్రాదులు, వీటన్నింటికి వివరణలు ఇవ్వబడినవి. ఇవి గీతా ప్రెస్ వారి “శ్రీరామ భక్తి అంక్, వాల్మీకి రామాయణము, తులసీ రామాయణము, ఆనంద రామాయణాది” గ్రంథముల నుండి సేకరింప బడినవి.

మరి నా రచనోద్దేశ్యమును వివరింతును. బాల్య దశలోనే నా హృదయములో తిప్ప వేసిన శ్రీ కృష్ణభగవానుని గురించి తెలిసికొన వలెనను దీక్షతో మనమూల గ్రంథములను పరించ వలెనను కోరిక గలిగినది. ఆ కోరిక తోడనే సుప్రసిద్ధ విద్వత్కవులయిన శ్రీ కర్ణ వీర నాగేశ్వరరావు గారి దగ్గరహిందీ, సంస్కృతాంధ్రముల నభ్యసించితిని. ఆ తరువాత గీతా ప్రెస్, గోరఖేపూర్ వారి కక్యాజ్ పత్రికలో సభ్యురాలిగా చేరి రామాయణ, భారత, భాగవతాదులగు అష్టాదశ పురాణములను సేకరించి పరిచితిని. నిరంతరము పరించవలెనను కోరికయేగాని రచించవలెనను కోరిక గలుగ లేదు.

మొట్ట మొదట నా రచన శ్రీ విష్ణు సహస్ర నామావళి వివరణతో ప్రారంభమైనది. అదియును దైవ ప్రేరణతో 4-9-1979 శుక్రవారము స్వప్నమందు లక్ష్మీదేవి సాక్షాత్కరించి శ్రీ విష్ణు సహస్ర నామములకు తెలుగులో వివరణ వ్రాయమనియు, అది పంచమి బుధవారము 26-9-1979 రోజున పూర్తి చేయవలెననియు ఆ తల్లి ఆదేశించి, తన హస్తమున నున్న కమలమును నాదోసిలి యందుంచెను. ఆ తల్లి ఒసగిన కమలము నా దోసిలి యందు వికసించినది. వెంటనే లేచి క్యాలెండర్

తీసి చూచితిని. 26-9-1979 పంచమి బుధవారమగుట విచిత్రము! అది యదార్థ స్వప్నముగా భావించి 15-9-1979న ప్రారంభించి 26-9-1979న పూర్తి చేసితిని. లక్ష్మీ అమ్మవారి స్వప్నాదేశముతో ప్రారంభమైన నా రచన కొనసాగుచు వచ్చినది. ఆ తరువాత గర్గసంహిత లోని శ్రీకృష్ణుని సహస్ర నామములకు వివరణ వ్రాసితిని. అది వ్రాయునప్పడే గర్గసంహితను సంపూర్ణముగా అనువదింప వలెనను కోరిక గలిగినది. ఆ కోరికతోడనే గర్గసంహితను అనువదించితిని. ఇంకొక విషయము మా గురువుగారు ఇట్లనెడివారు. నీవు గ్రంథ పఠనము ఒక్కటే చేయుచున్నావు. కాని నీవు చదివినది ఇంకొకరికి వివరముగా చెప్పగల రోజు రావలెను. అప్పుడు నేను సంతోషించెదననెడివారు. ఆయన స్వర్గస్తులైన తరువాత ఆ రోజు ఇప్పుడు వచ్చినది. దైవ బలముతోపాటు పెద్దల ఆశీర్వచన బలము కూడ నుండుట వలననే నేను వ్రాసెడివన్నియు ముద్రితములగుటయు, నేనూహించని వారితో ఆవిష్కరింప బడుటయు జరుగుచున్నది. అంతేగాని ఇది నా గొప్పతనమేమాత్రము కాదు.

దైవలీలలు మహాత్ముల మహత్తులు కొన్ని వ్రాయాలనిపించు చున్నది. శ్రీకృష్ణుని, సహస్ర నామావళి వివరణ ముద్రితమగు సందర్భములో ఆశీర్వచనము కొరకు సీతానగరములోని శ్రీశ్రీశ్రీ త్రిదండి శ్రీమన్నారాయణ రామానుజ చిన్నజేయరు స్వామివారి దగ్గరకు వెళ్ళుటకు బయలుదేరి రోడ్డుమీదకి వచ్చితిని. రోడ్డుమీద నలగనిది, మాయనిది, క్రొత్తది అగు భగవద్భీత పుస్తకము నాకు ప్రత్యక్షమైనది. దానిని గ్రహించి సీతా నగరమునకు వెళ్ళితిని. వారిని చూచుట అదే ప్రథమము. వారు ఆప్యాయముగా ఆదరించి ఆశీస్సులొసగిరి.

పుష్కరిరి పీఠాధిపతులు శ్రీశ్రీశ్రీ విద్యా నృసింహ భారతీ స్వామివారు విజయవాడ విచ్చేసినప్పుడు శ్రీ శివ సహస్ర నామావళి వివరణ గ్రంథమునకు వారి ఆశీస్సులు పొందుట కొరకు వెళ్ళితిమి. వారిని దర్శించి ఆశీస్సులు పొంది తిరిగి వచ్చి మా కారులో కూర్చుంటిమి. నేను కూర్చొనిన సీటులో “మధుర వంశీ” అని వ్రాసి యున్న మురళి కనిపించుటతో ఎవరైనను కారులో పెట్టారేమోనని అక్కడ చాలాసేపు ఆగి అందరిని అడిగితిమి. ఎవరును మాది కాదనిరి. దానిని తెచ్చి నేనారాధించు శ్రీకృష్ణునకు అమర్చితిని.

మరొక ఆశ్చర్యకరమైన విషయము శ్రీ శివ సహస్ర నామావళి వివరణ గ్రంథమును గౌరవనీయులు ఉపరాష్ట్రపతి శ్రీ శంకర్ దయాల్ శర్మ గారిచే ఢిల్లీలో ఆవిష్కరణ జరిపింపబోవుటకు ముందు కంచికి వెళ్ళి అక్కడ కంచి పీఠాధిష్ఠులు శ్రీశ్రీశ్రీ చంద్రశేఖరేంద్ర సరస్వతి వారికి మొదట గ్రంథమును చూపి వారి కరస్పర్శచే నొసగిన గ్రంథమునే ఢిల్లీలో ఆవిష్కరణ గావింప వలెనని నిశ్చయించుకొని కంచి వెళ్ళితిని. అక్కడ స్వామివారి పరిచారకులు గ్రంథమును స్వామివారి కందించుటకు అనుమతించలేదు. దూరముగా ఒక బల్లవేసి యుంచిరి. ఎవరేమి తెచ్చినను ఆ బల్లమీదనే పెట్టుమని చెప్పచుండిరి. వారి దృష్టి పడిన చాలు. వారేమి తాకరు అని చెప్ప చుండిరి. ఎంతయో ఉత్సాహముగా వెళ్ళిన మాకు నిరుత్సాహము కలిగినది. వారు చెప్పినట్లే బల్లమీద గ్రంథమును పెట్టి నిలువ బడితిమి. సర్వజ్ఞులైన స్వామివారు వారి పరిచారకులనే బల్లపై పెట్టియున్న గ్రంథమును ఇవ్వమనిరి. గ్రంథమును గ్రహించుటే కాక ఒకచేతితో పేజీలు త్రిప్పచూ, మరొక చేతితో వారే బ్యాటరీ లైటు వేసికొని మొదట అట్టమీద బొమ్మ చూచి తరువాత వరుసగా పేజీలు త్రిప్పచూ, అంకిత మిచ్చిన చోటు చూచిరి. శ్లోకాలు కొన్ని పరిశీలించిరి. వివరణ ఎట్లు వ్రాసినది కొన్ని పేజీలు చూచిరి. ఆ తరువాత నామాలను కూడా పరిశీలించి ఆశీస్సులతో నాకొసగినారు. గ్రంథమును వారు తాకిననే చాలుననుకొన్న నాకు వారి చేతులలో గ్రంథము చాలాసేపు ఉండుట, వారు దానిని పరిశీలించుట చూసిన నాకేకాదు, క్యూలో నిలువబడిన వారి కందరికి ఆశ్చర్యము గలిగించినది. వారు గ్రంథము చూచుట పూర్తిఅగునంత వరుకు క్యూలోని జనులు ఆగిపోయిరి. ముందు అనుకున్నట్లుగా, తరువాత ఢిల్లీ వెళ్ళితిమి. భారత ఉపరాష్ట్రపతి గౌరవనీయులు శ్రీ శంకర్ దయాళ్ శర్మగారు దానిని ఆవిష్కరించిన వెంటనే ఉరుములు, మెరుపులతో వర్షము పడుచుండగా, శ్రీ శంకర్ దయాళ్ శర్మగారు శ్రీ శంకరుడు ఆనంద తాండవము చేయుచున్నాడని గ్రంథమును గురించి ౩౦ నిమిషములు మాట్లాడినారు.

గర్గసంహిత అంకితమును స్వీకరించిన శ్రీశ్రీశ్రీ త్రిదండి శ్రీమన్నారాయణ రామానుజ చిన్నజీయరు స్వామి వారు అమూల్యము, అపురూపము, అనంతము, అనూహ్యమైన మంగళాశాసనములతో తమ

సందేశముసగుటేగాక, దయాసముద్రులైన స్వామివారు నా కోరిక తీర్చి మొదటి భాగమును ఆవిష్కరణ జరిపి నా జన్మ తరింప జేసిరి.

మరొక విచిత్రమైన సంఘటన, యే జగన్మాత ఆదేశముతో పంచమి నాటి నుంచి నా రచన కొనసాగు చుండెనో ఆ జగన్మాత గుంటూరులో శ్రీరామనామ క్షేత్ర వ్యవస్థాపకులైన “సమర్థ” శ్రీ రాగం ఆంజనేయులు గారి ద్వారా క్షేత్ర ఉత్సవాలలో తమ పట్టాభిషేక సమయమున అమ్మ సమక్షములో మరియు అదే పంచమి నాడు వేద మంత్రముల మధ్య హోమము ఎదురుగా “ఆధ్యాత్మిక తత్త్వ వారధి” అను బిరుదును ప్రసాదించ జేసెను. ఇంకో విచిత్రమేమంటే బిరుదు నొసగిన వారు సామాన్యులు గారు. క్షేత్ర నిర్మాతయే గాక సాక్షాత్ ఆంజనేయ స్వరూపులేగాక, ఆంజనేయ నామధారులగుట విచిత్రము.

మరొక విచిత్రమేమిటంటే శ్రీ హంపీ విరూపాక్ష విద్యారణ్య మహాపీఠాధిపతులు జగద్గురు శంకరాచార్య శ్రీ మదాభి నవోద్దండ నర సింహ భారతీ స్వామి వారికి నేనెవరో తెలియకుండానే ఆధ్యాత్మిక రంగంలో నేను చేస్తున్న సేవలను గుర్తించి వారు నన్ను తమ పీఠం సభ్యురాలిగా నియమించారు. ఆ పీఠానికి సంబంధించి భారత దేశంలోని, కేరళ, కర్ణాటక, ఆంధ్ర, తమిళనాడు, మహారాష్ట్ర, గోవా, పాండిచ్చేరి రాష్ట్రాలలో ఉన్న అన్ని పీఠాలలో నన్ను సభ్యురాలిగా నియమించినందులకు వారికి నా అనేక కోటి పాదాభి వందనములు అర్పించు చున్నాను.

నేను వ్రాసిన ప్రతి గ్రంథమును పెద్దలచే ఆవిష్కరింప బడుటయూ, మహాత్ముల ఆశీస్సులను పొందుటయు, దైవానుగ్రహము, పెద్దల ఆశీర్వాచన బలము. ఈ విధముగా చెప్పకొనుచూ పోయిన పాఠకులను విసిగించుట అగును.

గురుదేవులు శ్రీ చిన్న జీయరు స్వామివారు శ్రీ గర్గసంహిత రెండవ భాగమును రాజమండ్రిలో ధనుర్మాస వ్రత సందర్భమున ఆవిష్కరణ చేసిరి. ఆ సందర్భమున “ఆర్ష హృదయాభిజ్ఞ” అను బిరుదు ప్రదానము గావించి ఇట్లునిరి. మీరు రచనలు కొనసాగించక ఆపినచో ఈ బిరుదు ఇచ్చిన ఫలితము ఉండదని చెప్పిరి. అప్పుడు నేను శ్రీరామ భక్తి వ్రాయుచున్నాని చెప్పగా, వారు దానిని కూడా నేను చూచెద నని వరమొసగిరి. ఆ ఫల

స్వరూపమే శ్రీరామ భక్తి ఆవిష్కరణ. అదియూ శ్రీ స్వామివారి ఆశ్రమమందు చాతుర్మాస్య దీక్షా సమయమున, ఉభయ వేదాంతపండిత సభలయందు నవరాత్రులలో ఐదవ రోజైన లలితా పంచమి నాడు శ్రీరామ భక్తిని నాగురుదేవులైన శ్రీ స్వామివారు ఆవిష్కరించుట వరముగాక మరేమగును! దీని వలన మా ఇరువంశముల వారు తరించినట్లే.

ఈ గ్రంథము ఈ రూపు దాల్చుటకు ముఖ్య కారకులు ఇద్దరు. వారిలో శ్రీ జన్నాభట్ల వాసుదేవ శాస్త్రి గారు ఒకరు. వారొక నాడు నేను ఈ గ్రంథమును గురించి చెప్పచుండగా విని దీనిలో సీతా రామ లక్షణ భరత శత్రుఘ్న ఆంజనేయ కవచములు ముద్రించిన చాలా గొప్పగా ఉండునని చెప్పిరి. అప్పుడు నేను అవి అన్ని ఏ గ్రంథంలో ఉన్నాయని అనగా వారు ఆనంద రామాయణములో ఉండెననియూ, ఆ గ్రంథము గ్రంథి సుబ్బారావు గారి గ్రంథాలయమందున్నదనియూ అచటికి వచ్చిన దానిని చూపెదననియు చెప్పగ, నేను అచటికి వెళ్ళితిని. అప్పుడు వారు ఆ గ్రంథమును చూపి దాని చిరునామా కూడ చెప్పగ నేను ఆ గ్రంథమును తెప్పించుకొని వారు చెప్పినవన్నియూ వ్రాసితిని. నన్నింత ప్రేరేపించి వ్రాయించిన వారికి నా కృతజ్ఞతలు.

ఆ తరువాత ఈ గ్రంథమును పరిశీలించుచున్న వారి తమ్ముడు శ్రీ జన్నాభట్ల వీరేశ్వర శాస్త్రిగారు మరొకరు. ఇన్ని చేశారు ఇంకా శ్రీరామ సహస్ర నామము కూడా చేసి దానికినీ వివరణ ఇచ్చిన బాగుండునని చెప్పగ, వారి ప్రోద్బలముతో అదియును చేసితిని. అంతేకాక అనేక సూచనలిచ్చి ఈ గ్రంథమునకు విలువ పెంచినారు. అసూయా ద్వేషములు లేక, ఫలాపేక్ష లేక ఎవరు అడిగిననూ కాదనక నిస్వార్థ సేవ చేయుచున్న శ్రీ జన్నాభట్ల వీరేశ్వర శాస్త్రిగారికి అనేక కోటి పాదాభి వందనములు సమర్పిస్తున్నాను.

ఈ గ్రంథమునకు ఆశీర్వాదములు పంపిన వైష్ణవ పీఠాధి పతులు జగద్గురుదేవులు, శ్రీ త్రిదండి శ్రీమన్నారాయణ రామానుజ చిన్న జీయరు స్వామి; కంచి కామకోటి పీఠాధిపతులు శ్రీ జయేంద్ర సరస్వతీ స్వామి; శ్రీ హంపీ విరూపాక్ష పీఠాధిపతులు జగద్గురువు శంకరాచార్య శ్రీ మదాభినవోద్దండ నరసింహ భారతీ స్వామి; పుష్కరిగిరి పీఠాధిపతులు శ్రీ విద్వా న్యసింహ భారతీ స్వామి; అవధూత దత్త పీఠాధిపతులు శ్రీ గణపతి

సచ్చిదానంద స్వామి; శ్రీ శుక బ్రహ్మశ్రమ పీఠాధిపతులు శ్రీ విద్యాప్రకాశానందగిరి స్వామి; శ్రీ సిద్ధేశ్వరీ పీఠాధిపతులు శ్రీ శివ చిదానంద భారతీస్వామి; విశ్వమందిర పీఠాధిపతులు శ్రీ విశ్వయోగి విశ్వంజీ మహరాజ్ స్వామి వారలకు అనేక కోటి పాదాభి వందనములు అర్పించు చున్నాను.

ఈ గ్రంథములకు సందేశముల నొసగిన గౌరవనీయులు భారత రాష్ట్రపతి శ్రీ శంకర్ దయాళ్ శర్మ గారికి, గౌరవనీయులు భారత ప్రధాన మంత్రి శ్రీ ఐ.కె. గుజ్రాల్ గారికి నా కృతజ్ఞతా పూర్వక అనేక ప్రణామములు.

భగవత్సేవగా భావించి, నిశ్శార్థముగ పరోపకార గుణముతో ఈ గ్రంథమును పరిశీలించి, గ్రంథ ముద్రణలో తోడ్పడి ఈ గ్రంథమునకు భక్తి నివేదనము సమర్పించిన శ్రీ జన్నాభట్ల వీరేశ్వర శాస్త్రిగారికి నా కృతజ్ఞతా పూర్వక అనేక నమస్సులు.

ఈ గ్రంథ ముద్రణకు ఆర్థిక సహాయమిచ్చిన శ్రీ తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానం వారికి, తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానము ఎగ్జిక్యూటివ్ ఆఫీసరు శ్రీ యం.కె.ఆర్. వినాయక్ గారికి, సప్తగిరి ఎడిటర్ శ్రీ ఎన్.ఎస్. రామ మూర్తి గారికి నా కృతజ్ఞతా పూర్వక అనేక ప్రణామములు.

ఈ గ్రంథమునకు పేపరు మొత్తము సమర్పించిన శ్రీయుతులు కిలారు పి. ప్రసాద్ దంపతులకు, కవర్ పేజీ సమర్పించిన శ్రీ టి. ఆర్. ప్రభు, ఆర్థిక సహాయము చేసిన శ్రీ కె.పి. రెడ్డియ్య, డాక్టర్ జి.వి. రామారావు దంపతులకు, శ్రీ వేము బావనారాయణ, అశ్వనీ సుబ్బారావు గార్లకు జ్ఞాపికలు సమర్పించిన శ్రీ గ్రంథి సుబ్బారావు గారికి నా కృతజ్ఞతాభివాదాభి వందనములు.

నా ఉన్నతి చూసి ఆనందించు నా తల్లిదండ్రులు శ్రీ నల్లంరెడ్డి వెంకట హనుమంతరావు, అనసూయమ్మ గార్లకు, నా భర్త శ్రీ రోహిణి వెంకయ్య C.T.O. (రిటైర్డ్) గారికి, చిన్నమ్మలు కళ్యాణం సావిత్రమ్మ, పి. శేషగిరమ్మ గార్లకు, చిన్నాన్నలు శ్రీ నల్లంరెడ్డి రాంకుమార్, శ్రీ నల్లంరెడ్డి విఠల్ ప్రసాద్ గార్లకు, మరుదులు శ్రీ రోహిణి వెంకట్రావు, B.A.B.L., శ్రీ కోలా సత్య నారాయణ గార్లకు, అల్లుడు శ్రీ సిగినం సుబ్బారావు, స్టేట్ బ్యాంక్ మేనేజరు

గారికి మరియు పుట్టినింటి వంశీయులకు, మెట్టినింటి వంశీయులందరికీ
అనేక ప్రణామములు.

ఈ గ్రంథ ముద్రణకు నావెంట ఉండి నన్ను ముందుకు నడిపించిన
నా తమ్ముళ్ళు చిరంజీవి N.V.S. రామారావు, B.A., L.L.B., L.S.G.D., అనౌన్సర్,
ఆల్ ఇండియా రేడియో, హైదరాబాద్, చిరంజీవి N.V. సత్యనారాయణ,
కంట్రాక్టరు; చిరంజీవి N.V. కృష్ణారావు; చిరంజీవి కోలా హనుమంత రావు,
A.C.T.O. లకు నా కృతజ్ఞతా పూర్వక అనేక శుభాశీస్సులు.

ఈ గ్రంథ ముద్రణలో శ్రమ దానము చేసిన చిరంజీవులు మా
పెద్దబ్బాయి R.L. సత్యనారాయణ, పెద్దకోడలు R. రమణ కుమారి, అమ్మాయి
S. రామ సీత మరియు తన ఉద్యోగ బాధ్యతలను నిర్వహించు కొనుచు
ఈ గ్రంథమును ఫేర్ కాపీ తీసి ఫ్రెస్ పని అంతయూ నిర్వహించి ఈ
గ్రంథమునకు రూపు నేర్పరచిన మా చిన్నబ్బాయి రోహిణి మహేష్,
M.A., B.L., చిన్న కోడలు R. భానుమతి, M.Sc., M.Ed., లకు నా కృతజ్ఞతా
పూర్వక అనేక శుభాశీస్సులు. నా రచనా వ్యాసంగములకు
అంతరాయములు గలిగించక సహాయము చేసిన మనుషులు సిగినం
శ్రీనివాస్, (M.Sc.), సిగినం లక్ష్మీప్రసన్న B.Sc., (M.A.), సిగినం అనూరాధ
(B.Tech.), R. కిషోర్, R. జగదీష్, R. హరిష్, R. రాజేష్ లకు అనేక
శుభాశీస్సులు.

ఈ గ్రంథాన్ని లేజర్ టైప్‌సెటింగ్ చేసిన షిర్డిసాయి గ్రాఫిక్స్ వారు
ముద్రించిన బాపూజీ ఆఫ్‌సెట్ ప్రింటర్స్ శ్రీ వెనిగళ్ళ వెంకటేశ్వరరావు గారికి,
వారి సిబ్బందికి నా కృతజ్ఞతలు.

ఈ గ్రంథ వుద్రణ నిమిత్తమై సహకరించిన ఎందరో
మహానుభావులందరికీ నా కృతజ్ఞతాభివందనములు.

రోహిణి వెంకట సుందర వరద రాజేశ్వరి.

ఆధ్యాత్మిక రచయిత్రి

శ్రీరామ భక్తి

సాక్షాత్ నామ కవచ వివరణములు

విషయ సూచిక

ప్రథమ ఖండము

పేజీ

1. సదాశివుని శ్రీరామ భక్తి	-	1
2. సనకాది మునుల శ్రీరామ భక్తి	-	7
3. నారదుని శ్రీరామ భక్తి	-	12
4. వాల్మీకి మహర్షి శ్రీరామ భక్తి	-	19
5. వసిష్ఠ మహర్షి శ్రీరామ భక్తి	-	24
6. అగస్త్య మహర్షి శ్రీరామ భక్తి	-	28
7. భరద్వాజుని శ్రీరామ భక్తి	-	33
8. ఆరణ్యకముని శ్రీరామ భక్తి	-	36
9. వేదవ్యాసుని శ్రీరామ భక్తి	-	43
10. శరభంగుని శ్రీరామ భక్తి	-	49
11. అనసూయాత్రి మహర్షుల శ్రీ రామ భక్తి	-	51
12. దశరథ మహారాజు వాత్సల్య భక్తి	-	55
13. కౌసల్యా భక్తి హృదయమ్	-	60
14. సుమిత్రా భక్తి హృదయమ్	-	66
15. కైకేయీ భక్తి హృదయమ్	-	68
16. సీతా లోకానుగ్రహము	-	72
17. జనకుని గూఢ శ్రీరామ భక్తి	-	76
18. భరతుని శ్రీరామ భక్తి	-	79
19. ఊర్మిళా లక్ష్మణుల శ్రీరామ భక్తి	-	82
20. శత్రుఘ్నుని శ్రీరామ భక్తి	-	84
21. హనుమంతుని శ్రీరామ భక్తి	-	86
22. శ్రీరామ జయ రామ జయ జయ రామ	-	93
23. శ్రీరామని వర దానము	-	96
24. కాకభుశుండి శ్రీరామ భక్తి	-	98
25. ఆదిశంకరాచార్యుల శ్రీరామ భక్తి	-	102
26. యామునా చార్యుని శ్రీరామ భక్తి	-	109
27. తులసీదాసుని శ్రీరామ భక్తి	-	112

28. శ్రీరామ సహస్ర నామ స్తోత్రమ్	-	119
29. శ్రీరామ సహస్ర నామావళి:	-	137
30. శ్రీరామ సహస్ర నామ పారాయణ విధి	-	157
31. శ్రీరామ సహస్ర నామ వివరణ	-	162
32. శ్రీరామాష్టోత్తర శతనామ స్తోత్రమ్	-	208
33. శ్రీరామాష్టోత్తర శతావిర్భావము	-	210
34. శ్రీరామాష్టోత్తర శతనామావళి:	-	212
35. శ్రీరామాష్టోత్తర శతనామ వివరణ	-	214
36. శ్రీరామ శతనామ స్తోత్ర వివరణ	-	221
37. శ్రీరామ స్తోత్ర వివరణ	-	226
38. శ్రీరామ రక్షా స్తోత్ర వివరణ	-	232
39. శ్రీరామ చంద్రస్తుతి వివరణ	-	242
40. శ్రీరామ మంగళా శాసన సవివరణ	-	245
41. శ్రీ సీతాఽష్టోత్తర శతనామ స్తోత్రమ్	-	249
42. శ్రీ సీతాష్టోత్తర శత నామావళి:	-	251
43. శ్రీ సీతాష్టోత్తర శతనామ వివరణ	-	254
44. శ్రీ హనుమత్కవచమ్	-	260
45. శ్రీ హనుమత్కవచ వివరణ	-	269
46. శ్రీ శత్రుఘ్న కవచమ్	-	278
47. శ్రీ శత్రుఘ్న కవచ వివరణ	-	283
48. శ్రీ భరత కవచమ్	-	287
49. శ్రీ భరత కవచ వివరణ	-	291
50. శ్రీ లక్ష్మణ కవచమ్	-	294
51. శ్రీ లక్ష్మణ కవచ వివరణ	-	297
52. శ్రీ సీతా కవచమ్	-	300
53. శ్రీ సీతా కవచ వివరణ	-	304
54. శ్రీరామ కవచమ్	-	307
55. శ్రీరామ కవచ వివరణ	-	312

శివుడు ఈ శ్లోకములను దేవతలకు, దైత్యులకు, ఋషులకు సమానముగా పంచి పెట్టగా ఒక్కొక్కరి భాగమునకు ముప్పది మూడు కోట్ల, ముప్పది మూడు లక్షల, ముప్పది మూడు వేల, మూడువందల, ముప్పది మూడు శ్లోకములు వచ్చెను. తొంబది తొమ్మిది కోట్ల, తొంబది తొమ్మిది లక్షల, తొంబది తొమ్మిది వేల, తొమ్మిది వందల, తొంబది తొమ్మిది పంచబడినవి. ఒక్క శ్లోకము మిగిలినది. దేవతలు, దైత్యులు, ఋషులు ఈ ఒక్క శ్లోకమునకు పోట్లాడు కొనసాగిరి. ఈ శ్లోకము అనుష్టుప్ ఛందములో నున్నది. అనుష్టుప్ ఛంద మందు ముప్పది రెండు అక్షరములుండును. శ్రీ శివుడు ముగ్గురకు పది పది అక్షరములను పంచగా చివరకు రెండు అక్షరములు మిగిలెను. అప్పుడు శివుడు “ ఈ రెండు అక్షరములను నేను ఎవ్వరికిని ఇవ్వను. ఈ అక్షరములను నా కంఠమందే ఉంచెదను” అని చెప్పెను. ఇవియే “రా” “మ” అను రెండక్షరములు. ఇవియే వేదముల సారము.

రామ నామము అతి సరళమైనది, అతి మధురమైనది, అమృతము కంటే తియ్యనయినది. ఇది అమరమంత్రము. శివుని కంఠమందు జిహ్వగ్ర భాగమందు విరాజమానమై యున్నది. సాగర మస్తన సమయమందు ఉదయించిన హోలాహలమును శివుడు పానము చేయుచుండ భక్తులు హోహాకారములు చేయసాగిరి. అప్పుడు శంకరుడు వారిని ఓదార్చుచు ఇట్లనెను.

శ్రీ రామ నామామృత మంత్ర బీజ

సంజీవనీ చే నృసి ప్రవిష్టా ।

హోలాహలం వాద్రల యానలం వా

మృత్యోర్ముఖం వా విశతాం కుతోభీః ॥

(ఆనంద రామాయణము)

శ్రీరాముడు సదా విజయమును చేకూర్చును. నేను లక్ష్మీపతి అయిన శ్రీరామ భగవానుని భజించుచున్నాను. సమస్త రాక్షసులను సంహరించిన రామచంద్రునకు ప్రణామము చేయుచున్నాను. రాముని కంటే గొప్ప ఆశ్రయము లేదు. నేను రామచంద్రుని దాసుడను. నా మనస్సు సదా రాముని యందే లగ్నమై యుండును. ఓ రామా ! నన్నుద్ధరింపుడు.

(శ్రీ మహేశ్వరుడు పార్వతితో) హే సుముఖీ ! రామ నామము విష్ణు సహస్ర నామముతో సమానమైనది. నేను సర్వదా రామ రామ రామ అనుచు మనస్సును రంజింపజేయు రామ నామమందే రమించుచుందును”.

రామావతారములో సీతా హరణానంతరము శ్రీరాముడు రోదించుచు ప్రతి వనమందు వృక్షములను, లతలను పట్టుకొని సీత జాడ అడుగుచు తన ప్రాణ ప్రియ సీతా వియోగముతో అటునిటు వెదకుచు తిరుగుచుండెను.

అట్టి స్థితిలో శివుడు రాముని దర్శించి ఆనందాను భూతి జెందెను. “పరమాత్మ మానవుని వలె ఎట్లు లీలా నాటక మాడుచున్నాడు ! నేను ఎదుట పడి వందనము సమర్పించిన నా భగవానుడు సంకోచించు నేమో ! ” అనుకొనుచు వటవృక్షము చాటుగా పరమాత్మను దర్శించెను. ఆయన రోమములు నిక్క పొడిచెను. నేత్రముల నుండి అశ్రుధారలు స్రవించెను.

జయ సచ్చిదానంద జయ పావన !

అస కహి చలే మనోజన పావన ॥

చలే జాత సివ సతీ సమేతా !

పుని పుని పులకత కృపాని కేతా ॥

(రామ చరిత మానసము)

తన జడలకు తాకించి ముద్దాడెను. బాలుడు నవ్వుసాగెను. దృష్టి దోషము పోయెను. నేటికిని నంద గ్రామములో బాబా నందేశ్వర నామముతో శివుడు విరాజిల్లుచున్నాడు.

తన ఇష్ట దైవమగు శ్రీరామునకు అనన్య సేవలు చేయవలెనను కోరికతోనే శివ భగవానుడు హనుమానుని రూపము ధరించెను. శ్రీరామునకు నిఃస్వార్థ భావముతో సేవలు చేసెను. విభీషణుడు వజ్రాల హారము నివ్వగా దానిని దంతములతో కొరికి వేసెను. విభీషణుడు తనను అవమానించెనేమోయని పరీక్ష పెట్టగా హనుమానుడు తన వక్షః స్థలము చీల్చి రాముని చూపెను.

శంకర భగవానునకు ఇష్ట దైవము శ్రీరాముడైన, శ్రీరామునకు ఇష్ట దైవము శంకరుడు. ఇద్దరు పరస్పరం పాసకులు.

శ్రీ శివుడే శ్రీరాముడు, శ్రీరాముడే శ్రీ శివుడు. భక్తులను ఆనందింప జేయుటకు స్వయముగ ఆనందించుటకును ఈ విధముగ ఉపాస్య- ఉపాసక- భావముతోను, పూజ్య-పూజక భావముతోను అనేక లీలలు భగవానుడు చేయుచున్నాడు. భక్తుల పరమారాధ్యుడైన ఆ హరి - హరాత్మక స్వరూపమునకు నమస్కారము.

సనకాది మునుల శ్రీరామ భక్తి

శ్రీ సనకాదులు (సనక, సనందన, సనత్కుమార, సనాతనులు) బ్రహ్మ మానస పుత్రులు. బ్రహ్మ తన శక్తితో నిర్మలాంతః కరణముతో వీరిని సృష్టించెను. వీరు చూచుటకు ఎల్లప్పుడు ఐదు సంవత్సరముల బాలకులవలె నుందురు. కాని శంకరుని కంటె (జన్మలో) పెద్దవారు. వీరు నిరంతరము “శ్రీహరిః శరణమ్” అను మంత్రమును జపించుచుందురు. వీరు అద్భుత తేజోమయులు, దీప్తి సంపన్నులు, సుందర గుణ శీల యుక్తులు, నిత్యము బ్రహ్మనందములో లీనవై యుండువారు. భగవానుని గుణములను గానము చేయుట, ఆధ్యాత్మిక చింతన, భగవత్ప్రేమ వీరి ముఖ్య ధ్యేయములు. వాస్తవముగ ఈ నలుగురు బాలుర రూపములో నున్న నాలుగు వేదములే. ఈ మునులు సర్వత్ర భేదబుద్ధి లేక యుండు వారు.

బ్రహ్మ సృష్ట్యాదిలో వీరిని మస్సంకల్పముతో ఉత్పన్నులను చేసి సృష్టిని పెంచుడని చెప్పగా వీరు ఒప్పుకొన లేదు. వీరి మనస్సు సర్వదా భగవానుని ఆత్మారామగుణాకర్షితమై ముని మనో మధుప నివాస హరి పద పంకజము లందుండును. అందువలన తపస్సు నందే వీరి మనస్సుండును. భగవద్భక్తియే వీరి ప్రాణము. భక్తితో తన పుత్రులు జ్ఞాన వైరాగ్యయుతులగుటచే బ్రహ్మ దుఃఖించు చుండ ఆ దుఃఖము పోగొట్టుడని శ్రీ నారదుడు చెప్పగా సనకాదులు భాగవత కథను వినిపించి ఆయన దుఃఖమును తొలగించిరి.

నారదుడు భక్తి మార్గములో ఆచార్యులకు ఆచార్యుడు. అయినను నారద పురాణము పూర్తిగా పూర్వ భాగము వీరే నారదునకుపదేశించిరి. ఇందులో భక్తిని గురించి చాల గొప్పగా చెప్పబడినది. వారు “నారదా! ఉత్తమమైన భక్తి మానవులకు కామధేనువు వంటిది. అది ఉండగా అజ్ఞానులైన మానవులు సంసార రూప విషమును గ్రోలుచున్నారు. ఇది ఎంతటి ఆశ్చర్య కరము. భగవద్భక్తుల సంగమము, శ్రీరామ భగవానునిపై భక్తి, సహన స్వభావములే సారములేని సంసారులకు సారము” అనిరి.

నారద పురాణ తృతీయ పాదమందు శ్రీ సనకాదులు నారదునకు సపరికర రామోపాసనను విశదముగ ఉపదేశించిరి. రాముని ధ్యాన స్వరూపము, మంత్రముల నుపదేశించుచు “నారదా! సర్వమంత్రముల యందు వైష్ణవ మంత్రము శ్రేష్ఠమైనది. సర్వ మంత్రములలోను వైష్ణవ మంత్రము శీఘ్రముగ అభీష్ట సిద్ధి నొసగును. వైష్ణవ మంత్రములలో కూడ శ్రీరామ మంత్రము అధిక ఫలమొసగును. “రాం రామాయ నమః” యను షడక్షర మంత్రము రామ మంత్రము లన్నింటిలోను అతి శ్రేష్ఠమైనది. ఇది ఉచ్చరించినంత మాత్రముననే తెలిసి తెలియక చేసిన మహాపాత కోప పాతకములు వెంటనే నశించును. పంచాక్షరమగు రామాయ నమః అను మంత్ర మందు స్వబీజము - రాం; కామ బీజము - క్లీం; సత్య బీజము - హ్లీం; వాగ్బీజము - ఐం; లక్ష్మీ బీజము - శ్రీం; తార - ఓం అను వాని నొక్కొక్క దానిని వేరు వేరుగ చేర్చిన షడక్షర మంత్రమగును. ఎట్లనిన రాం రామాయ నమః; క్లీం రామాయ నమః; హ్లీం రామాయ నమః; ఐం రామాయ నమః; శ్రీం రామాయ నమః; ఓం రామాయ నమః అను ఈ

మంత్రములు ధర్మార్థకామ మోక్షముల నొసగును. సాధకులకు రఘునాథుని చరణములపై అనంత భక్తి కల్గించును”.

సనకాదులు శ్రీరాముని ఇతర మంత్రములను కూడ ఇట్లు చెప్పిరి. “ఓం రామచంద్రాయ నమః; ఓం రామ భద్రాయ నమః అను ఈ రెండును అష్టాక్షర మంత్రములు. ఓం నమో భగవతే రామ చంద్రాయ; ఓం నమో భగవతే రామ భద్రాయ అను ఈ రెండును ద్వాదశాక్షర మంత్రములు. శ్రీరామ జయ రామ జయ జయ రామ. ఇది త్రయోదశాక్షర మంత్రము”. ఈ విధముగ శ్రీరాముని ఇతర మంత్రములు, సీతా లక్ష్మణ భరత శత్రుఘ్న హనుమదాది మంత్రములు వాని అనుష్ఠాన పద్ధతులను సనకాదులు నారదునకు ఉపదేశించిరి. సనత్కుమారుని చే చెప్పబడిన ధ్యానము అతిసుందరము. రామభక్తితో ఓతప్రోతము. రాముని ఎడల ప్రేమను వృద్ధి చేయునది.

సీతారాముల ధ్యాన స్వరూప మొకటి ఈ విధముగ నిర్దిష్టమై యున్నది.

కాలామౌఢర కాంతం చ వీరాసన మాస్థితమ్ ।

జ్ఞాన ముద్రాం దక్షహస్తే దధతం జానునీతరమ్ ॥

సరో రుహ కరాం సీతాం విద్యుదాభాం చ పార్శ్వ గామ్ ।

పశ్యంతీం రామ వక్త్రాజ్ఞం వివిధాకల్ప భూషితామ్ ॥

(నారద పురాణము పూర్వార్థము)

శ్రీరాముని అంగ కాంతి నల్లని మేఘము వలె శ్యామ వర్ణముగ నుండును. ఇతడు వీరాసనముతో కూర్చొనియుండును. దక్షిణ హస్త మందు జ్ఞాన ముద్ర ధరించి, వామ హస్తమును ఎడమ మోకాలిపై నుంచును. వామ పార్శ్వ మందు విద్యుత్ సమాన కాంతిమతి వివిధ వస్త్ర భూషణ విభూషిత అయిన సీతాదేవి

విరాజమానయై యుండును. ఆమె హస్త మందు కమల ముండును. తన ప్రాణ వల్లభుని ముఖార విందమును ధ్యానముతో చూచు చుండును.

సనత్కుమారుల భక్తి పురాణముల యందును, వివిధ రామాయణ ములందును గలదు.

సనకాదులు శ్రీరాముడు రాజ్యాభిషిక్తుడయిన తరువాత ప్రతి దినము రాముని దర్శించుటకు వచ్చెడి వారు. సనకాదుల ప్రేమను గాంచిన శ్రీరఘునాథుడు వారి వలెనే ప్రేమ విహ్వలుడై వారి వలెనే నేత్రముల నుండి ప్రేమాశ్రువులు ప్రవహించుచుండ, పులకితుడై తన భక్తులను పట్టుకొని కూర్చుండబెట్టి “మునీశ్వరులారా ! నేడు నేను ధన్యుడను. మీ దర్శనముతో సమస్త పాపములు నశించెను. సత్సంగ ప్రాప్తి ఎంతయు భాగ్యము” అని అనెను.

భగవానుడు భక్తునకు ప్రేమికుడు, ప్రేమాస్పదుడునగు చున్నాడు. భగవానుని ఈ లీల ధన్యము. తమ ఆరాధ్యుడగు శ్రీరాముని వచనములు వినిన నలుగురు కుమారులు హర్షితులై ఈ విధముగ ప్రార్థించిరి.

“ప్రభూ ! మీరు అన్తరహిత, వికార రహిత స్వరూపము లతో వ్యక్త మగు అద్వితీయ కరుణామయులు. మీరు జ్ఞాన భండారులు, మాన రహితులు. మీరు సర్వరూపులు, సర్వ వ్యాప్తులు. అందరి హృదయ రూప గృహమందు సదా నివసించు వారు. అందువలన మీరు మమ్ము పరిపాలించుడు. రాగద్వేషము లను, అనుకూల ప్రతి కూలములను, జన్మ మృత్యు విపత్త్యాదు లను హతమార్చుడు. శ్రీరామా ! మీరు మా హృదయ మందే యుండి కామ, క్రోధ, మదముల నశింప జేయుడు. మీరు

పరమానంద స్వరూప కృపాధాములు. కామనలను పూరించు వారు. మాకు మీపై అవిచల ప్రేమ భక్తి నొసగుడు. హే రఘునాథా! మీరు మమ్ములను పవిత్రులను జేసి, త్రితాపములను, జన్మ మరణములను నశింప జేయు భక్తిని ప్రసాదించుడు. శరణాగత కామధేనూ ! కల్పవృక్ష రూప ప్రభూ ! ప్రసన్నులై మాకు ఈ వరమిండు''.

భగవానుని వరము పొంది భగవానుని గుణములను గానము చేయుచు సనకాదులు బ్రహ్మ లోకమునకు వెళ్ళిరి.

నారదుని శ్రీరామ భక్తి

అహో దేవర్షి ధన్యో యం యత్ప్రీతిం శార్ఙ్గధన్వనః ।

గాయన్మాద్యన్నిదం తన్వ్రారమ యత్యాతురం జగత్ ॥

(శ్రీమద్ భాగవతము)

అహో ! దేవర్షి నారదుడు ధన్యుడు. వీణా నాదముతో హరి గుణములను గానము చేయుచు ఆనంద నిమగ్నుడై అందరికి ఆనందము గలిగించు చుండును. భగవానుని వోలె ప్రకటమగుచు, భగవద్భక్తిని మాహాత్మ్య మును విస్తరింప జేయుచు, లోక కల్యాణ నిమిత్తము జగత్తు నందు సంచరించు చుండును. భగవంతుని సహచరుడుగా త్రిలోకము లందు ప్రసేద్దుడు. వీణా వాదనతో భగవానుని గానము చేయుచు సదా పర్యటించు చుండును. ఇతడు సంకీర్తన పరమాచార్యుడు. భాగవత ధర్మప్రధాన ద్వాదశాచార్యులలో నొకడు. భక్తి సూత్ర నిర్మాత. ఇతడు రచించిన భక్తి సూత్రము లందు భక్తితత్త్వము సుందరమైన వ్యాఖ్యతో నడచెను. ఇతడు సమస్త పృథ్వి యందును భక్తిని స్థాపించుటకు ప్రతిజ్ఞ చేసెను. నారదుడు స్వ విషయ మిట్లు చెప్పెను.

ప్రగాయతః స్వవీర్యాణి తీర్థ పాదః ప్రియ శ్రవాః !

ఆహూత ఇన మే శీఘ్రం దర్శనం యాతి చేతసి !!

(శ్రీ మద్భాగవతము)

“నేను పరమ పావన చరణుని గుణాన సంకీర్తన చేసినప్పుడు పిలచి నట్లుగా వెను వెంటనే భగవానుడు ప్రత్యక్షమగును. నారదుడు బ్రహ్మమానస పుత్రుడు. భగవానుని ఆత్మరూపుడు. దయామ యుడైన భక్త వత్సలుడు చేయదలచిన దానిని నారదునిచే చేయించును”.

వాల్మీకి, వ్యాస, శుకదేవ, ప్రహ్లాద, ధృవ, అంబరీషాదులకు నారదుడే భక్తి నుపదేశించెనని పురాణముల యందు స్పష్టముగ నున్నది. శ్రీమద్భాగవతము, శ్రీవాల్మీకి రామాయణము రెండును అపూర్వ మైనవి. ఇవి ఈయన దయతోనే లోకమునకు ప్రాప్తించినవి.

వ్యాస భగవానుడు సమస్త వేద విభజన, ఇతిహాస పురాణ, మహాభారతాది రచనలు చేసి కృతార్థుడు కానట్లు ఖిన్నుడైయున్న సమయమున నారదుడు అచటికి వెళ్ళి “బ్రహ్మన్! మీరు సాక్షాత్ నారాయణుని అవతారులు. వేద విభజనము, పురాణ భారతాది గ్రంథ రచన చేసిన మీరు ఎందు చేత ఖిన్నులై కనపడు చున్నారు?” అని అడుగగా వ్యాసుడు “దేవర్షీ! నిజముగనేను అట్లే యుంటిని. ఎందు చేతనో బోధపడుట లేదు. మీరు త్రికాలజ్ఞులు. వాయు దేవునివలె సర్వవ్యాప్తులు. దయచేసి నా దుఃఖము పోవు ఉపాయము చెప్పు” డనగా నారదుడు “మహర్షీ! మీరు భక్తి సాహిత్యమును రచింపలేదు. భగవానుని నిర్మల యశస్సును గానము చేయలేదు. మీరు వర్ణ ధర్మము, ఆశ్రమ ధర్మము, స్త్రీ ధర్మము, రాజ ధర్మము, అపద్ధర్మము, మోక్ష ధర్మము మొదలగు వివిధ

ధర్మములను వర్ణించితిరి. కాని పరమ హంస పరమ భాగవత ధర్మమును వర్ణించ లేదు. అందువలన మీకు మనశ్శాంతి లేదు. భగవద్భక్తి రసముతో నిండియున్న భాగవత గ్రంథమును నిర్మించుడు. భగవానునకు భక్తియే పరమ ప్రియమైనది. దీనితో మీరు పూర్ణ కృతార్థు లగుదురు. పరమా నంద భరితులై శాంతి నొందెదరు'' అనెను.

నారదుని ఉపదేశాను సారము వేదవ్యాసుడు కల్యాణ కారకమగు భాగవత గ్రంథమును రచించి దానిని శుకదేవునిచే చదివించెను. ఈ విధముగ భాగవత భక్తి గ్రంథము నారదుని కృపాప్రసాదము. వాల్మీకి రామాయణము కూడ నారదుని కృపాప్రసాదమే. దీని యందు ప్రథమ శ్లోకము -

తపః స్వాధ్యాయ నిరతం తపస్వీ వాగ్విదాం పరమ్ ।

నారదం పరిపశ్రుచ్చ వాల్మీకి ర్ముని పుంగవమ్ ॥

విశ్వ ప్రసిద్ధ శ్రీ సత్యనారాయణ కథ కూడ నారాయణుని భక్తితో పరిపూర్ణమై ఇంటింటను ప్రచలితమై యున్నది. ధృవునకు నారదుడే మంత్రమిచ్చెను. ప్రహ్లాదుని తల్లి కయాధునకు బోధించగా గర్భస్థ బాలక సహితముగ తల్లీ బిడ్డ లిరువురు భగవానుని పరమ భక్తులయిరి. తరువాత వచ్చిన విరోచన బల్యాది మహాభాగవతులు ఈ వంశము వారే.

నారదుని నామముతో నారద మహాపురాణము, నారద పురాణము కూడ నున్నవి. రెండింటి యందును భక్తి రసామృత కథలే నిండియున్నవి. నారదుని కృపాపాత్రులకు లెక్క లేదు. ఇతడు

కృపామూర్తి. ఎవరికెట్టి భక్తి మార్గమును ఉపదేశించవలెనో వారికా విధముగనే ఉపదేశించి వారు భగవానుని చరణముల చెంతకేగునట్లు చేయును. ఎల్లాగనను జీవులకు వేగముగ భగవత్ ప్రాప్తి గలిగించ వలెనని ఇతని ఉద్దేశ్యము. ఇతడు ప్రపంచోపకారి. నారదుడు శ్రీరామ, శ్రీకృష్ణులకు లీలా సహచరుడు.

సమస్త రామాయణ, రామచరిత్ర, రామోపాసన గ్రంథముల యందును, సమస్త స్తోత్రాదుల యందును దేవర్షి నారదుడు వక్త, శ్రోత, ఉపాసకుడు. శ్రీరాముని వెంట అతని భక్తుల వెంట కనిపించును. శ్రీరామ చరిత్ర మానస మందు ఇతడు శ్రీరాముని ప్రతి లీలల యందును ప్రత్యక్షా ప్రత్యక్ష రూపముతో వాని వెంట నుండును. భగవానుని ఆవిర్భావము, వనవాస, పంపా సరోవర, సీతా వియోగ సమయము లందు శ్రీరామునితో సంభాషించెను. రామ రావణ యుద్ధ సమయ మందు కూడ శ్రీరాముని చెంత నుండి ఉత్సాహితుని చేసెను. అయోధ్య యందు శ్రీరాముని రాజ్యభిషేకా నంతరము ఇతడు ప్రతి దినము వచ్చి తన ఆరాధ్య నగరి అయోధ్య శోభను గాంచుచు, శ్రీరాముని దిన చర్యలను చూచుచు, గానము చేయుచుచు, స్తుతించుచు తిరిగి బ్రహ్మ లోకము నకు వెళ్ళి సనకాది ఋషులకు సమస్త కథలను వినుపించు చుండును. (రామ చరిత్ర మానసము)

శ్రీరాముడు భగవతి సీతతో కలసి రత్న సింహాసనాసీనుడై యుండగా, నారదుడు వారిని దర్శించుటకు ఆకాశ మార్గము నుండి దెగెను. నారదుని చూచి శ్రీరాముడు లేచి నిలువబడి,

సీతాసహితుడై భక్తి పూర్వకముగ పుథ్విపై శిరస్సు నుంచి ప్రణామము చేసి “ముని శ్రేష్ఠా! మీ దర్శనము అతి దుర్లభమైనది. పూర్వజన్మ పుణ్యము వలన మిమ్ము దర్శించితిని. పుణ్యోదయమగు నప్పుడు సత్సంగ ప్రాప్తి గలుగును. మీ దర్శనముతో కృతార్తుడనైతిని” అనెను.

శ్రీరామునితో నారదుడు “ప్రభూ! సాధారణ మానవుని నలె నూటాడుచు న్నెందుకు మోహమందు పడవేయుచుంటి? మీరు సాధారణ మానవులు కారు. ఆదిశక్తి స్వరూపిణి భగవతి సీత మహా మాయా స్వరూపిణి. ప్రభూ! మీరు మాయతో బ్రహ్మాది సమస్త ప్రజలను ఉత్పన్నులను చేయుదురు. ఆ ప్రాణాత్మిక నూయ సదా మిమ్ము ఆశ్రయించియే యుండును. మీరు విష్ణు భగవానులు, జానకి లక్ష్మీదేవి. మీరు శివులు, జానకి సార్వభౌమ. మీరు బ్రహ్మ, జానకి సరస్వతి. మీరు సూర్య దేవులు, జానకి స్రభ. నిస్సందేహముగ స్త్రీ వాచకములన్నియు శ్రీ జానకీ దేవీయే. మరి పురుష వాచకములన్ని మీరే అయియున్నారు. దేవా! త్రిలోకములలో మీ ఇద్దరు తప్ప ఇంకెవరును లేరు. ఈ సమస్త జగత్తు మీ వలననే ఉత్పన్నమైనది. మీలోనే స్థితమై యున్నది. మీలోనే లీనమగుచున్నది. ఇందు వలన మీరే సర్వకారణులు. మీ చరణములపై భక్తియున్న వారికి క్రమముగ జ్ఞాన ప్రాప్తి గలుగును. మీపై భక్తిగలవారలే వాస్తవముగ ముక్తికి పాత్రులు” అనెను.

త్వం విష్ణుర్జ్ఞానకీ లక్ష్మీః శివస్త్వం జానకీ శివా ।

బ్రహ్మాత్వం జానకీ వాణీ సూర్యస్త్వం జానకీ ప్రభా ॥

లోకే శ్రీ వాచకం యావత్ తత్సర్వ జానకీ శుభా ।
 పున్నామ వాచకం యావత్ తత్సర్వంత్వం హి రాఘవ ॥
 తస్మాల్లోకత్రయే దేవ యు వాభ్యాం నాస్తి కించన ।
 త్వత్త ఏవ జగజ్జాతం త్వయి సర్వం ప్రతిష్ఠితమ్ ।
 త్వయ్యేవ లీయతే కృత్స్నం తస్మాత్ త్వం సర్వ కారణమ్ ।
 త్వత్పాద భక్తి యుక్తానాం విజ్ఞానం భవతి క్రమాత్ ।
 తస్మాత్ త్వద్భక్తి యుక్తాయే ముక్తి భాజస్త ఏవహి ।

(అధ్యాత్మ రామాయణము)

భగవానుడు భక్తుల, దాసుల దీనతను స్వీకరించువాడు గనుకనే నారదుడు శ్రీరాముని ఎదుట తన దీనతను ప్రకటించి భక్తులకు ఆదర్శమయ్యెను. నారదుని భక్తి విలక్షణమైనది. ఆ రహస్యము రామునకు తెలియును. నారదుడు రాముని ఇట్లను గ్రహించుమని ప్రార్థించెను.

“ప్రభూ ! నేను మీ భక్తుల భక్తుడను. వారికి కూడ దాసుడను. అందువలన నన్ను మోహితుని చేయక నాపై దయ చూపుడు. ప్రభూ ! మీ నాభి కమలము నుండి ఉత్పన్నుడయిన బ్రహ్మ నా తండ్రి. అందువలన నేను మీకు పౌత్రుడను. రాఘవా! ఈ భక్తుని రక్షింపుము”.

అహం త్వద్భక్త భక్తానాం తద్భక్తానాంచ కింకరః ।

అతో మానును గృహీష్ట మోహయ స్వనమః ప్రభో ॥

త్వన్నాభి కమలో త్పన్నో బ్రహ్మమే జనకః ప్రభో ।

అత్తస్త్వాహం పౌత్రో ॥ ౨ స్మి భక్తం మాంపాహి రాఘవ ॥

(అధ్యాత్మ రామాయణము)

భక్తితో దేవర్షి నారదుని భక్త వత్సల శ్రీరామ భగవానుని సంవాదమును నిత్యము భక్తితో చదువువారు, వినువారు, స్మరించు కొనువారు దేవతలకు కూడ లభించని మోక్షపదమును పొందెదరు.

సంవాదం పఠతి శృణోతి సంస్మరేద్వా

యోనిత్యం ముని వర రామయోః స భక్త్యా ।

సంప్రాప్తో త్యమరసుదుర్లభం విమోక్షం

కైవల్యం విరతి పురః సరం క్రమేణ ॥

(అధ్యాత్మ రామాయణము)

ఇట్టి అనన్య భక్తునకు భక్త వత్సల భగవానుడు శ్రీరామునకు
పదే పదే ప్రణామములు.

వాల్మీకి మహర్షి శ్రీరామ భక్తి

కూజంతం రామ రామేతి మధురం మధురాక్షరమ్ ।

ఆరుహ్య కవితాశాఖాం వందే వాల్మీకి కోకిలమ్ ॥

రామేతి పరికూజన్త మారూఢం కవితాలతామ్ ।

శృణ్వతో మోదయన్తం తం వాల్మీకిం కో న వన్దతే ॥

భగవన్నామ యశస్సును కీర్తించుటలో వాల్మీకి మహర్షి అద్వితీయుడు. శ్రీరాముని విశేషములను విశ్వ మందు ప్రకటించిన కీర్తి వాల్మీకి మహర్షిదే. వాల్మీకి రామాయణమే ఆది కావ్యము లేక ఆది రామాయణము. రాముని చరిత్ర కారులైన కవులందరికి శ్రీమద్వాల్మీకి రామాయణమే ఉపజీవ్యము. అందుచేతనే అందరు తమ రచన ప్రారంభమున వాల్మీకి మహర్షికి ప్రణామము లర్పించిరి. వేదములలో వర్ణించబడిన పరమతత్త్వమే శ్రీమన్నారాయణ తత్త్వమే శ్రీమద్రామాయణ మందు శ్రీరాముని రూపమున నిరూపింపబడినది. వేద వేద్య పరమ పురుషోత్తముడు దశరథనందనుడగు శ్రీరాముని రూపమున నవతరించుటచే సాక్షాత్తుగా వేదములు ప్రవేత సపుత్రుడగు శ్రీ వాల్మీకి మహర్షిచే చెప్పబడిన శ్రీ రామాయణ రూపముతో ప్రకటమైనవి.

వాల్మీకి మహర్షి మొదట రత్నాకరుడు (అగ్నిశర్మ) అను దోపిడి దొంగ శ్రీరామ నామ జపముతో బ్రహ్మతో సమానముగ పూజ్యుడయ్యెను. వాల్మీకి రామాయణ మందు మహర్షి వాల్మీకి దశరథ మహారాజు మంత్రులలో ఒకరిని చెప్పబడినది.

శ్రీరాముడు వనమునకు వెళ్ళుచు చిత్రకూటములోని వాల్మీకి ఆశ్రమ మందు ఒక దినము గడిపెను. వాల్మీకి ఆశ్రమ ములు కొన్ని చిత్రకూట సమీపమునను, కొన్ని ప్రయాగ సమీపమునను, కొన్ని దూర క్షేత్రములందును గలవు. వాల్మీకి చాతుర్మాస్య వ్రత

దీక్షలందు గడిపిన వివిధ స్థానములందును వాల్మీకి ఆశ్రమములు ఏర్పడినట్లు భావించ వచ్చును. గోస్వామి శ్రీతులసీదాసునకు చిత్రకూటము చాల ప్రియమైన దగుటచే ఎక్కువగా నిచటనే నివసించువాడు.

శ్రీరాముడు “వనవాస సమయము గడుపుటకు ఉచితమైన స్థానమును చెప్పు” మని వాల్మీకి మహర్షిని ప్రార్థించెను.

వాల్మీకి మహర్షి రామునితో “మహారాజా ! మీరు లేని స్థానమేదియు నాకు కనిపించుట లేదు. ప్రభూ ! మీరు బ్రహ్మ విష్ణు మహేశ్వరులను కూడ నాట్యము చేయించువారు. ధర్మము నశించునప్పుడు వేద మార్గమును రక్షించుటకు మీరు అవతరించెదరు. ఈ భగవతి సీతాదేవి మీ మహాశక్తి అయిన యోగ మాయ. ఈ లక్ష్మణుడు సాక్షాత్తుగా శేషుని అవతారము. మీరు రావణాది రాక్షసుల వినాశ లీల ప్రారంభించితిరి. రామా ! మీ స్వరూపము వాణికి అగోచరము, బుద్ధికి అతీతము, అవ్యక్తము, అక్షణనీయము, అపారము. బ్రహ్మ, విష్ణు, శివులు కూడ మీ క్రియా కలాపముల రహస్యములను ఎరుగరు. మరి ఈ ప్రపంచమున ఎవరు మిమ్ములను తెలిసికొనగలరు ? ఒక వేళ మిమ్ములను తెలిసికొన గల భక్తులు ఉన్నచో అది మీకు వారిపై ఉన్న కృపా విశేషమే అగును” అని చెప్పుచు వాల్మీకి రామునకు నివాస యోగ్య స్థానములను ఈ విధముగా చెప్పెను.

“రామా ! తృప్తిచెందక సదా ఉత్సాహముతో మీ చరిత్రను గ్రహించువారు మీ కథామృతమును తృప్తి చెందక సదా నినునట్టి భక్తుల హృదయము మీ నివాస స్థానము. తమ నేత్రములతో (చాతకముల వలె) మిమ్ము దర్శించుటకు తపించువారు మీ మంగళ మయ విగ్రహమును స్వాతి చినుకువలె భావించి సదా దర్శించగోరు వారి హృదయము మీకు సర్వోత్తమమైన నివాస స్థానము.

ప్రభూ ! మీ రామావతారచరిత్రమానస సరోవరమందు ముత్యముతో సమానమైనది. ఎవని జిహ్వా నిరంతరము మీ చరిత్రను గ్రహించి ప్రవచించునో అట్టి వారి హృదయమందు దయతో అవశ్యము నివసించుడు.

ప్రభూ ! మీ మందిరములు, మీరు తిరిగిన స్థలములు, ముఖ్యావతార ప్రాదుర్భావ స్థానములు, మీ లీలా స్థల పరిభ్రమణ ములో అలసట చెందక సదా సర్వత్ర మీ విశేషములను గాంచిన వారి హృదయ మందు నిశ్చయముగ నివసింపుడు.

రామా ! భగవానుని మీద ప్రేమ, వాని చరణముల యందు భక్తి సమానముగ పెరుగుచుండవలెను. ప్రేమ ప్రవాహము శిథిలము గాదు. భక్తి రూప సంపత్తి మాహాత్మ్యము తెలియును గనుక అది నిత్యము పెరుగుటకు ప్రయత్నింపవలెను. భక్తి యే ఈ విశ్వమునకు సర్వాధిక మూల్యనిధి. అందుచేత మీరు దయతో సీతా లక్ష్మణులతో కలసి అట్టి భక్తుల హృదయ మందు నివసింపుడు.

భగవత్ప్రపత్ భగవద్భక్తుల సర్వదోషములు నశించును. సూర్యుని యెదుట అంధకారము ఉండనట్లు వారి హృదయ మందు కామ క్రోధ లోభమోహ మద మాత్సర్యములకు స్థానము లేదు. భక్తుడు నిత్యము భగవంతుని స్మృతిచే తన సర్వస్వముగా భావించును. అతడు నిదురించినను మెలకువగ నుండినను భక్తి రూప సంపత్తిని రక్షించుకొనును. నిరంతరము భగవానుని జప ద్యానము నందే యుండును. భక్తుని హృదయమందు భగవానుడు భగవద్భజన తప్త ఇంకేదియు ఉండదు. అందుచేత రఘువీరా ! మీరు ఇట్టి భక్త జనుల హృదయములందు అవశ్యము నివసించుడు.

హే భగవాన్! భక్తులకు వారి ప్రాణముల కంటే మీరే ప్రియమైన వారు. మీకు కూడా భక్తియే ప్రాణము కంటే అధిక ప్రియమైనది. ఇది గ్రహించిన వారే జ్ఞానులు. కృపా సింధూ! ఇట్టి భక్తుల నిర్గుల హృదయమే మీకు శుభ మంగళమయ నివాస స్థానము.

మిమ్మే తమ తల్లి, తండ్రి, స్వామి, సఖుడు, సంపత్తి, సర్వస్వముగా తలంచు వారి మనో మందిరములందు మీరు సీతా లక్ష్మణులతో కలసి అవశ్యము నివసింపుడు.

ప్రభూ ! ఎవరి దృష్టి యందు నరకము, స్వర్గము, అపవర్గము, సంసారములకు స్థానముండదో వారికి సదా సర్వత్ర ధనుర్పాణములు ధరించిన మీరే దృష్టిగోచర మగుచుందురు. వారు ఎక్కడ తిరిగినను, ఎక్కడేకేగినను, మీ సుందర సౌమ్యాకృతినే దర్శించెదరు. వారి మనస్సు, వాక్కు, కర్మలు సదా మిమ్మే స్మరించును. మీపై ఇట్టి స్వాభావిక ప్రేమ గలిగిన భక్తుల హృదయములందు మీరు అవశ్యము నివసింపుడు. అదియే మీ గృహము'.

వాల్మీకి ఈ విధముగ ప్రార్థించిన తరువాత తన ఆశ్రమమునకు కొద్ది దూరములో నున్న కామదగిరి సమీపమున మందాకినీ తీరమున నివసింపుమని చెప్పెను. అది అత్రి మహర్ష్యాది తపస్సులకు నివాసము.

రాముడు వాల్మీకి మహర్షి, అత్రి మహర్షి ఆశ్రమముల మధ్య తన వనవాసమునకు నివాస స్థానము నిర్మించుకొనెను.

ఈ విధముగ వాల్మీకి మహర్షి జీవితమే రామమయ మైనది. రామ భక్తితో అందరికి సందేశమొసగి తన జీవితమును సఫలము గావించుకొనెను. సర్వత్ర అనంతగుణగణ నిలయుడుగు శ్రీరామ భగవానుని గుణ గాఢను, దయను భక్త వత్సలతను వర్ణించి తన వాక్కులను పవిత్రము గావించు కొనెను. శ్రీమద్వాల్మీకి రామాయణ మందు ఆయన గూఢ భక్తి ప్రస్ఫుటితమగును. తడు ఒక చోట -

“ ప్రభూ ! అగ్ని మీ క్రోధము. చంద్రుడు మీ ప్రసన్నతా స్వరూపము. మొదట వామనావతార మందు మీరు పరాక్రమముతో మూడు లోకములను లంఘించితిరి. బలిని బంధించి ఇంద్రుని రాజు గావించితిరి. భగవతి సీత లక్ష్మి, మీరు ప్రజాపతి

విష్ణువు. రావణావధ కొరకు మీరు మనుష్య శరీర మందు ప్రవేశించితిరి. ఈ కార్యము మీరేనెరవేర్చవలెను.

దేవా ! మీ బల వీర్య పరాక్రమములు సర్వధా అమోఘములు. శ్రీ రామా ! మీ దర్శనము స్తుతి అమోఘములు. పృథ్విపై మీ భక్తులు కూడ అమోఘమైన వారే. పురాణ పురుషోత్తమా ! శ్రీరామా ! మీ యందు భక్తితో, మిమ్ము ఉపాసించు వారికి ఈ లోకము నందు, పరలోకము నందు దుర్లభమైనది లేదు'' అని వ్రాసెను.

వసిష్ఠ మహర్షి శ్రీరామ భక్తి

(బ్రహ్మ మానస పుత్రుడైన వసిష్ఠ మహర్షి తపః స్వరూపుడు క్షమామూర్తి. ఇతని ఆవిర్భావ కథ వివిధ పురాణ ములలో పలురకములుగ నున్నది. కొన్నిటిలో బ్రహ్మ మానస పుత్రుడనియు, అగ్నేయ పుత్రుడనియు, మిత్రావరుణ పుత్రుడనియు చెప్పబడినది. కల్ప భేదముతో చూచిన ఇవి అన్నియు సత్యమైనవే. వసిష్ఠ మహర్షి సప్త ఋషులలో ప్రధానుడు. అద్వైత సంప్రదాయ పరంపరలో మూడవ వాడు.

“నారాయణం పద్మభువం వసిష్ఠమ్”. అద్వైత వేదాంత సమస్త గ్రంథములకు మూలమైన యోగ వాసిష్ఠ గ్రంథము వసిష్ఠునిదే. సతీశిరోమణి భగవతి అరుంధతి ఇతని పత్ని. ఈమె సప్తర్షి మండల సమీపమున పతి సేవ యందు నిమగ్నయై యుండును. ఆ మహర్షి వసిష్ఠ సంహిత యందు కర్మమహత్త్వమును, ఆచరణ యొక్క ఆదర్శమును స్థాపించెను. ఇతిహాస పురాణములయందు ఇతని మహనీయోజ్వల చరిత్ర బహు విస్తారముగ నున్నది.

సాక్షాత్తుగా బ్రహ్మ స్వరూపుడగు శ్రీరామ భగవానుని చరణములపై వసిష్ఠ మహర్షి భక్తి జన్మ జన్మాంతరములది అయినను ఈ అవతారము నందు రామ దర్శనాభిలాష ఆయనకు అతి తీవ్రమయ్యెను. అది గ్రహించి తండ్రి అయిన బ్రహ్మ “కుమారా!

నీవు ఇట్లా కుకుల పొరోహిత్యము స్వీకరింపు'' మనెను. కాని వసిష్టనకా పని ఇష్టము లేకుండెను. పురోహిత పదవి శ్రేష్ఠమైనది కాదని తలచెను. దీనిలో విషయ భోగలాలసతధన లోభముండు నని స్వీకరించుటకు ఇష్టపడలేదు.

సర్వజ్ఞాని సర్వజ్ఞుడైన బ్రహ్మ ఇది గ్రహించి “కుమారా ! నీవు ఆ విధముగ ఎందు కను కొందువు ? నీ పరమ ధ్యేయుడు పరబ్రహ్మ పరమాత్ముడు రాముని రూపమున ఈ వంశ మందే ప్రాదుర్భావ మగును. వానిని దర్శించుటే కద నీ అభిలాష. అందుచేత ఈ కార్యమందు నీకు లాభమే గాని హాని లేదు. నీ ఆరాధ్య దైవమైన శ్రీరామునకు గురువుగా గౌరవమైన పదవిని పొంది కృతార్థుడవగుదువు. నీ కోరిక సిద్ధించును” అని చెప్పెను.

తండ్రి మాటలు వినిన వసిష్ఠుడు అత్యంత ప్రసన్నుడై “తండ్రి ! సమస్త యోగ సాధన, యజ్ఞ దాన స్వాధ్యాయ జపతపములు తీర్థ సేవ, శుభకర్మల ఫలములు ఇవన్నియు భగవత్ప్రాప్తి కొరకే అయినప్పుడు, సూర్య వంశాచార్యత్వము వంటి సుఖమయ కార్యము చేయుట ప్రాప్తమైన, అంత కంటే అధిక లాభమైనది నాకు ఇంకే ముండును ?” అనుచు తండ్రి మాటను సంతోషముగ స్వీకరించెను.

వసిష్ఠుని జీవనమే రామమయము. సదావాని భక్తి, ఉపాసన లందే మునిగి యుండును. వసిష్ఠుడు రామునితో “ప్రభూ ! కర్మ కాండాది సాధనములతో సాధకునికి జ్ఞానోదయముగాదు. మీ

చరణారవిందములపై యుండు అనురాగ భక్తియే ఆత్మ జ్ఞానమును గలిగించును. జలమును చిలికి ఎవ్వరైన నెయ్యిని పొందగలరా ? అట్లే రఘునాథా ! భక్తి యను నిర్మల జలముతోనే అంతః కరణము శుద్ధియగును'' అనెను. (రామ చరిత మానసము)

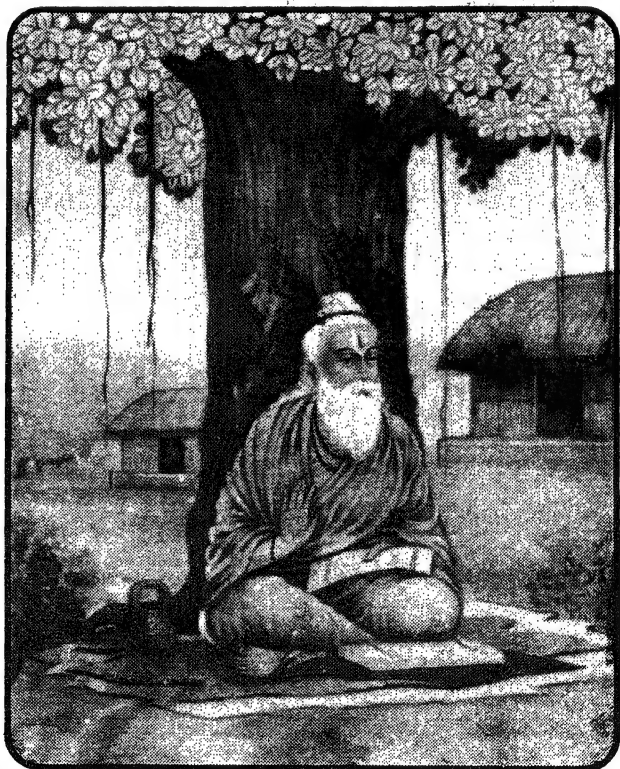
శ్రీరాముని చరణ కమలముల సేవలో నిరంతరముండు తపస్యులకు అనేక జన్మల సంచిత మనోమలినము వెను వెంటనే నశించును. రాముని చరణముల నుండి ఉద్భవించిన శ్రీగంగ స్వ చరణాశ్రయుల మనోమలినమును తొలగించి జ్ఞానుల గావించి సంసార చక్రమున పడకుండ కాపాడును. అందువలన మనో వాక్య కర్మలచే రాముని భజించవలెను. (శ్రీమద్భాగవతము)

వసిష్ఠ మహర్షి భగవానుని భక్తి మహిమను వర్ణించుచు "ప్రభూ ! నిరంతరము మీ చరణ కమలములపై వర్ణమాన ప్రేమను గలిగి యుండు వారే నా దృష్టి యందు త్రికాలజ్ఞులు, సర్వజ్ఞులు, తత్త్వజ్ఞులు, మర్మజ్ఞులు, పండితులు, విద్వాంసులు. వారే సమస్త గుణాగారములు అఖండ జ్ఞాన విజ్ఞాన భండారులు. వారే సమస్త లక్షణ యుక్తులు. భగవంతుని చరణములపై ప్రీతిలేక సర్వజ్ఞత్వాది గుణములు గలిగియున్నను అవి వ్యర్థములు. అందువలన శ్రీహరి చరణములపై ప్రేమ గలిగి యుండుట సర్వశ్రేష్ఠము" అనెను.

ఈ రహస్యము తెలిసిన వాడు గనుకనే వసిష్ఠ మహర్షి ప్రభుని ఇతర కాంక్షలు కోరలేదు. ముక్తి కూడ కోర లేదు. కేవలము శ్రీ రామునిపై అఖండ భక్తిని మాత్రమే కోరుకొనెను.

“రామా ! మీ చరణ కమలములపై ప్రేమ నా జన్మ జన్మాంతరముల యందును ఉండవలెను” అని కోరగా శ్రీరాముడు తన గురువునకు ప్రసన్నుడై అఖండ భక్తి వరమొసగి కృపా పూర్ణుడయ్యెను.

వసిష్ఠ మహర్షి అరుంధతితో కలసి సప్తర్షి మండలమందు నేటికిని ప్రితుడై, శ్రీరామ భక్తిలో నిమగ్నుడై జగత్స-ల్యాణము గావించుచున్నాడు. (రామ చరిత మానసము)

అగస్త్య మహర్షి శ్రీరామ భక్తి

పెరుగుచున్న వింధ్యగిరిని అదుపు చేసిన పరమ తేజస్వి అగస్త్య మహర్షి ఆశ్రమము అతి మనోహరము. అచట యే ఋతువు నందైనను సుందర పుష్పములు, సుస్వాదు ఫలములు లభించును. మృగాది పశువులు అచట శాంతిగ సుఖముగ సంచరించు చుండును. పలురకములైన పక్షులు మధుర స్వరముతో గానము చేయుచుండును. రాక్షస గణములు ఈ ఆశ్రమ సమీపమునకు కూడ రాలేవు. భయముతో దూరముగ పారిపోవును. ఏ దృష్టితో చూచినను ఆపదలేని ఆశ్రమము. అందువలన తపోధనులు, ఋషులు, మునులు, దేవతలు, యక్ష, నాగ, పశు పక్ష్యాదులు కూడ ఇచట జీవనము గడుపుచుందురు. అగస్త్య మహర్షిని ప్రశంసించుచు శ్రీరాముడు లక్ష్మణునితో -

నాత్ర జీవేన్మషావాదీ క్రూరో వాయది వా శరః ।

నృశంసః పాపవృత్తోవా మునిరేష తథా విధః ॥

(వాల్మీకి రామాయణము)

ఈ ముని ఎంతటి ప్రభావశాలియనిన వీని ఆశ్రమ మందు అసత్యము పలుకువారును క్రూరశర, నృశంస, పాపాచారులు జీవితము గడువ లేరు.

ఒక సమయమున క్షీరాబ్ధి సమీపమున బ్రహ్మ, శ్రీరాముని "రావణుని వధించి పృథ్వీ భారము తొలగించు" మని ప్రార్థించెను. అప్పుటి నుండి అగస్త్య మహర్షి తన ఆశ్రమము నందే యుండి శ్రీరాముని దర్శనార్థము నిరీక్షించు చుండెను. తన శిష్యుడు

మునీశ్వరుడు వచ్చుట గాంచిన శ్రీరామచంద్రుడు సీతా లక్ష్మణ సహితుడై పృథ్విపై దండప్రణామములు చేసెను. ముని వెను వెంటనే రాముని లేపి ప్రేమ పూర్వకముగ హృదయమునకు చేర్చుకొనెను. శ్రీరాముని శరీర స్పర్శ పొందిన ముని నేత్రములు ఆనంద జలపూరితము లయ్యెను.

తరువాత అగస్త్య మహర్షి వాత్సల్యముతో కుశల ప్రశ్న లడిగెను. శ్రీరాముని అమృత వాక్కులతో మహర్షి రోమ రోమములు పులకించెను. తన ప్రాణాధారులగు శ్రీసీతా రాములను లక్ష్మణుని సుందర ఆననముపై కూర్చుండబెట్టి ప్రేమతో పూజించెను. వనములోని సుందర సుస్వాదు ఫలములతో వారిని సంతృప్త పరచి “ నేడు నా వంటి భాగ్యశాలి ఎందున లేడు. యోగుల మనస్సులను రంజింప జేయువాడు, భక్తులకు ఆనంద మొసగువాడు అయినట్టి శ్రీరాముని, విదేహ తనయ సీతను, లక్ష్మణుని నా ఆశ్రమ మందు ప్రత్యక్షముగ చూచుచున్నాను. దయామయా ! మీ దయ అనంతము” అనుచు ఈ విధముగ స్తుతించెను.

ద్వీర్ష కాలం మ యా తప్త మనన్య మతినా తపః ।

తన్యేహ తపసో రామ ఫలం తవ య దర్శనమ్ ॥

సదా మే సీతయా సార్థం హృదయే వస రాఘవ ।

గచ్ఛతస్త్విత్థతో వాపి స్మృతిః స్యాన్నే సదాత్పయి॥

(అధ్యాత్మ రామాయణము)

“ప్రభూ ! నేను ద్వీర్ష కాలము నుండి అనన్య భావముతో తపస్సు చేయుచుంటిని. రామా ! నేడు మిమ్ములను ప్రత్యక్షముగ పూజించితిని. ఇదే ఆ తపస్సు ఫలము. రాఘవా ! సీతా సహితులై

మీరు సర్వదా నా హృదయ మందే నివసింపుడు. సర్వకాల సర్వా వస్థల యందు మిమ్ము స్మరించునట్లు చేయుడు”.

ఈ విధముగ స్తుతించి అగస్త్య మహర్షి (రాక్షస సంహారము కొరకు) పూర్వ కాలమున శ్రీరాముని కొరకు ఇంద్రుడిచ్చిన ధనస్సు, బాణములను ఎప్పుడును ఖాళీ కాక నిండి యుండు రెండు అమృత పాదులను, రత్నఖచిత ఖడ్గమును ఇచ్చి ముని జనవందితుడగు శ్రీరామునితో -

అనేన ధనుషా రామ హత్వా సంఖ్యే మహాసురాన్ ।

అజహార శ్రియం దీప్తాం పురా విష్ణుర్ది వాక సామ్ ॥

తద్దను స్తా చ తూణీచ శరం ఖడ్గం చ మానద ।

జయాయ ప్రతి గృహీష్టాష్ట వజ్రం వజ్రధరోయథా ॥

(వాల్మీకి రామాయణము)

“శ్రీరామా ! పూర్వ కాలమందు విష్ణు భగవానుడు ఈ ధనస్సుతోనే యుద్ధ మందు గొప్ప గొప్ప రాక్షసులను సంహరించి దేవతలకు అధికార లక్ష్మిని తిరిగి చేకూర్చెను. మీరు ఈ ధనస్సును, ఈ రెండు తూణీరములను, ఈ బాణములను రాక్షసులపై విజయము పొందుటకు వజ్రధారి ఇంద్రుడు వజ్రమును గ్రహించినట్లు గ్రహింపుము” అనెను.

సర్వ సమర్థుడు సర్వేశ్వరుడగు శ్రీరాముడు ఆ శ్రేష్ఠా యుధములను గ్రహించి వినయముగ “మహామునీ ! మీరు నా యందు దయ ఉంచి జలము పుష్ప ఫలాదులు చక్కగ నుండు నట్టి స్థానమును చెప్పితిరి. అచట కుటీరము నిర్మించుకొని సుఖముగ కాలము గడుపుదును” అని ప్రార్థించెను.

తన పరమారాధ్యుడు అఖిల సృష్టికి స్వామి, జగదాధారుడగు శ్రీరాముని ముఖారవిందము నుండి వెలువడిన వచనములను

వినిన అగస్త్యుని నేత్రములు కన్నీటితో నిండి ప్రవహించినవి. ఆయన రాముని సౌందర్య శీల వినయాది గుణములకు అతి ముగ్ధుడయ్యెను పద్మ పత్రాక్ష శ్రీరాముడు అగస్త్య మహర్షి చరణములకు ప్రణామము లర్పించి అచటి నుండి దండక వనమునకు ప్రయాణమై వెళ్ళెను.

అగస్త్య మహర్షి ధన్యుడు. వాని రామ పద ప్రీతి ధన్యము.

భరద్వాజుని శ్రీరామ భక్తి

మహామోహ మహిషేను బిసాలా ।

రామ కథా కాలికా కరాలా ॥

జనులు భగవానుని మంగళ ప్రదమైన చరిత్ర వినినంతనే తాపములు నశించి శాంతి నొందెదరు. మాయతో గలిగిన కామ క్రోధ లోభ మోహాది వికారములు తొలగిపోవును. ఇందువలన సత్ పురుషులు సదా భగవత్కృపను వినుచు చెప్పుచు నుండెదరు. శ్రీహరి నిత్య దివ్య గుణములు హృదయమం దున్న వారు విషయాసక్తులు గాక సమస్త తాకిక భోగముల యందు విరక్తులై యుందురు. ఆనంద కందమగు ప్రభుని చరిత్ర కూడ ఆనంద రూపమే. వాని సుధా మధురిమలను ఒక్క మారు ఆస్వాదించిన మనస్సు ఇంకేదియు కోరదు.

దేవ గురువు బృహస్పతి సోదరుడు ఉతధ్యుని కుమారుడు భరద్వాజుడు శ్రీరామ కథా శ్రవణమున అనన్యరసికుడు. ఇతడు బ్రహ్మ నిష్ఠుడు, శ్రోత్రియుడు, తపస్వి, పరమ భక్తుడు. తీర్థ రాజమగు ప్రయాగ యందు గంగా యమునల సంగమమునకు కొద్ది దూరమున భరద్వాజుని ఆశ్రమము గలదు. వేల కొలది బ్రహ్మచారులు వీని ధగ్గర విద్యాధ్యయనమునకు వచ్చి, గొప్ప విరక్తులై వీని చెంతనే యుండి, తమ అధిక-రాను సారము యోగము, ఉపాసన, తత్త్వానుసంధానది పారమార్థిక సాధన చేయుచు, ఆత్మ కల్యాణ ప్రాప్తికి నిరీక్షించుచుండెదరు. భరద్వాజునకు ఇద్దరు

పుత్రికలుండిరి. వీరిలో ఒకరు యాజ్ఞవల్క్యమహర్షిని వివాహము చేసికొనిరి. మరొకరు విశ్రవోముని పత్ని. వీని పుత్రుడే లోకహితుడు కుబేరుడు.

శ్రీరామునకు భరద్వాజునిపై అనన్యానురాగ ముండెను. వనవాస మేగునప్పుడు ప్రయాగ యందున్న ఈ ముని ఆశ్రమ మందు ఒక రాత్రి నివాసము చేసెను.

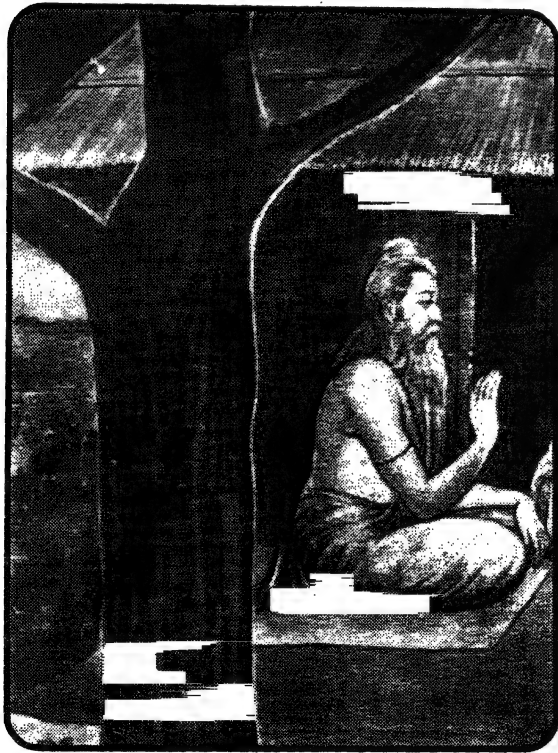
శ్రీభరతుడు శ్రీరాముని తిరిగి తెచ్చునుద్దేశ్యముతో చిత్రకూటమునకు వెళ్ళునప్పుడు ఈ ముని ఆశ్రమ మందు ఒక రాత్రి యుండెను. భరద్వాజుడు తన తపోబలముతో సిద్ధుల ప్రభావమున భరతుని వెంట వచ్చిన అయోధ్యా వాసులందరికి అద్భుతాతిథ్య మిచ్చి వారిని ఆశ్చర్య చకితులను గావించెను. ఇతడు నిశ్చయమైన శ్రీరామ భక్తుడు. అందువలన ఇతనికి భగవానుని భక్తులు, భగవానుని కంటే అధిక ప్రియులు. ఎవరైన భగవద్భక్తుని కలయిక ఆయనకు భగవంతుడు ప్రత్యక్షమగుట కన్న అధిక సుఖదాయక మగును. భరతునితో కలయిక భరద్వాజుని ఎంతయు ఆనందపరచినది.

శ్రీరామునాథుడు లంకా విజయానంతరము తిరిగి వచ్చునప్పుడు కూడ, పుష్పక విమానము నుండి దిగి భరద్వాజుని దగ్గరకు వెళ్ళెను. శ్రీరాముడు సాకేత ధామ ప్రవేశానంతరము భరద్వాజుడు భువన సుందరుని రూపము ధ్యానించుచు వాని గుణములనే మనస్సున తలచు కొనుచుండెను. మాఘ మాసమందు ప్రతి సంవత్సరము ప్రయాగలో ఋషిగణములు మకర స్నానము చేయుదురు. ఒకసారి మాఘ మాస స్నానములు పూర్తి అయిన

తరువాత ముని గణములు వెళ్ళుచుండ భరద్వాజుడు యజ్ఞవల్క్య మహర్షిని శ్రీరామ కథ వినిపింపుమని ప్రార్థించి ఆపెను.

యజ్ఞ వల్క్య మహర్షి ప్రసన్నుడై శ్రీరాముని చరిత్రను వర్ణించెను. ఈ విధముగ భరద్వాజుని కృపతో లోకమున శ్రీరాముని చరిత్రమను మంగళ ప్రవాహము ప్రవహించెను.

(రామ చరిత మానసము)

ఆరణ్యక ముని శ్రీరామ భక్తి

రామనామ బిను గిరాన సోహా !

దేఖు బిచార త్యాగి మద మోహా ॥

శ్రీరాముడు త్రేతాయుగ మందు అవతరించెను. అరథ కంటె ముందు ఆరణ్యక ముని పరమాత్మ తత్వమును గ్రహించి, పరమ శాంతి పొందుటకు ఘోరముగ తపస్సు చేయుచుండెను. దీర్ఘకాలమైనను తపఃఫలము లభించ లేదు. అప్పుడు ముని మరి యొక జ్ఞాని యగు పురుషుని వెదుక నారంభించెను. అతడు అనేక తీర్థములు తిరిగెను. ఎంత మందినో కలిసెను. కాని సంతోషము గలుగలేదు. అతడు ఒక దినము తపోలోకము నుండి తీర్థ యాత్ర కొరకు క్రిందికి దిగిన లోమశ ఋషిని దర్శించెను.

ఆ ఋషిని సమీపించి చరణములకు ప్రణామములు గావించి నవ్రతతో ఇట్లు ప్రార్థించెను. “మహాత్మా ! దుర్లభమైన మానవ శరీరము పొందిన జీవులు, ఏ ఉపాయమున ఈ సంసార సాగరమును దాటవలెను ? మీరు దయతో నాకేదైన అట్టి వ్రత, దాన, జప, యజ్ఞములు గాని, దేవారాధన గాని ఉన్న చెప్పి ఈ భవసాగరము నుండి దాటించుడు”.

“దాన తీర్థ వ్రత యమ నియమ యజ్ఞ యోగ తపః ప్రభృతు లన్నియు ఉత్తమమైన కర్మలు. కాని వీని ఫలితము స్వర్గము. ఎప్పటి వరకు పుణ్యముండునో ప్రాణులు అప్పటి వరకు స్వర్గ మందు సుఖము లనుభవించెదరు. పుణ్యము సమాప్తమైన తరువాత క్రింద పడదురు. అయినను వీరు శుభ కర్మలు చేయని మూఢుల కంటె ఉత్తములు. చూడుము నేను నీకు ఒక ఉత్తమమైన రహస్యమును చెప్పుచున్నాను వినుము. శ్రీరామ భగవానుని కంటె గొప్ప దేవతలు లేరు. రామ వ్రతము కంటె ఉత్తమమైనది లేదు. రాముని కంటె

లోమశుల వారి మాటలు వినిన ఆరణ్యక ముని వినయముగ “భగవానుడా ! నా యందు దయతో శ్రీరాముని ధ్యానముగ చెప్పి గొప్ప మేలు చేసెతిరి. మీ ఉపకార భారముతో ముడుచుకొని పోయితిని. స్వామీ! ఈ శ్రీరాముడెవరు ? వీని మూల స్వరూప మేది ? ఈ అవతారము ఎందుకు ధరించెను ? చెప్పు” డని కోరెను.

లోమశ మహర్షి “వత్సా ! పూర్ణ సనాతన పరాత్పర పరమాత్మయే శ్రీరాముడు. సమస్త విశ్వ బ్రహ్మాండములను ఇతడే ఉత్పత్తి గావించెను. ఇతడే సర్వధారుడు. అందరిలో వ్యాపించి యున్న అందరి స్వామి. అందరిని సృష్టించువాడు, పాలించువాడు, సంహరించువాడు ఇతడే. సమస్త విశ్వము ఇతని లీలా వికాసము. సమస్త యోగీశ్వరులకు పరమేశ్వరుడు దయాసాగ రుడు. జీవుల దుర్గతిని చూచి వారిని ఘోర నరకముల నుండి రక్షించుటకు జగత్తు నందు తన లీలలను, గుణములను విస్తరింప జేసెను. వీనిని గానము చేసి పాపులు తరించుచున్నారు. ఈ శ్రీరాముడు అవతరించుటకు ఇదియే కారణము” అని చెప్పెను.

తరువాత లోమశ ముని శ్రీరాముని చరిత్ర మొత్తము సంక్షేపముగ చెప్పి “త్రేతాయుగాంత మందు శ్రీరాముడు అవతరింప బోవుచున్నాడు. అప్పుడు శ్రీరాముడు అశ్వమేధ యజ్ఞము చేయును. అశ్వము వెంట రాముని తమ్ముడు శత్రుఘ్నుడు వచ్చును. అతడు మీ ఆశ్రమమునకు వచ్చును. అప్పుడు మీరు శ్రీరాముని దర్శించి వానిలో లీనులు కండు” అని చెప్పెను.

మహర్షి ఉపదేశానుసారము ఆరణ్యక ముని రేవా నది తీరమున ఒక కుటీరము నిర్మించుకొని ఉండసాగెను. నిరంతరము రామ నామ జపముతో పూజా ధ్యానములందుండెను. చాలకాలము గడిచిన తరువాత అయోధ్యలో మర్యాదా పురుషోత్తముడు శ్రీరాఘవేంద్రుడు అవతరించెను. లంకా విజయాది లీలలు

గావించి అయోధ్యలో అశ్వమేధ యజ్ఞము చేయుచుండెను. అప్పుడు యజ్ఞాశ్వమును వదలిరి. అశ్వము వెనుక గొప్ప సేనతో శత్రుఘ్నుడు వెళ్ళుచుండెను. అశ్వము రేవా తీరమున నున్న ముని ఆశ్రమమును సమీపించెను. శత్రుఘ్నుడు తన వెంట నున్న సుమతితో “ఇది ఎవరి ఆశ్రమము ?” అని అడిగెను. అతడు పరిచయము చేయగా ముని ఆశ్రమమున కేగెను. ముని వానికి స్వాగతము పలికి, శత్రుఘ్నుని పరిచయము పొంది ఆనందమగ్నుడయ్యెను. “నా చిరకాల వాంఛ నెరవేరినది. నేనింక ఇప్పుడు శ్రీరామ భగవానుని దర్శించెదను. నా జీవితము సఫల మగును” అని తలపోయుచు పరమ రమణీయ మగు అయోధ్యా నగరమునకు వెళ్ళెను.

నవదూర్వాదల శ్యాముడగు శ్రీరాముడు నియమానుసారముగ ఆభూషణ రహితుడై మృగచర్మ ఉత్తరీయము ధరించి హస్తమున దర్భతో సరయూ తీరమున యజ్ఞశాల యందు యజ్ఞ దీక్షతో నుండెను. అచట దరిద్రులకు కోరిన వస్తువు లిచ్చుచుండిరి. విప్రులకు సత్కారములు చేయు చుండిరి. ఋషి గణములు మంత్రములు పఠించుచుండిరి. కాని ఆరణ్యక ముని శ్రీరాముని రూప మాధుర్యమును దర్శించుచు ఉన్న చోటనే నిలువబడి యుండెను. శరీరము పులకించెను. తెలివి తప్పి భువన మంగళ రూపమును దర్శించుచునే యుండెను.

మర్యాదా పురుషోత్తముడు మునిని చూచెను, వెను వెంటనే నిలువబడెను. ఇంద్రాది దేవతలు లోకపాలురు ఎవరి చరణములపై శిరస్సులుంచెదరో ఆ సర్వేశ్వరుడు శ్రీరాముడు “మునివరా ! నేడు మీ రాకతో నేను పవిత్రుడనైతిని” అనుచు ముని చరణములపై పడెను. ఆరణ్యక ముని వెంటనే శ్రీరాముని లేపి తన హృదయమునకు హత్తుకొనెను. తరువాత మునిని ఉచ్చాసనముపై కూర్చుండ బెట్టి రాఘవేంద్రుడు స్వయముగ తన హస్తములతో

వాని చరణములు కడిగి ఆ చరణోదకమును తన శిరస్సుపై చల్లుకొనెను. రాముడు బ్రహ్మణ్య దేవుడు. బ్రాహ్మణుని స్తుతించుచు “ముని శ్రేష్ఠా ! మీ చరణోదకముతో నేను నా బాంధువులతో గూడ పవిత్రుడనైతి. మీ రాకతో నా అశ్వమేధ యజ్ఞము సఫలమయ్యెను. ఇప్పుడు నిశ్చయముగ మీ చరణ ధూళితో పవిత్రుడనై ఈ యజ్ఞము వలన రావణ కుంభ కర్ణాది బ్రాహ్మణ సంతానమును వధించిన దోషము నుండి విముక్తుడనగు చుంటిని” అని పలికెను.

భగవానుని మధుర వాక్కులను వినిన ముని నవ్వుచు నిట్లనియె. “ప్రభూ ! మీరు మర్యాదను రక్షించు వారు. వేదములు, బ్రాహ్మణులు మీ రూపములే. అందువలన మీరు ఇట్లు మాట్లాడుట ఉచితము గాదు. ఇతర రాజులకు ఆదర్శమగుటకు మీరిట్లు ఆచరించుచున్నారు. బ్రహ్మహత్యా పాతకములు పోవుట కొరకే మీరు అశ్వమేధ యజ్ఞము చేయుచుంటిరి. మర్యాదా పురుషోత్తమా ! మీ మర్యాదా పాలన ధన్యము. మహాపాపులు కూడ మీ నామము స్మరించిన పాప సముద్రమును దాటి పరమ పదమును పొందుదురు. రామ నామము ఉచ్చరించని వారిని పాపతాపములు భయపెట్టు చుండును. శ్రీరామా ! నేడు నేను ధన్యుడనైతిని. రామ నామ రూప సింహగర్జన వినినంతనే మహా పాప రూప గజములు నామ రూపములు లేకుండ పోవును. ఇది పొందిన నేను సంసార తాపము నుండి ముక్తుడనైతిని”.

ముని వచనములు వినిన శ్రీరాముడు వానిని పూజించెను. సమస్త ఋషులు, మునులు, భగవానుని ఈ లీలను గాంచి “ధన్యులము ధన్యులము” అని నినాదములు చేసిరి. ఆరణ్యక ముని భావావేశమున అందరితో నిట్లనియె. “ముని గణములారా ! మీరందరు నా భాగ్యమును చూచితిరి. సర్వలోక మహేశ్వరుడగు శ్రీరాముడు నాకు ప్రణామము చేయుచున్నాడు. అందరికి

పరమారాధ్యుడు నాకు స్వాగతము పలుకుచున్నాడు. శ్రుతులు వెదకు చుండెడి చరణ కమలముల వాడు నా చరణోదకము గ్రహించి పవిత్రుడనైతి ననుచున్నాడు. నేడు నేను ధన్యుడను'' అని చెప్పుచు నుండగ అందరి ఎదుట ముని బ్రహ్మరంధ్రము పగిలిపోయెను. పెద్ద శబ్దము అయ్యెను. స్వర్గ మందు దుందుభులు మ్రోగించి దేవతలు పుష్ప వర్షము కురిపించిరి. అందరు చూచు చుండగా ఆరణ్యక ముని శిరస్సు నుండి ఒక విచిత్రమైన తేజస్సు వచ్చి శ్రీరామునిలో లీనమయ్యెను.

అష్టాదశ పురాణ కర్త, మహాభారత రచయిత, బ్రహ్మ సూత్ర నిర్మాత, వేదములను శాఖోపశాఖలుగ విభజించిన వేదవ్యాసుడు నారాయణునితో సమానుడు.

“యన్న భారతే తన్న భారతే” అను సూక్తి ననుసరించి నేటి విశ్వ జ్ఞానము, విజ్ఞానము వ్యాస భగవానునిదే. అందువలన “వ్యాసో చ్ఛిష్టం జగత్సర్వమ్” అనునది సుప్రసిద్ధ సత్యము.

వ్యాస భగవానుని సత్సంగములు నిరంతరము నడచు చుండెడివి. సత్సంగమందు బ్రహ్మ తత్త్వ నిరూపణము, పరమాత్మ యొక్క నిర్గుణ-సగుణ స్వరూప విచారణ, ధర్మ కర్మల వ్యాపకత, వాని ఫలా ఫల మీమాంస, యోగ సాంఖ్య ధ్యాతృ జ్ఞానములు, భక్త్యంగములు అనువానిపై చర్చ జరిగెడిది. ఇతడు స్వయముగా వీనిని ఆచరించుట యందు, పాలించుట యందు నిరంతరము నిమగ్నుడై యుండెడి వాడు.

వ్యాసుల వారు శివ, విష్ణు, సూర్య, గణేశ, దేవీ, ఆది నామములతో విభిన్న పురాణములను నిర్మించి, వాని యందు దేవతల భక్తి ప్రవాహమును పారించిన విధము నేటికిని భక్తులకు పరమ సాధనమై యున్నది. విష్ణు భగవానుని మత్స్య, కూర్మ, వరాహ, నృసింహ, వామనాది నామములపై కూడ ఈయన పురాణములను రచించెను.

రామ భక్తిపై వ్యాస భగవానుడు రెండు గ్రంథములను వ్రాసెను. అవి పద్మ పురాణము, అధ్యాత్మ రామాయణము.

పద్మ పురాణము నందు శ్రీరామ భగవానుని చరిత్ర చిస్తారముగ నిరూపింపబడినది. పద్మ పురాణ రామాశ్వమేధ ఖండమున అధికముగ నున్నది. ఇందులో తప్ప శ్రీరాముని ఉత్తర చరిత్ర పూర్తిగ లభించుట లేదు. అధ్యాత్మ రామాయణ మందు యోగజ్ఞాన వైరాగ్యములు, భక్తి యొక్క మధురత ప్రవహించు చుండును. రామ భక్తి గ్రంథములన్నింటి యందును ఉన్న రామ స్తోత్రములు దీని యందు సంగ్రహించబడి యున్నవి. విభిన్న రామ

గీతలు అధ్యాత్మ రామాయణము నుండియే సంగ్రహించబడినవి. వీనిలో హనుమ, లక్ష్మణ, శబరులు చేసిన మూడు కేవలము భక్తి పరమైనవి. గోస్వామి తులసీదాసు కూడ వీనినే సంగ్రహించి వ్రాసెను అధ్యాత్మ రామాయణ మందు ఈ విధముగ నున్నది.

తస్మాద్భామిని సంక్షేపాద్యక్ష్యే ౨ హం భక్తి సాధనమ్ ।

సతాంసంగతి రేవాత్ర సాధనం ప్రథమం స్మృతమ్ ॥

ద్వితీయం మత్య-థాలాపస్త్రతీయం మద్ గుణోరణమ్ ।

వ్యాఖ్యాతృత్వం మద్వచసా చతుర్థం సాధనం భవేత్ ॥

ఆచార్యో పాసనం భద్రే మద్భుద్వ్యా మాయయా సదా ।

పంచమం పుణ్య శీలత్వం యమాది నియమాది చ ।

నిష్కామ త్పాజనం నిత్యం షష్ఠం సాధన మీరితమ్ ।

మమ మంత్రో పాస కత్వం సాంగం సప్తమ ముచ్యతే ॥

మద్భక్తేష్వధికా పూజా సర్వ భూతేషు మన్మతిః ।

బాహ్యోర్దేషు విరాగిత్యం శమాది సహితం తథా ॥

అష్టమా నవమం తత్త్వ విచారో మమ భామిని ।

ఏవం నవవిధా భక్తిః సాధనం యస్య కన్యవా ॥

స్త్రీయో వా పురుష స్యాపి తిర్య గ్యోనిగ తస్యవా ।

భక్తిః సంజాయతే ప్రేమ లక్షణా శుభలక్షణే ॥

(అధ్యాత్మ రామాయణము)

“భామినీ । నేను సంక్షేపముగ భక్తి సాధనములను చెప్పుదును. వీనిలో మొదటి సాధనము సత్సంగము. రెండవ సాధనము నా జన్మ కర్మల కథలను కీర్తించుట. మూడవ సాధనము నా గుణము లను చర్చించుట. నాలుగవ సాధనము (గీతా, ఉపనిషాదులతో) నా వాక్యములకు వ్యాఖ్యానము చేయుట. ఐదవ సాధనము నిష్కపటులై తమ గురు దేవుని భగవంతునిగా భావించి సేవించుట. ఆరవ సాధనము పవిత్ర స్వభావము, యమ నియమాదులు పాలించుట, ప్రేమతో సదా నన్ను పూజించుట. ఏడవ సాధనము నా మంత్ర సాంగోపాంగోపాసన చేయుట. ఎనిమిదవ సాధనము నా భక్తులను

“ప్రభూ ! మీరు శరణాగత రక్షకులు. మీ చరణారవిందములు సదా ధ్యానము చేయుటకు యోగ్యమైనవి. మాయామోహసాంసారిక పరాజయములను అంతము చేయువాడవు. భక్తుల కోరికలు అన్నియు దీర్చు కామధేను స్వరూపుడవు. తీర్థములకు కూడ తీర్థమైన పరమ తీర్థ స్వరూపుడవు. బ్రహ్మాది మహేశ్వర దేవతలచే నమస్కృతుడవు. శరణు అని కోరి వచ్చువారిని స్వీకరించు వాడవు. సేవకుల సమస్త ఆపదలను నశింప జేయువాడవు. సంసార సాగరమును దాటుటకు ఓడ వంటి వాడవు. మహాపురుషా ! మీ చరణారవిందములకు వందనము చేయుచున్నాను. భగవాన్ ! మీ చరణకమలముల మహిమను ఎవరు చెప్పగలరు ? రామావతారమందు మీ తండ్రి దశరథుని ఆజ్ఞతో దేవతల కొరకు రాజ్యలక్ష్మిని వదలి మీ చరణకమలములు వనము లందు తిరిగినవి. నిజముగా మీరు ధర్మ నిష్ఠాపరులు. మహాపురుషా ! మీ ప్రేయసి సీత కోరిక తీర్చుటకు మీ చరణ కమలములు మాయా మృగము వెనుక పరుగిడినవి. నిజముగ మీరు ప్రేమ బద్ధులే. ప్రభూ ! ఇట్టి మీ చరణార విందములకు వందనము చేయుచున్నాను”. దీని వలన వ్యాసుల వారికి శ్రీరాముని పైగల శ్రద్ధా నిష్ఠలు, భక్తి ప్రేమలు వెల్లడియగుచున్నవి.

రామ చరిత్ర ఉప సంహార మందు ఈ విధముగ చెప్పెను.

సయ్యైఃసృష్టో ఽభిదృష్టో వా సంవిష్టో ఽనుగతో ఽపివా !

కోసలాస్తే యయుః స్థానం యత్ర గచ్ఛంతి యోగినః ॥

పురుషో రామ చరితం శ్రవణై రుపధారయన్.

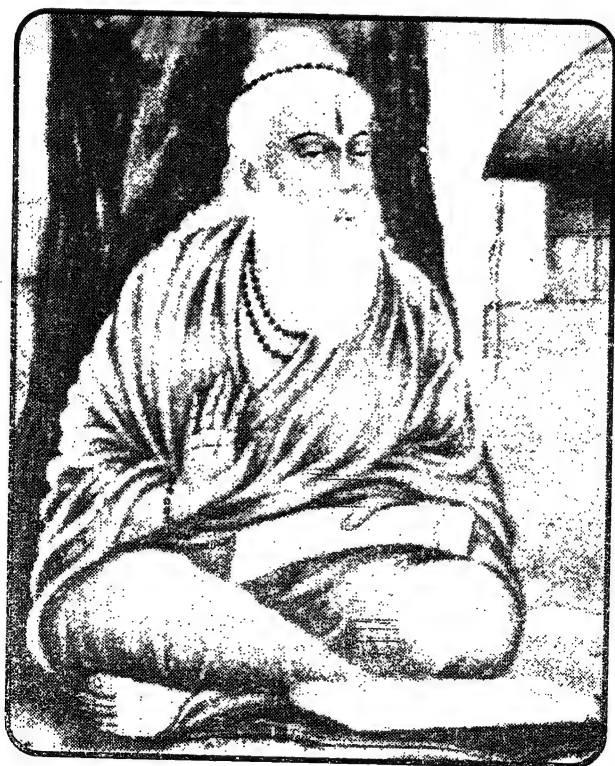
ఆనృశం స్యపరో రాజన్ కర్మబ న్దైర్విముచ్యతే ॥

(శ్రీమద్భాగవతము)

రాముని సుర్మ పొందిన వారు, రాముని దర్శించిన వారు, రాముని దృష్టిపడిన వారు, రాముని అనుసరించుచు మాట్లాడు వారు, ఉత్తర కోసల నివాసులందరు సాంతానిక లోకములకు

భగవానుని వెంట వెళ్ళిరి. శ్రీరాముని భక్తులు సమస్త కర్మ
బంధముల నుండి ముక్కులగుదురు.

వ్యాసులవారు సమస్తావతారములను విభిన్న రుచులు గల భక్తుల కొరకు వ్రాసిరి. కాని నామ రూపలీలాది లక్ష్యముతో చూచిన సిద్ధి పురుష ముఖ్య లక్ష్యము. వ్యవసాయాత్మికా బుద్ధిరేకే హకు రునం దన (గీత) అను వచనానుసారము ఒకే వ్యక్తిగాని రూపముగాని అగును. భగవానుని అవతారుడైన శ్రీవ్యాసుల వారికి అతని ఆరాధ్య దైవమైన శ్రీరామ భగవానునకు శతకోటి నమస్సులు.

శరభంగుని శ్రీరామ భక్తి

దండకారణ్య తపో భూమి యందు అనేక బ్రహ్మర్షులు ఘోర తపస్సు చేయుచుండిరి. కఠినమైన యోగాభ్యాసము ప్రాణాయామములతో సమస్త పదార్థముల యందాసక్తి మమకారములను, కోరికలను సమూలముగ నశింప జేసి తమ తపస్సుతో సమస్తేంద్రియములపై సంపూర్ణ విజయమును పొందిన ఋషులలో శరభంగ మహర్షి ఒకరు.

ఇతడు తన తపస్సుతో బ్రహ్మలోకముపై విజయము పొందెను. సాదరముగ బ్రహ్మలోకమునకు తీసికొని వెళ్ళుటకు దేవేంద్రుడు వచ్చెను. ఆకాశమునకు భూమికి మధ్యలో ఆగిన ఇంద్ర రథమును మహర్షి చూచెను. తనను తీసికొని వెళ్ళుటకే వచ్చెనని తెలిసెను. కాని రాజీవలోచనుడు కోసల కిశోర శ్రీరాఘవేంద్రుడు భగవతి శ్రీ సీతతోను, తమ్ముడు లక్ష్మణునితోను కలసి తన ఆశ్రమము వైపు వచ్చుచున్నాడను వార్త విసెను. “అహో! తాకిక వైదిక సమస్త ధర్మపాలనము ఏ వాని చరణ కమలములను పొందుట కొరకో అట్టి భగవానుడు స్వయముగ నా ఆశ్రమము వైపు వచ్చుచున్నాడు. ఇప్పుడు ఇది వదలుకొని నేను బ్రహ్మలోకమునకు వెళ్ళుట సర్వదా మూర్ఖత్వమగును. బ్రహ్మలోకమునకు ప్రధానమైన దేవుడు నా దగ్గరకు ఇచటికి వచ్చుచున్నాడు గనుక నేనచటికి వెళ్ళుట నిష్ప్రయోజనము. తపః ప్రభావముతో అక్షయ లోకములపై పొందిన అధికారమంతయు నేను భగవానుని చరణములకు సమర్పించెదను” అని ఒక నిశ్చయమునకు వచ్చి ఇంద్రునకు రానని చెప్పి పంపి వేసెను.

శ్రీరాముని దర్శించి వాని ఎదుటనే ప్రాణ త్యాగము చేయుటకు నిర్ణయించు కొనెను. క్షణమొక యుగముగ తల పోయుచు రాముని కొరకు ఎదురు చూచు చుండెను.

శ్రీరాముడు సీతా లక్ష్మణ సహితుడై మహర్షి ఆశ్రమమునకు వచ్చెను. శ్రీరాముని దర్శించిన మహర్షి ఆనందమగ్నుడై భగవానుని రూప సుధా మకరందమును నేత్రములతో గ్రోలుచుండెను. భాగవానుని తన అంతఃకరణములో కూర్చుండ బెట్టుకొని శరభంగ ముని యోగాగ్నితో శరీరమును భస్మముగావించుకొనెను.

తన నశ్వర శరీరమును నశింపజేసి అగ్ని సమానమైన తేజోమయ శరీరముతో ఉత్పన్నుడయ్యెను. పరమ తేజోమయ కుమార రూపముతో దేవలోకములను దాటి దివ్య ధామమునకు వెళ్ళిపోయెను.

గత్వా ముని ముపాసీనం భాసయంతం తపో వనమ్ ।

దండవత్ ప్రణి పత్యాహ రామో ॥ హమభివాదయే ॥

పితు రాజ్ఞాం పురస్కృత్య దండ కావన మాగతః ।

వన వాస మిషేణాపి ధన్యో ॥ హం దర్శ నాత్తవ ॥

సమస్త తపోవనమును ప్రకాశింపజేయు మునీశ్వరుని చెంతకు రాముడు వెళ్ళి ప్రణామము గావించి 'నేను రాముడను. మీకు అభివాదనము చేయుచున్నాను. నేను తండ్రి ఆజ్ఞానుసారము దండకారణ్యమునకు వచ్చితిని. వనవాస సమయములో మిమ్ములను దర్శించి కృతార్థుడనైతిని' అనెను.

వందనము చేయుచున్న శ్రీరాముని వెను వెంటనే మహర్షి లేవనెత్తి హృదయమునకు హత్తుకొనెను. మహర్షి నేత్రముల నుండి ప్రేమాశ్రువులు స్రవించుచుండెను. శ్రీరాముని అతొకిక సౌందర్యమును గాంచిన మునినేత్రములు శీతలములయ్యెను. అత్రి ఆచరముగ శ్రీరాముని తన ఆశ్రమములోనికి తీసికొని వెళ్ళెను.
(అధ్యాత్మ రామాయణము)

అనంతరము సీతా రామ లక్ష్మణులను పవిత్రాసనములపై కూర్చుండ బెట్టి విధి పూర్వకముగ పూజించి, నవఫలములతో వారికి అతిథి సత్కారముల గావించెను. ఆసనముపై ఆసీనుడైన కమలదళ లోచనుని మహర్షి తనవితీర దర్శించి కృతార్థుడయ్యెను.
(మానస)

దేవకార్య నిమిత్తం చ యయా సంతర్పరమాణయా ।

దశ రాత్రం కృతా రాత్రిః సేయం మాతేవ తే ॥ నఘ ॥

తామిమాం సర్వ భూతానాం నమస్కార్యాం తవస్వినీమ్,

అభిగచ్ఛతు వైదేహీ వృద్ధామ క్రోధనాం సదా ॥

(వాల్మీకి రామాయణము)

“శ్రీరామా ! ఈమె దేవకార్య నిమిత్తము పది రాత్రులను ఒకే రాత్రిగ చేసినట్టి అనసూయాదేవి. మీకు తల్లి వలె పూజనీయురాలు. సర్వప్రాణులు నమస్కరింపదగిన తపస్విని. క్రోధమెరుగనిది. విదేహ నందిని సీతను వృద్ధురాలైన అనసూయ చెంతకు పంపుము” అని మహర్షి చెప్పెను.

శ్రీరాముని ఆదేశమును పొందిన సీతాదేవి అనసూయను సమీపించి ఆమె చరణములపై బడెను. తన పాదములపై బడిన సీతను గాంచి అనసూయా దేవి హర్షముతో “బిడ్డా ! సీతా” ! అనుచు ఆదరముతో ఆలింగనము చేసికొని విశ్వకర్మ నిర్మించిన రెండు పట్టు చీరలును, దివ్యాంగ రాగమును నొసగి “కమల ముఖ! ఈ అంగరాగమును ధరించిన నీ శరీర శోభ ఎన్నిటికిని తరుగదు” అని చెప్పెను. అనంతరము అనసూయ సీతకు పతివ్రతా ధర్మములను చక్కగ ఉపదేశించెను. “రఘునాథునితో కలసి సుఖముగ తిరిగి నీ గృహమున కేగుదువు” అని అనసూయ ఆశీర్వాదించగా సీత ప్రసన్నురాలయ్యెను.

అనసూయ రామునితో “రామా ! మీరు సమస్త భువనముల సృష్టికర్తలు. ప్రపంచమును మోహింప జేయు మాయ కూడ సదా మీకు భయపడుచుండును” అని కొనియాడెను.

శ్రీసీతారామలక్ష్మణులు ఆ రోజు అత్రి మహర్షి ఆశ్రమమందు విశ్రమించి రెండవ రోజు అత్రి మహర్షితో “మునీశ్వరా ! మేము ఋషులు, మునులతో నిండిన దండ కారణ్యమునకు వెళ్ళవలెనని కోరుకొనుచుంటిమి. మాకు మార్గము చూపుటకు మీ శిష్యులను మా వెంట పంపుడు” అని శ్రీరాముడు కోరగా అత్రి ముని నవ్వుచు “రామా ! దేవతాశ్రయ స్వరూపా ! సర్వులకు మార్గదర్శకుడవు నీవై యుండగా నీకు మార్గదర్శకులు ఎవరు ? కాని ఇప్పుడు మీరు లోకవ్యవహారమును అనుసరించుచున్నారు

గాన శిష్య గణమును మీకు మార్గము చూపుటకు పంపుదును'' అని చెప్పెను.

భక్త వాంఛాకల్ప తరువగు శ్రీరామ ప్రభువు అత్రి మహర్షి చరణములపై శిరస్సు నుంచి దండ కారణ్యమునకు ప్రయాణ మయ్యెను. మహర్షి నిలువబడి అశ్రుపూరిత నయనములతో చూడసాగెను. శ్రీరాముని ప్రేమను పొందగలిగిన అనసూయాత్రి మహర్షులు ధన్యులు, వందనీయులు.

దశరథ మహారాజు వాత్సల్య భక్తి

శ్రీరామ చంద్రుడు ప్రేమవశుడై దశరథ మహారాజునకు పుత్రుడుగా అవతరించెను. దశరథ మహారాజు మనువు నవతారము. ఇతడు శ్రీరామ భగవానుని పుత్రునిగా పొంది ఆనందించుటకుగాను భూతలముపై జన్మించి రాముని వియోగము భరించలేక ప్రాణము వదలి ఆదర్శ ప్రేమను స్థాపించెను.

దశరథ మహారాజు పరమ తేజస్వి . మను మహారాజులై ప్రజలను రక్షించినవాడు. ఇతడు వేదములు తెలిసిన వాడు, గొప్ప సేనకు ప్రభువు, ప్రజా రక్షకుడు, దూరదర్శి, దేశవాసులకు ప్రియుడు, మహాయజ్ఞములు చేసిన వాడు, ధర్మ ప్రియుడు, మహర్షుల వలె సద్గుణములు గలవాడు, రాజర్షి, త్రిలోక ప్రసిద్ధుడు, పరాక్రమ వంతుడు, శత్రు నాశకుడు, ఉత్తమమైన మిత్రులు గలవాడు, జితేంద్రియుడు, సంపదలలో కుబేరుని అంతటివాడు, ఇంద్రునితో సమానుడు, సత్య ప్రతిజ్ఞాపాలకుడు, ధర్మార్థ కామములను శాస్త్రాను సారముగ పాలించువాడు.

దశరథుని మంత్రి మండలి యందు వసిష్ఠ మహాముని, వామదేవుడు, సుయజ్ఞుడు, జాబాలి, కాశ్యపుడు, గౌతముడు, మార్కండేయుడు, కాత్యాయనుడు, దృష్టి, జయంతుడు, విజయుడు, సురాష్ట్రుడు, రాష్ట్ర వర్ధనుడు, అకోపుడు, ధర్మపాలుడు మున్నగువారు విద్యా వినయ సంపన్నులు, శ్రీ పంపన్నులు, పవిత్ర హృదయము గలవారు, శాస్త్రజ్ఞులు, శస్త్రజ్ఞులు, ప్రతాపవంతులు, రాజనీతి విశారదులు, సావధానులు, రాజాజ్ఞను అనుసరించువారు, తేజస్వులైన క్షమాశాలురు, నగుమోము గలవారు, కామ క్రోధ లోభరహితులు, సత్యవాదులైన పురుష ప్రవరులునై యుండిరి.

ఆదర్శవంతుడైన రాజు, మంత్రి మండలితో ప్రజలు సుఖ సంపన్నులై యుండిరి. దశరథుని సహాయము దేవతలు కూడ కోరుచుండిరి. ఇతడు అనేక యజ్ఞములు చేసెను. చివరి సారి జననీ జనకుల భక్తుడైన శ్రవణ కుమారుని వధించిన పాపమునకు ప్రాయ శ్చిత్తముగా అశ్వమేధము, జ్యోతిష్టోమము, ఆయుష్టోమము, అతిరాత్రము, అభిజిత్, విశ్వజిత్, ఆప్తోర్యామాది యజ్ఞములు గావించెను. ఈ యజ్ఞము లందు ఇతర వస్తువులు గాక పది లక్షల పాడి యావులను, పది కోట్ల సువర్ణ ముహూరిలను, నలుబది కోట్ల వెండి రూపాయలను దానమిచ్చెను. దీని తరువాత పుత్రప్రాప్తికి ఋష్యశృంగుని ఋష్యజునిగ నియమించి దశరథుడు పుత్రేష్ఠి యజ్ఞమును చేసెను. ఈ యజ్ఞ మందు సమస్త దేవతలు తమ తమ భాగమును గ్రహించుటకు స్వయముగ వచ్చిరి. దేవతలు, మునులు, ఋషులు ప్రార్థించగా భగవానుడు దశరథుని పుత్రునిగా అవతరించుటకు ఆమోదించెను. యజ్ఞ పురుషుడు స్వయముగ ప్రత్యక్షమై పాయసముతో నిండిన సువర్ణ పాత్రను దశరథునికిచ్చి “రాజా ! ఈ పాయసము దేవతలచే తయారు చేయబడినది. ఇది సంతాన ప్రాప్తిని గలిగించును. ధనవృద్ధిని, ఆరోగ్య వృద్ధినిని గూడ గలిగించును. దీనిని నీ రాణులకు ఇమ్మ” నెను.

రాజు ప్రసన్నుడై మర్యాదానుసారము కౌసల్య ధర్మపత్ని గనుక బంగారు పాత్రలోని పాయసమును సగము చేసి కౌసల్యకు ఇచ్చెను. మిగిలిన సగ భాగమును రెండు భాగములుగ జేసి ఒక భాగమును సుమిత్రకు ఇచ్చెను. మిగిలిన ఒక భాగమును రెండు భాగములుగ జేసి ఒక భాగము కైకకు ఇచ్చెను. మిగిలిన ఆ అర్ధ భాగమును రాజు ఆలోచించి సుమిత్ర మధ్య భార్య కావున ఆమెను ఆనంద పరచుటకు మఱిల సుమిత్రకు ఇచ్చెను. ఈ విధముగ రాజు పాయసమును ముగ్గురు భార్యలకు పంచి పెట్టెను.

కౌసల్యకు 12వ మాసమున చైత్ర శుక్ల పక్షమున నవమి తిథి పునర్వసు నక్షత్రము కర్కాటక లగ్న మందు శ్రీరాముడు జన్మించెను.

అనంతరము కైకకు పుష్ప నక్షత్రము మీన లగ్న మందు భరతుడు జన్మించెను.

ఆ తరువాత సుమిత్రకు ఆశ్లేషా నక్షత్రము కర్క లగ్న మందు రెండు భాగములు గ్రహించిన కారణమున లక్ష్మణ, శత్రుఘ్నులు జన్మించిరి.

ఈ విధముగ భగవానుడు నాలుగు రూపములతో అవతరించెను.

రాజునకు ఈ నలుగురు పుత్రులు పరమ ప్రీయులైనను శ్రీరాముని యందు విశేషమైన ప్రేమ గుదు. శ్రీరాముని కొరకే కొన్ని వేల సంవత్సరములు నిరీక్షించిన వాడు కావున, ఒక్క క్షణము కూడ శ్రీరాముని చూడకుండ నుండగలిగెడి వాడు కాదు.

విశ్వామిత్రుడు యజ్ఞ రక్షార్థము శ్రీరాముని పంపుమని అడుగుటకు వచ్చినప్పుడు రాముని వయస్సు 15 సంవత్సరములు పూర్తి అయి యుండెను. దశరథుడు రాముని పంపుటకు ఆమోదించ లేదు. వసిష్ఠులు నచ్చ జెప్పిన తరువాత ఆమోదించెను. “శ్రీరాముడు నా ఎదుట ఉన్నంత వరకే నా ప్రాణములు నిలచి యుండును” అనెను. తన వచనము సత్యము చేయుటకే రామ ప్రేమానల మందు తన ప్రాణము ఆహుతి ఇచ్చెను.

భగవానుడు కైక మతిని మార్చి అనేకములగు పనులు చేయించెను. జగత్తులో ఆదర్శ మర్యాదను స్థాపించుటకే భగవానుడు అవతరించెను. ముఖ్యమైన ఆదర్శములు :-

1. దశరథుని సత్య రక్షణ - శ్రీరాముని ప్రేమ.

2. వనవాసము చేయుచు రాక్షసులను వధించి దుష్ట సంహారము చేయుట.
3. శ్రీ భరతుని త్యాగము - ఆదర్శమైన సోదర ప్రేమ.
4. శ్రీ లక్ష్మణుని బ్రహ్మ చర్యము - సేవాభావము - రామ పరాయణత - త్యాగము.
5. శ్రీ సీతా దేవి ఆదర్శ పవిత్ర పాతివ్రత్య ధర్మము.
6. శ్రీ కౌసల్యా పుత్ర ప్రేమ - కోడలిపై ప్రేమ - పాతివ్రత్యము - ధర్మ ప్రేమ - రాజనీతి - కుశలత.
7. సుమిత్రకు శ్రీరాముని యందు ప్రేమ - త్యాగము - రాజనీతి కుశలత.
8. కైకేయి దుష్ట బుద్ధి - తిరస్కరింపబడియు రాముని ఎడల కఠినత్వము.
9. హనుమానుని నిష్కామ ప్రేమ భక్తి.
10. విభీషణుని శరణాగతి - అభయ ప్రాప్తి.
11. సుగ్రీవునితో రామునికి ఆదర్శ స్నేహము.
12. రావణాదుల వినాశము - అంతమున ఉద్ధరించుట.

శ్రీరామునకు వనవాసము లేకున్న ఇవి కష్టమయ్యేడివి. ఇవి అన్నియు ఆదర్శ మర్యాదలు, అనుకరణీయములు. దశరథుని వంటి భాగ్యవంతులు ఎవరుందురు ? శ్రీరాముని దర్శించ వలెను కోరికతో రాముని కొరకు రామ-రామ-రామ అనుచు ప్రాణ త్యాగము చేసెను. లంకా విజయానంతరము దశరథుడు శ్రీరాముని దర్శించెను. దశరథుడు శ్రీరాముని సమీపించి శ్రీరాముని ఆలింగనము చేసికొని ప్రేమాలాపనలు కావించెను. తరువాత లక్ష్మణునితో “సుమిత్రా సుఖవర్ధన లక్ష్మణా ! నీవు నిరంతరము శ్రీరాముని సేవ యందే యుండవలెను. దీని వలన

నీకు గొప్ప శుభము గలుగు” నని ఉపదేశించెను. ఆ తరువాత సీతతో కూడ మాటాడెను. త్రిలోక వాసులు, సిద్ధపురుషులు, మహర్షులు, మునులు పురుషోత్తముడైన శ్రీరామునికి అభివందనములు చేసి పూజించిరి.

ఎవరిని వేదములలో అవ్యక్త అక్షర బ్రహ్మయని, దేవతల
హృదయమని, గుప్త తత్త్వమని చెప్పుచున్నారో ఆ పరమ తపస్వి
రాముడితడే.

కౌసల్యా భక్తి హృదయము

రామాయణ మందు మహారాణి కౌసల్య చరిత్ర ఎంతయు నుదారమైనది, ఆదర్శమైనది. ప్రాచీన కాలమందు మను-శత రూపలు తప మొనరించి శ్రీరాముని పుత్రునిగా పొందు వరము పొందిరి. ఆ మను శతరూపలే దశరథ - కౌసల్యలు. శ్రీరామ భగవానుడు పుత్రుడుగా వీరి గృహ మందు అవతరించెను.

శ్రీరామునికి రాజ్యాభిషేకము చేయవలెనని నిర్ణయించి నప్పుడు కౌసల్య ఆనందమునకు అవధి లేదు. ఈమె శ్రీరామునికి శుభము జరుగవలెనను కోరికతో అనేక యజ్ఞములు, దానములు, దైవపూజలు చేయుచు ఉపవాస వ్రతమందు నిమగ్నమై యుండెను.

దర్శము కొరకు త్యాగము

శ్రీరాముడు వనవాసమున కేగవలెనని నిశ్చయించి నప్పుడు తల్లి ఆజ్ఞను తీసికొనుటకు కౌసల్యా భవనమునకు వచ్చెను. శ్రీరామ చంద్రుడు తల్లిని సమీపించెను. రాముని చూడగానే వెంటనే లేచి పుత్రుని ఆలింగనము చేసికొని శిరస్సు నిమిరెను. కౌసల్య నేత్రముల నుండి ప్రేమాశ్రువులు స్రవించు చుండెను. రాముడు ఉపవాస దీక్షలో నున్నది కౌసల్యకు గుర్తు వచ్చెను. ముహూర్తము సమీపించుటకు ఇంకను ఆలస్యముండెను. అంత వరకు నా రాముడు ఆకలితో ఎట్లుండును ? అని తలచి యేదైన మిత్రునిగాని నాలుగు పండ్లుగాని తినిపించిన బాగుండునని భావించును. రాముడు వేరే పని మీద వచ్చెనని ఆమెకు తెలియదు.

అప్పుడు రాముడు తల్లితో “అమ్మా ! తండ్రి గారు నాకు వన రాజ్యము ఇచ్చెను. అచట నాకు అన్ని విధముల శుభము జరుగును. నీవు ప్రసన్నురాలవై నేను వనవాసము చేయుటకు అనుజ్ఞ నిమ్ము. పదు నాలుగు సంవత్సరములు వనమందు నివసించి పితృ వాక్యము సత్యము గావించి తిరిగి వచ్చి నీ చరణములు దర్శించెదను. అమ్మా ! నీవు దుఃఖించకుము” అనెను.

రాముని వచనములు కౌసల్య హృదయ మందు శూలములు గ్రుచ్చినట్లయ్యెను. ఎక్కడి సామ్రాజ్య సింహాసనము ! ఎక్కడి వనవాసము ! కౌసల్య మాటాడ లేకపోయెను. . మూర్ఛితురాలయి క్రింద పడెను. కొంత సేపటికి తేరుకొని పలు విధముల విలపించి తండ్రి ప్రేమ కంటె తల్లి ప్రేమే గొప్పది. మహారాజు వనవాసము చేయుమనినను నేను వెళ్ళనివ్వను అని అనుకొని ఇదికైకేయి ఆజ్ఞ. ఆపుటకు నాకేమి అధికారమున్నది ? ఎందుకనిన కన్న తల్లి కంటె సవతి తల్లి అధికారము ఎక్కువగా నుండును. నేను శ్రీరాముని బలవంతముగ వెళ్ళ నివ్వకున్న, ధర్మము వెళ్ళిపోవును. దానితో అన్నదమ్ములకు పరస్పర విరోధము గలుగును, అని ధర్మ పరాయణురాలైన సాధ్వీ కౌసల్య హృదయ మును కఠినముగ చేసికొని “కుమారా ! తల్లియు తండ్రియు ఆజ్ఞాపించిరి. నీవును అది ధర్మమని తలచితివి. నేను కూడ ధర్మమునకు హాని గలుగనివ్వను. వెళ్ళి ధర్మమును పాలించు” మనెను.

పతివ్రతా ధర్మము

కౌసల్య హృదయ మందు తుఫాను చెలరేగెను. తనను కూడ రాముని వెంట తీసుకొని వెళ్ళమని అనెను. అప్పుడు రాముడు ఇట్లనెను. “అమ్మా ! పతిని పరిత్యజించుట స్త్రీ చేయకూడని

క్రూరమైన పని. ఈ ఆలోచనను దూరముగ నుంచుము. నా తండ్రి జీవించి యున్నంత వరకు నీవు ఆయనను సేవించ వలెను. ఇది సనాతన ధర్మము. స్త్రీకి పతియే దైవము, ప్రభువు. మహారాజు మన ఇరువురకు రాజు. భరతుడు కూడ ధర్మాత్ముడు, సదాచారము గలవాడు. అతడు నిన్ను కూడ సేవించును. అమ్మా! నేను వెళ్ళిన తరువాత మహారాజు శోకముతో ప్రాణ త్యాగము చేయకుండ నీవు సర్వదా మహారాజునకు హితవు గలుగు నట్లుగ నుండవలెను. పతికి అనుకూలముగ నుండనిచో అధమగతి ప్రాప్తించును. పతిని సేవించిన స్వర్గ ప్రాప్తి లభించును. ఇది స్త్రీ ధర్మము”.

కౌసల్య పతివ్రతా శిరోమణియే. పుత్ర ప్రేమచే అట్లనెను. కర్తవ్యమును గ్రహించి పుత్రునికి అనుజ్ఞ నిచ్చెను.

సీత శ్రీరాముని వెంట వెళ్ళుటకు సిద్ధపడి నప్పుడు కౌసల్య ఆమెను దగ్గరకు తీసికొని “పుత్రీ ! కుల మర్యాదను ఎప్పుడు ఉల్లంఘించకుము. పతియే పరమ దైవము. నేడు నా పుత్రుని తండ్రి వనవాసమును చేయ నియమించెను. అతడు ధనవంతుడు గాని, నిర్దనుడు గాని అతడే నీకు దైవము. అందువలన ఎప్పుడును తిరస్కరించకుము” అనెను.

సీతాదేవికి పతివ్రతా ధర్మము నుపదేశించుట సూర్యునకు దీపము చూపినట్లుండును. ఆయనను అత్తగారి మాటలు ధర్మాద్ధ యుక్తముగ భావించి, చేతులు జోడించి “అమ్మా! నేను మీరు ఉపదేశించినట్లే చేయుదును. ఇట్లే నాకు నా తల్లి దండ్రులు కూడ నుపదేశించిరి. చంద్రుని నుండి వెన్నెల వేరు కాదు. తల్లి తండ్రి సోదరుడు తనయుడు పరిమితమైన సుఖము నిచ్చెదరు. ఇది ఈ లోకములోనే లభించును. కాని పతి మోక్షరూపమైన అపరిమిత సుఖము నిచ్చును. అందువలన పతి సేవయే పరమ ధర్మ” మని పలికెను.

శ్రీరాముడు వనవాసమున కేగిన తరువాత దశరథుడు శోకముతో కౌసల్యా భవనమునకు వచ్చెను. అప్పుడు కౌసల్య దుఃఖావేశముతో దశరథుని కొన్ని కఠినమైన మాటలు అనెను. ఆ వెను వెంటనే పశ్చాత్తాపముతో చేతులు జోడించి కాళ్ళపై బడి దశరథుని వేడుకొనెను. “స్వామీ ! నన్ను క్షమింపుడు. నాకు ప్రసన్నులు కండు. నేను పుత్ర వియోగముచే పీడింప బడుచుంటిని. నేను ఈ రోజు పతివ్రతా ధర్మము నుండి భ్రష్టురాల నయితిని. నేను క్షమకు కూడ యోగ్యురాలను కాను. నన్ను మీ దాసిగా భావించి ఉచితమైన శిక్షను విధింపుడు. స్వామీ ! నేను ధర్మమును ఎరుగుదును. మీరు సత్యవాదులు. ఇది కూడ నాకు తెలియును”. కౌసల్య మాటలు రాజునకు కొంత ఊరట కల్గించెను.

కర్తవ్య నిష్ఠ

శ్రీరాముని వియోగముతో దశరథుడు అన్నపానములు త్యజించెను. మృత్యు చిహ్నములు కనబడు చుండెను. ఇట్టి స్థితిలో రాజు కౌసల్యతో “శ్రీరామ జననీ ! నీవు ధన్యురాలవు. ఇట్టి స్థితిలో కూడ నీవు ఇంత ఆదర్శముగ మాటాడ గలిగితివి. అనగా నీ ధైర్యమునకు సాహసమునకు పాతివ్రత్యమునకు విశ్వాసమునకు నీ ఆదర్శ కర్తవ్య నిష్ఠ పాలనకు ధన్యవాదములు. నీవు ధన్యురాలవు” అనెను.

శ్రీరాముడు వనవాసమున కేగిన ఆరవ రోజు అర్ధరాత్రి గడచిన తరువాత దశరథుడు ప్రాణ త్యాగము చేసెను.

కోడలిపై ప్రేమ

సుమంతుడు సీతారామ లక్ష్మణులను వనమున వదలి తిరిగి వచ్చినప్పుడు కౌసల్య “పుత్రీ ! ఎండకు ఎండిపోయిన

కమలమువలె, నలిగిన కలువవలె, ధూళితో కప్పబడిన బంగారము వలె, మేఘములతో కప్పబడిన చంద్రునివలె నున్న నీ ముఖము చూచినప్పుడు నా హృదయ మందు రగిలిన శోకాగ్ని నన్ను కాల్చుచున్నది" అని యేడ్చును.

శ్రీరామ భరతుల యందు సమ భావము ప్రజాహితము.

కౌసల్యకు శ్రీరాముని యందును, భరతుని యందును సమానమైన ప్రేమ. అన్ని అనర్థములకు తానే కారణమని విలపించుచున్న భరతుని కౌసల్య హృదయమునకు చేర్చుకొనెను. రాముడు తిరిగి వచ్చెనను భావన కలిగెను.

మహారాజు దహన క్రియా నంతరము వసిష్ఠుడు రాజ్య సింహాసనముపై కూర్చుండుమని కోరినప్పుడు భరతుడు ఒప్పుకొనడు. అప్పుడు కౌసల్య ప్రజల హితము కొరకు భరతునితో "వత్సా! ప్రజాభీష్టము ననుసరించి రాజ్యభారము పూను" మని బోధించును. రాముడు అడవికి వెళ్ళు నప్పుడు కౌసల్యాదేవి "రామునకు రాజ్యమునకు బదులుగా వన రాజ్యము లభించినది. నాదుఃఖమునకు కారణము రాముడు లేనందు వలనగాదు, దశరథ మహారాజునకు భరతునకు ప్రజలకు మిక్కిలి క్లేశము కలుగునని దుఃఖించుచున్నా"నని అనును. ఎంత ఆదర్శమైన పలుకులు !

పుత్ర ప్రేమ

కౌసల్య పుత్ర వాత్సల్యము ఆదర్శమైనది. ధర్మ రక్షణకు పుత్రుని త్యాగము చేసినది.

వనమునకు వెళ్ళు సమయమున పుత్రునితో "కుమారా! సత్పురుషుల మార్గమును అనుసరించుము. నీవు పాలించు ధర్మము నిన్ను రక్షించును" అని రక్ష కట్టి వనమునకు పంపెను. పుత్ర వియోగ దావానలముతో హృదయము దద్దరించుచున్నను

తనయుని త్యజించెను. ఇదియే ఆదర్శమైన ప్రేమ. పదునాలుగు సంవత్సరములు నిరంతర వ్యాకులతతో గడపినది. లంకా విజయానంతరము రాముడు అయోధ్యకు వచ్చుచున్నాడను వార్త విని నప్పుడు ఆవు దూడ కొరకు పరుగిడిన విధముగ పరుగిడెను.

కౌసల్య రాముని హృదయమున చేర్చుకొని తల నిమిరుచు "సుకుమారులైన ఈ బిడ్డలు రామలక్ష్మణులు. రావణుని ఎట్లు జయించ గలిగిరి" ? అనుకొనును.

త్రిభువనేశ్వరుడు పుత్ర రూపమున లోక కళ్యాణము కొరకు జన్మించె ననునది మరచెనేమో ! కౌసల్య ధర్మ పాలనమునకు ఫలము లభించినది. శ్రీరామునిచే తత్త్వ జ్ఞానము పొంది సరమ పద ప్రాప్తి పొందినది. కౌసల్య ధన్యురాలు.

సుమిత్రా భక్తి హృదయము

దశరథుని భార్యలు 360 అని చెప్పబడినది. ఎందరున్నను అందరిలో మహారాణి కౌసల్య పట్టు మహిషి. మహారాజునకు కైకపై అధికమైన ప్రేమ. మిగిలిన వారిలో సుమిత్ర కూడ ప్రధానురాలే. మహారాజు కైక భవన మందే యుండెడి వాడు. సుమిత్ర కౌసల్య చెంత నుండెడిది. రామ లక్ష్మణ భరత శతుఘ్నులు నలుగురు సుమిత్ర ఒడిలోనే నిదురించెడివారు. లాలన పాలన అన్నియు సుమిత్రయే చూచెడిది. రాత్రులు నిదుర మేల్కొని యేడ్చు చుండగా కౌసల్య రాముని ఎత్తుకొని సుమిత్రచెంతకేగి “సుమిత్రా! రాముని తీసికొమ్ము. నీ చెంత తప్ప నిదురించడు. చూడుము ఏడ్చి యేడ్చి కనులు ఎంత ఎరుపెక్కినవో!” అని వదలి పెట్టును. రాముడు సుమిత్ర ఎత్తుకొనగానే యేడుపు మానెడి వాడు.

రాముడు పెద్దవాడు అయిన తరువాత కూడ నిదుర లేమానే తండ్రికి తల్లిలకు ప్రణామములు చేయువాడు. సర్వ కార్యములు సుమిత్రయే నిర్వహించెడిది. అందుకని రాముడు ఎక్కువగా “సుమిత్రా మాత ఎక్కడ” అని అడిగెడి వాడు. లక్ష్మణుడు రాముని వెంట అడవికి వెళ్ళు సమయమున సుమిత్ర లక్ష్మణునితో “కుమారా! ఇంక నీకు తల్లి వైదేహి, తండ్రి రాముడు. ఎక్కడ రాముడు నివసించిన అదియే అయోధ్య. వారి పాద సేవయే నీకు పరమావధి” అని పలు విధముల ఆజ్ఞాపించి ఆశీర్వదించెను.

భరతుడు రాముని దగ్గరకు చిత్రకూటమునకు వెళ్ళినప్పుడు తల్లులందరు, సీత తల్లి జనకుని భార్య సునయన అందరు కలిసిరి. సునయనకు కైకపై చాల కోపము వచ్చెను. కౌసల్య ఎంత నచ్చు జెప్పినను ఆమె కోపము చల్లారలేదు. అప్పుడు సుమిత్ర “దేవీ! కైక శిక్షను అనుభవించు చున్నది” అని చెప్పి శాంతింప జేసినది.

మరొక మారు లంకలో యుద్ధము జరుగుచున్న సమయమున లక్ష్మణుడు రణ భూమి యందు మూర్ఛపోగా,

హనుమా నుడు సంజీవిని పర్వతమును ఎత్తుకొని వచ్చుచుండెను. అప్పుడు భరతుడు శత్రువేషా అనుకొని బాణముతో కొట్టగా హనుమా నుడు క్రిందపడి విషయమును తెలిపెను. అప్పుడు సుమిత్ర “నా పుత్రుడు లక్ష్మణుడు శ్రీరాముని కొరకు రాముని ఎదుటనే యుద్ధము చేయుచు పడిపోయినాడా! ఆహా! నేను ధన్యురాల నయితిని” అని ఆనందపరవశురాలయ్యెను. మరుక్షణముననే “అయ్యో! శ్రీరాముడు శత్రువుల మధ్యలో ఒంటరిగా పోరాడు చున్నాడుగాబోలు” అని తలచి దుఃఖించెను. శత్రుఘ్నుని కూడ లంకకు పంపవలెనని నిర్ణయించు కొనెను. అప్పుడు వసిష్ఠ మహర్షి వద్దని చెప్పగా ఊరుకొనెను. ఇంతటి ఆదర్శ హృదయము గల సుమిత్ర ధన్యురాలు.

కైకేయీ భక్తి హృదయము

కైక సరళ స్వభావము గలది, బుద్ధిమతి, వీరనారి. ఒకసారి దశరథుడు శంబరాసురునితో యుద్ధము సలుపుచుండగా రథ చక్రపు ఇరుసు విరిగిపోయెను. అప్పుడు ఆ స్థానములో కైక తన చేయి పెట్టి కాపాడెను. మరొక మారు సారథి హతుడు కాగా తానే సారథ్యము చేసి భర్తను కాపాడెను. దశరథుడుకైక నా వెంట లేకున్న నేను నిశ్చయముగ మరణించెడి వాడను అని అనుకొని కైకను రెండు వరాలు కోరుకొనుమని అనెను. కైక వద్దని అనెను. కాని రాజు బలవంతము చేయగా మరెప్పుడైన వానిని అడుగుదునని అనెను.

దశరథుడు కైకను పరిణయమాడు సమయమున కైక తండ్రి కేకయ నోశునకు కైక కొడుకే రాజ్యమునకు ఉత్తరాధికారి కాగలడని అనెను. ఈ విషయము కైకకు కూడ తెలియును. కాని దశరథుడు తన వంశమునకు ప్రథముడైన కారణమునను, శ్రీరాముని యందు అధికానురాగము చేతను శ్రీరాముని రాజును చేయవలె అని నిశ్చయించుకొనెను.

మంధర ఈ విషయం కైకకు చెప్పినప్పుడు రఘువంశ మర్యాద తెలియుట చేతను శ్రీరాముని యందు ప్రేమ చేతను అత్యంతానంద భరితురాలయి దాసీకే కానుకలు ఇచ్చెను.

“మంధరా! ఎంత మంచి వార్త చెప్పితివి. నాకు రాముడు భరతుడు ఇద్దరు ఒకటే. ఇంత మంచి వార్త చెప్పినందుకు నీకేదైన వరము ఇత్తును కోరుకొనుము” అని అనెను.

మంధరకైక ఇచ్చిన కానుకలు విసరి కొట్టికైకకు దుర్బోధ చేసెను. దేవకార్యము నెరవేరుటకు, దుష్ట సంహారము జరుగుటకు దేవతలు సరస్వతీ దేవిని అయోధ్యాపురమునకు వెళ్ళి శ్రీరాము పట్టాభిషేకమునకు విఘ్నము కలిగించు మని కోరిరి. మొదట మంధరలో ప్రవేశించి ఆ తరువాత కైకలో ప్రవేశించి పట్టాభిషేక విఘ్నము గావించి ఆ తరువాత స్వర్గ లోకమునకు తిరిగి రమ్మ అని పంపిరి.

ఈ పథకము ప్రకారముకైక దశరథుని భరతుని రాజ్యము చేయుమనియు 14 సం॥లు రాముని అరణ్యవాసము సంపుమనియు రెండు వరములు కోరెను.

భరతుడు చిత్రకూటమునకు వెళ్ళు సమయమున భరద్వాజ మునిని కలిసెను. అప్పుడు ముని “భరతా ! నీవు కైకను ద్వేష దృష్టితో చూడకు. శ్రీరాముని వనవాసము దైవ నిర్ణయముతో జరిగినది. ఇది జగత్కల్యాణము కొరకుగాన ఆమెను ద్వేషించకుము” అని చెప్పెను.

భరతుడు రాముని రాజ్యము స్వీకరించుమని అనేక విధముల ప్రాధేయ పడు సమయమున వసిష్ఠుల వారు భరతుని ఏకాంత స్థలమునకు తీసికొని వెళ్ళి “భరతా ! ఒక రహస్యము చెప్పుచున్నాను వినుము. శ్రీరామ భగవానుడు సాక్షాత్ శ్రీమన్నారాయణుడు. బ్రహ్మాది దేవతలు ప్రార్థించగా రావణ సంహారమునకై దశరథునకు పుత్ర రూపమున జన్మించెను. యోగమాయయే జనక నందిని సీత. ఆది శేషుడు లక్ష్మణుడుగా జన్మించి రాముని అనుసరించి వచ్చెను. రావణ సంహారము జరుగనున్నది. కావున రాముని వనవాసమునకు వెళ్ళనిమ్ము. కైక వరములు కోరుట, నిష్కరముగ

భాషించుట, తదితరములన్నియు దేవతల ప్రేరణతో జరిగినవియే. కావున నీవు రాముని తిరిగి రమ్మ అని కోరకుము” అని చెప్పెను.

భరతుడు పాదుకలు తీసికొని వచ్చు సమయములో కైక శ్రీరామునితో ఏకాంతముగ సంభాషించును. నేత్రముల వెంట అశ్రుధారలు కురియు చుండగా రామునితో “రామా ! మాయచే మోహితనగు నేను గొప్ప అనుచిత కార్యము చేసితిని. అందుకు నన్ను క్షమింపుము. సాధు జనులు సర్వదా క్షమా శీలురైయుందురు. దైవ కార్యము నెరవేర్చు వలెనను దృష్టితోనే నీవే నా చేత ఈ పని చేయించితిని. ఇప్పుడు నిన్ను గుర్తించితిని. నీవే దేవతలకు దేవతవు. విశ్వేశ్వరా ! అనంతా ! నన్ను రక్షింపుము . జగన్నాథా ! మీకు నమస్కారము. ప్రభూ ! మీరే నాకు శరణు. మీరు మీ జ్ఞానాగ్ని రూప ఖడ్గముతో నా పుత్ర, ధనాది స్నేహ బంధములను ఖండింపుడు” అని ప్రార్థించెను.

అప్పుడు శ్రీరాముడు నవ్వుచు “మహాభాగినీ ! నీవు చెప్పిన దంతయు నిజమే. నా ప్రేరణ చేతనే దైవ కార్య సిద్ధి కొరకు నీవు అట్లు మాటాడితివి. ఇందులో నీ దోషమేమియు లేదు. ఇంక నీవు వెళ్ళుము. అహర్నిశలు హృదయ మందు నన్ను స్మరింపుము. నా భక్తి చేత శీఘ్రముగ ముక్తి పొందెదవు. నేను సర్వ దర్శకుడను. నాకు అప్రియమైనది, ప్రియమైనది ఏది లేదు. నాకు ఎవరి యందును రాగద్వేషము లుండవు. ఎవరు నన్ను ఎట్లు స్మరించెదరో నేను గూడ అట్లే వారిని ధ్యానించెదను. మాతా ! నా మాయచే మోహితులైన జనులు నన్ను సాధారణ మనుష్యుడను కొనుచున్నారు. వారు నా వాస్తవ స్వరూపమును ఎరుగరు. నీవు గొప్ప భాగ్యవంతు రాలవు. నీలో సంసార బంధనము తొలగి తత్త్వజ్ఞానము పుట్టెను.

సీతా లోకాను గ్రహము

ఒకసారి సీతా మాత మనస్సులో అయోధ్యా వీధులను చూడ వలెనను కోరిక కలిగినది. శ్రీరామునకు తన కోరికను తెలిపెను. త్రికాల దర్శియగు శ్రీరాముడు, సీత మనస్సు ఉదయించిన ఈ కోరిక ప్రజాహితము కొరకే అని గ్రహించెను.

శ్రీరాముడు చిరునవ్వుతో సీతాదేవిని ఎత్తయిన ఒక భవనముపైకి తీసికొని వెళ్ళెను. అచట నుండి అయోధ్యా వీధులన్నియు చక్కగా కనిపించు చుండెను. ఒక గవాక్షము చెంత రత్న సింహాసనముపై సీతా రాములు కూర్చొని అయోధ్యా నగర రమణీయ దృశ్యములను తిలకించుచుండిరి. జన సముదాయము అటునిటు తిరుగుచుండిరి. శ్రీరాముడు అయోధ్యా రాజ మార్గములను వ్రేలుతో చూపుచు సీతకు చెప్పుచుండెను. దాని కంటే ముందు సీత దృష్టి కృశించి దీనావస్థలో నున్న ఒక బ్రహ్మణ స్త్రీపై పడెను. ఆమె ఒడియందు ఒక బాలుడుండెను. మలినమైన చినిగిన వస్త్రముతో శరీరము కప్పుకొనుచుండెను. ఆమె భోజనము చేసి ఎన్నో రోజులైనట్లుండెను. భిక్షాటనకు వీధిలోకి వచ్చినట్లుండెను. ఆమెను గాంచిన కరుణామయియగు సీతా మాతకు దుఃఖము కలిగెను. దయ చెల్లివీరినను వెంటనే ఒక సేవకు రాలిని పిలిచి ఆమెను తన వద్దకు తీసికొని రమ్మని ఆదేశించెను.

సీత ఆమెను సత్కరించి ఆసనముపై కూర్చుండ బెట్టి
“అమ్మా ! నీవు ఎవరవు ? ఒడలిపై నగలు లేకపోగా వస్త్రము
కూడ చాలినంత లేక ఎందు కొరకు వీధిలో తిరుగుచుంటివి ?”
అని ప్రశ్నించెను.

ఆ బ్రాహ్మణి “దేవీ నే నబాగ్యురాలనైన ఒక బ్రాహ్మణ
పత్నిని. నాకు ఎవ్వరును లేరు. నా పతి తీర్థ యాత్రల కని వేళ్ళ
చాల కాలమైనది. ఇంత వరకు రాలేదు. జనులు అతడు మరణించి
యుండ వచ్చునని అనుచున్నారు. నా తండ్రి చెంత కేగవలెనను
కొంటిని. కాని కొంత కాలము క్రింద అతడును దేహము
చాలించెను. మరి ఇంక ఎక్కడికి వెళ్ళగలను ? ఈ బిడ్డను పోషించు
వారు ఎవ్వరు ? నగల మాట అటుండ నిండు, దేహముపై
వస్త్రము కూడ లేదే ? మరి భోజనమెట్లు దొరుకును ? అందు
చేత భిక్షాటన చేసి ఈ బాలునికి పెట్టి మిగిలిన దానితో నా పొట్టు
నింపుకొను చుంటిని” అని చెప్పుచు రోదించ సాగెను.

ఆమె గాఢము వినుచున్న సీతా మాత నేత్రములు అశ్రు
పూరితము లయ్యెను. చెంత కూర్చున్న శ్రీరాముడు అంతయు
వినుచుండెను. సీత ఒక్కసారి రాముని వైపు చూచెను. మౌనము
గానే రాముని అనుమతి పొందిన సీత వెను వెంటనే తన వస్త్ర
భూషణములను తీసి విప్ర పత్నికి నొసగి “దేవీ ! నీవు ఇప్పుడు
లక్ష్మణుని చెంత కేగుము. నా ఆజ్ఞాను సారము అతడు నీకు ఒక
లక్ష స్వర్ణ ముద్రికలను ఇచ్చును. వానిని గ్రహించి సుఖముగ
నుండుము” అని చెప్పెను.

బ్రాహ్మణి సీతా మాత చరణములపై బడిను. ఆమె దయను తలపోయుచు లక్ష్మణుని చెంతకేగి అమ్మ ఆదేశము విన్నవించెను. లక్ష్మణుడు ఆదరముతో లక్ష స్వర్ణ ముద్రికల నొసగెను. ఆ బ్రాహ్మణ స్త్రీ అత్యంత సంతోషముతో సీతా రాముల గుణములను పొగడుచు గృహమునకేగి సుఖముగ జీవించసాగెను. సీతా మాత కృపాకటాక్షము పొందిన ఆమె ఆనందమునకు అంతములేదు.

విప్ర పత్ని వెళ్ళిన తరువాత సీతా దేవి సప్త ద్వీప వసుంధర యందు (ప్రపంచమంతయు) ఈ విధముగ చాటింపు వేయించెను. "నేటి నుండి యే రాజ్యమందైనను స్త్రీ గాని, పురుషుడు గాని దీనస్థితిలో కనిపించ కూడదు. ప్రతి ఒక్కరు వస్త్రాభరణములతో సుఖ శాంతులతో సుసంపత్తులతో తుల తూగుచుండ వలెను. దీనికి భిన్నముగ అభాగ్యులై యే దేశమందైనను, యే రాష్ట్ర మందైనను జనులు కనిపించినచో ఆదేశ రాష్ట్రాద్యక్షుడు గాని, రాజు గాని అందకు బాధ్యులగుదురు. అందు చేత రాజులు తమ ప్రజలకు తమ ధనమును సముచితముగ పంచ వలెను. లేనిచో ఆ రాజులు శ్రీరామ దండనను అనుభవించెదరు"

అయోధ్యాయాం తథా రాష్ట్రే ఘోషయా మాస దుస్టుభిమ్

సప్తద్వీపేషు సర్వత్ర పృథ గ్భదేషు సాదరమ్ ।

కాచిన్నారీ పుమాన్ వాపి వినా సద్ వస్త్ర భూషణైః ॥

దృష్టశ్చార్చైర్మ యాజ్ఞాతో యద్ దేశేయ త్పురే తదా ।

తద్రాజ్ఞ శ్చాస్తుమే దండో రామ స్యాపి విశేషతః ॥

ఇతి మచ్చిక్షితం జ్ఞాత్వా నృకోశైః స్వీయ రాష్ట్రకే ।
 వస్త్రాలంకార భూషాభిర్యుషణీ యాద్విజాదయః ॥

(ఆనంద రామాయణము)

ఈ చాటింపు వినిన సమస్త రాజులు దానిని పాలించిరి. ఈ వృత్తాంతము అద్భుతమైన దయా మమతలతో నిండి జానకీ దేవి మాతృ హృదయమును తెలుపును. సీతారాముల అనంత కృపను ఎవరు వర్ణించ గలరు ?

జనకుని గూఢ శ్రీరామ భక్తి

అనేక ఋషులతో కలసి విశ్వామిత్ర మహర్షి మన నగరము నందలి ఆవ్రు కాననమునకు విచ్చేసి నాడని ప్రజలు చెప్పు కొనుచుండ జనక మహారాజు మంత్రులతోను బ్రాహ్మణులతోను కలసి విశ్వామిత్రుని దర్శించుటకు వెళ్ళెను.

జనక మహారాజు విశ్వామిత్రుని చరణములకు ప్రణామములు గావించెను. విశ్వామిత్రుడు ప్రేమతో జనకుని తన చెంత కూర్చుండ బెట్టుకొని కుశల ప్రశ్నలడిగెను. శ్రీరామలక్ష్మణులు పుష్పవాటికను దర్శించి తిరిగి వచ్చిరి. తేజోవంతులగు ఆ ఇరువురిని గాంచి అచట నున్న వారందరు లేచి నిలువబడిరి. వారి అద్భుత రూప లావణ్యముల గాంచి అందరు ఆనందపులకితులైరి. వారి నైతముల వెంట ఆనందాశ్రువులు స్రవించుచుండెను. వీరిని దర్శించిన విదేహ మహారాజు పరవశించి పోయెను. రామునిపై జనకునికున్న గుప్త ప్రేమ శ్రీరామునకే తెలియును. కొన్ని సంవత్సరముల క్రిందట నారదుడు చెప్పిన మాటలు సత్యమయిన వనిపించెను.

అంతకు ముందు వారదుడు జనకునికి జెప్పిన పరమ రహస్య వచనములివి. “భక్తులపై దయతో హృషీకేశుడు దైవ కార్య సిద్ధికి, రావణాది రాక్షసులను వధించుటకు మాయా మూనవ రూపముతో అవతరించి “రామ” నామముతో విఖ్యాతి గాంచును. ఆ పరమేశ్వరుడు తన నాలుగు అంశలతో దశరథునకు పుత్రుడై అయోధ్య యందుండెను. ఇచట యోగ మాయయే సీతా రూపమున జన్మించెను. అందువలన ఈ సీతను రఘు నాథునకు ఇచ్చి పాణి గ్రహణము చేయింపుము. పరమాత్మ రాముని భార్య గనుక ఈమెకు తదితరులతో వివాహము కాదు”.

ధనుర్యజ్ఞానంతరము జనకుడు సీతకు వివాహము గావించి తన జన్మ సఫలమైన దనుకొనెను.

వివాహానంతరము దశరథ మహారాజు పుత్రులతోను కోడండ్రులతోను అయోధ్యకు ప్రయాణమయ్యెను. జనకుడు ప్రేమను దాచ లేకపోయెను. నేత్రములు అశ్రుపూరితములయ్యెను. దశరథుని వంక కొంచెము సేపు, రాముని వైపు కొంచెము సేపు, సీత వైపు కొంచెము సేపు చూడ సోగెను. రాముడు వెళ్ళు చున్నాడను కొనిన తన ప్రాణమే పోవుచున్నట్లుండెను. తిరిగి రండని దశరథుని ప్రార్థయ పడుచుండెను. దశరథుడు ప్రేమతో వారించగా జనకు ప అశ్రు నయనములతో రథము దిగి ప్రణమిల్లెను. అనంతరము రాముని సమీపించి చేతులు జోడించి మాటాడవలెనని అనుకొనుచున్నను ప్రేమ వశముతో మాటాడ లేకుండెను. వాక్కు అవరుద్ద మగు చుండెను. ఎంతయు ప్రయత్నము మీద నెమ్మదిగా వినముడై ఇట్లు ప్రార్థించెను.

“రామా ! నేడు నా జన్మ ఫలించెను. సూర్యునివలె ప్రకాశించు మిమ్ములను సీతా సహితులను గాంచు చుంటిని. యోగులు మీ చరణ కమల పరాగ రసికులై భయంకర కాల చక్రమును జయించిన వారై సంసార సాగరమును దాటుదురు. మీ నామ సంకీర్తనముతో దేవ గణములు శోకమును, దుఃఖమును జయించు చున్నారు. అట్టి మిమ్ములను శరణు వేడు చుంటిని. నా హృదయ మందున్న మీ చరణములను నేను ఎప్పుడును మరువ కూడదు” అని వేడుకొనగా శ్రీరాముడు జనకుని వచనములకు ప్రేమ పూరితుడై సంతుష్టుడయ్యెను. జనకుని తన తండ్రి దశరథుని వలెను, గురువు విశ్వామిత్రుని వలెను, కుల గురువు వసిష్ఠుని వలెను భావించి గౌరవించెను

అనంతరము జనకుడు భరతుని లక్ష్మణుని శత్రుఘ్నుని కలసి ఆశీర్వదించెను.

తరువాత జనకుడు విశ్వామిత్రుని కలసి ఆయన పాదములు పట్టుకొని ఆ పాద ధూళిని నేత్రములకు అద్దుకొని శిరస్సున ధరించెను

శ్రీరాముడు సీతా లక్ష్మణ సహితుడై అయోధ్య విడిచి వనవాసమునకేగి ననియు, భరతుడు దుఃఖముతో శ్రీరాముని తిరిగి తెచ్చుటకు చిత్రకూటమునకు వెళ్ళిననియు, వినిన జనకుడు కూడ చిత్రకూటమునకు వెళ్ళెను. అచట శ్రీరాముని దర్శించి భరతుని భక్తి చూచి వారితో యేమియు చెప్పలేకపోయెను. శ్రీరాముని భరతుని పారస్పరిక ప్రేమ తర్కించనలవి గానిది.

జనకుడు శ్రేష్ఠ కర్మ యోగి. ఆదర్శ జ్ఞానులందు అగ్ర గణ్యుడు. ద్వాదశ ప్రధాన భాగవతాచార్యులం దొకడు. జనకుడు ధన్యుడు. ధన్యమైనది అతని గూఢ ప్రేమ.

భరతుని శ్రీరామ భక్తి

మహా భాగ్యవంతుడైన శ్రీ భరతునకు జయము. జానకీ రాముల చరణ కమలముల మకరందమును గ్రోలు రసక భ్రమరము భరతుడు. జగత్ భూషణుడు, సూర్య వంశ విభూషణుడు, నృప శిరోమణి శ్రీరామ చంద్రునిపై పూర్ణాను రాగము గలవాడు భరతుడు.

జగత్తును భరించి పాలించిన వాడు భరతుడు. భరతుడు జన్మించకున్న ప్రధిష్టపై సర్వ ధర్మ భారమును ఎవరు ధరింపగలరు? జడమును చేతనమును, చేతనేమును జడమును ఎవరు చేయ గలరు? శ్రీ రాముడే భరతునకు సర్వస్వము. శ్రీ రాముడే తండ్రి, తల్లి, సోదరుడు, బంధువు. జీవన సర్వస్వము రాముడే.

శ్రీరాముని వనవాస విషయము వినిన భరతుడు తండ్రి మరణ విషయము మరచిపోయెను. ఈ సర్వాసర్థములకు కారణము నేనే అని తలచి స్తంభించి పోయెను. శ్రీ రామునిపై అమితమైన ప్రేమ కారణముననే భరతుడు తన తల్లి అయిన కైకను కలు శబ్దములతో తూలనాడి తననే దోషినిగా భావించి పశ్చాత్తాపముతో దుఃఖపడు చుండెను. భరతుని స్వభావమెరిగిన కౌసల్యాదేవి 'నీవు సదా రామచంద్రుని ప్రేమించువాడవని నాకు తెలియును. శ్రీరాముడు నీకు ప్రాణము కంటె ప్రియమైనవాడు. శ్రీ రామునకు కూడ నీవు ప్రాణము కంటె ప్రియుడవు' అని పలుకుచు ఓదార్చినది.

అనంతరము వామదేవ వసిష్ఠులు భరతుని ఓదార్చిరి. మంచి ముహూర్తమున రాజ సభ నేర్పాటు గావించి మంత్రులను, సభాసదులను, భరతుని, కౌసల్యాదులను పిలిపించి భరతునితో "రాజ్యము స్వీకరింపు" మని కోరిరి.

అప్పుడు భరతుడు వారితో వినయముగా "నా తండ్రి స్వర్గమున కేగెను. శ్రీ సీతారాములు వన మందుండిరి. ఇట్టి

భరతుడు శ్రీరాముని విరోధియని లక్ష్యణుడు భ్రమ పడెను. అప్పుడు రాముడు “లక్ష్యణా! వినుము. భరతుని వంటి ఉత్తమ పురుషుడు బ్రహ్మసృష్టియందు ఉన్నట్లు వినలేదు, కనలేదు. అతడు బ్రహ్మ విష్ణు మహేశ్వరులను మించిన వాడయినను రాజ గర్వము లేనివాడు. నేను గురువు వసిష్ఠునిపై ప్రమాణము చేసియు తండ్రి చరణముల సాక్షిగను శపథము చేసి చెప్పుచుంటిని. విశ్వ మందెక్కడను భరతుని వంటి సోదరుడు లేడు” అని చెప్పెను.

(రామ చరిత మానసము)

ఊర్మిళా లక్ష్మణుల శ్రీరామ భక్తి

లక్ష్మణుడు శ్రీరాముని సేవించుటకు అరణ్య వాసమునకు వెళ్ళుచుండెను. ఊర్మిళ కూడ లక్ష్మణుని వెంట వెళ్ళిన రాముని సేవించుటకు అంతరాయము గలుగును. రాముని సేవించుటయే లక్ష్మణుని ధర్మము. ఆ ధర్మము కాపాడుటకు భర్తకు ఊర్మిళ సహకరించినది. అదియునుగాక ఇంద్రజిత్తునకు ఒక వరముండెను. 12 సం॥లు కంద మూలఫలములను భుజింపుచు, నిద్రను త్యజించి అఖండ బ్రహ్మచర్యమును పాటించు మహాపురుషుని చేతిలో వేఘనాథుడు వంరణించునని. ఇందువలన ఊర్మిళ అయోధ్యయందే యుండెను. మహావ్రతమును పాటించుచు లక్ష్మణుడు రాముని వెంట వెళ్ళెను.

ఈ విషయ మంతయు లక్ష్మణుడు చెప్పుట వలన ఊర్మిళ మౌనముగా పాతివ్రత్య ధర్మమును పాటించెను. పతి ధర్మ రక్షణలో సహాయపడుట పత్నీ ధర్మము గనుక మారు మాటాడలేదు. వివాహమై జనకపురి నుండి వచ్చిన తరువాత 12 సం॥లు లక్ష్మణుని అనుసరించి యున్నది ఊర్మిళ. సుమిత్ర వలెనే ఊర్మిళ కూడ త్యాగము చేసి తన ధర్మమును నెరవేర్చినది.

మరొక విషయము శ్రీరాముడు స్వతంత్రుడు. అందు వలన జానకిని తన వెంట తీసికొని వెళ్ళినాడు. సేవా పరాయణుడగు లక్ష్మణుడు పరతంత్రుడు. ఊర్మిళను తీసికొని వెళ్ళుట అనుచితము

వనవాస సమయమున లక్ష్మణుడు శ్రీ సీతారాములను అన్ని విధముల సేవించుచు వీరాసనముతో కూర్చుండి మనస్సు రాముని యందు నిలిపి రామ నామము జపించుచు జాగరూకుడై యుండెడివాడు.

రావణుడు సీతను ఆకాశ మార్గమున తీసికొని వెళ్ళుచుండగా నగల మూట ఋష్యమూక పర్వతముపై నున్న వానరుల

మధ్యపడ వేసెను. రామలక్ష్మణులు సీతను వెదకుచు వచ్చునప్పుడు హనుమానుని ప్రేరణతో సుగ్రీవుని చెంతకు వెళ్ళిరి. అప్పుడు సుగ్రీవుడు ఆ నగల మూటను రాముని ముందు ఉంచెను. రాము డానగలను గుర్తించమని లక్ష్మణునికి చెప్పును. అప్పుడు లక్ష్మణుడు “స్వామీ! నేను ప్రతి నిత్యము చరణములకు వందనము చేయు నప్పుడు ఆ తల్లి నూపురములనే దర్శించెడి వాడను. అందువలన వాటిని మాత్రమే నేను గుర్తించ గలను ” అని అనెను. లక్ష్మణుని సేవా ధర్మము ధన్యమైనది. శ్రీరాముని విడచి యుండని వాడు, రామ నామము తప్ప మరేదియు తెలియని వాడు లక్ష్మణస్వామి.

శత్రుఘ్నుని శ్రీరామ భక్తి

ప్రపంచమందు అనేక విధములైన భక్తులున్నారు. అందరిలో శత్రుఘ్నుని భక్తి విలక్షణమైనది. ఇతడు మూక కర్మ యోగి. ఏమి చెప్పువాడు కాదు. ఏమి అడుగువాడు కాదు. భగవానుని అనుసరించుట, భక్తితో సేవించుట, భక్తితో వెన్నంటి యుండుట, భరతుని సేవించుట ఇతని ధర్మములు. భరతుని విడచి యుండు వాడు కాదు. అందుచేతనే వసిష్ఠుడు భరతునితో “రామలక్ష్మణులు అయోధ్య వచ్చినచో మీ ఇరువురు వనవాసము చేయుడు” అని చెప్పును. భరతుడు శత్రుఘ్నుని అడుగకుండుగానే వసిష్ఠుని మాటకు అంగీకారము తెలుపును. శత్రుఘ్నుడు తనను విడచి యుండడని భరతునకు తెలియును.

చిత్రకూటము నుండి తిరిగి వచ్చినప్పుడు భరతుడు నంది గ్రామ మందు రామ లక్ష్మణుల వలెనే తపస్వియై యుండెను. తల్లులను రాజు పరివారమును సేవకులను సంరక్షించు భారము భరతుడు శత్రుఘ్నునకు అప్ప జేప్పెను. హృదయ మందు దుఃఖాగ్ని రగులు చుండెను. తాను కూడ వస్త్ర భూషణములు త్యజించిన తపస్వియైన తల్లులు అది చూచి భరించలేరని అందరి కొరకు దుఃఖమును హృదయ మందే నిలిపెను. మనస్సు నందు భగవానుని నిలిపి 14 సం॥లు ప్రసన్న ముద్ర దాల్చుట అన్నిటి కంటె కఠోరమైన తపస్సు.

రామ రాజ్యాభిషేకా నంతరము శత్రుఘ్నుడు రఘునాథుని ఆజ్ఞతో లవణాసురుని వధించి మధురాపురమును నిర్మించెను. కొంత కాలము తరువాత ఆ రాజ్యమును తన ఇరువురు కుమారులకు అప్ప జేప్పి శ్రీరాముని వద్దకు వచ్చెను. భరతుని ఆజ్ఞాబద్ధుడై యుండెను.

వాయుదేవుడు వాయువును స్తంభింప జేసెను. శ్వాస ఆడకపోవుటచే వ్యాకులపడి సమస్త దేవతలు హనుమానునకు అమరత్వమొసగి అనేక వరము లిచ్చి వాయు దేవుని సంతృప్తి పరచిరి.

హనుమానుడు జాతి స్వభావముతో చంచలుడై ఋషుల ఆశ్రమములలోని వృక్షములను పడగొట్టుచు, ఆశ్రమ వస్తువులను అస్తవ్యస్తముగా వించు చుండెను. అప్పుడు ఋషులు ఇతనిని “నీవు నీ బలమును మరచెదవు. ఎవరైనను నీ బలమును నీకు గుర్తు చేసిన మరల నీ బలమును నీవు పొందెదవు” అని శపించిరి. అప్పటి నుండి సామాన్య వానరునిగా మెలగసాగెను. తల్లి ఆజ్ఞానుసారమ, సూర్యనారాయణుని చెంతకేగి వేద వేదాంగ ప్రభృతులు సమస్త శాస్త్రములు కళలు అధ్యయనము చేసెను. తరువాత కిష్కింధకు వెళ్ళి సుగ్రీవుని వెంట నుండసాగెను. సుగ్రీవుడు మారుతిని తన సహాయ మంత్రిగా నియమించెను. వారి సుగ్రీవుని తరిమి వెళ్ళగొట్టి నప్పుడును, హనుమానుడు సుగ్రీవునితోనే ఋష్యమూక పర్వతముపై నుండెను.

అంజనాదేవి పదే పదే రామచరిత్రను హనుమానునకు పఠితనము నుండియే బోధించెడిది. తరువాత వేదములలోను, పురాణములలోను నున్న శ్రీరామ కథను అధ్యయనము చేసెడివాడు. కిష్కింధకు వచ్చిన తరువాత శ్రీరాముడు అయోధ్యలో ఆవతరించెనను విషయము తెలిసినది. అప్పటి నుండి తన స్వామిని దర్శించుటకు ఎదురు చూచు చుండెను.

“నిరంతరము భగవానుని కృపకు ఎదురు చూచుచు, ప్రార్థన కర్మల వలన సమకూడిన సుఖ దుఃఖములను సంతోషముగ అనుభవించుచు హృదయ పూర్వకముగ సాష్టాంగ ప్రణామము చేయును. హృదయ మందు భగవానుని స్మరించుచు, వాక్కుతో

లక్ష్మణులను ఎత్తుకొని పోగా పాతాళము ప్రవేశించి అహిరావణుని వధించి, హనుమానుడు రామ లక్ష్మణులను తెచ్చెను.

రావణ వధ సమాచారమును జానకికి వినిపించిన సౌభాగ్యము, శ్రీరాముడు తిరిగి వచ్చు చున్నాడను సంతోష వార్తను భరతునకు అందించిన గౌరవము, శ్రీరామ ప్రభువు తన ప్రియ సేవకుడైన హనుమానునకే ప్రసాదించెను.

హనుమానుని భక్తి అతులనీయము. అయోధ్యలో రాజ్యాభిషేకా నంతరము రాముడు అందరికి కానుక లొంగెను. అన్నిటికంటె అమూల్యమైన మణిహారమును జానకి తన కంఠము నుండి తీసి హనుమానుని మెడలో వేసెను. హనుమానుడు ఆ మణులను పరిశీలన చేయుచు దంతములతో కొరికి ముక్కలు చేయుచుండెను. దుర్లభమైన రత్నములను ఈ విధముగ నష్టము చేయుట కొందరికి చాల కష్టమనిపించెను. మరి కొందరు వారింహా హనుమానుడు “నేను వీని యందు భగవానుని నామము వెదకుచుంటిని. వీని యందు నా స్వామి సీతా రాముని నామము లేదు. వాని మూర్తి కూడ లేదు. అందువలన ఇది వ్యర్థమైన” దనెను.

అప్పుడు కొందరు “ఏమి ! మీ శరీర మందు శ్రీరామ మూర్తి నామములున్నవా ? ” అని అడిగినవెంటనే హనుమానుడు గుండె చీల్చి అందరికి చూపెను. వాని రోమ రోమము నందును ‘రామ’ అను దివ్యనామము అంకితమై యుండెను. వాని హృదయ మందు శ్రీ జనక నందినితో కలసి సింహాసనముపై మహారాజాధి రాజ శ్రీ అవధేశ భువన సుందర మూర్తి విరాజ మానమై యుండెను. సమస్త జనులు జయ - జయ నినాదములు చేసిరి. శ్రీరామ భగవానుడు హనుమానుని హృదయమునకు హత్తుకొనెను

విచ్చనులందిస్తా. హనుమానుడు తన ప్రభువు పావన యశస్సును లోకములో గానము చేయును. శ్రీరామ కథా శ్రవణము, రామ నామ కీర్తన హనుమానునకు అతిస్థియమైనవి. రామ నామ కీర్తన గాన, రామ కథగాన యుండు చోటికి హనుమానుడు గుప్త రూపముతో వెళ్ళి ప్రారంభము నుండి చివరి వరకు చేతులు జోడించి నిలువబడి యుండును. అట్టి అతులనీయ శ్రీరామ దక్షుని పావన పద కమలములకు అనంత నమస్కారములు.

విశ్వామిత్రుడు శ్రీరామునికి గురువు అగుటచే రాముడు వాని ఆజ్ఞను పాలించవలెను. రాముడు నిశ్చేష్టుడయ్యెను.

రాముడు హనుమానుని వధించును అన్న వార్త నగరమంతట వ్యాపించెను. హనుమానుడు నారదుని సమీపించి “నన్ను రక్షించుడు మీరు చెప్పినట్లే గదా నేను చేసితిని ? రేపు రాముడు నన్ను వధించును” అనగా నారదుడు “హనుమా ! భయపడకుము. నేనుచెప్పినట్లు చేయుము. సూర్యోదయమునకు ముందుగా లేచి సరయూ నది యందు స్నానము చేసి నదీ తీరమున నిలువబడి “శ్రీరామ జయ రామ జయ జయ రామ” అను ఈ మంత్రమును జపింపుము. నీకు హాని జరుగదు” అని ఉపదేశించెను.

హనుమానుడు అట్లే చేసి నామము జపించు చుండెను. నగరవాసులందరు హనుమత్సంహారమును చూచుటకు అచటికి చేరిరి. రాముడు హనుమానుని కరుణా కటాక్షము వీక్షించుచునే అనిష్టముగనే బాణ వర్షము కురిపించు చుండెను. అవి హనుమానుని యేమి చేయ లేకుండెను. రాముడు రావణ కుంభ కర్ణాది రాక్షసులను వధించిన అమోఘవైన బాణములు ప్రయోగించెను. ప్రయోజనము లేకపోయెను. తుదకు బ్రహ్మాస్త్రమును ఎత్తెను. హనుమానుడు పెద్దగా నామము జపించుచుండెను. రామనామము ఘోషించు చుండెను. అందరు ఆశ్చర్యచకితులై చూచు చుండిరి.

ఇట్టి సమయమున నారదుడు విశ్వామిత్రుని చెంతకు వచ్చి “మునీ ! మీ క్రోధమును ఉప సంహరింపుడు. రాముడు అలసి పోవుచున్నాడు. ఈ సంఘర్షణ నుండి రాముని విముక్తుని చేయుడు శ్రీరామ నామ మహత్తును చూచితిరి గదా!” అని చెప్పెను.

అప్పుడు విశ్వామిత్రుడు “రామా ! బ్రహ్మాస్త్రము చేత కూడ హనుమానుడు హతుడు కాడు” అని రాముని విరమింప జేసెను. హనుమానుడు శ్రీ రాముని చరణములపై బడెను. విశ్వామిత్రునకు కూడ ప్రణమిల్లెను. విశ్వామిత్రుడు శ్రీరామ భక్తిని ప్రశంసించి ఆశీర్వదించెను.

శ్రీరాముని వర దానము

శరభంగముని బ్రహ్మ లోకమునకు వెళ్ళిన తరువాత మునుల సముదాయము శ్రీరాముని చెంత కేగి “రఘునందనా! మీరు ఇత్వాకు వంశీయులకు సమస్త భూమండలమునకు ప్రభువులు. ఇంద్రుడు దేవతలకు రక్షకుడైనట్లు మీరు మనుష్య లోకమునకు రక్షకులు. మీ యశస్సు పరాక్రమము త్రిలోకములందును ఖ్యాతి గాంచెను. పిత్రాజ్ఞా పాలన వ్రతము, సత్యము ధర్మములు మూర్తీ భవించిన మహాత్ములు. మేము స్వార్థముతో మిమ్ము ప్రార్థించుటకు వచ్చియున్నాము. ఇందుకు మమ్ములను త్సమింపుడు.

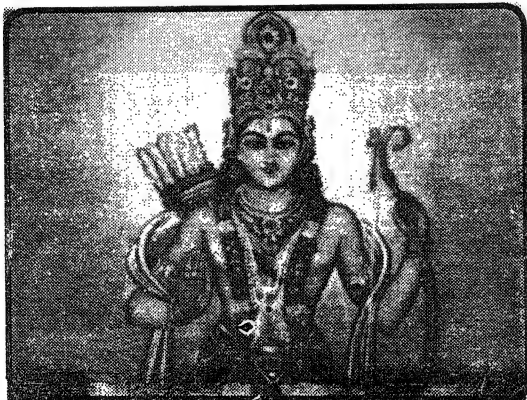
స్వామీ! రాజు ప్రజల ఆదాయ మందు ఆరవ భాగము పన్ను రూపమున గ్రహించుచున్నాడు. అందువలన బిడ్డల వలె ప్రజలను రక్షించకున్న అధర్మము చేసినట్లగును. శ్రీరామా! భూపాలుడు ప్రజా రక్షకుడై తన రాజ్య మందు నివసించు ప్రజలను ప్రాణ సమానులుగను, అంత కంటె అధికముగను, ప్రియ పుత్రులతో సమానముగను, సదా సావధానుడై రక్షించ వలెను. అట్లుచేసిన రాజు అనేక సంవత్సరములు రాజ్యము పాలించి అక్షయ కీర్తిని పొందును. అంతమున బ్రహ్మలోకమున విశేషముగ సత్కరింపబడును.

రాజ్య మందు మునులు కందమూల ఫలములను ఆహార ముగ గ్రహించుచు ఉత్తమమైన ధర్మమును అనుష్ఠానము చేయు చుందురు. అందులో నాలుగవ భాగము ధర్మానుసారముగ ప్రజలను రక్షించు ఆ రాజునకు చెందును. శ్రీరామా! ఈ వన మందు నివసించు వాన ప్రస్థులగు మహాత్ముల యందు అధికముగ బ్రాహ్మణులున్నారు. వారి రక్షకులు మీరే. రాక్షసులచే సంహరింప బడిన మునుల ఎముకల ప్రోవులు గుట్టలుగ పడియున్నవి. వీరిలో

పంపా సరోవర మందుండు వారు కొందరు, తుంగభద్రా నదీ తీర
నివాసులు కొందరు, మందాకినీ తీర వాసులు కొందరు,
చిత్రకూట పర్వత ప్రాంత మందుండు వారు కొందరు నున్నారు.

అందువలన ఈ రాక్షసుల బారి నుండి మమ్ము రక్షించే దవని నీ శరణు జొచ్చితిమి. శ్రీరామా! నీవు శరణాగత వత్సలు డవు. మమ్ము రక్షింపుము. ఈ భూమండల మందు మిమ్ములను మించిన వీరులు మరొకరు లేరు. ఈ రాక్షసుల బారి నుండి మమ్ము రక్షింపుడు'' అని మునులు ప్రార్థించిరి.

అప్పుడు రాముడు “ముని వర్యులారా ! మీరు నన్ను ప్రార్థించ కూడదు. నేను మీ ఆజ్ఞా పాలకుడను. రాక్షసులను సంహరించి మిమ్ము రక్షించుట కొరకే నేను తండ్రి ఆజ్ఞను పాలించి ఈ వనమునకు వచ్చితిని. మీ ప్రయోజన సిద్ధి కొరకే దేవతలు నన్ను ఇవటికి పంపించిరి. మీ సేవా భాగ్యముతో నేను ధన్యుడైతిని. తపోధనులారా ! మునులకు శత్రువులైన ఆ రాక్షసుల నందరిని సంహరించెదను. సోదర సహితముగ నా పరాక్రమమును దర్శించెదరు” అని తపోధనులకు వరమొసాను.

కాకభుశుండి శ్రీరామ భక్తి

లింకలో యుద్ధము జరుగు చుండగా శ్రీరాముని, మేఘ నాథుడు నాగపాశముతో బంధించెను. తన స్వామిని బంధ విముక్తుని గావించుటకు నారదుడు గరుడుని పంపెను. గరుడుడు నాగపాశమును తొలగించెను. కాని గరుడునకు ఒక సందేహము “తుచ్చుడైన మేఘనాథుడు సర్వ సమర్థుడైన భగవానుని ఎట్లు బంధించెను ?” అని.

గరుడుడు నారదుని సమీపించి తన సందేహమడిగెను. నారదుడు “గరుడా ! నీ హృదయ మందు మహామోహము ఉత్పన్నమయ్యెను. నీవు బ్రహ్మ కడకేగి వాని నడుగు” మనెను. బ్రహ్మ చెంతకేగగా అతడు శంకరుని వద్దకు పంపెను. శంకరుడు “నీ సందేహము పోవలెననిన నీవు కొంత కాలము సత్సంగము చేయవలెను. మహాత్ముడైన కాకభుశుండి దగ్గరకు వెళ్ళుము. అతడు శ్రీ రామ భక్తుడు. అతడు సదా భగవానుని లీలా గాథలను చెప్పుచుండును. అతనికడ వయోవృద్ధులైన రాజహంసలు, శ్రేష్ఠమైన పక్షులు కథను వినుచుండును. నీవు అచటికి వెళ్ళి ప్రభుని చరిత్ర వినుము. అచట నీ భ్రమ తొలగిపోవును” అని చెప్పెను. శంకరుని ఆజ్ఞాను సారము గరుడుడు నీలాచలముపై నున్న కాక భుశుండి ఆశ్రమమునకు వెళ్ళెను. హరికథ చెప్పుమని కోరగా పరమపావన రామ కథను సంపూర్ణముగ వినిపించెను.

గరుడుడు కోరగా కాకభుశుండి తన కథను ఇట్లు చెప్పెను. “పూర్వ కాలమున కలియుగ మందు అయోధ్యలో శూద్ర కులమందు జన్మించితిని. ఒకసారి కరువు రాగా అయోధ్య విడిచి

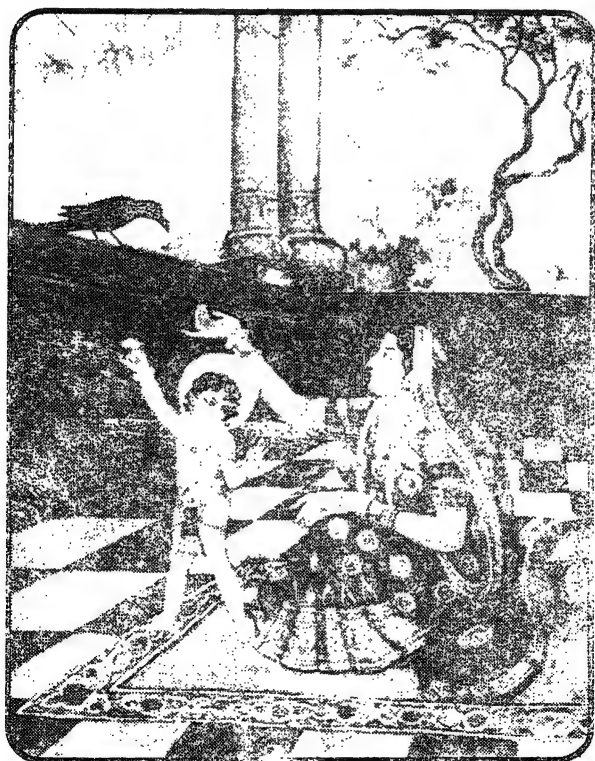
శంకురుని శాపానుసారము అనేక జన్మ లెత్తి చివరకు బ్రాహ్మణ కులమున జన్మించితిని. పూర్వ జన్మ స్మృతితో శ్రీరాముని యందు భక్తి యేర్పడెను. కొంత కాలము గడిచిన తరువాత నా తల్లి దండ్రులు గతించిరి. ఇట్లు విడచి వనమునకు వెళ్ళితిని. అచటికి వచ్చు ఋషులకు, మునులకు నేను శ్రీరాఘవేంద్రుని గుణములను గానము చేయుచు వినిపించు చుంటిని.

నెమ్మది నెమ్మదిగా నాకు శ్రీరాముని దర్శించవలెనను కోరిక అధికమయ్యెను. ఎవరిని అడిగిన భగవానుడు సర్వవ్యాపకుడు, నిర్గుణుడు, నిరాకారుడు అని ఉపదేశించు చుండెరి. కాని నాకు సంతోషము గలుగుట లేదు. రాఘవేంద్రుని దర్శించ వలెనను వ్యాకుల పడుచుంటిని. అతని చరణములకు ప్రణామము జేసి “సగుణ సాకార భగవానుని దర్శించు ఉపాయము చెప్పు” మని అడిగితిని. అతడును నిర్గుణనిరాకార బహ్మనే ప్రతిపాదించు చుండ నేను దానిని ఖండించుచు సగుణ సాకారుని సమర్పించు చుంటిని. మహర్షి ఎన్ని మారులు చెప్పినను విననైతి. మహర్షి కోపముతో కాకివి కమ్మని శపించెను. వెంటనేనేను ఈ రూపము ధరించితిని. మహర్షి వెను వెంటనే పశ్చత్తాపము జెంది నన్ను పిలిచి శ్రీరాముని బాలరూపమును, శ్రీరామ మంత్రమును నాకు ప్రసాదించెను. ప్రేమతో నాశిరస్సు నిమురుచు ‘నీ హృదయ మందు శ్రీరామునిపై భక్తి ఎల్లప్పుడుండును. శ్రీరాముడు కూడ నిన్ను సదా ప్రేమించును. జ్ఞాన వైరాగ్యాది సమస్త శుభగుణములు నీలో సదా నివాస ముండును. ఇచ్చాను సారముగ రూపము ధరించెదవు. మృత్యువు కూడ నీ ఇచ్చాను సారమే జరుగును. నీ మనోవాంఛ నెరవేరును. నీవు ఏ ఆశ్రమ మందున్నను అచటికి ఒక యోజన దూరము వరకు అజ్ఞానము ప్రవేశించలేదు’ అని పలికెను.

గురుని అనుగ్రహముతో కృతార్థుడనైతిని. గురువునకు వందనములు సమర్పించి ఇచటికి వచ్చితిని. ఇచట 27 కల్పములు గడిచిపోయినవి. భగవానుడు అవతారములు ఎత్తినప్పుడు అయోధ్యకు వెళ్ళి అతనిని 5 సంవత్సరముల బాలకుని వరకు బాలలీలలు గాంచుచు భువన మోహన రూపమును దర్శించుచు

కృతార్థుడనగు చుందును. తరువాత శిశు రూపమును హృదయమున ధరించి తిరిగి ఈ ఆశ్రమమునకు వచ్చి శ్రీరాముని ధ్యానించుచు వాని లీలా కథలను చెప్పుచుందును. ఈ రాజహంసలు ఎంతో ఆదరముగ వినును'' అని గరుడునకు చెప్పెను.

శంకర భగవానుడు స్వయముగ పార్వతీ మాతకు కాకభు
శుండి ఆశ్రమమును గురించి వర్ణించి చెప్పెను.

ఆది శంకరాచార్యుల శ్రీరామ భక్తి

ఆది శంకరాచార్యులు సాక్షాత్ శివ భగవానుని అవతారము. ఇతడు యోగ జ్ఞాన వైరాగ్య భక్తి స్వరూపుడు. ఇతడు కొద్ది కాలములోనే బౌద్ధులను, జైనులను మొదలగు వారిని ఓడించి భారతదేశమున నాలుగు వైపుల నాలుగు మఠములను, ఉప మఠాదులను నిర్మించి సమస్త దేశమందు సత్యసనాతన ధర్మమును స్థాపించెను. ఉపనిషత్తులకు, గీత, వేదాంత దర్శనాదులకు అద్భుతమైన భాష్యమును రచించి తన తీవ్ర ప్రతిభా దివ్య విజ్ఞానములతో సమస్త ప్రపంచమును ఆశ్చర్యపరచెను. శక్తి ఉపాసనపై సౌందర్య లహరి, నృసింహ ఉపాసనపై లక్ష్మీ నృసింహ స్తోత్రము, శివ, విష్ణు, కృష్ణ, గణపతి, హనుమదాది దేవతల ఉపాసనలపై కూడ దివ్యమైన స్తోత్రములను రచించెను.

మహర్షి వాల్మీకి ఆది కావ్యము శ్రీమద్ రామాయణము రచించి అనుపమైన కార్యము చేసెను. దీనికి సరి సమానమైనది మరి లేదు అనిపించును. శంకరాచార్యుని శ్రీరామ భుజంగ ప్రయాత స్తోత్రమును చూచి నప్పుడు అట్లే అనిపించును. ఇది కేవలము 29 శ్లోకములతో నున్నది. ఇతడు శ్రీరాముని ఎడల అనన్య నిష్ఠ, విశుద్ధ భక్తి, ఆత్మ పరాయణత చూపించెను. ఇతడు వాల్మీకి రామాయణమును, అనేక రామ చరిత్రలను పలుమారులు శ్రద్ధా భక్తులతో అభ్యసించె ననిపించును. శ్రీరామ భక్తి యందు అందరి కంటె గొప్ప వాడయ్యెను. ఇతని శ్రీరామ భుజంగ

ప్రయాత స్తోత్రమున ప్రతి పద మందు ఇతడు అహర్నిశలు రామ నామము జపించుచు, శ్రీరాముని స్వరూపమును ధ్యానించుచు, అత్యంత నమ్రతతో శ్రీరాముని స్తుతించుచు సదా తన ఆరాధ్య దైవము శ్రీరాముని నవ విధ భక్తి యందు నిమగ్నుడై తన్మయము జెందు చుండెను. ఈ స్తోత్రములో ప్రతి పద్యము సర్వోత్తమము గనే అనిపించును. అతని రామ నిష్ఠను, రామ ప్రేమను మర్మముగ నేర్పుతో వర్ణించెను. దీనిని ఎన్ని పర్యాయములు చదివినను మనస్సు మళ్ళదు. పాఠకులకు శ్రీరామునిపై భక్తి పెరుగును. ఈ దృష్టితోనే ఇచట కొన్ని పద్యములకు భావానువాదము ఇవ్వబడినది. దీని వలన పాఠకులు అపార లాభమును పొందెదరు. స్తోత్ర ప్రారంభమును ఆచార్య శంకర భగవత్పాదులు చెప్పినది :

విశుద్ధం పరం సచ్చిదానంద రూపం

గుణాధార మాధార హీనం వరేణ్యమ్ ।

మహాంతం వి భాంతం గుహాంతం గుణాంతం

సుఖాంతం స్వయం ధామ రామం ప్రపద్యే ॥

శుద్ధ సచ్చిదానంద పరమాత్మ స్వరూపుడు స్వయముగ సర్వధా నిరాధారుడు, సమస్త గుణాధారుడు, సర్వ శ్రేష్ఠుడు, సదా స్వయం ప్రకాశ స్వరూపుడు, అందరి కంటె గొప్పవాడు, సర్వ ప్రాణుల హృదయ నివాసియు, అనంత గుణనిధి, సుఖ స్వరూపుడు, స్వ ప్రకాశస్వరూపుడు అయిన శ్రీరామ భగవానుని శరణు వేడుచున్నాను.

శివం నిత్యమేకం విభుం తారకాఖ్యం

సుఖాకారమాకార శూన్యం సుమాన్యమ్ ।

కృణద్రత్న మంజీర పాదార విన్దం

అసన్మేఖలా చారు పీతాంబరాధ్యమ్ ।

మహా రత్న హారోల్ల సత్కాస్తు భాంగం

నద చ్చం చరీ మంజరీలోల మూలమ్ ॥

అనచ్చంద్రి కాస్మేర శోణాధ రాభం

సముద్య త్ప తంగేస్తు కోటి ప్రకాశమ్ ।

నమద్ బ్రహ్మ రుద్రాది కోటిర రత్న

స్ఫుర త్కాన్తి నీరాజ నారాధితాం ఘ్రిమ్ ॥

కల్ప వృక్షము క్రింద మహారత్నమయ మంగళమయ సింహాసనముపై కోట్ల సూర్యులతో సమానముగ ప్రకాశించువాడు, సీతాలక్ష్మణ సహితుడై సుఖముగ విరాజమానుడై యుండు అనుపమ శ్రీరామ చంద్రుని నేను పదే పదే నిరంతరము శరణు వేడుచున్నాను. చరణ కమలముల యందు రత్న నిర్మిత మంజీర ధ్వనులు గలవాడు, శరీరముపై రమ్యమైన పీతాంబరము గలవాడు, నడుమునకు స్వర్ణమయమగు మొలత్రాడు తో శోభించువాడు, వక్షస్థలముపై మహారత్నమయ హారము దివ్య కౌస్తుభమణిని ధరించినవాడు, కంఠమందు దివ్యవనమాలను దాల్చిన వాడును, ఎఱ్ఱని అధరములపై మందహాసముతో కూడిన చిరునవ్వును దివ్యమైన వెన్నెలవలె అంతట వెదజల్లు వాడును, కోట్ల సూర్యులు ఉదయించు శోభను ధిక్కరించు శోభ గలవాడును, బ్రహ్మ శివాది దేవతా గణములు నీరాజనములు పట్టురత్న చరణ పీఠముతో వెలుగొందు శ్రీరామ చరణములకు వందనములు.

పురః ప్రాంజలీనాంజనేయాది భక్తాన్

స్వచిన్ముద్రయా భద్రయా బోధయంతమ్ ।

భజేతి హం భజేతి హం సదా రామ చంద్రం

త్వదన్యం న మన్యే న మన్యే న మన్యే ॥

శ్రీరామ భగవానుని ఎదుట అంజనీతనయాది భక్తులు అంజలి ఘటించి నిలువబడగా భగవానుడతనికి కల్యాణమయ జ్ఞాన ముద్రచే దివ్యమైన విజ్ఞానమును ఉపదేశించెను.

నేను అట్టి రామ చంద్రుని సదా భజించు చున్నాను. ప్రభూ! మిమ్ము తప్ప నేను ఇతర దేవతలను స్వప్న జాగ్రత్ సుషుప్తులను మూడు అవస్థలలో ఎప్పుడును కూడ వేడుకొనను, వేడుకొనను, వేడుకొనను. ఇది సత్యము.

అ సీతా సమే తైర. కోదండ భూషై

రసౌమిత్రి వన్ద్యైర చండ ప్రతాపైః ।

అలంకేశకాలై రసుగ్రీవ మిత్రై

రరా మాభిధే యై రలం దైవ తై ర్ముః॥

సీతా సమన్వితుడు, కోదండ ధనుర్వి భూషితుడు, లక్ష్మణాభి వన్దితుడు, ప్రచండ ప్రతాప సమన్వితుడు, అంకేశ రావణునికి కాల స్వరూపుడు, సుగ్రీవుని పరమ మిత్రుడు, శ్రీ రామ నామముతో శోభించు భగవానుని విడచి నాకు ఇతర దేవతలతో యేమి ప్రయోజనము లేదు.

అవీరాసన పై రచిన్ముద్రికా ధ్యై

రభక్తాం జనేయాది తత్త్వ ప్రకాశైః ।

అ మందారమూలైర మందార మాలై

రరామాభి ధేయైరలం దైవ తై ర్భుః ॥

వీరాసనముతో నుండువాడు, జ్ఞానముద్రా సంయుతుడు
తన భక్తుడైన హనుమానునకు జ్ఞాన తత్త్వమును బోధించుచు
మందార మను దేవ వృక్షము క్రింద విరాజమానుడై, మందార
పుష్పమాలను ధరించినట్టి శ్రీ రామ నామధారి అయిన నా ఇష్ట
దైవమును విడువను. ఇతర దేవతలతో నాకు ప్రయోజనము లేదు.

అసింధు ప్రకోపైర వస్త్య ప్రతాపై

రబన్తు ప్రయాణైర మన్త స్మితా ధ్యైః ।

అదండ ప్రవాసైర ఖండ ప్రబోధై

ర రామాభి ధే యైరలం దేవ తై ర్భుః॥

సముద్రునిపై కోపించినవాడు, తన ప్రతాపమును గాని
ప్రసన్నతనుగాని విప్పుడును వ్యర్థముగా నీయని వాడు, లక్ష్మణునితో
కలిసి సంచరించు వాడు, ఎల్లప్పుడు మందహాసము తో శోభించు
మోముగలవాడు, దండకచిత్రకూటాదులందు నివసించిన వాడు,
అఖండ జ్ఞాన స్వరూపుడు, శ్రీ రామ నామ ధారి అయిన నా ఇష్ట
దైవమును విప్పుడును విడువను. అన్య దేవతలతో నాకేమియు
ప్రయోజనము లేదు.

(పై మూడు శ్లోకములలో శంకరాచార్యుల వారు శ్రీరాముని
యందు తనకున్న అనన్య భక్తి నిష్ఠల స్వరూపమును ప్రదర్శింప
జోసిరి.)

ఈ శ్లోకములలో పరమ భక్తులగు శ్రీ శంకరాచార్యుల వారి కావ్య కళ, వేద శాస్త్ర పరిజ్ఞానము, నిత్య అద్వైత నిష్ఠ, వినయము, నిరభిమానము, స్వచ్ఛమైన నిర్మల హృదయము, పవిత్రత, కోమల మైన భావము, పరిపక్వ ధ్యానము, భక్తిశ్రద్ధలు, సూర్య కిరణముల వలె ప్రతి పదమందును ప్రకాశించుచున్నవి.

రామానుజాచార్యులనిన మిక్కిలి ప్రేమ. శ్రీ రామానుజాచార్యులు కూడ గురువుల యెడల భక్తి భావము గలిగియుండెను.

శ్రీ యామునాచార్యులు రచించిన అన్ని గ్రంథములు లభించుట లేదు. కేవలము ఆగమప్రామాణ్యము, స్తోత్ర రత్నము, సిద్ధిత్రయము, గీతార్థ సంగ్రహాది కొన్ని గ్రంథములు లభించెను. యామునాచార్యునకు ఆలవన్దార్ అని మరొక నామము గలదు. ఇందువలన స్తోత్ర రత్నము సమాజ మందు ఆలవందార్ స్తోత్ర నామముతో విశేషముగ ప్రసిద్ధమయ్యెను. ఇది యేదో ఒక సంప్రదాయమునకే గాక, భక్తి సముదాయమునకు, అన్ని సంప్రదాయముల విద్వాంసులకు, భక్తులకు కంఠహారమైనది. చైతన్య మహాప్రభువు కూడ ఈ స్తోత్ర శ్లోకములను ప్రేమతో కీర్తనలుగ గానము చేసి ప్రవచనము చేసెను. ఈ విషయము చైతన్య చరితామృత మందు పలుమారులు లిఖించబడినది. ఈ స్తోత్ర మందు అలంకార విశేషము, భావప్రవణత, భగవంతునిపై పూర్ణ విశ్వాసము, శరణాగతి, అన్ని మతముల వారు ఆమోదించు విధముగ పక్షపాతము లేక అనేక దివ్య గుణములు గలవు. అందువలన సమస్త సంప్రదాయముల యందు గోస్వామి తులసీదాసు భక్తి భావము గలిగియుండినట్లే ఇతని యందును భక్తిభావము గలిగి యుండిరి. తులసీదాసు వలనే శ్రీ యామునాచార్యులు కూడ శివ విష్ణు శక్త్యాదులందు భేద భావము చూపలేదు.

యామునాచార్యులు శ్రీరాముని ప్రార్థించుచు “ప్రభూ!
ఈ ప్రపంచమున నాకు ఎవ్వరు లేరు. మీరే నా తల్లి తండ్రి పుత్ర
మిత్ర కళత్ర గురువులు. నేను సత్యము చెప్పుచున్నాను. నీవు నా
ఒక్కడి వాడవు గావు. అందరి వాడవు. నేను మీ దాసుడను,
ఆశ్రితుడను, శరణాగతుడను. మీరు నన్ను పాలించి రక్షించుడు.
పరహిత పరాయణా ! నన్నుద్ధరింపుము” అని ప్రార్థించెను.

తులసీదాసుని శ్రీరామ భక్తి

ప్రయాగ సమీపమున బాదా జిల్లా యందు రాజాపురమును ఒక గ్రామముండెను. అచట ఆత్మారామదూబే యను పేరు గల బ్రాహ్మణుడు నివసించు చుండెను. ఇతని ధర్మపత్ని 'హులసి'. వీరికి 1554 సం॥ శ్రావణ శుక్ల సప్తమి దినమున అభుక్త మూలా నక్షత్ర మందు 12 మాసములు గర్భమందుండి గోస్వామి తులసీదాసు జన్మించెను. జన్మించి నప్పుడు బాలుడు రోదించక రామ నామము ఉచ్చరించెను. 32 దంతములు గలిగి 5 సంవత్సరముల బాలుని వలె యుండెను. ఈ అద్భుత బాలుని గాంచిన తండ్రి అమంగళమేమోయని భయపడెను. తల్లి హులసి అనిష్టమేమోయని భయపడెను. ఈమె అత్త దశమి నాటి రాత్రి పురిటి శిశువును తన దాసికి ఇచ్చి పంపి వేసెను. మరుసటి దినమున తల్లి మరణించెను. దాసి చునియా ప్రేమతో బాలుని 5½ సంవత్సరములు పెంచి తనువు చాలించెను. తులసీదాసు అనాథయై ఇల్లిల్లు తిరుగుచుండెను.

జగన్నాథ పార్వతీ దేవి బాలునిపై కరుణతో బ్రాహ్మణి వేషము ధరించి వచ్చి స్వయముగ ప్రతిదినము అన్నము తినిపించుచుండెను. శంకర భగవానుని ప్రేరణతో రామశైలము (పర్వతము) పై నివసించు శ్రీ అనంతానందుల వారి ప్రియ శిష్యుడు శ్రీ నరహర్యానందుడు తులసీదాసుని కొరకు వెదకుచు వచ్చి బాలుని తీసికొని వెళ్ళి "రామబోలా" యను నామము పెట్టి అయోధ్య తీసికొని వెళ్ళెను. అచట 1561వ సం॥ మాఘ శుక్ల పంచమి

వెళ్ళెను. అచట నుండి తీర్థ యాత్రలు చేయుచు కాశీ వెళ్ళెను. కాశీ యందు రామ కథను చెప్పుచుండెను. అచట ఒక దినము ఒక ప్రేతము ఈయనకు కనిపించెను. ఈ ప్రేతము తులసీదాసునకు హనుమంతుని నివాసము తెలిపెను. తులసీదాసు హనుమానుని దర్శించి శ్రీ రఘునాథుని దర్శింప జేయుమని ప్రార్థించెను. హనుమంతుడు చిత్రకూట మందు రఘునాథుని దర్శనమగునని చెప్పెను. తులసీదాసు చిత్రకూటమునకు వెళ్ళెను. ఇచట రామఘాట్ పై ఆసనము వేసి కూర్చుండెను. ఒక దినము ప్రదక్షిణము చేయుచుండగా రామలక్ష్మణులు ధనుర్బాణములు ధరించి అశ్వారోహకులై వెళ్ళుచు దర్శనమిచ్చిరి. వారిని గాంచి ఈయన ముగ్ధుడయ్యెనుగాని వారిని గుర్తించలేదు. హనుమంతుడు వచ్చినవారు రామలక్ష్మణులని చెప్పగా తులసీదాసు బాధపడుచుండ హనుమంతుడు ఓదార్చి రేపు ఉదయము మరల నీకు దర్శనమగునని చెప్పెను.

1607వ సం॥ అమావాస్య బుధవారమున శ్రీరాముడు తిరిగి ప్రకటమయ్యెను. బాలుని రూపముతో “బాబా! మాకు చందనము ఇవ్వవా?” అని అడిగెను. తులసీదాసు తన్ను తానే మరచియుండగా భగవానుడు తన చేతితో చందనము తీసి తులసీదాసు శిరస్సుపై నుంచి అంతర్ధాన మయ్యెను.

హనుమంతుని ఆజ్ఞతో తులసీదాసు 1628వ సం॥ అయోధ్య చేరెను. అప్పుడు ప్రయాగ యందు మాఘమేలా జరుగుచుండెను. అచట కొద్ది రోజులుండెను. పండుగ ఆరు దినములు గడచిన తరువాత ఒక వటవుక్షము క్రింద భరద్వాజ యాజ్ఞవల్క్య మునులు

వాని క్రింద పురాణములు అన్నిటి కంటే క్రింద శ్రీరామ చరిత మానసమును ఉంచి తలుపులు బంధించిరి. తెల్లవారగానే వెళ్ళి గుడి ద్వారములు తెరచిరి. శ్రీరామ చరిత మానసము వేదముల కంటే పైన ఉండుట చూచి పండితులు సిగ్గుపడి తులసీదాసును ఉమింపుమని కోరిరి.

తరువాత హనుమంతుడు వినయ పత్రికను రచింపుమని కోర్గా తులసీదాసు రచించి దానిని భగవానునకు సమర్పించెను. దానిపై శ్రీరాముని హస్తాక్షరములు పడెను.

1680 వ సం॥ శ్రావణ తృతీయ శనివారము నాడు అసీఘాటు దగ్గర గోస్వామి రామ రామ యనుచు ఈ లోకమును విడిచెను. ఈ లోకములో ప్రవేశించు నప్పుడును రామ రామ యనుచు ప్రవేశించెను. వెళ్ళునప్పుడును రామ రామ యనుచు వెళ్ళెను.

నిః సంజ్ఞం మృత తుల్యం మాం పతితం వీక్ష్యమే పితా ।
ఆరాధ్య జగతా మీశం రామం సర్వహృది స్థితమ్ ॥ 17

సత్యక్ష మకరోదేవ మద్దే తో రఘు న్దనమ్ ।
 తదాప్రోవాచ భగవాన్ శ్రీరామః పితరం మమ ॥ 18

శ్రీరామ ఉవాచ
 ప్రసన్నోఽస్మి మహాదేవ కిం మాం ప్రార్థయసే ప్రభో ।
 దాస్యామి యద భీష్మం తేత్రిషులోకేషు దుర్లభమ్ ॥ 19

శ్రీమహాదేవ ఉవాచ
ద్విజ హత్యా సమావిష్టం మను పుత్రమిమం ప్రభో ।
నిష్ఠాపం కురు దేవేశ! యద్యస్థి మయితే దయా ॥ 20

శ్రీగణేశ ఉవాచ
తథేతుక్త్వా తదా తేన కృపయాఽహం నిరీక్షితః ।
తత్ షణ్మాల్లబ్ధ చైతన్యో నిర్మల జ్ఞాన బృంహితః ॥ 21

బహుభిర్గద్య పద్వైశ్చ స్తుత్వాచ ప్రణతోఽ భవమ్ ।
శ్రీరామ చంద్ర ఉవాచ
ద్విజహత్యా సహస్రస్య ప్రాయశ్చిత్తం వదామితే ॥ 22

జపనామ సహస్రం మే హత్యాకోటి వినాశకమ్ ।
ఇతిగుహ్యం దదౌ రామసత్యం నామ సహస్రకమ్ ॥ 23

తస్యతద్(గ్రహణాదేవ నిష్ఠాపోఽహం తదాఽభవమ్ ।
తదార భ్యాస్మి దేవానాం పూజ్యోఽహం మునిసత్తమ ॥ 24

త్యమ ప్యేతద ధీయానో రాఘవస్య మహాత్మ నః ।
నామ్నాం సహస్రం లోకేషు ప్రఖ్యాపయ మహామతే ॥ 25

సనత్కుమార ఉవాచ

ధన్యోఽస్మిన్ గృహేతోఽస్మి కృతార్థోఽస్మి గణాధిప ।

త్వత్ప్రసాదాన్మయాఽథీతం రామనామ సహస్రకమ్ ॥ 26

శ్రీ మహాదేవ ఉవాచ

ఇతి విజ్ఞాప్య దేవేశం పరిక్రమ్య ప్రణమ్యచ ।

తదాది సతతం జప్త్వా స్తోత్రమేతద్ధరాననే ॥

అవాప పరమాం సిద్ధిం పుణ్యపాప విసర్జితః ।

27

శ్రీపార్వత్యువాచ

శోతు మిచ్ఛామి దేవేశ తదహం సర్వకామదమ్ ।

నామ్నాం సహస్రం మాం బ్రూహి యద్యస్తిమయితేదయా ॥ 28

శ్రీ మహాదేవ ఉవాచ

అథ వక్ష్యామి భోదేవి రామనామ సహస్రకమ్ ।

శ్రుణు ష్టైమనాః స్తోత్రం గుర్యద్గుహ్యతరం మహత్ ॥ 29

ఋషిర్వినాయక శ్చాస్య హ్యనుష్టుప్త ఉచ్యతే ।

పరబ్రహ్మత్యక్తో రామో దేవతా శుభదర్శనే ॥ 30

ఓం అస్య శ్రీరామ సహస్రనామ మాలా మంత్రస్య వినాయక -

ఋషిః అనుష్టుప్ ఛందః శ్రీరామో దేవతా మహా -

విష్ణురితి బీజం గుణ భృన్నిర్గుణో మహానితి

శక్తిః సచ్చిదానంద విగ్రహ ఇతి కీలకం శ్రీరామ -

ప్రీత్యర్థే జపే వినియోగః

ఓం శ్రీరామచంద్రాయ అంగుష్ఠా భ్యాం నమః ।

సీతాపతయే తర్హనీ భ్యాం నమః ।

రఘునాథాయ మధ్యమాభ్యాం నమః ।

భరతాగ్రజాయ అనామికాభ్యాం నమః ।

దశరథాత్మజాయ కనిష్ఠికాభ్యాం నమః ।

హనుమత్ప్రభవే కరతల కర పృష్ఠాభ్యాం నమః ।

(శ్రీ)రామచంద్రాయ హృదయాయ నమః ।

సీతాపతయే శిరసే స్వాహా ! రఘునాథాయ -

శిఖాయై వషట్! భరతాగ్ర జాయ కవచాయ

హుమ్ ! దశరథాత్మ జాయ నేత్రత్రయాయ -

వౌషట్! హనుమ(త్త) భవే అస్త్రాయ ఫట్.

అథ ద్వానమ్

ధ్యాయే దాజాను బాహుం ధృతశర ధనుషం బద్ధ పద్మాసనస్తం

పీతం వాసోవసానం నవకమలదల స్ఫుర్తి నేత్రం (వసన్నమ్) ।

వామాంకారూఢ సాతాముఖ కమల మ్మిలల్తోచనం నీరదాభం

నానాలంకార దీప్తం దధతమురు జటా మండలం రామచంద్రమ్ || 31

వైదేహీ సహితం సురద్రుమతలే హైమే మహామండపే

మధ్యేపుష్ప మహాసనే మణిమయే వీరాసనే సంస్థితమ్ ॥

అగ్రేవాచయతి ప్రభంజనసుతే తత్త్వం మునిభ్యః పరం

వ్యాఖ్యాతం భరతాదిభిః పరివృతం రామం భజేచ్ఛామలమ్ ॥ 32

సావర్ణ మండపేదివ్వే పుష్పకేశువిరాజితే ।

మూలే కల్పితరోః స్వర్ణవతః సింహాష్టసంయుతే ॥

33

మృదుశ్శక్త్యాంతరే తత్రజానక్యాసహసంస్థితమ్ ।

రాఘం నీలోత్పల శ్యామం ద్విభుజం పీతవాససమ్ ॥

34

అక్షయః పురుషః సాక్షీ కేశవః పురుషోత్తమః ।	
లోకాధ్యక్షో మహామాయా విభీషణ వరప్రదః ॥	19
ఆనంద విగ్రహో జ్యోతిర్హనుమత్ప్ర భురవ్యయః ।	
భ్రాజిష్ణుః సహనో భోక్తా సత్యవాదీ బహుశ్రుతః ॥	20
సుఖదః కారణం కర్తాభవ బద్ధ విమోచనః ।	
దేవ చూడామణీ ర్మేలా బ్రహ్మభ్యో బ్రహ్మ వర్తనః ॥	21
సంసార తారకో రామః సర్వదుఃఖ విమోక్షకృత్ ।	
విద్యత్రమో విశ్వకర్తా విశ్వహర్తాచ విశ్వకృత్ ॥	22
సత్యో నియత కల్యాణః సీతాశోక వినాశకృత్ ।	
కాకుత్స్థః పుండురీకాక్షో విశ్వామిత్ర భయాపహః ॥	23
మారీచ మథనో రామో విరాధవధ పండితః ।	
దుః స్వప్న నాశనో రమ్యః కిరీటీ త్రిదశాధిపః ॥	24
మహాధనుర్మహాకాయో భీమో భీమ పరాక్రమః ।	
తత్త్వ స్వరూపీ తత్త్వజ్ఞః సత్యవాదీ సువిక్రమః ॥	25
భూతాత్మా భూత కృష్ణామీ కాల జ్ఞానీ మహావపుః ।	
అనిర్విష్టో గుణగ్రాహీ నిష్కలంకః కలం కహో ॥	26
స్వభావ భద్రః శత్రుఘ్నః కేశవః స్థాణురీశ్వరః ।	
భూతాదిః శంభురాదిత్యః ప్రవిష్టః శాశ్వతో ధ్రువః ॥	27
కవచీ కుండలీ చక్రీ ఖడ్గీ భక్త జన ప్రేయః ।	
అమృత్యుర్జ్జ్వల రహితః సర్వజితృర్వగోచరః ॥	28
అనుత్తమోఽప్రమేయాత్మా సర్వాత్మా గుణసాగరః ।	
సమః సమాత్మా సమగో జటాముకుట మండితః ॥	29

ప్రమాదగురు ధృద్ధః సుచిరాశిత వత్సలః ।	
విష్ణుజ్ఞస్థుర్విభుర్యజ్ఞో యజ్ఞేశో యజ్ఞ పాలకః ॥	85
ప్రభవిష్ణు (ర్గసిష్ణుశ్చ) లోకాత్మా లోక పాలకః ।	
కేశవః కేశిహో కావ్యః కవిః కారణ కారణమ్ ॥	86
కాల కర్తా కాల శేషో వాసుదేవః పురుష్టుతః ।	
ఆదికర్తా వరాహశ్చ వామనో మధుసూదనః ॥	87
నారాయణో నరో హంసో విష్ణుక్రేనో జనార్దనః ।	
విశ్వకర్తా మహాయజ్ఞో జ్యోతి స్థౌ స్ఫురుషోత్తమః ॥	88
వైకుంఠః పుండరీకాక్షః కృష్ణః సూర్యః సురార్చితః ।	
నారసింహో మహాభీమో వజ్రదంష్ట్రోనఖాయుధః ॥	89
ఆదిదేవో జగత్కర్తా యోగీశో గరుడధ్వజః ।	
గోవిందో గోపతి ర్గోప్తా భూపతిర్భువనేశ్వరః ॥	90
పద్మనాభో హృషీకేశో ధాతా దామోదరః ప్రభుః ।	
త్రివిక్రమ స్త్రిలోకేశో బ్రహ్మేశః ప్రీతి వర్దనః ॥	91
సంన్యాసీ శాస్త్ర తత్త్వజ్ఞో మన్దిరో గిరిశోనతః ।	
వామనోదుష్టదమనో గోవిందో గోప వల్లభః ॥	92
భక్త ప్రయోజ్ఞ చ్యుతః సత్యః సత్య కీర్తి ర్ద్రుతిః స్ఫుటిః ।	
కారుణ్యం కరుణో వ్యాసః పాపహ శాంతి వర్దనః ॥	93
బదరీనిలయః శాస్త్రస్త వస్వీ వైద్యుతః ప్రభుః ।	
భూతావాసో గుహాః వాసః శ్రీనివాసః శ్రియః పతిః ॥	94
తపోవాసో ముదావాసః సత్యవాసః సనాతనః ।	
పురుషః పుష్కరః పుణ్యః పుష్కరాక్షో మహేశ్వరః ॥	95

150. ఓం కేశవాయ నమః 175. ఓం విద్యుత్తమాయ నమః
151. ఓం పురుషోత్తమాయ నమః 176. ఓం విశ్వ కర్త్రే నమః
152. ఓం లోకాధ్యక్షాయ నమః 177. ఓం విశ్వహర్త్రే నమః
153. ఓం మహామాయాయ నమః 178. ఓం విశ్వకృతే నమః
154. ఓం విభీషణవరప్రదాయ నమః 179. ఓం నిత్యాయ నమః
155. ఓం ఆనంద విగ్రహాయ నమః 180. ఓం నియతకల్యాణాయ నమః
156. ఓం జ్యోతిషే నమః 181. ఓం సీతాశోకవిరాజకృతే నమః
157. ఓం హనుమత్ ప్రభవే నమః 182. ఓం కాకుత్ స్థాయ నమః
158. ఓం అవ్యయాయ నమః 183. ఓం పుండరీకాక్షాయ నమః
159. ఓం భ్రాజిష్ఠవే నమః 184. ఓం విశ్వామిత్రభయా
160. ఓం సహనాయ నమః పహాయ నమః
161. ఓం భోక్త్రే నమః 185. ఓం మారీచమధనాయ నమః
162. ఓం సత్యవాదినే నమః 186. ఓం రామాయ నమః
163. ఓం బహుశ్రశుతాయ నమః 187. ఓం విరాధ వధ పండి
164. ఓం సుఖదాయ నమః తాయ నమః
165. ఓం కారణాయ నమః 188. ఓం దుఃస్వప్న నాశాయ నమః
166. ఓం కర్త్రే నమః 189. ఓం రమ్యాయ నమః
167. ఓం భవ బంధ విమోచనాయ నమః 190. ఓం కిరీటినే నమః
191. ఓం త్రిదశాధిపాయ నమః
168. ఓం దేవచూడామణయే నమః 192. ఓం మహాధనుషే నమః
169. ఓం నేత్రే నమః 193. ఓం మహాకాయాయ నమః
170. ఓం బ్రహ్మణ్యాయ నమః 194. ఓం భీమాయ నమః
171. ఓం బ్రహ్మవర్దనాయ నమః 195. ఓం భీమ పరాక్రమాయ నమః
172. ఓం సంసార తారకాయ నమః 196. ఓం తత్త్వ స్వరూపిణే నమః
173. ఓం రామాయ నమః 197. ఓం తత్త్వ జ్ఞాయ నమః
174. ఓం సర్వదుఃఖ విమోక్ష కృతే నమః 198. ఓం తత్త్వ వాదినే నమః
199. ఓం సువిక్రమాయ నమః

253. ఓం ఉపేంద్రాయ నమః 279. ఓం మధనాయ నమః
 254. ఓం వామనాయ నమః 280. ఓం వ్యాపినే నమః
 255. ఓం బలినే నమః 281. ఓం విశ్వరూపాయ నమః
 256. ఓం ధనుర్వేదినే నమః 282. ఓం నిరంజనాయ నమః
 257. ఓం విధాత్రే నమః 283. ఓం నారాయణాయ నమః
 258. ఓం బ్రహ్మణే నమః 284. ఓం అగ్రజ్యై నమః
 259. ఓం విష్ణవే నమః 285. ఓం సాధవే నమః
 260. ఓం శంకరాయ నమః 286. ఓం జటాయు ప్రీతి
 261. ఓం హంసాయ నమః వర్ధనాయ నమః
 262. ఓం మరీచయే నమః 287. ఓం నైకరూపాయ నమః
 263. ఓం గోవిందాయ నమః 288. ఓం జగన్నాథాయ నమః
 264. ఓం రత్నగర్భాయ నమః 289. ఓం సురకార్యహితాయ నమః
 265. ఓం మహాద్భుతయే నమః 290. ఓం ప్రభవే నమః
 266. ఓం వ్యాసాయ నమః 291. ఓం జితక్రోధాయ నమః
 267. ఓం వాచస్పతయే నమః 292. ఓం జితరాతయే నమః
 268. ఓం సర్వదర్శితాసుర మర్దనాయ నమః 293. ఓం ప్లవగాధి పరాజ్య
 269. ఓం జానకీ వల్లభాయ నమః 294. ఓం వసుదాయ నమః
 270. ఓం పూజ్యాయ నమః 295. ఓం సుభు జాయ నమః
 271. ఓం ప్రకటాయ నమః 296. ఓం నైకమాయాయ నమః
 272. ఓం ప్రీతి వర్ధనాయ నమః 297. ఓం భవ్యాయ నమః
 273. ఓం సంభవాయ నమః 298. ఓం ప్రమోదనాయ నమః
 274. ఓం అతీంద్రియాయ నమః 299. ఓం చండాంశవే నమః
 275. ఓం వేద్యాయ నమః 300. ఓం సిద్ధి దాయ నమః
 276. ఓం నిర్దేశాయ నమః 301. ఓం కల్పాయ నమః
 277. ఓం జాంబవత్ప్రభవే నమః 302. ఓం శరణాగత వత్స
 278. ఓం మదనాయ నమః లాయ నమః

719. ఓం వాసుదేవాయ నమః 746. ఓం గరుడధ్వజాయ నమః
 720. ఓం పురుష్టుతాయ నమః 747. ఓం గోవిందాయ నమః
 721. ఓం ఆదికర్త్రే నమః 748. ఓం గోపతయే నమః
 722. ఓం వరాహాయ నమః 749. ఓం గోప్తే నమః
 723. ఓం వామనాయ నమః 750. ఓం భూపతయే నమః
 724. ఓం మధుసూదనాయ నమః 751. ఓం భువనేశ్వరాయ నమః
 725. ఓం నారాయణాయ నమః 752. ఓం పద్మనాభాయ నమః
 726. ఓం నరాయ నమః 753. ఓం హృషీకేశాయ నమః
 727. ఓం హంసాయ నమః 754. ఓం ధాత్రే నమః
 728. ఓం విష్వక్సేనాయ నమః 755. ఓం దామోదరాయ నమః
 729. ఓం జనార్దనాయ నమః 756. ఓం ప్రభవే నమః
 730. ఓం విశ్వకర్త్రే నమః 757. ఓం త్రివిక్రమాయ నమః
 731. ఓం మహాయజ్ఞాయ నమః 758. ఓం త్రిలోకేశాయ నమః
 732. ఓం జ్యోతిష్మతే నమః 759. ఓం బ్రహ్మేశాయ నమః
 733. ఓం పురుషోత్తమాయ నమః 760. ఓం ప్రీతిపర్ధనాయ నమః
 734. ఓం వైకుంఠాయ నమః 761. ఓం సన్న్యాసినే నమః
 735. ఓం పుండరీకాయ నమః 762. ఓం శాస్త్రతత్త్వజ్ఞాయ నమః
 736. ఓం కృష్ణాయ నమః 763. ఓం మందరాయ నమః
 737. ఓం సూర్యాయ నమః 764. ఓం గిరీశాయ నమః
 738. ఓం సురార్చితాయ నమః 765. ఓం నతాయ నమః
 739. ఓం నారసింహాయ నమః 766. ఓం వామనాయ నమః
 740. ఓం మహాభీమాయ నమః 767. ఓం దుష్టదమనాయ నమః
 741. ఓం వజ్రదంష్ట్రాయ నమః 768. ఓం గోవిందాయ నమః
 742. ఓం నఖాయుధాయ నమః 769. ఓం గోవపల్లభాయ నమః
 743. ఓం ఆదిదేవాయ నమః 770. ఓం భక్తిప్రియాయ నమః
 744. ఓం జగత్కర్త్రే నమః 771. ఓం అచ్యుతాయ నమః
 745. ఓం యోగీశాయ నమః 772. ఓం సత్యాయ నమః

773. ఓం సత్యకీర్తయే నమః 800. ఓం పురాణజ్ఞాయ నమః
 774. ఓం ధృతయే నమః 801. ఓం పుణ్యజ్ఞాయ నమః
 775. ఓం స్మృతయే నమః 802. ఓం ప్రీతి వర్ధనాయ నమః
 776. ఓం కారుణ్యాయ నమః 803. ఓం శంఖినే నమః
 777. ఓం కరుణాయ నమః 804. ఓం చక్రిణే నమః
 778. ఓం వ్యాసాయ నమః 805. ఓం గదినే నమః
 779. ఓం పాపఘ్నాయ నమః 806. ఓం శార్ఙ్గణే నమః
 780. ఓం శాంతివర్ధనాయ నమః 807. ఓం లాంగూలినే నమః
 781. ఓం బదరీనిలయాయ నమః 808. ఓం ముసలినే నమః
 782. ఓం శాంతయే నమః 809. ఓం హలినే నమః
 783. ఓం తపస్వినే నమః 810. ఓం కిరీటినే నమః
 784. ఓం వైద్యుతాయ నమః 811. ఓం కుండలినే నమః
 785. ఓం ప్రభవే నమః 812. ఓం హారిణే నమః
 786. ఓం భూతవాసాయ నమః 813. ఓం మేఖలినే నమః
 787. ఓం గుహావాసాయ నమః 814. ఓం కవచినే నమః
 788. ఓం శ్రీనివాసాయ నమః 815. ఓం ధ్వజినే నమః
 789. ఓం శ్రియః పతయే నమః 816. ఓం యోద్ధ్రే నమః
 790. ఓం తపోవాసాయ నమః 817. ఓం జ్యోతే నమః
 791. ఓం ముదావాసాయ నమః 818. ఓం మహావీర్యాయ నమః
 792. ఓం సత్యవాసాయ నమః 819. ఓం శత్రుఘ్నాయ నమః
 793. ఓం సనాతనాయ నమః 820. ఓం శత్రు తాపనాయ నమః
 794. ఓం పురుషాయ నమః 821. ఓం శాస్త్రే నమః
 795. ఓం పుష్కరాయ నమః 822. ఓం శాస్త్ర కరాయ నమః
 796. ఓం పుణ్యాయ నమః 823. ఓం శాస్త్రాయ నమః
 797. ఓం పుష్కరాక్షాయ నమః 824. ఓం శంకరాయ నమః
 798. ఓం మహేశ్వరాయ నమః 825. ఓం శంకరస్తుతాయ నమః
 799. ఓం పూర్ణమూర్తయే నమః 826. ఓం సారథినే నమః

980. ఓం బ్రహ్మణే నమః 1000. ఓం కృపాపీయూష
 981. ఓం శాశ్వతాయ నమః జలధయే నమః
 982. ఓం సర్వసిద్ధిదాయ నమః 1001. ఓం శరణ్యాయ నమః
 983. ఓం ఓంకారహచ్చాయ నమః 1002. ఓం సర్వశక్తిమతే నమః
 984. ఓం భగవతే నమః 1003. ఓం శ్రీమన్నారా
 985. ఓం శ్రీభూర్లోకపతయే నమః యణాయ నమః
 986. ఓం ప్రభవే నమః 1004. ఓం స్వామినే నమః
 987. ఓం సర్వలోకేశ్వరాయ నమః 1005. ఓం జగతాంప్రభవే నమః
 988. ఓం శ్రీమతే నమః 1006. ఓం ఈశ్వరాయ నమః
 989. ఓం సర్వజ్ఞాయ నమః 1007. ఓం శ్రీ శాయ నమః
 990. ఓం సర్వతోముఖాయ నమః 1008. ఓం భూతానాం
 991. ఓం స్వామినే నమః శరణ్యాయ నమః
 992. ఓం సుశీలాయ నమః 1009. ఓం సంశ్రితాభీష్ట
 993. ఓం సులభాయ నమః దాయ కాయ నమః
 994. ఓం సర్వగాయ నమః 1010. ఓం అనంతాయ నమః
 995. ఓం సర్వశక్తిమతే నమః 1011. ఓం శ్రీపతయే నమః
 996. ఓం ప్రభవే నమః 1012. ఓం రామాయ నమః
 997. ఓం సంపూర్ణకామాయ నమః 1013. ఓం గుణభృతే నమః
 998. ఓం నైసర్గిక సుహృదే నమః 1014. ఓం నిర్గుణాయ నమః
 999. ఓం సుఖినే నమః 1015. ఓం మహతే నమః

ఇతి శ్రీరామ సహస్ర నామావావళిః సంపూర్ణా

సనత్కుమారుడు “ధన్యుడనైతిని మీ దయతో రామ
సహస్ర నామమును పొందగలిగి కృతార్థుడనైతిని” అని పలికి

గణేశునకు ప్రదక్షిణ నమస్కారములు గావించెను. అప్పటి నుండి సనత్కుమారుడు రామ సహస్ర నామమును జపించుచు పరమ సిద్ధులను పొందెను" అని శ్రీ శివభగవానుడు పార్వతితో చెప్పగా పార్వతి "దేవేశా! సమస్త కాండలను తీర్చు ఆ రామ సహస్ర నామమును నాపై దయ యున్నచో ఉపదేశించు" డని కోరెను. శివుడు "దేవీ! ఆ పవిత్ర సహస్రనామమును చెప్పుదును. సావధాన మనస్సుతో ఆ గూఢాతి గూఢమైన స్తోత్రమును వినుము.

ఈ రామ సహస్ర నామ మాలామంత్రమునకు ఋషి వినాయకుడు. అనుష్టుప్ చందస్సు. సాక్షాత్ పరబ్రహ్మ రాముడు దేవత. మహావిష్ణువు బీజము. "గుణభృన్నిర్గుణో మహాన్" అనునది శక్తి సచ్చిదానంద విగ్రహాః అనునది కీలకము శ్రీరామ ప్రీతియే ప్రయోజనముగా గల జపమునందు వినియోగము. "శ్రీరామ చంద్రాయ" అనుచు అంగుష్ఠము నందు, "సీతాపతయే" అనుచు తర్జనీయందు, "రఘునాథాయ" అనుచు మధ్య అంగుళీయందు, "భరతాగ్రజాయ" అనుచు అనామిక యందు, "దశరథ త్మజాయ" అనుచు కనిష్ఠికయందు, "హనుమత్ప్రభవే" అనుచు రెండు కరపృష్ఠ ములందు న్యాసము గావించవలెను. "రామ చంద్రాయ" అనుచు హృదయమును, "సీతాపతయే" అనుచు శిరస్సును, "రఘునాథాయ" అనుచు శిఖను, "భరతాగ్రజాయ" అనుచు రెండు బాహుమూలములను, "దశరథత్మ జాయ" అనుచు రెండు నేత్రములనుతాకి, "హనుమత్ప్రభవే" అనుచు చిటికెలు వేయవలెను.

ధ్యానము

ఆజాను బాహువు, ధనుర్బాణములు ధరించిన వాడు, బద్ధ పద్మాసనమున నుండు వాడు, పసుపు రంగు గల వస్త్రమును

ఇప్పుడు సహస్ర నామము చెప్పు చున్నాను.

శ్రీరామ సహస్ర నామ వివరణ

1. రాజీవలోచనః - కమలముల వంటి నేత్రములు గలవాడు.
2. శ్రీమాన్ - కల్యాణమయుడైన వాడు.
3. శ్రీరామః - యోగులు తన్మయముజెందు సచ్చిదానంద ఘనస్వరూపుడు, సీతా సహిత శ్రీరాముడు.
4. రఘు పుంగవః - రఘు వంశమందు శ్రేష్ఠుడైన వాడు.
5. రామ భద్రః - సుందరులలో సర్వోత్తముడు.
6. సదాచారః - పునీతమైన ఆచరణ గలవాడు.
7. రాజేంద్రః - రాజులకు రాజు.
8. జానకీ పతిః - జనకుని పుత్రికయగు జానకీ దేవికి పతి.
9. అగ్రగణ్యః - అందరికి ముందు లెక్కింప దగిన వాడు.
10. వరేణ్యః - సర్వశ్రేష్ఠుడు.
11. వగదః - కోరిన వరములనిచ్చువాడు.
12. పరమేశ్వరః - సర్వశక్తి మంతుడు.
13. జనార్దనః - పరమ పురుషార్థము కొరకు సమస్త జనులచే యాచించ దగిన యోగ్యుడు.
14. జీతామిత్రః - శత్రువులను ఓడించువాడు.
15. పరార్థైకప్రయోజనః - పరోపకార మొక్కటే ప్రయోజనముగా భావించు వాడు.
16. విశ్వామిత్రప్రియః - విశ్వామిత్రునికి ప్రియమైన వాడు.
17. దాంతః - అంతరింధ్రియ నిగ్రహము కలవాడు.
18. శత్రుజిత్ - శత్రువులను జయించు వాడు.
19. శత్రుతాపనః - శత్రువులను తపింపజేయు వాడు.

20. సర్వజ్ఞః - సర్వజ్ఞుడు (సమస్తము తెలిసిన వాడు).
21. సర్వవేదాదిః - సమస్త వేదములకు ఆధికారణుడు.
22. శరణ్యః - శరణుగోరు వారికి అభయమిచ్చు వాడు.
23. వాలిమర్దనః - వాలిని వధించిన వాడు.
24. జ్ఞానభవ్యః - జ్ఞానముచేత శ్రేష్ఠుడు.
25. అవరిచ్ఛేద్యః - లెక్కించుటకు, కొలుచుటకు వీలుకానివాడు
26. వాగ్మీ - మంచివక్త, మాటకారి.
27. సత్యవ్రతః - సత్యమును వ్రతముగా పాలించువాడు.
28. శుచిః - పవిత్రమైన వాడు.
29. జ్ఞానగమ్యః - జ్ఞానముచేత తెలియబడు వాడు.
30. దృఢప్రజ్ఞః - స్థిరమైన బుద్ధి గలవాడు.
31. ఖరద్భంసీ - ఖరుడను దైత్యుని వధించిన వాడు.
32. స్రతాపవాన్ - స్రతాప వంతుడు.
33. ద్యుతిమాన్ - జ్ఞాన స్వరూపుడు.
34. ఆత్మవాన్ - అచంచలమగు ధైర్యముగలవాడు.
35. వీరః - పరాక్రమముగలవాడు.
36. జితక్రోధః - క్రోధమును జయించిన వాడు.
37. అరిమర్దనః - శత్రువులను క్రింద పడగొట్టు వాడు.
38. విశ్వరూపః - జగత్తే తన రూపముగా గలవాడు.
39. విశాలాక్షః - విశాలమైన నేత్రములు గలవాడు.
40. ప్రభుః - సర్వజగత్తునకు ఈశ్వరుడు.
41. పరివృఢః - దృఢమైనవాడు.
42. ఈశః - సమస్త జగత్తునకు ప్రభువు.
43. ఖడ్గధరః - ఖడ్గమును ధరించువాడు.
44. శ్రీమాన్ - శ్రీమంతుడు.

45. కౌసల్యేయః - కౌసల్యాపుత్రుడు.
46. అనసూయకః - ఎవరి యందును ఈర్ష్యాసూయలు లేనివాడు.
47. విపులాంసః - ఉన్నతములగు భుజస్కంధములు గలవాడు.
48. మహోరస్కః - విశాలమైన వక్షః స్థలము గలవాడు.
49. పరమేష్ఠీ - చిదాకాశమున నుండు వాడు.
50. పరాయణః - ఆశ్రయమిచ్చుటే ముఖ్య లక్ష్యముగా గలవాడు.
51. సత్యవ్రతీ - నిజము చెప్పుట వ్రతముగా గలవాడు.
52. సత్యసంధః - సత్యప్రతిజ్ఞుడు.
53. గురుః - సర్వశ్రేష్ఠుడైన జగద్గురువు. అన్ని విద్యలను ఉపదేశము చేయువాడు దేవ గురువైన బృహస్పతి.
54. పరమధార్మికః - ఉత్తముడైన ధార్మికుడు.
55. లోక్జ్ఞః - అన్నిలోకములు తెలిసినవాడు.
56. లోకవంద్యః - సమస్త లోకములచే పూజింపబడువాడు.
57. లోకాత్మా - సమస్త లోకములకు ఆత్మ అయినవాడు.
58. లోక్యత్ - లోకములను స్పష్టించు వాడు.
59. విభుః - సర్వము వ్యాపించి యున్నవాడు.
60. అనాదిః - ఆది లేని వాడు.
61. భగవాన్ - సర్వ సంపత్తి శాలి.
62. సేవ్యః - సేవించుటకు యోగ్యుడైన వాడు.
63. జితమాయః - మాయను జయించిన వాడు.
64. రఘూద్వహః - రఘువంశ సంజాతుడు.
65. రామః - మనస్సును హరించువాడు, పాపములను తొలగించువాడు.
66. దయాకరః - దయకు గని అయినవాడు.

67. దక్ష: - సర్వకార్య నిపుణుడు.
 68. సర్వజ్ఞ: - సర్వము తెలిసినవాడు.
 69. సర్వపావన: - అందరిని పవిత్రులను చేయువాడు.
 70. బ్రహ్మణ్య: - బ్రాహ్మణ భక్తుడు.
 71. నీతిమాన్ - నీతిమంతుడు.
 72. గోష్ఠా - సర్వ రక్షకుడు.
 73. సర్వదేవమయ: - సమస్త దేవతలయందుండు వాడు.
 74. హరి: - పాపములను ఖండించు వాడు.
 75. సుందర: - అందమైనవాడు.
 76. పీతవాసా: - పచ్చని వస్త్రము ధరించు వాడు.
 77. సూత్రకార: - ప్రాచీన సూత్రకారుడు, సూత్రరూపమున నున్న గ్రంథ రచయిత.
 78. పురాతన: - అందరి కంటె పురాతన మైన వాడు.
 79. సౌమ్య: - సరళ స్వభావము గలవాడు.
 80. మహర్షి: - మహర్షి స్వరూపుడు.
 81. కోదండీ - ధనుర్ధరుడు.
 82. సర్వజ్ఞ: - సమస్తము తెలిసిన వాడు.
 83. సర్వకోవిద: - సమస్త విషయములు తెలిసిన పూర్ణ పండితుడు.
 84. కవి: - కవి స్వరూపుడు ; త్రికాల దర్శి, విశ్వరూప కావ్య నిర్మాతయగు ఆదికవి వాల్మీకి రూపుడు.
 85. సుగ్రీవ వరద: - సుగ్రీవునకు అభయమును వరమిచ్చిన వాడు.
 86. సర్వపుణ్యాధిక ప్రద: - సమస్త పుణ్య ఫలముల కంటె అధిక ఫలమిచ్చువాడు.
 87. భవ్య: - భవ్యమైన రూపము గలవాడు.

88. జిబారిషడ్ - శత్రువు యొక్క అరిషడ్ వర్గములను
వర్గః (మంత్ర ఉత్సాహోదులను) జయించువాడు.
89. మహోదారః - గొప్పదగు ఉదార స్వభావము గలవాడు.
90. అఘనాశనః - పాపములను నశింప జేయువాడు.
91. సుకీర్తిః - సుందరమైన కీర్తిగలవాడు.
92. ఆది పురుషః - ఆది పురుషుడు.
93. కాన్తః - అందరికి ప్రియమైన వాడు.
94. పుణ్యకృతాగమః - పవిత్రమైన ఆలోచనలతో సంపన్నుడు.
95. అకల్మషః - పాపరహితుడు.
96. చతుర్భాజః - చతుర్బుజములు గలవాడు.
97. సర్వావాసః - అందరికి నివాసస్థానమైన వాడు.
98. దురాసదః - అతికష్టముతో లభించు వాడు.
99. స్మితభాషీ - చిరునగవుతో మాటాడు వాడు.
100. నిపుత్రాత్మా - స్వతంత్రమైన ఆత్మగలవాడు.
101. స్మృతిమాన్ - ధర్మశాస్త్ర స్మరణముగలవాడు.
102. వీర్యవాన్ - పరాక్రమవంతుడు.
103. ప్రభుః - స్వర్గలోక ప్రభువు.
104. ధీరః - ధీరుడు.
105. దాన్తః - ఉదారుడు.
106. ఘనశ్యామః - మేఘము వలె శ్యామ స్వరూపుడు.
107. సర్వాయుధ విశారదః - సర్వశస్త్రాస్త్ర నిపుణుడు.
108. అధ్యాత్మ యోగ నిలయః - అధ్యాత్మ యోగమునకు నివాసమైన వాడు.
109. సుమనాః - సుందర చిత్తుడు.
110. లక్ష్మణాగ్రజః - లక్ష్మణుని అన్న అయినవాడు.

111. సర్వతీర్థమయః - సమస్త తీర్థ స్వరూపుడు.
 112. శూరః - అసాధారణ యోధుడు.
 113. సర్వయజ్ఞ
ఫలప్రదః - సమస్త యజ్ఞముల ఫలము
నొసగు వాడు.
 114. యజ్ఞస్వరూపః - యజ్ఞ స్వరూపుడు.
 115. యజ్ఞేశః - యజ్ఞములకు స్వామి.
 116. జరామరణవర్జితః - ముసలితనము, మృత్యువు లేనివాడు.
 117. వర్ణాశ్రమ కరః - నాలుగు వర్ణములను నాలుగు ఆశ్రమ
ములను కల్పించిన వాడు.
 118. వర్ణీ - క్షత్రియ వర్ణము గలవాడు.
 119. శత్రుజిత్ - శత్రువులను జయించువాడు.
 120. పురుషోత్తమః - పురుషులలో శ్రేష్ఠుడు.
 121. విభీషణ ప్రతిష్ఠాతా - విభీషణుని రాజ్యమునందు నిలిపిన వాడు.
 122. పరమాత్మా - పరమాత్ముడు , పరమశ్రేష్ఠ నిత్య శుద్ధ
బుద్ధ ముక్త స్వభావుడు.
 123. పరాత్పరః - శ్రేష్ఠముల కన్న శ్రేష్ఠుడు.
 124. ప్రమాణభూతః - విశ్వమునకు ప్రమాణ మైనవాడు.
 125. దుర్జ్ఞేయః - అతికష్టముతో అర్థమగువాడు.
 126. పూర్ణః - సంపూర్ణ మైన స్వరూపముగల వాడు.
 127. పరపురంజయః - శత్రు నగరములను జయించిన వాడు.
 128. అనన్త దృష్టిః - అపార దృష్టి గలవాడు.
 129. ఆనన్దః - ఆనంద స్వరూపుడు.
 130. ధనుర్వేదః - ధనుర్వేదము తెలిసిన వాడు.
 131. ధనుర్దరః - ధనస్సు ధరించిన వాడు.
 132. గుణాకరః - గుణములకు నిధి.

[illegible]

154. విభీషణ వరప్రద - విభీషణునికి వరమొసగిన వాడు.
155. ఆనంద విగ్రహః - ఆనందమే దేహమైనవాడు.
156. జ్యోతిః - జ్యోతివలె ప్రకాశించు స్వరూపము గలవాడు.
157. హనుమత్ ప్రభుః - హనుమానునికి ప్రభువైన వాడు.
158. అవ్యయః - నాశనము లేనివాడు.
159. భ్రాజిన్లుః - దీప్తి సంపన్నుడు.
160. సహస్రః - సహస్ర శీలుడు.
161. భోక్తా - అనుభవించు వాడు. జ్ఞానులు భోగించు అమృత స్వరూపుడు.
162. సత్యవాదీ - సత్యమునే పలుకువాడు.
163. బహుశ్రుతః - శాస్త్రవిషయములు తెలిసిన వాడు.
164. సుఖదః - సుఖప్రదాత.
165. కారణః - కారణ స్వరూపుడు.
166. కర్తా - సర్వము తానే చేయువాడు.
167. భవబంధ విమోచనః - సంసార బంధములను తొలగించు వాడు.
168. దేవ చూడా మణిః - దేవతలకు శిరోమణి యైన వాడు.
169. నేతా - సర్వమును నడుపువాడు.
170. బ్రహ్మణ్యః - బ్రాహ్మణులను పూజించు భక్తుడు.
171. బ్రహ్మవర్ధనః - వేదాది విద్యలను పెంపొందించు వాడు.
172. సంసార తారకః - సంసార సాగరమును దాటించువాడు.
173. రామః - ఆనందింప జేయువాడు.
174. సర్వదుఃఖ విమోక్షకృత్ - సమస్త దుఃఖములను తొలగించు వాడు.
175. విద్యుత్తమః - విద్వాంసులలో శ్రేష్ఠుడు.

[illegible]

176. విశ్వకర్తా - విశ్వమునకు కర్త అయినవాడు.
177. విశ్వహర్తా - ప్రళయమున ప్రపంచమును ఉపసంహరించు వాడు.
178. విశ్వకృత్ - విశ్వమును రక్షించువాడు, సృష్టించు వాడు.
179. నిత్యః - నిత్యమైన వాడు.
180. నియతకల్యాణః - క్రమము తప్పక శుభములు చేకూర్చు వాడు.
181. సీతాశోకవివాహకృత్ - సీతా శోకమును నాశనము చేసిన వాడు.
182. కాకుత్స్థః - కకుత్స్థుడను రాజవంశమున జన్మించిన వాడు.
183. పుండరీకాక్షః - పద్మములవంటి నేత్రములు గలవాడు.
184. విశ్వామిత్ర భయాపహః - విశ్వామిత్రుని భయమును తొలగించిన వాడు.
185. మారీచమథనః - మారీచుని సంహరించిన వాడు.
186. రామః - యోగిజనులను ఆనందింప జేయు వాడు, పాపములను తొలగించు వాడు.
187. విరాధవధవండితః - విరాధుని వధించుటతో నైపుణ్యము చూపించిన వాడు.
188. దుఃస్వప్ననాశనః - దుఃస్వప్నములను నివారించు వాడు.
189. రమ్యః - రమింప జేయువాడు.
190. కిరీటీ - కిరీటమును ధరించిన వాడు.
191. త్రిదశాధిపః - దేవతలకు అధిపతి అయినవాడు.
192. మహాధనుః - గొప్ప ధనస్సు ధరించిన వాడు.
193. మహాకాయః - ఉత్తమ స్వభావము గలవాడు.
194. భీమః - (దుష్టులకు) భయము గలిగించు వాడు.
195. భీమపరాక్రమః - భయంకర పరాక్రమ సంపన్నుడు.
196. తత్త్వస్వరూపీ - తత్త్వమే స్వరూపముగా గలవాడు.

197. తత్త్వజ్ఞః - ఆత్మ తత్త్వము తెలిసినవాడు
198. తత్త్వవాదీ - తత్త్వవిషయమును నందు మంచి వక్త అయినవాడు
199. సువిక్రమః - అతి పరాక్రమ శాలి.
200. భూతాత్మా - సర్వప్రాణుల మనస్సు అయిన వాడు.
201. భూతకృత్ - పంచ భూతములను నిర్మించిన వాడు.
202. స్వామీ - సమస్తమునకు ప్రభువైన వాడు.
203. కాలజ్ఞానీ - కాల స్వరూపము నెరిగిన వాడు.
204. మహావపుః - దివ్యమగు శరీరము ధరించిన వాడు.
205. అనిర్విణ్ణః - ఎల్లప్పుడు ప్రసన్నముగ నుండు వాడు.
206. గుణగ్రాహీ - గుణములను గ్రహించువాడు.
207. నిష్కలంకః - కళంకము లేనివాడు.
208. కలంకహా - కళంకము తొలగించు వాడు.
209. స్వభావ భద్రః - శుభములు చేకూర్చు స్వభావము గలవాడు.
210. శత్రుఘ్నః - శత్రువులను నశింపజేయు వాడు.
211. కేశవః - బ్రహ్మ విష్ణు శివ సర్వాపుడు. సూర్యుని కిరణ రూపముగల కేశములు గలవాడు.
212. స్థాణుః - చిరస్థాయిగా నుండువాడు.
213. ఈశ్వరః - ఈశ్వర రూపుడు.
214. భూతాదిః - ప్రాణులకు ఆది అయిన వాడు.
215. శంభుః - ఆనంద దాయకుడు.
216. ఆదిత్యః - అదితి పుత్రుడు.
217. స్థవిష్ఠః - మిక్కిలి బలిష్ఠుడు.
218. శాశ్వతః - నిత్యమైన వాడు.
219. ధ్రువః - స్థిరముగ నుండు వాడు.
220. కవచీ - కవచము ధరించు వాడు.

221. కుండలీ - రత్నకుండలములు ధరించు వాడు.
222. చక్రీ - చక్రము ధరించు వాడు.
223. ఖడ్గీ - ఖడ్గము ధరించు వాడు.
224. భక్తజన ప్రియః - భక్త జనులకు ప్రియమైన వాడు.
225. అమృత్యుః - అమరుడు.
226. జన్మరహితః - జన్మలేనివాడు, జన్మరహితుడు.
227. సర్వజిత్ - అందరిని జయించువాడు.
228. సర్వగోచరః - సర్వము దర్శించు వాడు.
229. అనుత్తమః - సర్వోత్తముడు.
230. అప్రమేయాత్మా - అప్రమేయమైన ఆత్మ గలవాడు.
231. సర్వాత్మా - సమస్త ప్రాణుల యందు ఆత్మ స్వరూపుడు.
232. గుణసాగరః - గుణములకు సముద్రుడు.
233. సమః - అందరిని సమానముగా జూచు వాడు.
234. సమాత్మా - అందరియందు సమానమైన మనస్సు గలవాడు.
235. సమగః - అంతటను సమముగా ప్రవర్తించు వాడు.
236. జటామకుట - జటాజూట మను కిరీటముతో
మండితః - నలంకరింప బడిన వాడు.
237. అజేయః - జయింప వీలుకాని వాడు.
238. సర్వభూతాత్మా - సర్వ ప్రాణుల యందు ఆత్మ రూపమున
నుండు వాడు.
239. విష్వక్సేనః - యుద్ధమునకు సిద్ధమయినంతనే
దైత్యసేనలను చెల్లా చెదరు చేయు వాడు.
240. మహాతపాః - మహాతపశ్శాలి అయిన వాడు.
241. లోకార్ధక్షః - లోకములకు ప్రభువు.
242. మహాబాహుః - మహాబాహువులు గలవాడు.

243. అమృతః - అమృత రూపుడు, అమరుడు.
244. వేదవిత్తమః - వేదజ్ఞులలో శ్రేష్ఠుడు.
245. సహిష్ణుః - సహన శీలుడు.
246. సద్గతిః - సద్గతి గలిగించు వాడు.
247. శాస్తా - శాసించు వాడు.
248. విశ్వయోనిః - ప్రపంచమునకు కారణమైన వాడు.
249. మహాద్యుతిః - పరమ ప్రకాశముగల వాడు.
250. అతీంద్రః - ఇంద్రునికంటె శ్రేష్ఠుడు.
251. ఊర్జితః - తేజస్సు గలవాడు.
252. ప్రాంశుః - అందరికంటె ఉన్నతమైన వాడు.
253. ఉపేంద్రః - ఇంద్రుని తమ్ముడైన వాడు.
254. వామనః - అదితి పుత్రుడైన వామన రూపుడు.
255. బలీ - బలవంతుడు, బలి చక్రవర్తిని అణచిన వాడు.
256. ధనుర్వేదీ - ధనుర్వేదము నెరిగిన వాడు.
257. విధాతా - సృష్టికర్త అయిన వాడు.
258. బ్రహ్మ - బ్రహ్మ స్వరూపుడు.
259. విష్ణుః - విష్ణుస్వరూపుడు, శద్ధసత్వమూర్తి.
260. శంకరః - శంకర స్వరూపుడు.
261. హంస - హంసరూపుడు, బ్రహ్మకు వేద జ్ఞానము గలిగించుటకు హంస రూపము ధరించిన వాడు.
262. మరీచిః - మరీచి ముని రూపుడు. కిరణ రూపుడు.
263. గోవిందః - గోవిందుడు, వేద వాణి వలన లభించు వాడు.
264. రత్నగర్భః - రత్నగర్భ (భూమి) అయిన వాడు.
265. మహాద్యుతిః - మహాతేజస్సు గలవాడు.
266. వ్యాసః - వ్యాసమహర్షి స్వరూపుడు.

290. ప్రభు: - లోకరక్షకుడు.
291. జితక్రోధ: - క్రోధమును జయించిన వాడు.
292. జితాఠి: - శత్రువులను జయించిన వాడు.
293. స్థవగాధి పరాజ్యద: - సుగ్రీవునకు రాజ్యమొసగిన వాడు.
294. వసుద: - ధనదానము చేయువాడు.
295. సుభుజ: - చక్కని భుజములు గలవాడు.
296. నైకమాయ: - వివిధ మాయలు ధరించు వాడు.
297. భవ్య: - శాంతుడు.
298. ప్రమోదన: - ఆనందము కలిగించు వాడు.
299. చండాంశు: - కఠోర నియమములు గలవాడు.
300. సిద్ధిద: - సిద్ధుల నొసగు వాడు.
301. కల్ప: - (కోర్కెలనుతీర్చుటలో) కల్ప వృక్షమైన వాడు.
302. శరణాగత వత్సల: - శరణు జొచ్చు వారియందు ఆదరముగలవాడు.
303. అగద: - ఔషధ రూపుడు. ఆరోగ్య వంతుడు.
304. రోగహర్తా - రోగమును హరించు వాడు.
305. మంత్రజ్ఞ: - సర్వ మంత్రములు తెలిసిన వాడు.
306. మంత్రభావన: - మంత్రములకు ప్రభావము కలిగించు వాడు.
307. సౌమిత్రి వత్సల: - లక్ష్మణుని యందు వాత్సల్యము కలవాడు.
308. ధుర్య: - కర్తవ్య భారము వహింప దగిన వాడు.
309. వ్యక్తా వ్యక్త స్వరూప భృక్ - వ్యక్తము అవ్యక్తమునగు స్వరూపము ధరించు వాడు.
310. వసిష్ఠ: - ఇక్ష్వాకు వంశీయులకు గురువైన వసిష్ఠ స్వరూపుడు.
311. గ్రామణీ: - లోకములను నడపువాడు.
312. శ్రీమాన్ - లక్ష్మీ సంపన్నుడు.

[illegible]

335. రైణుకేయ బలాపహాః - పరశురాముని బలమణచిన వాడు.
336. పినాకమథనః - పినాకమను పేరుగల శివధనుస్సును విరచిన వాడు.
337. వంద్యః - నమస్కరింపదగిన వాడు.
338. సమర్థః - బలవంతుడు, యోగ్యత గలవాడు.
339. గరుడధ్వజః - గరుడుడు ధ్వజము నందు గలవాడు.
340. లోకత్రయాశ్రితః - ముల్లోకముల చేత ఆశ్రయింపబడిన వాడు.
341. లోకభరితః - లోకములతో పరిపూర్ణుడైన వాడు.
342. భరతాగ్రజః - భరతునికి అన్న అయిన వాడు.
343. శ్రీధరః - లక్ష్మీ దేవిని వక్షస్థలమున ధరించిన వాడు.
344. సద్గతిః - ఉత్తమ లోక స్వరూపుడు.
345. లోకసాక్షీ - లోకములకు సాక్షీభూతుడు.
346. నారాయణః - జలమందు శయనించు వాడు.
347. విభుః - జితేంద్రియుడు.
348. మనోరూపీ - మనోరూపము గలవాడు.
349. మనోవేగః - మనస్సు వేగము వంటి వేగము గలవాడు.
350. పూర్ణః - పరిపూర్ణుడు.
351. పురుష పుంగవః - పురుషశ్రేష్ఠుడు.
352. యదుశ్రేష్ఠః - యదు వంశమునందు ముఖ్యుడు.
353. యదుపతిః - యదు వంశమునకు రక్షకుడు.
354. భూతావాసః - ప్రాణులకు నివాసమైన వాడు.
355. సువిక్రమః - మంచి పరాక్రమ శాలి.
356. తేజోధరః - తేజస్సును ధరించిన వాడు.
357. ధరాధరః - భూమిని దాల్చిన వాడు.
358. చతుర్భూరిః - రామ, లక్ష్మణ, భరత, శత్రుఘ్నులను నాలుగు రూపములు ధరించిన వాడు.

[illegible]

380. మునిః - మునిరూపుడు.
381. సాక్షీ - సర్వ ప్రాణులకు సాక్షిగా నుండు వాడు.
382. విహాయ సగతిః - ఆకసము నందు గమనము గలవాడు.
383. కృతీ - సంతుష్టుడైనవాడు.
384. వర్జన్యః - గర్జించు వర్జించు మేఘరూపుడు.
385. కుముదః - చంద్రుడుదయించినంతనే వికసించు తెల్ల కలువరూపు దాల్చిన వాడు.
386. భూతవాసః - సర్వప్రాణుల యందు నివసించు వాడు.
387. కమలలోచనః - తామర పూవుల రేకుల వంటి కన్నులు గలవాడు.
388. శ్రీవత్స వక్షాః - వక్షస్థలముపై శ్రీవత్సమును పుట్టు మచ్చ గలవాడు.
389. శ్రీవాసః - లక్ష్మీనివాసుడు.
390. వీరహా - పరాక్రమ వంతు లగు దుష్టులను సంహరించిన వాడు.
391. లక్ష్మణాగ్రజః - లక్ష్మణునికి అన్నయైన వాడు.
392. లోకాభిరామః - జనులకు మనోహరుడైనవాడు.
393. లోకారి మర్దనః - లోకములకు శత్రువులగు వారిని మర్దించిన వాడు.
394. సేవకప్రియః - సేవకులను ప్రేమించువాడు.
395. సనాతన తమః - నిత్యముల కన్న నధికముగా నిత్యుడైన వాడు.
396. మేఘశ్యామలః - మేఘమువలె శ్యామ వర్ణము గలవాడు.
397. రాక్షసాంతకృత్ - రాక్షసులను అంతమొందించిన వాడు.
398. దివ్యాయుధ ధరః - దివ్యాయుధములను ధరించిన వాడు.
399. శ్రీమాన్ - శ్రీమంతుడు.
400. అప్రమేయః - ఇంతవాడని కొలుచుటకు వీలుకాని వాడు.
401. జితేంద్రియః - ఇంద్రియములను జయించినవాడు.
402. భూదేవ వంద్యః - బ్రాహ్మణులచే పూజింపబడు వాడు.
403. జనకప్రియ కృత్ - తండ్రికి ఇష్టమయిన పనులు చేయువాడు.

541. పేశలః - కోమలమైన వాడు, సుందరుడు.
542. జవినాంవరః - వేగముగా వెళ్ళు వారిలో శ్రేష్టుడు.
543. శక్తిమాన్ - శక్తిమంతుడు.
544. శంఖభృత్ - శంఖము ధరించువాడు.
545. నాథః - జగన్నాథుడు.
546. గదాధరః - కౌమోదకి అను గదను ధరించిన వాడు.
547. రథాంగభృత్ - సుదర్శనును చక్రము దాల్చిన వాడు.
548. నిరోహః - ఊహకు అందని వాడు.
549. నిర్వికల్పః - పరివర్తనము లేక ప్రభేదము లేనివాడు.
550. చిద్రూపః - జ్ఞాన స్వరూపుడు.
551. వీత సాధ్వసః - ఎట్టి భయము లేనివాడు.
552. సనాతనః - మిక్కిలి పురాతనమైన వాడు.
553. సహస్రాక్షః - అనంతమైన కన్నులు గలవాడు.
554. శతమూర్తిః - శతరూపములు గలవాడు.
555. ఘనప్రభః - మేఘకాంతి వంటి మేనికాంతి గల వాడు.
556. హృత్పుండరీక శయనః - హృదయమను తెల్ల తామర పూవు నందు శయనించు వాడు.
557. కఠినః - కఠినమైన వాడు.
558. ద్రవః - ద్రవరూపుడు.
559. ఉగ్రః - శత్రు భయంకరుడు.
560. గ్రహపతిః - గ్రహములకు అధిపతి.
561. శ్రీమాన్ - శ్రీమంతుడు.
562. సమర్థః - బలవంతుడు.
563. అనర్థనాశనః - అనర్థములను నశింపజేయు వాడు.
564. అధర్మశత్రుః - అధర్మమునకు శత్రువైన వాడు.

589. మాతామహాః - మాతామహుడు.
590. మాతరిశ్వా - వాయుదేవ స్వరూపుడు.
591. విరించః - బ్రహ్మ స్వరూపుడు.
592. విష్ణురశ్మవాః - దర్శాసనము నందున్న వాడు. విష్ణురూపుడు.
593. సర్వభూతా
నామక్షోభ్యః - సమస్త ప్రాణులకు క్షోభింపజేయు
వీలు కానివాడు.
594. చండః - తీక్షణమగువాడు.
595. సత్యపరాక్రమః - వ్యర్థముగాని పరాక్రమముగల వాడు.
596. వాలఖిల్యః - వాలఖిల్యులను మునుల స్వరూపుడు.
597. మహాకల్పః - మహాకల్ప స్వరూపుడు.
598. కల్పవృక్షః - కల్పవృక్ష స్వరూపుడు.
599. కలాధరః - కళలను దాల్చినవాడు.
600. నిదాఘః - గ్రీష్మ ఋతు స్వరూపుడు.
601. తపనః - తపింపజేయువాడు.
602. అమోఘః - ఎప్పుడును వ్యర్థుడుకాని వాడు.
603. శ్లేష్మః - మిక్కిలి మృదువైన వాడు.
604. పరబలాపహృత్ - పరుల బలమును హరించువాడు.
605. వసుశవాః - అందమైన కర్ణములు గలవాడు.
606. హవ్యవాహః - అగ్నిదేవుడైనవాడు.
607. ప్రతప్తః - ఉత్సుకుడైన వాడు.
608. విశ్వభోజనః - ప్రపంచమే ఆహారముగా గలవాడు.
609. రామః - అశోకవృక్షమైన వాడు. కృష్ణ వర్ణము
గలవాడు.
610. నీలోత్పల శ్యామః - నల్ల కలువ వలె శ్యామల వర్ణము గలవాడు.
611. జ్ఞానస్కందః - జ్ఞానమే శరీరమైన వాడు.

612. మహాద్యుతిః - మహా ప్రకాశవంతుడు.
613. కబంధమథనః - కబంధుని ఖండించిన వాడు.
614. దివ్యః - దివ్య రూపుడు.
615. కంబుగ్రీవః - శంఖము వంటి కంఠము గలవాడు.
616. శివప్రియః - శివునకు ప్రీయమైన వాడు.
617. శంఖః - పాంచజన్య శంఖ స్వరూపుడు.
618. అనిలః - వాయు స్వరూపుడు.
619. సునిష్ఠన్తః - పరిపూర్ణుడైన వాడు.
620. సులభః - భక్తులకు సులభమైన వాడు.
621. శిశిరాత్మకః - మంచువలె చల్లని వాడు.
622. అనంస్తప్తః - మిశ్రమైన వాడు.
623. అతిథిః - అతిథి రూపుడు.
624. శూరః - గొప్ప శూరుడు.
625. ప్రమాధీ - (శత్రువులను) నశింపజేయువాడు.
626. పాపహశ్యత్ - పాపములను నశింపజేయువాడు.
627. పవిత్రపాదః - పవిత్రమైన పాదములు గలవాడు.
628. పాపారిః - పాపములకు శత్రువైనవాడు.
629. మణిపూరః - సుందర నాభి గలవాడు. మణులు ధరించిన వాడు.
630. నభోగతిః - ఆకాశగమనము గలవాడు.
631. ఉత్తారణః - (పాపములనుండి) తరింపజేయు వాడు.
632. దుష్ప్రతిహా - పాపములను నశింపజేయు వాడు.
633. దుర్దర్శః - సమీపించుటకు భయము గొల్పు వాడు.
634. దుఃసహః - (శత్రువులకు) ఓర్పుకొనుటకు వీలుగాని వాడు.
635. అభయః - అభయమిచ్చువాడు (నిర్భయుడు).

681. మధ్యస్థః	- భూలోకమునందున్న వాడు.
682. సంసార భయనాశనః	- సంసారభయమును నశింపజేయు వాడు.
683. వేద్యః	- (అందరిచే) తెలియ దగినవాడు.
684. వైద్యః	- (సంసార రోగమునకు) వైద్యుడు.
685. వియద్గోష్ఠా	- ఆకసము వలె దాచువాడు (రక్షకుడు).
686. సర్వామర మునీశ్వరః	- సమస్తమైన దేవమునులకు ప్రభువు.
687. సురేంద్రః	- దేవతలకు ప్రభువు.
688. కారణం	- (సృష్టికి) కారణ రూపుడు.
689. కర్మ	- కర్మ స్వరూపుడు.
690. కర్మవృత్	- సత్కార్యములు చేయువాడు.
691. కర్మీ	- కర్తవ్య కర్మలు గలవాడు.
692. అధోక్షజః	- జితేంద్రియులకు ప్రత్యక్ష మగువాడు.
693. ధ్యేయః	- ధ్యానింప దగినవాడు.
694. ధుర్యః	- కర్తవ్య భారము వహించు వారిలో ముందుండు వాడు.
695. ధరాధీశః	- భూమికి పతి అయినవాడు.
696. సంకల్పః	- సంకల్ప రూపుడు. *
697. శర్వరీ పతిః	- రాత్రికి అధిపతి యగువాడు.
698. పరామార్థగురుః	- అధ్యాత్మ విద్యలో గురువైన వాడు.
699. వృద్ధః	- గొప్పవాడు.
700. సుచిరాశిత వత్సలః	- చాలకాలము ఆశ్రయించిన వారి యందు వాత్సల్యము గలవాడు.
701. విష్ణుః	- సర్వము వ్యాపించి యుండు వాడు.
702. జిష్ణుః	- జయశీలుడైన వాడు.

703. విభుః - ప్రభువు.
704. యజ్ఞః - యజ్ఞ స్వరూపుడు.
705. యజ్ఞేశః - యజ్ఞములకు ప్రభువైన వాడు.
706. యజ్ఞపాలకః - యజ్ఞములను రక్షించువాడు.
707. ప్రభుః - సమస్త లోకములను పాలించువాడు.
708. విష్ణుః - సర్వము వ్యాపించి యుండువాడు. విష్ణువను ఆదిత్యుడు.
709. గ్రసిష్ణుః - (సర్వమును తనలో) లీనము చేసికొనువాడు.
710. లోకాత్మా - లోకములకు అంతరాత్మయగు వాడు.
711. లోకపాలకః - లోకములను పాలించువాడు.
712. కేశవః - బ్రహ్మ విష్ణు మహేశ్వర రూపుడు.
713. కేశిహః - కేశియను రాక్షసుని వధించిన వాడు.
714. కావ్యః - శుక్రాచార్య రూపుడు.
715. కవిః - త్రికాలదర్శి, విశ్వరూప కావ్య నిర్మాతయగు ఆదికవి.
716. కారణకారణః - ఆది కారణుడు, జగత్తునకు ఉపాదాన కారణము, నిమిత్తకారణము అయినవాడు.
717. కాలకర్తా - కాలమును చేయువాడు.
718. కాలశేషః - కాలము తరువాత గూడ మిగులు వాడు.
719. వాసుదేవః - వసుదేవుని కుమారుడు. (సర్వ ప్రాణులను తనలోనే నివసింప జేయువాడు. సర్వ ప్రాణు లలోను సర్వాత్మ రూపమున నివసించు వాడు).
720. పురుష్టతః - మిక్కిలిగా స్తుతింప బడినవాడు.
721. ఆదికర్తా - (సృష్టికంతకు) ఆదికర్త అయినవాడు.
722. వరాహః - వరాహవతారుడు.

740. మహాభీమః - (శత్రువులకు) మిక్కిలి భయం కరుడు.
741. వజ్రదంష్ట్రః - వజ్రముల వంటి కోరలుగల వరాహవతారుడు.
742. నఖాయుధః - గోరులే ఆయుధములుగ గలవాడు.
743. ఆదిదేవః - దేవతల కందరికి మొదటి వాడు.
744. జగత్కర్త - జగముల సృష్టికర్త.
745. యోగీశః - యోగీశ్వరుడు.
746. గరుడధ్వజః - గరుడుడు ధ్వజమునందు గలవాడు.
747. గోవిందః - భూమిని గాని, గోవును గాని, స్వర్గమును గాని, వేదమును గాని పొందు వాడు.
748. గోపతిః - గోవులకు అధిపతి, వాక్కులకు ప్రభువైన వాడు.
749. గోప్తా - సమస్తము రక్షించు వాడు.
750. భూపతిః - భూమిని పాలించువాడు.
751. భువనేశ్వరః - భువనేశ్వరుడు, పదునాలుగు భువనములకు అధిపతి ఐన వాడు.
752. పద్మనాభః - జగత్కారణమైన కమలము నాభియందు గలవాడు.
753. హృషీకేశః - ఇంద్రియములకు అధిపతి.
754. ధాతా - సమస్తమును ధరించిన వాడు.
755. దామోదరః - యశోదత్రాటితో కట్టిన ఉదరము గలవాడు.
756. ప్రభుః - దేవతలను కూడ శాసించు వాడు.
757. త్రివిక్రమః - బలిబంధన కాలమందు మూడు లోకములను మూడడుగులచే కప్పిన వాడు.
758. త్రిలోకేశః - ముల్లోకములకు అధిపతి అయిన వాడు.
759. హ్రేహీశః - బ్రహ్మాది దేవతలను శాసించు వాడు.
760. ప్రీతివర్ధనః - ప్రాణుల సంతోషమును పెంపొందించు వాడు.
761. సంన్యాసీ - సంసారమును త్యజించినవాడు.

762. శాస్త్రతత్వజ్ఞః - శాస్త్రముల తత్వమును ఎరిగిన వాడు.
763. మందరః - మందర పర్వతమైన వాడు.
764. గిరీశః - పర్వతమునందు శయనించువాడు.
765. నతః - వినయముతో నమస్కరించు వాడు.
766. వామనః - అదితి పుత్రుడు.
767. దుష్టదమనః - దుష్టులను సంహరించువాడు.
768. గోవిందః - గోవిందుడు.
769. గోపవల్లభః - గోపసంతతికి ఇష్టుడైన వాడు.
770. భక్తసీయః - భక్తులకు అభీష్టమైన వాడు.
771. ఆచ్యుతః - చ్యుతి లేనివాడు.
772. సత్యః - సత్యమే స్వరూపముగా గలవాడు.
773. సత్యకీర్తిః - యదార్థమైన కీర్తి గాంచిన వాడు.
774. ధృతిః - ధైర్య స్వరూపుడు.
775. స్మృతిః - స్మృతి రూపుడు.
776. కారుణ్యః - దయా స్వరూపుడు.
777. కరుణః - కరుణ గలవాడు.
778. వ్యాసః - పరాశరుని ఆత్మజుడగు వ్యాస స్వరూపుడు.
779. పాపహా - పాపములను హరింప జేయువాడు.
780. శాంతివర్ధనః - శాంతిని పెంపొందింప జేయు వాడు.
781. బదరీనిలయః - బదరీవనము నివాసముగా గలవాడు.
782. శాన్తిః - శాన్తి స్వరూపుడు.
783. తపస్వీ - తపస్సుగలవాడు.
784. వైద్యుతః - విద్యుత్తుకు సంబంధించిన వాడు.
785. ప్రభుః - లోకనాథుడు.
786. భూతావాసః - సమస్తప్రాణులకు నివాస స్థాన మైనవాడు.

787. గుహావాసః - భక్తుల హృదయము నివాసమైన వాడు.
788. శ్రీనివాసః - లక్ష్మీ దేవికి నివాసమైన వాడు.
789. శ్రియఃపతి - లక్ష్మీపతి
790. తపోవాసః - తపస్సునకు నివాస స్థానమైన వాడు.
791. ముదావాసః - సంతోషమునకు నిలయమైన వాడు.
792. సత్యవాసః - సత్యము నివాసముగా గలవాడు.
793. సూతనః - మిక్కిలి పూర్వుడైన వాడు.
794. పురుషః - సర్వప్రాణుల దేహములందుండు వాడు.
795. పుష్కరః - తీర్థ స్వరూపుడు.
796. పుణ్యః - పుణ్య స్వరూపుడు.
797. పుష్కరాక్షః - పద్మముల వంటి నేత్రములు గలవాడు.
798. మహేశ్వరః - మహేశ్వర స్వరూపుడు.
799. పూర్ణమూర్తిః - పూర్ణ స్వరూపుడు.
800. పురాణజ్ఞః - ప్రాచీన విషయముల నెరిగిన వాడు.
801. పుణ్యజ్ఞః - పుణ్యము తెలిసిన వాడు.
802. ప్రీతి వర్ధనః - (భక్తుల) సంతోషమును పెంపొందించు వాడు.
803. శంభీ - పాంచజన్య శంఖమును ధరించిన వాడు.
804. చక్రీ - సుదర్శన చక్రమును ధరించిన వాడు.
805. గదీ - కౌమోదకి అనెడు గదను ధరించిన వాడు.
806. శార్దూ - శార్దూ ధనుర్దారి.
807. లాంగలీ - నాగలి ఆయుధముగా గలవాడు.
808. ముసలీ - ముసలాయుధము ధరించిన వాడు.
809. హలీ - హలా యుధము ధరించిన వాడు.
810. కిరీటీ - మహా ప్రకాశవంతమైన కిరీటము ధరించిన వాడు.
811. కుండలీ - కుండలములు ధరించిన వాడు.

882. సింహస్కంధః - సింహము యొక్క మూపురము వంటి మూపురములు గలవాడు.
883. మహాభుజః - గొప్పవగు భుజములు గలవాడు.
884. సత్యవాన్ - సత్యసంపన్నుడు.
885. గుణ సంపన్నః - గుణ సంపన్నుడు.
886. స్వయంతేజః - స్వప్రకాశ స్వరూపుడు.
887. సుదీప్తిమాన్ - మిక్కిలి ప్రకాశము కలవాడు.
888. కాలాత్మా - కాలమునకు ఆత్మయైన వాడు.
889. భగవాన్ - షడ్గుణైశ్వర్య సంపన్నుడు.
890. కాలః - కాలరూపుడు.
891. కాలచక్రప్రవర్తకః - కాలచక్రప్రవర్తకుడు.
892. నారాయణః - నారాయణ భగవానుడు.
893. పరంజ్యోతిః - పరంజ్యోతి వలె ప్రకాశించు వాడు.
894. పరమాత్మా - సృష్టిష్టితి లయ గతుడైన పరబ్రహ్మ.
895. సనాతనః - సనాతన భగవానుడు.
896. విశ్వకృత్ - విశ్వమును సృష్టించిన వాడు.
897. విశ్వభోక్తా - సమస్తప్రపంచమును అనుభవించు వాడు.
898. విశ్వగోప్తా - ప్రపంచమును కాపాడు వాడు.
899. శాశ్వతః - శాశ్వతమైన వాడు.
900. విశ్వేశ్వరః - ప్రపంచమునకు ప్రభువైన వాడు.
901. విశ్వమూర్తిః - ప్రపంచ స్వరూపుడు.
902. విశ్వాత్మా - లోకములకు ఆత్మయైన వాడు.
903. విశ్వభావనః - ప్రపంచమును పుట్టించు వాడు.
904. సర్వభూతసుహృత్ - సమస్త ప్రాణులకు మిత్రుడైన వాడు.
905. శాంతః - శాంతరూపుడు.

906. సర్వభూతాను కంపనః - సమస్త ప్రాణుల యందు దయగల వాడు.
907. సర్వేశ్వరేశ్వరః - సమస్త ప్రభువులకు ప్రభువైన వాడు.
908. సర్వః - సమస్తము అయిన వాడు.
909. సర్వదాశిత
వత్సలః - ఎల్లప్పుడు ఆశ్రయించిన వారి
యందు ప్రేమ గలవాడు.
910. సర్వగః - అంతను వ్యాపించువాడు.
911. సర్వభూతేశః - సర్వభూతేశుడు.
912. సర్వభూతాశయ
స్థితః - సర్వ ప్రాణుల హృదయము లందు
స్థితుడైన వాడు.
913. అభ్యంతరదస్తః - అందరిలోపలనున్న వాడు.
914. తమసఃఛేత్తా - అంధకాగ గాశకుడు.
915. నారాయణః - జలమందు శయనించు వాడు.
916. పరః - పరబ్రహ్మ.
917. అనాది నిధనః - జనన మరణములు లేనివాడు.
918. స్రష్టా - సమస్త లోకములను సృష్టించినవాడు.
919. ప్రజాపతి పతిః - ప్రజాపతులకును ప్రభువైన వాడు.
920. హరిః - పాపములను హరించువాడు.
921. నరసింహః - నరసింహ స్వరూపుడు, మానవ శేష్ఠుడైన వాడు.
922. హృషీకేశః - ఇంద్రియములకు స్వామి.
923. సర్వాత్మా - అందరికి ఆత్మయైన వాడు.
924. సర్వదృక్ - సమస్తమును జూచువాడు.
925. వశీ - మనస్సును, ఇంద్రియములను తన వశములో
ఉంచుకొను వాడు.
926. జగతః తస్త్వషః - స్థిరమగు జగత్తునకు స్వామి.
927. ప్రభుః - ప్రభువైన వాడు.

952. పరంజ్యోతిః - పరంజ్యోతిః స్వరూపుడు.
953. పరంధామః - పరమగు కాంతి స్వరూపుడు.
954. పరాకాశః - ఆకాశమునకు ఆవలి వాడు.
955. పరాత్పరః - పరమునకును పరమైన వాడు.
956. అచ్యుతః - స్వస్వరూపము నుండి ఎన్నడును త్రికాల ములందును కూడ నాశనము లేనివాడు.
957. పురుషః - దేహము లందుండు వాడు.
958. కృష్ణః - ఎల్లరి చిత్తములను బలముతో తనవైపు ఆకర్షించుకొను పరమానంద నీలమేఘశ్యాముడు.
959. శాశ్వతః - అన్ని కాలములలో నుండు వాడు.
960. శివః - కల్యాణ స్వరూపుడు.
961. ఈశ్వరః - అందరిని శాసించు వాడు.
962. నిత్యః - ఎల్లప్పుడు నుండు వాడు.
963. సర్వగతః - అంతనువ్యాపించియుండు వాడు.
964. స్థాణుః - స్థాణు స్వరూపుడు, స్థిరత్వము గలవాడు.
965. రుద్రః - రుద్ర స్వరూపుడు.
966. సాక్షీ - సర్వ సాక్షిరూపుడు.
967. ప్రజాపతిః - ప్రజాపతి స్వరూపుడు.
968. హిరణ్యగర్భః - బ్రహ్మాండరూప హిరణ్యాండము లోపల బ్రహ్మరూపముతో వ్యాపించి యుండు వాడు.
969. సవితా - సూర్య స్వరూపుడు, సర్వము ఉత్పన్నము చేయు వాడు.
970. లోకకృత్ - లోకములను సృష్టించు వాడు.
971. లోకభృత్ - సర్వలోకములను భరించు వాడు.
972. విభుః - సర్వవ్యాపకుడు.

దానినే నీకు చెప్పితిని ఈ సహస్ర నామము వినినను , పఠించినను వారు బ్రహ్మ పదమును పొందెదరు . బ్రహ్మ హత్య చేసిన వారు మద్యపానము చేయువారు, గురుపత్నిని పొందు వారు, చోరులు, శరణాగతులను వధించువారు, మిత్రుని ఎడల విశ్వాస ఘాతకులు, తల్లిని, తండ్రిని, గర్భవ్త శిశువును, వీరులను హత్య చేయువారు, జగత్తు నందు కోట్ల పాపములు చేయువారు, ఇట్టి వారెవరైనను శ్రీరాముని చెంత కూర్చుండి ఒక సంవత్సర పర్యంతరము ప్రతిదినము ఈ సహస్ర నామస్తోత్రమును పఠించిన ఈ జగత్తు నందు సుఖ భోగములను అనుభవించి అంతమున మోక్షమును పొందెదరు ” అని చెప్పెను.

శ్రీరామ సహస్రనామ వివరణ సంపూర్ణము

శ్రీ రామాష్టోతర శతనామ స్తోత్రమ్

శ్రీరామో రామ భద్రశ్చ రామ చంద్రశ్చ శాశ్వతః ।
రాజీవ లోచన శ్రీమాన్ రాజేంద్రోరఘు పుంగవః ॥ 1

జానకీ వల్లభో జైత్రో జితామిత్రో జనార్దనః ।
విశ్వామిత్ర ప్రియో దాంత శ్చరణత్రాణ తత్పరః ॥ 2

వారి ప్రమథన్ వాగ్మీ సత్యవాత్స త్య ఏకమః ।
సత్యవ్రత్ ప్రత ధర నదా హనుమదాశ్రితః ॥ 3

కౌసలేయః ఐరద్ధ్వంసీ విరాధ వధ పండితః ।
విభీషణ పరిత్రాతా హర కోదండ ఖండనః ॥ 4

స్తవసాల ప్రభేత్తా చ దశగ్రీవ శీరోహరః
జాను దగ్ధ్య మహాదర్ప దళ నస్తాట కాంతకః॥ 5

వేదాంత సారో వేదాత్మా భవ రోగ్య భేషజః ।
 దూషణ త్రిశిరో హంతా త్రిమూర్తి స్త్రి గుణాత్మకః ॥ 6

త్రివిక్రమ స్త్రిలోకాత్మా పుణ్య చారిత్ర కీర్తనః ।
త్రిలోక రక్షకో ధన్వీ దండ కారణ్య వాసక్యత్ ॥ 7

అహల్యా శాపశమనః పితృభక్తో వర ప్రదః ।
జితేంద్రియో జిత క్రోధో జితామిత్రో జగద్గురుః ॥ 8

ఋషి వానర సంఘాతీ చిత్రకూట సమాశ్రయః ।
 జయంత త్రాణ వరద సుమిత్రా పుత్ర సేవితః ॥ 9

సర్వదేవాధి దేవశ్చ మృత వానర జీవనః ।
మాయామారీచహన్తా చ మహాదేవో మహాభుజః ॥ 10

సర్వదేవస్తుత సౌమ్యో బ్రహ్మణ్యోముని సంస్తుతః ।
మహాయోగీ మహోదార సుగ్రీవేష్ఠిత రాజ్యదః ॥ 11

సర్వ పుణ్యాధిక ఫలః స్మృత సర్వాఘ నాశనః ।
ఆది పురుషః పరమ పురుషో మహాపురుష ఏవచ ॥ 12

పుణ్యోదయో దయా సారః పురాణ పురుషోత్తమః ।
స్మిత వక్త్రో మితాభాషీ పూర్వభాషీ చ రాఘవః ॥ 13

అనంత గుణ గంభీరో ధీరోదాత్త గుణోత్తమః ।
మాయామానుష చారిత్రో మహాదేవాది పూజితః ॥ 14

సేతు కృజ్జిత వారాశి సర్వతీర్థ మయో హరిః ।
శ్యామాంగ సుందర శూరః పీతవాసా ధన్వర్ధరః ॥ 15

సర్వయజ్ఞాధిపో యజ్ఞౌ జరామరణ వర్జితః ।
విభీషణ ప్రతిష్ఠాతా సర్వాపగుణ వర్జితః ॥ 16

పరమాత్మా పరంబ్రహ్మ సచ్చిదానంద విగ్రహః ।
పరంజ్యోతిః పరంధామ పరాకాశః పరాత్పురః ॥ 17

పరేశః పారగః పార సర్వదేవాత్మకః పరః ।

ఇతి శ్రీరామాష్టోత్తర శతనామ స్తోత్రం సంపూర్ణమ్.

చుందును. రామనామము సంపూర్ణ సహస్రనామమునకు సమానము. పార్వతీ ! రకారాది నామము వినిన నామనస్సు ప్రసన్నముగ నుండును. నీవు రామ నామము నుచ్చరించి నాతో కలసి భుజింపు" మనెను.

అప్పుడు పార్వతి రామనామము నుచ్చరించి శంకర భగవానునితో కలసి భుజించెను.

ప్రసన్నురాలయిన పార్వతి "దేవేశ్వరా ! మీరు రామనామమును సంపూర్ణ సహస్ర నామమునకు సమానముగ చెప్పితిరి. ఇది వినిన నాకు రామనామ మందు గొప్ప భక్తి కలిగినది. అందువలన శ్రీరామునకు ఇంకేవయిన నామములున్న చెప్పు" డనెను.

మహేశ్వరుడు "పార్వతీ ! వినుము. నేను శ్రీరామ చంద్రుని నామములు వర్ణించుచున్నాను. తొక్కిక వైదిక శబ్దము లన్నియు శ్రీరామ చంద్రుని నామములే. కాని సహస్రనామము వానిలో గొప్పది. మరియు ఆ సహస్రనామము కంటెను శ్రీరామునికి నూట ఎనిమిది నామములు అధిక ప్రధానమైనవి. శ్రీ విష్ణు నామములలో ఒక్కొక్కటి వేదములకంటెను అధికమైనది.

శ్రీరామ నామము సహస్ర నామములకు సమానము. పార్వతీ ! సమస్త మంత్రములు సమస్త వేదములు జపించిన గలుగు కోటి రెట్లు పుణ్యము కేవలము రామ నామముతో లభించును.

శుభే ! శ్రీరాముని ముఖ్యమైన నామములు వర్ణించుచున్నాను వినుము. వీనినే మహర్షులు గానము చేసిరి.

(పద్య పురాణము)

53 ఓం జయన్త త్రాణ వరదాయ నమః	81 ఓం మాయామానుషచారిత్రాయ నమః
54 ఓం సుమిత్రాపుత్ర సేనితాయ నమః	82 ఓం మహాదేవాది పూజితాయ నమః
55 ఓం సర్వ దేవాధి దేవాయ నమః	83 ఓం సేతు కృతే నమః
56 ఓం స్మృతవానర బీవనాయ నమః	84 ఓం జితనారాశయే నమః
57 ఓం మాయామారీచహంత్రే నమః	85 ఓం సర్వతీర్థమయాయ నమః
58 ఓం మహాదేవాయ నమః	86 ఓం హరయే నమః
59 ఓం మహాభుజాయ నమః	87 ఓం శ్యామాంగాయ నమః
60 ఓం సర్వదేవస్తుతాయ నమః	88 ఓం సుందరాయ నమః
61 ఓం సౌమ్యాయ నమః	89 ఓం శూరాయ నమః
62 ఓం బ్రహ్మణ్యాయ నమః	90 ఓం వీలవాససే నమః
63 ఓం ముని సంస్తుతాయ నమః	91 ఓం ధనుర్దరాయ నమః
64 ఓం మహాయోగినే నమః	92 ఓం సర్వయజ్ఞాధిపాయ నమః
65 ఓం మహోదరాయ నమః	93 ఓం యజ్ఞినే నమః
66 ఓం సుగ్రీవేప్పిత రాజ్యదాయ నమః	94 ఓం జరామరణ వర్జితాయ నమః
67 ఓం సర్వ పుణ్యాధిక ఫలాయ నమః	95 ఓం విభీషణ ప్రతిష్ఠితే నమః
68 ఓం స్మృత సర్వాఘనాశనాయ నమః	96 ఓం సర్వాఘనవర్జితాయ నమః
69 ఓం ఆది పురుషాయ నమః	97 ఓం పరమాత్మనే నమః
70 ఓం పరమ పురుషాయ నమః	98 ఓం పరంబ్రహ్మణే నమః
71 ఓం మహాపురుషాయ నమః	99 ఓం సచ్చిదానంద విగ్రహాయ నమః
72 ఓం పుణ్యోదయాయ నమః	100 ఓం పరం జ్యోతిషే నమః
73 ఓం దయా సారాయ నమః	101 ఓం పరంధామ్యే నమః
74 ఓం పురాణ పురుషోత్తమాయ నమః	102 ఓం పరాకాశాయ నమః
75 ఓం స్మృత వక్త్రాయ నమః	103 ఓం పరాత్పరాయ నమః
76 ఓం మిత భాషిణే నమః	104 ఓం పరేశాయ నమః
77 ఓం పూర్వ భాషిణే నమః	105 ఓం పారగాయ నమః
78 ఓం రాఘవాయ నమః	106 ఓం పారాయ నమః
79 ఓం అనంతగుణ గంభీరాయ నమః	107 ఓం సర్వదేవాత్మకాయ నమః
80 ఓం ధీరోదాత్తగుణోత్తమాయ నమః	108 ఓం పరాయ నమః

ఇతి శ్రీరామాష్టోత్తర శతనామావళిః సంపూర్ణా

శ్రీ రామాష్టోత్తర శతనామ వివరణ

- 1 శ్రీరామః : యోగులు తన్మయము జెందు సచ్చిదానందఘన స్వరూపుడు, సీతా సహితుడు శ్రీరాముడు.
- 2 రామభద్రః : కల్యాణ మయుడైన రాముడు.
- 3 రామ చంద్రః : చంద్రుని వలె ఆనందము నిచ్చువాడు, మనస్సును హరించు వాడు.
- 4 శాశ్వతః : సనాతన భగవానుడు.
- 5 రాజీవలోచనః : కమల సమాననేత్రుడు.
- 6 శ్రీమాన్ : శ్రీమంతుడు, లక్ష్మీ సంపన్నుడు.
- 7 రాజేంద్రః : రాజులకు రాజు, చక్రవర్తి.
- 8 రఘుపుంగవః : రఘుకుల మందు సర్వ శ్రేష్ఠుడు.
- 9 జానకీ వల్లభః : జనక నందనయగు సీతా ప్రియుడు.
- 10 జైత్రః : విజయ శీలుడు.
- 11 జితామిత్రః : శత్రువులను జయించిన వాడు.
- 12 జనార్దనః : సమస్త జనులు యాచించ దగిన యోగుగ్గుడు.
- 13 విశ్వామిత్ర ప్రియః : విశ్వామిత్రునకు ప్రియమైనవాడు.
- 14 దాంతః : జితేంద్రియుడు.
- 15 శరణాత్రాణతత్పరః : శరణాగతులను రక్షించుటకు సిద్ధముగా నుండువాడు.
- 16 వాలిప్రమథనః : వానరుడైన వాలిని వధించిన వాడు.
- 17 వాగ్మీ : మంచివక్త.
- 18 సత్యవాక్ : సత్యవాది.
- 19 సత్యవిక్రమః : నిజమైన పరాక్రమ వంతుడు.

- 102 పరాకాశః : త్రిపాద విభూతి యందుండు వాడు. పరమ వ్యోమనామ
వైకుంఠధామ రూపుడు, మహాకాశస్వరూపబ్రహ్మ.
- 103 పరాత్పరః : సరమేశ్వరుడు.
- 104 పరేశః : సర్వోత్కృష్ట శాసకుడు.
- 105 పారగః : మాయామయ జగత్తునకు వెలుపల నుండువాడు.
- 106 పారః : అంతకును నావల నుండు వాడు లేక భవసాగరమును
దాటవలెనను కొనువారికి పొందదగిన పరమాత్ముడు.
- 107 సర్వదేవాత్మకః : సర్వ దేవతల హృదయములందు ఆత్మరూపమై
యున్నవాడు.
- 108 పరః : సర్వోత్తముడు, ఆది దేవుడు, సనాతనుడు, అవ్యయుడు.

ఇవి శ్రీరామచంద్రుని 108 నామములు దేవీ ! ఈ
నామములు అతి రహస్యమైనవి. కానీ స్నేహ వశముతో నేను
వీనిని నీ యెదుట ప్రకటించితిని. భక్తితో ఈ నామములు
పఠించువారు లేక వినువారు నూరు కోట్ల కల్పములందు చేసిన
సమస్త పాపముల నుండి ముక్తి నొందెదరు.

పార్వతీ ! ఈ నామములను భక్తి భావముతో పఠించిన వారి
కొరకు జలము కూడ స్థలమగును. శత్రువులు మిత్రులగుదురు.
రాజు దాసుడగును. మండుచున్న అగ్ని చల్లబడును. సమస్త
ప్రాణులు అనుకూలురగుదురు. చంచల లక్ష్మీస్థిరముగ నుండును.
గ్రహములు అనుగ్రహముతో వ్యవహరించును. సమస్త
ఉపద్రవములు శాంతించును. భక్తి భావముతో ఈ నామములను
పఠించిన వారికి మూడు లోకములందున్న ప్రాణులు వశమగుదురు.
మనస్సునందున్న కోరికలు ఈ నామకీర్తనతో తీరును. శ్యామ
సుందరుడు, కమల నయనుడు, పీతాంబర ధారియగు శ్రీరామ
భగవానుని ఈ దివ్య నామములతో స్తుతించిన వారు సంసార
బంధనమున నెప్పుడును పడరు.

శ్రీరామ శతనామ స్తోత్ర వివరణ

శంభు రువాచ :

రాఘవం కరుణాకరం భవనాశనం దురితాప హమ్ ।

మాధవం ఖగగామినం జలరూపిణం పరమేశ్వరమ్ ॥

పాలకం జనతారకం భవహారకం రిపుమారకమ్ ।

త్వాం భజే జగదీశ్వరం నరరూపిణం రఘునందనమ్ ॥ 1

రఘు వంశమందు జన్మించిన వాడు, కరుణానిధి, భవనాశకుడు, పాపములను హరించు వాడు, లక్ష్మీపతి, గరుడ వాహనుడు, జలరూపుడు, జగత్తును పాలించు వాడు, భక్త జనోద్ధారకుడు, భవబంధములను తొలగించువాడు, శత్రు సంహారకుడు, నరరూపధారియు జగదీశ్వరుడగు రఘునందనుని భజించుచున్నాను.

భూధవం వనమాలినం ఘనరూపిణం ధరణీధరమ్ ।

శ్రీహరిం త్రిగుణాత్మకం తులసీధవం మధుర స్వరమ్ ॥

శ్రీకరం శరణప్రదం మధు మారకం వ్రజపాలకమ్ ।

త్వాం భజే జగదీశ్వరం నరరూపిణం రఘునందనమ్ ॥ 2

పుష్పిపతి, వనమాలను ధరించిన వాడు, నీల మేఘ శ్యాముడు, ధరణీధరుడు, త్రిగుణాత్మకుడు, శ్రీహరి, తులసీపతి, మధురమైన స్వరము గలవాడు, శోభను విస్తరింపజేయువాడు, శరణదాత, మధువను దైత్యుని వధించిన వాడు, వ్రజపాలకుడు, నరరూపధారి, జగదీశ్వరుడైన రఘునందనుని భజించుచున్నాను.

శుభకరుడు, జలమునందు శయనించు వాడు, కుశుడను పుత్రుడు కలవాడు, రథవాహనుడు, సరయూనదిచే నమస్కరింప బడిన వాడు, పుష్పక విమాన ప్రియుడు, బ్రాహ్మణ ప్రియుడు, లవుడను పుత్రుడు గలవాడు, వక్షః స్థలముపై లక్ష్మిని ధరించిన వాడు, మధువను రాక్షసుని సంహరించిన వాడు, భరతుని జ్యేష్ఠ సోదరుడు, గరుడ ధ్వజుడు, మానవ రూపము ధరించిన జగదీశ్వరుడు అయిన రఘునందనుని భజించుచున్నాను.

గోప్రియం గురుపుత్రదం వదతాం వరం కరుణానిధిమ్ ।

భక్తవం జనతోషదం సురపూజితం శ్రుతిభిః స్తుతమ్ ॥

భుక్తిదం జనముక్తిదం జనరంజనం నృపనన్దనమ్ ।

త్వాం భజే జగదీశ్వరం నరరూపిణం రఘునందనమ్ ॥ 6

గోప్రియుడు, యమలోకము నుండి గురుపుత్రుని తెచ్చి గురువునకు సమర్పించిన వాడు, వక్తలలో శ్రేష్ఠుడు, దయానిధి, భక్తరక్షకుడు, స్వజనులకు సంతోష మొసగినవాడు, దేవతలచే పూజింపబడువాడు, శ్రుతులచే స్తుతింపబడువాడు, భోగదాత, స్వజనులకు ముక్తి నొసగినవాడు, ప్రజలను సంతోషపెట్టువాడు, రాజకుమారుడు, మనుష్యరూపము ధరించిన జగదీశ్వరుడు అయిన రఘునందనుని భజించుచున్నాను.

చిద్వనం చిరజీవినం మణిమాలినం వరదోన్ముఖమ్ ।

శ్రీధరం భృతదాయకం బలవర్ధనం గతి దాయకమ్ ॥

శాన్తిదం జనతారకం శరధారిణం గజగామినమ్ ।

త్వాం భజే జగదీశ్వరం నరరూపిణం రఘునందనమ్ ॥ 7

చిద్వన స్వరూపుడు, చిరజీవి, మణిమాలను ధరించిన వాడు, వరమొసగుటకు ఉద్యుక్తుడై యుండు వాడు, సౌందర్య

శాలి, ధైర్యప్రదాత, బలవర్ధనుడు, మోక్షదాత, శాంతి దాయకుడు, భక్తులను తరింపజేయు వాడు, ముక్తి నొసగువాడు, బాణములు ధరించిన వాడు, గజముపై వెళ్ళువాడు, నరరూపము ధరించిన జగదీశ్వరుడు అయిన రఘునందనుని భజించుచున్నాను.

శార్ఙ్గణం కమలాననం కమలాద్భుశం పద పంకజమ్ ।

శ్యామలం రవి భాసురం శశి సౌఖ్యదం కరుణార్థవమ్ ॥

సత్పుత్రం నృపపాలకం నృపవన్దితం నృపతి ప్రీయమ్ ।

త్వాం భజే జగదీశ్వరం నరరూపిణం రఘునందనమ్ ॥ 8

శార్ఙ్గమును ధనువు దాల్చిన వాడు, చరణములు, ముఖము కమలమువలె నుండు వాడు, లక్ష్మీదేవివైపు ధ్యాన పూర్వకముగ చూచువాడు, శ్యామ వర్ణ శరీరుడు, సూర్యునివలె దేదీప్యమానుడు, చంద్రునివలె సుఖప్రదాత, దయాసాగరుడు, శ్రేష్ఠుడైన ప్రభువు, రాజరక్షకుడు, రాజులచే పూజింపబడువాడు, రాజులకు ప్రీయమైన వాడు, మానవ రూపము ధరించిన జగదీశ్వరుడు అయిన రఘునందనుని భజించుచున్నాను.

నిర్గుణం సుగుణాత్మకం నృపమండనం మతి వర్తనమ్ ।

అచ్యుతం పురుషోత్తమం పరమేష్ఠినం స్మితభాషిణమ్ ॥

ఈశ్వరం హనుమన్నుతం కమలాధిపం జన సాక్షిణమ్ ।

త్వాం భజే జగదీశ్వరం నరరూపిణం రఘునందనమ్ ॥ 9

నిర్గుణుడు, సుగుణుడు, రాజభూషణుడు, బుద్ధి వర్ధకుడు, మర్యాదా పురుషోత్తముడు, పురుషశ్రేష్ఠుడు, బ్రహ్మ స్వరూపుడు, చిరునగవుతో మాటాడు వాడు, ఐశ్వర్యవంతుడు, హనుమంతునిచే స్తుతింపబడువాడు, లక్ష్మికి ఆధీనుడు, లోకసాక్షి

సహస్ర శృంగో వేదాత్మా శత శీర్షో మహర్షభః ।
 త్వం త్రయాణాం హి లోకానామాది కర్తాస్త్వయం ప్రభుః ॥ 6

సహస్ర శృంగములు గలవాడవు, శతశీరస్సులు గల వాడవు,
 వేదరూప మహా వృషభుడవు, త్రిలోకములకు ఆదికర్తవు,
 స్వయముగా ప్రభువైన వాడవు నీవే.

సిద్ధానా మపిసాధ్యానా మాశ్రయశ్చాసి పూర్వ జః ।
 త్వం యజ్ఞ స్త్యం వషట్ కారస్త్వ మోక్తారః పరాత్పరః ॥ 7

సిద్ధులకు సాధ్యులకు నాశ్రయుడవు, అందరికన్న ముందు
 జన్మించిన వాడవు, యజ్ఞము నీవే అందుపయుక్తములగు వషట్కార
 ఓంకార రూపుడవు, సర్వ శ్రేష్ఠ పరమాత్మవు నీవే.

ప్రభవం నిధనం చాపి నో విదుః కోభవాని తి ।
 దృశ్యే సర్వ భూతేషు గోషుచ బ్రాహ్మణే ఘుచ ॥ 8

మీ ఆవిర్భావ తిరోభావములను ఎవరును ఎరుగరు, మీరు
 ఎవరో కూడ ఎవరికి తెలియదు. సమస్త ప్రాణుల యందు,
 గోవులయందు, బ్రాహ్మణుల యందు కనుపించు వారు మీరే.

దిక్షు సర్వాసుగగనో వర్వతేషు నదీషుచ ।
 సహస్ర చరణః శ్రీమాన్ శతశీర్షః సహస్రదృక్ ॥ 9

సమస్త దిశలయందు, ఆకాశమందు, పర్వతములందు,
 నదులయందు, మీ శక్తి యున్నది. సహస్ర చరణములు, శత
 మస్తకములు సహస్ర నేత్రములు గలవాడవు నీవే.

త్వం ధారయసి భూతాని పృథివీం సర్వ పర్వతాన్,
 అన్తే పృథివ్యాః సలితే దృశ్యే సే త్వం మహోరగః ॥ 10

సమస్త ప్రాణులను, భూమిని, సమస్త పర్వతములను
 ధరించిన వాడవు, భూమ్యంత మందు, జలము నందు మహా
 సర్పమైన శేషుని రూపమున కనిపించు వాడవు నీవే.

శ్రీరామ స్తోత్ర వివరణ

యే త్వాం దేవం భృవం భక్తాః పురాణం పురుషోత్తమమ్ ।

ప్రాప్నువన్తి తథా కామా నిహ లోకే పరత్ర చ ॥

19

పురాణ పురుషోత్తముడవు, దివ్యరూపధారిని, సరసా త్మజులగు నీయందు భక్తి గలిగి యుండువారికి ఈలోకమందును, పరలోకమందును కోరిన వన్నియు ప్రాప్తించును.

ఇమ మార్దం స్తవం దివ్యమితి హాసం పురాతనమ్ ।

యే నరాః కీర్తయిష్యన్తి నాస్తి తేషాం పరాభవః ॥

20

పరమ ఋషి వేద సమ్మితమై బ్రహ్మదేవునిదే దివ్యమితి ఈదివ్య స్తోత్రము పురావృత్తప్రతిపాదకము. అనాది సిద్ధ బ్రహ్మ విద్యాప్రతిపాదకము. దీనిని కీర్తించు వారికి నిష్కుడును పరాభవము (పునరావృత్తి) లేదు.

ఇది శ్రీమద్వాల్మీకి రామాయణములోని యుద్ధకాండ మందలి బ్రహ్మకృత శ్రీరామ స్తవముగల 120 వ అధ్యాయము (13 నుండి 32 శ్లోకముల వరకు).

శ్రీరామ స్తోత్ర వివరణ సంపూర్ణము.

శ్రీరామ రక్షా స్తోత్ర వివరణ

అస్య శ్రీరామ రక్షా స్తోత్ర మస్త్ర స్య బుధ కౌశిక ఋషిః.
 శ్రీ సీతారామ చంద్రో దేవతా. అను స్వప్ ఛన్దః. సీతా శక్తిః.
 శ్రీమూన్ హనుమాన్ కీలకం. శ్రీరామ చంద్ర ప్రీత్యర్థే
 రామ రక్షా స్తోత్ర జపే వినియోగః

ధ్యానమ్:

ధ్యాయేదాజాను బాహుం భృత శరధనుషం బద్ధ పద్మాసన స్థం
 పీతం వాసోవసానం నవకమలదల స్ఫర్తి నేత్రం ప్రసన్నమ్ ।
 వామాంకా రూఢ సీతా ముఖకమల మిలల్లోచనం నీరదాభం
 నానాలంకార దీప్తం దధతమురు జటామండలం రామచంద్రమ్॥

ధనుర్బాణములు ధరించిన వాడు, పద్మాసనము నుండి
 విరాజిల్లు వాడు, పీతాంబరములు ధరించిన వాడు, నవకమల
 దళములను పోలు నేత్రములతో ప్రసన్నముగ వామ భాగమున నున్న
 శ్రీసీతాదేవి ముఖకమలమును వీక్షించువాడు, ఆజాను బాహుడు,
 మేఘశ్యాముడు, నానా లంకార విభూషితుడు , విశాల
 జటాజూటధారి అయిన శ్రీరామ చంద్రుని ధ్యానించుచున్నాను.

స్తోత్రమ్ :

చరితం రఘునాథ స్య శతకోటి ప్రవీన్తరమ్ ।

వీక్షైక మక్షరం పుంసాం మహాపాతక నాశనమ్ ॥

1

శ్రీరఘునాథుని చరిత్ర శతకోటిగా విస్తరించి యున్నది.

అందు ఒక్కొక్క అక్షరము మనుష్యుల మహాపాపములను
 నశింపజేయును.

ద్యాత్వా నీలో త్పల శ్యామం రామం రాజీవ లోచనమ్ ।

జానకీ లక్ష్మణో పేతం జటాముకుట మండితమ్ ॥ 2

రాముడు నీల కమల దళములవలె శ్యామ వర్ణము గలవాడు, కమల నయనుడు, సీతాలక్ష్మణ సహితుడు, జటాముకుట శోభితుడు.

సాసితూణ ధనుర్బాణ పాణిం నక్తం చరాస్తకమ్ ।

స్వలీల యా జ గత్రాతు మావిర్భూతమ జం వి భుమ్ ॥ 3

హస్తములందు ఖడ్గము, తూణీరము (అమ్ములపాది) ధనుర్బాణములు ధరించి రాక్షసులను సంహరించు వాడు, జగత్ రక్షణకు తన లీలతో అవతరించిన వాడు.

రామ రక్షాం పఠే త్రాజ్ఞః పాప ఘ్నీం సర్వకామదామ్ ।

శిరోమే రాఘవః పాతు ఫాలం దశరథాత్మజః ॥ 4

సర్వవ్యాపకుడు, సీతాలక్ష్మణయుక్తుడగు రఘురాముని స్మరించి రామరక్షాస్తోత్రమును ప్రాజ్ఞులు పఠించిన పాపములు నశించి సమస్తకాంక్షలు తీరును . నా శిరస్సును రాఘవుడు, లలాటమును దశరథాత్మజుడు రక్షించు గాక.

కౌసల్యేయో దృశాపాతు విశ్వామిత్ర ప్రియః శ్రుతీ ।

ఘ్రూణం పాతు మఖ త్రాతా ముఖం సౌమిత్రి వత్సలః ॥ 5

కౌసల్యానందకుడు నేత్రములను రక్షించుగాక, విశ్వామిత్ర ప్రియుడు కర్ణములను రక్షించుగాక, యజ్ఞ రక్షకుడు నాసికను, సౌమిత్రివత్సలుడు ముఖమును రక్షించుగాక.

జిహ్వం విద్యానిధిః పాతు కంఠం భరత వన్దితః ।

స్కన్దా దివ్యాయుధఃపాతు భు జౌ భగ్నీ శ కార్ముకః ॥ 6

విద్యానిధి నాజిహ్వను, కంఠమును భరత వందితుడు, దివ్యాయుధములను దాల్చువాడు ఘూపురములను, భగ్నీశ

కార్ముకుడు (మహేశ్వరుని ధనస్సు విరచిన వాడు) భుజములను రక్షించు గాక.

కరా సీతాపతిః పాతు హృదయం జామదగ్న్య జితే ।

మధ్యం పాతు ఖర ధ్వంసీ నాభిం జాంబవదా శ్రయః ॥ 7

కరములను సీతాపతి, హృదయమును జామదగ్న్య జిత్తు (పరశు రాముని జయించిన వాడు); మధ్యభాగమును ఖరధ్వంసీ (ఖరుడను రాక్షసుని వధించిన వాడు), నాభిని జాంబవదా శ్రయుడు (జాంబవంతునికి ఆశ్రయమిచ్చిన వాడు) రక్షించుగాక.

సుగ్రీవేశః కటి పాతు స్తక్తినీ హనుమ త్రభుః ।

ఊరూ రఘూత్తమః పాతు రక్షః కులవినాశకృత్ ॥ 8

నడుమును సుగ్రీవేశుడు (సుగ్రీవుని స్వామి), ఊరువులను హనుమత్త్ర భువును, తొడలను రాక్షసకుల వినాశకుడు రఘుశ్రేష్ఠుడు రక్షించుగాక.

జాను నీ సేతు కృత్పాతు జంఘే దశము ఖాన్తకః ।

పాదావిభీషణ శ్రీదః పాతు రామోఽఖిలంవపుః ॥ 9

మోకాళ్ళను సేతుపతి, తొడలను దశము ఖాంతకుడు (రావణుని వధించిన వాడు), చరణములను విభీషణునకు ఐశ్వర్యము నొసగిన వాడు, సమస్త శరీరమును శ్రీరాముడు రక్షించుగాక.

ఏతాం రామ బలోపేతాం రక్షాం యః సుకృతీ పరేత్ ।

సచిరాయుః సుభీపుత్రీ విజయీ వినయీ భవేత్ ॥ 10

రామబల సంపన్న మైన ఈ రక్షా స్తోత్రమును ఏ పుణ్యవంతుడు పఠించునో వాడు దీర్ఘాయువై వినయ సంపన్నుడై పుత్రులతో సుఖించును.

పాతాల భూతల వ్యోమ చారిణ శృద్ధా చారిణః ।

నద్రష్టు మపి శక్తా స్తే రక్షితం రామ నామభిః ॥ 11

పాతాళమందును, భూమి యందును, ఆకాశమందును, మారువేషమున సంచరించు జీవులు రామనామముతో సురక్షితులైన వారిని కన్నెత్తి చూడలేరు.

రామేతి రామ భద్రేతి రామ చద్రేతి వా స్మరన్ ।

నరో న లిప్యతే పాపై ర్భుక్తిం ముక్తిం చవిన్దతి ॥ 12

రామ అని, రామభద్ర అని, రామచంద్ర అని రాముని స్మరించు వానిని పాపములంటవు. అతడు భుక్తిని, ముక్తిని పొందును.

జగజ్జైత్రై కమంత్రేణ రామ నామ్నా భి రక్షితమ్ ।

యః కంఠే ధార యేత్తస్య కరస్థాః సర్వ సిద్ధయః ॥ 13

జగత్తును జయించ వలెనను వారు ఒకే ఒక మంత్రమైన రామ నామముతో సురక్షితమైన ఈ స్తోత్రమును కంఠస్థము చేసిన సర్వసిద్ధులు వాని హస్తగతములగును.

వజ్ర పంజర నామేదం యో రామ కవచం స్మరేత్ ।

అవ్యాహతాఙ్గాః సర్వత్ర లభతే జయ మంగళమ్ ॥ 14

వజ్ర పంజర నామకమగు ఈరామ కవచమును స్మరించు వాని ఆఙ్గోల్లంఘనము ఎక్కడను జరగదు. వానికి సర్వత్ర జయము శుభము గలుగును.

ఆదిష్ట వా న్యథా స్వప్నే రామ రక్షామి మాం హరః ।

తథా లిఖితవా న్రాతః ప్రబుద్ధో బుధ కౌశికః ॥ 15

స్వప్నమందు శ్రీశంకరుడు ఈరామ రక్షా స్తోత్రమును ఆదేశించిన విధముగ ప్రాతః కాలము మేల్కొనగనే బుధ కౌశికుడు లిఖించెను.

ఆరామః కల్ప వృక్షాణాం విరామః సకలాపదామ్ ।
 అభిరామ స్త్రిలోకానాం రామః శ్రీమాన్ సః ప్రభుః ॥ 16

కల్ప వృక్షములకే తోట అయిన వాడు, సమస్త ఆపదలను
 అంతముచేయు వాడు, త్రిలోకములందును పరమ సుందరుడు
 అయిన శ్రీరాముడు మా ప్రభువు.

తరుణో రూప సంపన్నో సుకుమారో మహాబలౌ ।
 పుండరీక విశాలాక్షౌ చీర కృష్ణాజినాంబ రౌ ॥ 17

సుకుమార తరుణ రూపులు, మహాబలవంతులు, కమల
 విశాల నేత్రులు, చీరకృష్ణ మృగచర్మధారులు.

ఫలమూలాశినౌ దాన్తౌ తాపసౌ బ్రహ్మచారిణౌ ।
 పుత్రౌ దశరథ స్వైతౌ భ్రాతౌ రామలక్ష్మణౌ ॥ 18

ఫలమూలములు భుజించు వారు, ఇంద్రియ నిగ్రహము
 గలవారు, తపస్వులు, బ్రహ్మచారులు అగు వీరు దశరథ పుత్రులు,
 సోదరులగు రామ లక్ష్మణులు.

శరణ్యౌ సర్వ సత్త్వానాం శ్రేష్ఠౌ సర్వధనుష్ఠ తామ్ ।
 రక్షః కుల నిహంతౌ రాత్రామౌ తాం నోరఘ్నూర్త్తమౌ ॥ 19

సమస్త జీవులకు శరణమగు వారు, సమస్త ధనుర్దా రులలో
 శ్రేష్ఠులు, రాక్షసకుల నాశకులు అయిన రఘుశ్రేష్ఠులు మమ్ము
 రక్షించుదురు గాక.

ఆత్మ సజ్య ధనుషౌ విఘ్న స్ప్రశా పక్షయోశుగవి షంగ సంగినౌ ।
 రక్షణాయ మమరామ లక్ష్మణౌ వగ్రతః పథి సదైవ గచ్ఛతామ్ ॥ 20

ఆత్మయ బాణములతో నిండియున్న అమ్ముల పాదులతో
 నున్న రామలక్ష్మణులు బాణము పట్టి ధనుస్సు సంధించి నన్ను
 రక్షించుటకు సదామార్గమందు నాకుముందు నడువ వలెను.

శ్రీరామచంద్ర చరణౌ మనసా స్మరామి
 శ్రీరామచంద్ర చరణౌ వచసా గృణామి।
 శ్రీరామచంద్ర చరణౌ శిరసానమామి
 శ్రీరామచంద్ర చరణౌ శరణం ప్రపద్యే ॥ 29

నేను శ్రీరామ చంద్రుని చరణములను మనసా స్మరించుచున్నాను. శ్రీరామచంద్రుని చరణములను గానము చేయుచున్నాను. శ్రీరామ చంద్రుని చరణములకు శిరస్సువంచి నమస్కరించుచున్నాను. శ్రీరామ చంద్రుని చరణములను శరణు వేడుచున్నాను.

మాతారామో మత్పితా రామ చంద్ర :
 స్వామి రామో మత్సఖా రామ చంద్ర : ।
 సర్వస్వం మే రామచంద్రో దయాలు -
 ర్నాన్యం జానేనైవ జానేన జానేన ॥ 30

రాముడే నా తల్లి, రాముడే నా తండ్రి, రాముడే నా స్వామి, రాముడే నా మిత్రుడు. దయామయుడైన రామచంద్రుడే నా సర్వస్వము. రాముని తప్ప అన్యులను నే నెరుగన, ఎరుగను. ఎరుగను.

దక్షిణో లక్ష్మణో యస్యవామే చ జనకాత్మజా ।
 పురతో మారుతిర్యస్య తం వంద్యే రఘునందనమ్ ॥ 31

కుడి వైపు లక్ష్మణుడు, ఎడమ వైపు జానకి, ఎదుట హనుమానుడు విరాజిల్లుచున్నట్టి రఘునాథునకు నా వందనములు.

లోకాభిరామం రణరంగ ధీరం
 రాజీవ నేత్రం రఘువంశనాథమ్ ।
 కారుణ్యరూపం కరుణాకరం తం
 శ్రీరామ చంద్రం శంఖం ప్రపద్యే ॥ 32

లోకాభిరాముడు, రణరంగ ధీరుడు, రాజీవ నేత్రుడు,

రఘువంశ నాథుడు, కారుణ్యరూపుడు, కరుణాకరుడు అయిన శ్రీరామ చంద్రుని శరణు వేడుచున్నాను.

మనోజవం మరుతతుల్య వేగం

జితేంద్రియం బుద్ధిమతాం పరిష్కమ్ ।

వాతాత్మజం వానర యూధ ముఖ్యం

శ్రీరామ దూతం శరణం ప్రపద్యే ॥ •

33

మనస్సుతో సమానమగు వేగము గలవాడు, జితేంద్రియుడు, బుద్ధిమంతులతో శ్రేష్ఠుడు, వానరాగ్ర గణ్యుడు, పవన సందనుడగు శ్రీరామదూతను శరణు వేడుచున్నాను.

కూజంతం రామరామేతి మధురం మధురాక్షరమ్ ।

ఆరుహ్య కవితా శాఖాం వందే వాల్మీకి కోకిలమ్ ॥

34

కవితయను కొమ్మపై కూర్చుండి మధురాక్షరమగు “రామ - రామ” యను నామమును మధురముగా కూయుచున్న వాల్మీకి కోకిలకు వందనములు.

ఆపదామ ప హర్తారం దాతారం సర్వ సంపదామ్ ।

లోకాభిరామం శ్రీరామం భూయోభూయో నమామ్యహమ్ ॥35

ఆపదలను హరించువాడు, సర్వ సంపదలొసగువాడు, లోకాభి రాముడు అయిన శ్రీరామునకు పదే పదే నమస్కారములు.

భర్తనం భవబీజా నామర్తనం సుఖ సంపదామ్ ।

తర్తనం యమ దూతానాం రామరామేతి గర్జనమ్ ॥

36

రామ రామ అని ఘోషించుట సర్వ సంసార బీజములను వేయించు నది, సమస్త సుఖ సంపదలను ప్రాప్తింపజేయునది, యమ దూతలను భయపెట్టునది అయియున్నది.

రామో రాజమణిః సదావిజయతే రామం రమేశం భజే

రామేణాభి హతా నిశాచర చమూ రామాయ తస్మై నమః ।

రామాన్వాస్తీ పరాయణం పరతరం రామస్య దాసోఽస్మహం

రామే చిత్తలయః సదా భవతు మే భో రామ మా ముద్ధర ॥ 37

రాజులలో శ్రేష్ఠుడైన శ్రీరాముడు సదా విజయి అయియున్నాడు. లక్ష్మీపతి రాముని భజించు చున్నాను. సమస్త రాక్షస సేన ధ్వంసము రామునిచే చేయబడినది. ఆ రామ చంద్రునకు నమస్కారము. రాముని మించిన ఆశ్రయము మరి లేదు. నేను ఆ రామ చంద్రుని దాసుడను. నా చిత్తము సదా రాముని యందే లీనమై యుండుగాక. రామా ! నన్నుద్ధరించుము.

(శ్రీ మహేశ్వరుడు పార్వతితో చెప్పినది)

రామ రామేతి రామేతి రమే రామే మనోరమే ।

సహస్రనామ తత్తుల్యం రామనామ వరాననే ॥ 38

హే సుముఖీ ! రామనామము విష్ణు సహస్ర నామముతో సమానమైనది. నేను సర్వదా రామ రామ రామ యని మనస్సును రంజింపజేయు రామనామ మందే రంజిల్లు చున్నాను.

ఇతి శ్రీ బుధ కౌశికముని విరచితం

శ్రీరామ రక్షాస్తోత్రం సంపూర్ణమ్ । 39

అని శ్రీ బుధ కౌశికముని విరచితమగు శ్రీరామ రక్షా స్తోత్రము సంపూర్ణము.

శ్రీరామ చంద్ర స్తుతి వివరణ

నమామి భక్త వత్సలం కృపాలు శీల కోమలం
భజామి తే పదాంబుజం అకామినాం స్వధా మదమ్
నికామ శ్యామ సుందరం భవాంబునాథ మందరం
ప్రపుల్ల కంజలోచనం మదాది దోష మోచనమ్

1

భక్త వత్సలా ! హేకృపాళూ ! అతి కోమల స్వభావా ! నీకు
నమస్కారము చేయు చున్నాను. నిష్కాములకు నీ పరమధామము
నొసగు నీ చరణములను భజించు చున్నాను. మిక్కిలి శ్యామ
వర్ణముతో సుందరుడవు, సంతార సముద్రమును మధించుటకు
మందరాచలము వంటి వాడవు, వికసించిన కమల సమాన
నేత్రుడవు, మదాది దోషములను తొలగించు వాడవు.

ప్రలంబ బాహు విక్రమం ప్రభో 2 ప్రమేయ వైభవం
నిషంగ చాప సాయకం ధరం త్రిలోకనాయకమ్
దినేశ వంశ మండనం మహేశ చాప ఖండనం
మునీంద్ర సంతరంజనం సురారి బృంద భంజనమ్

2

ప్రభూ ! బలిష్ఠములు, ఆజానువులగు బాహువుల పరాక్ర
మముగల వాడవు, అప్రమేయమగు నైశ్వర్యము గల వాడవు,
ధనుర్పాణ ధారివి, త్రిలోక స్వామివి, సూర్యవంశ భూషణుడవు,
శివధనస్సును విరచినవాడవు, ముని రాజులను, సజ్జనులను ఆనంద
పరచిన వాడవు, దేవతల శత్రువులైన అసురులను నశింపజేసిన
వాడవు.

మూర్తివి, భక్తి భావ ప్రియుడవు, జాగ్రదాదులగు మూడు అవస్థల కతీతుడవు, కుయోగులకు అత్యంత దుర్లభుడవు, నీ భక్తులకు కల్పవృక్షమవు సదా సేవింపదగిన వాడవు, అద్భుత ప్రభువు అయిన నిన్ను నిరంతరము భజించెదను.

అనూప రూప భూపతిం నతోఽహ ముర్విజూపతిం
ప్రసీదమే నమామి తే పదాబ్జ భక్తిం దేహిమే
పఠంతి యే స్తవం ఇదం నరాద రేణ తే పదం
ప్రజంతి నాత్ర సంశయం త్వదీయ భక్తి సంయుతాః 6

అనుపమ సుందరా! పృథ్వీపతీ! జానకీ నాథా! నీకు ప్రణామములు. నాకు ప్రసన్నుడవు కమ్ము. నీకు నా నమస్కారములు. నాకు మీ చరణ కమలములపై భక్తి నొసగుడు. దీనిని ఆదరముతో స్తుతించువారు మీ భక్తులై మీ పరమ పదము నొందెదరు. ఇందు సందేహము లేదు.

ఇతి శ్రీమద్ గోస్వామి తులసీదాసకృత
శ్రీరామ చక్ర స్తుతిః సంపూర్ణా

అని శ్రీమద్ గోస్వామితులసీ దాస కృతమగు శ్రీరామ చక్ర స్తుతి సంపూర్ణము.

త్వక్త సాకేతవాసాయ చిత్రకూట విహారిణే ।

సేవ్యాయ సర్వయమినాం ధీరోదాత్తాయ మంగళమ్ ॥ 5

అయోధ్యా నివాసులను వదలి చిత్రకూటముపై విహరించిన వాడు, సమస్తమునులకు సేవ్యుడును, ధీరోదాత్తు డునగు శ్రీరామ భద్రునకు మంగళము కలుగుగాక.

సౌమిత్రిణా చ జానక్యా చాప బాణాసి ధారిణే ।

సంసేవ్యాయ సదా భక్త్యా స్వామినే మమ మంగళమ్ ॥ 6

లక్ష్మణుని చేతను, సీతచేతను ఎల్లప్పుడు భక్తి పూర్వకముగ సేవింపబడువాడు, ధనుర్బాణములను, ఖడ్గమును ధరించిన వాడు నగు నా స్వామి శ్రీరామ భద్రునకు మంగళము అగుగాక.

దండ కారణ్య వాసాయ ఖర దూషణ శత్రవే ।

గృధ్ర రాజాయ భక్తాయ ముక్తి దాయాస్తు మంగళమ్ ॥ 7

దండకావనమందు నివసించినవాడు, ఖరదూషణులకు శత్రువు అయిన వాడు, తన భక్తుడైన జటాయువునకు ముక్తి నొసగినవాడు నగు శ్రీరామ భద్రునకు మంగళము కలుగుగాక.

సాదరం శబరీదత్త ఫల మూలాభిలాషిణే ।

సౌలభ్య పరిపూర్ణాయ సత్త్వోద్రిక్తాయ మంగళమ్ ॥ 8

ఆదరముతో శబరి ఇచ్చిన ఫలమూలములను అభిలషించిన వాడు, సులభముగ లభించువాడు, సత్త్వగుణాధికుడు అయిన శ్రీరామ భద్రునకు మంగళము అగుగాక.

హనుమత్సమ వేతాయ హరీశా భీష్ట దాయినే ।

వాలి ప్రమథ నాయాస్తు మహాధీరాయ మంగళమ్ ॥ 9

హనుమానునితో సంయుక్తుడు, సుగ్రీవుని అభీష్టము తీర్చిన వాడు, వాలిని సంహరించిన వాడు, మహాధీరుడునగు శ్రీరామ భద్రునకు మంగళము కలుగుగాక.

మంగళాశాసన వర్తమానాచార్య పురోగమైః ।

నర్వేళ పూర్వై రాచార్యైః సత్కృతాయాస్తు మంగళమ్ ॥ 15

నా ఆచార్యులు, అర్వాచీన ఆచార్యులు సమస్త ప్రాచీన ఆచార్యులు మంగళాశాసనములతో ఎవరిని సత్కరించిరో ఆ రామ భద్రునకు మంగళము కలుగు గాక.

రమ్యజామాతృ ముని నా మంగళా శాసనం కృతమ్ ।

త్రై లోక్యాధి పతిః శ్రీమాన్ కరోతు మంగళం సదా ॥ 16

జామాతృముని ఈ సుందరమైన మంగళా శాసనమును రచించెను. దీనితో ప్రసన్నుడగు త్రిలోకాధిపతి శ్రీరామ భద్రుడు సదా శుభము చేకూర్చును గాక.

శ్రీరామ మంగళ శాసన సవివరణ సంపూర్ణము.

- 84.. ఓం రాఘవతోషిణ్యై నమః 100. ఓం రామ వందితాయై నమః
 85. ఓం శ్రీరామ సేవానిర 101. ఓం రామ వల్లభాయై నమః
 తాయై నమః 102. ఓం శ్రీరామ పదచిహ్నం
 86. ఓం రత్నతాటంకధారిణ్యై నమః కాయై నమః
 87. ఓం రామవామాంక 103. ఓం రామరామేతి
 సంస్థాయై నమః భాషిణ్యై నమః
 88. ఓం రామ చంద్రకరంజ్యై నమః 104. ఓం రామ పర్యంక
 89. ఓం సరయూజల సంక్రీడా శయనాయై నమః
 కారిణ్యై నమః 105. ఓం రామాంఘ్రికాల్పితై నమః
 90. ఓం రామమోహిన్యై నమః 106. ఓం వరాయై నమః
 91. ఓం సువర్ణ తులితాయై నమః 107. ఓం కామధేన్వన్న
 92. ఓం పుణ్యాయై నమః సంతుష్టాయై నమః
 93. ఓం పుణ్యకీర్త్యై నమః 108. ఓం మాతులుంగ
 94. ఓం కలావత్త్యై నమః కరేభృతాయై నమః
 95. ఓం కలకంఠాయై నమః 109. ఓం దివ్య చందన
 96. ఓం కంబు కంఠాయై నమః సంస్థాయై నమః
 97. ఓం రంభోరవే నమః 110. ఓం శ్రియై నమః
 98. ఓం గజగామిన్యై నమః 111. ఓం మూలకాసుర
 99. ఓం రామార్చితమనసే నమః మర్త్యై నమః

ఇతి శ్రీ సీతాష్టోత్తర శత నామావళిః సంపూర్ణా

22. కామపూరణీ - తన భక్తుల కోరికలను తీర్చునది.
23. నృపాత్మజా - రాజపుత్రిక.
24. హేమ వల్లా - బంగారు చాయ గలిగినది.
25. మృదులాంగీ - కోమలాంగములు గలిగినది.
26. సుభాషిణీ - అందముగ మాటాడునది.
27. కుశాంబికా - కుశని తల్లియైనది.
28. దివ్యదా - (లోకోత్తరగుణములు గలది) లంకనుండి తిరిగి వచ్చిన తరువాత రాముని కటు వాక్యములు విని శపథము చేసినట్టిది.
29. లవమాతా - లవుని తల్లి.
30. మనోహరా - మనస్సు హరించునది.
31. హనుమ - హనుమంతునిచే పాద పూజలందు ద్వందితపదా కొనునది.
32. ముగ్ధా - అమాయకురాలు.
33. కేయూరధారిణీ - బాహుపురులు దాల్చినది.
34. అశోక వనమధ్యస్థా - అశోక వనమందు నివసించినది.
35. రావణాదిక - రావణుడు మున్నగువారిని మోహ మోహినీ పెట్టినది.
36. విమాన సంస్థితా - పుష్పక విమానమునందు కూర్చున్నది.
37. సుభ్రూః - చక్కనికనుబొమలుగలది.
38. సుకేశీ - అందమైన కేశములు గలిగినది.
39. రశనాన్వితా - (మొలనూలు) వడ్డాణముతో గూడినది.
40. రజోరూపా - రజోరూపిణి.
41. సత్యరూపా - సత్యరూపిణి.
42. తామసీ - తామసరూపిణి.

43. వహ్నివాసినీ - అగ్నియందు నివసించినది.
44. హేమస్యగా - బంగారు లేడిపై ఆసక్తమైన
స్తకచిత్తా మనస్సుగలది.
45. వాల్మీక్యాశ్రమ - వాల్మీకి మహర్షి ఆశ్రమమున
వాసినీ నివసించినది.
46. పతివ్రతా - పతిసేవయే వ్రతముగా గలది.
47. మహామాయా - ప్రకృతి స్వరూపిణి.
48. పీతకౌశేయవాసినీ - పట్టు పీతాంబరము ధరించునది.
49. మృగనేత్రా - లేడి కన్నులవంటి కన్నులు గలది.
50. బింబోష్ఠీ - దొండ పండు వంటి పెదవి కలది.
51. ధనుర్విద్యా విశారదా - ధనుర్విద్యలో నిపుణురాలు.
52. సౌమ్యరూపా - సౌమ్యమైన రూపము గలిగినది.
53. దశరథ స్నుషా - దశరథుని కోడలైనది.
54. చామర వీజతా - వింజామరలతో సేవింపబడునది.
55. సుమేధాదుహితా - సుమేధుని పుత్రిక.
56. దివ్య రూపా - దివ్యమైన రూపము గలిగినది.
57. త్రైలోక్య పాలినీ - ముల్లోకములను పాలించునది.
58. అన్నపూర్ణా - అన్నపూర్ణా స్వరూపిణి.
59. మహాలక్ష్మీః - సంపద లొసగు మహాలక్ష్మీ స్వరూపిణి.
60. ధీః - బుద్ధియైనది.
61. లజ్జా - లజ్జా స్వరూపిణి.
62. సరస్వతీ - విద్యా ప్రదాయిని సరస్వతీ దేవి.
63. శాన్తిః - శాంతిరూపిణి.
64. పుష్టిః - బలము చేకూర్చునది.
65. క్షమా - క్షమా స్వరూపిణి.

66. గౌరీ - మాహేశ్వరి.
67. ప్రభా - ప్రకాశించునది, కాంతి స్వరూపిణి.
68. అయోధ్యావాసినీ - అయోధ్యా నగరమందు నివసించునది.
69. వసంత శీతలా - వసంతఋతువు నందు శీతలా గౌరీ వ్రతము చేయబడునది.
70. గౌరీ - గౌర వర్ణముగలది.
71. స్నానసంతుష్ట మానసా - వసంత ఋతువు నందు శీతలా గౌరీ వ్రతము జరుపునపుడు చేయబడు స్నానముతో (అభిషేకముతో) సంతుష్టురాలగునది.
72. రామనామ భద్ర సంస్థా - రామనామమునందు క్షేమముగ నున్నది.
73. హేమకుంభ వయోధరా - బంగారు కుండలవంటి కుచములు గలది.
74. సురార్చితా - దేవతలచే పూజింపబడునది.
75. ధృతిః - ధైర్య స్వరూపిణియైనది.
76. కాంతిః - ప్రకాశించునది.
77. స్మృతిః - స్మృతిరూపిణి.
78. మేధా - ధారణాశక్తిరూపిణి.
79. విభావరీ - రాత్రి స్వరూపిణి.
80. లఘూదరా - సన్ననగు ఉదరము గలది.
81. వరాహోహ - శ్రేష్ఠమైన పుష్క భాగము గలది.
82. హేమకం కణమండితా - బంగారు కంకణములచే అలంకరింప బడినది.

103. రామరామేతిభాషిణీ - సదా రామ-రామయని భాషించునది.
104. రామపర్యంక శయనా - శ్రీరాముని మంచమే ప్రక్కగా గలది.
105. రామాంఘ్రిజాలినీ- రాముని చరణములను కడుగునది.
106. వరా - శ్రేష్ఠురాలైనది.
107. కామధేన్వన్త సంతుష్టా - కామధేనువు యొక్క అన్నముతో సంతృప్తురాలైనది.
108. మాతులుంగ కరేభృతా - నిమ్మపండును చేతియందు ధరించినది.
109. దివ్యచందన సంస్థా - దివ్యమైన చందనము ధరించునది.
110. శ్రీః - లక్ష్మీ స్వరూపిణి.
111. మూలకాసుర మర్త్తినీ- మూలకాసురుని సంహరించునది.
- శ్రీ సీతాష్టోత్తర శతనామ వివరణ సంపూర్ణము.

శ్రీ హనుమత్కవచమ్

ఏకదా సుఖమాసీనం శంకరం లోకశంకరమ్ ।

వప్రచ్చ గిరిజాకాంతం కర్పూర ధవలంశివమ్ ॥ 1

పార్వత్యువాచ :

భగవన్ దేవ దేవేశ లోకనాథ జగత్ప్రభో ।

శోగాకులానాం లోకానాం కేన రక్షా భవేద్ ధ్రువమ్ ॥ 2

సంగ్రామే సంకటే ఘోరే భూత ప్రేతాదికే భయే ।

దుఃఖ దావాగ్ని సంతప్త చేతసాం దుఃఖ భాగినామ్ ॥ 3

శివ ఉవాచ :

శృణుదేవి ప్రవక్ష్యామి లోకానాం హితకామ్యయా ।

విభీషణాయ రామేణ ప్రేష్ట్వా దత్తం చయ త్పురా ॥ 4

కవచం కపినాథ స్య వాయు పుత్రస్య ధీమతః ।

గుహ్యం తత్తే ప్రవక్ష్యామి విశేషాఽన్యుణు సున్దరి ॥ 5

ఉద్యదాదిత్య సంకాశముదార భుజ విక్రమమ్ ।

కందర్ప కోటి లావణ్యం సర్వ విద్యా విశారదమ్ ॥ 6

శ్రీరామ హృదయా నన్దనం భక్త కల్ప మహీరుహమ్ ।

అభయం వరదం దోర్బాంకలయే మారుతాత్మజమ్ ॥ 7

హనుమానం జనీసూనుర్వాయు పుత్రో మహాబలః ।

రామేష్టః ఫాల్గున సఖః పింగాక్షోఽ మిత విక్రమః ॥ 8

ఉదధి క్రమణ శైవ నీతాశోక వినాశనః ।

లక్ష్మణ ప్రాణ దాతా చ దశగ్రీవస్య దర్పహా ॥ 9

ఏవం ద్వాదశ నామాని కపేంద్ర స్య మహాత్మనః ।

స్వాపకాలే ప్రబోధే చ యాత్రాకాలేచయః పఠేత్ ॥ 10

నమః । ఓం హైం - వాయుపుత్రాయ అనామికా భ్యాం నమః । ఓం
ప్రశాం అగ్ని గర్భాయ - కనిష్ఠ కాభ్యాం నమః । ఓం హ్రీం బ్రహ్మస్త్ర
నివారణాయ కరతల - కర్పూరభ్యాం నమః । ఏవం హృదయాద్యంగ
న్యాసంకృత్వా ।

అథధ్యానమ్

ధ్యాయేద్బాల దివాకర ద్యుతినిభం దేవారి దర్పాపహం
దేవేంద్ర ప్రముఖం ప్రశస్తయశ సం దేదీప్య మానం రుచా ।
సుగ్రీవాది సమస్త వానరయుతం సువృక్ష తత్వప్రియం
సంరక్తారుణ లోచనం పవనజం పీతాంబరాలం కృతమ్ ॥ 13
ఉద్యన్తార్థండ్ కోటి ప్రకట రుచియుతం చారువీరాసనస్తం
మంజీయజ్ఞోపవీతా భరణ రుచి శిఖం శోభితం కుండలాంకమ్ ।
భక్తానామిష్టదం తంప్రణత మునిజనం వేదనాద ప్రమోదం
ద్యాయే దేవం విధేమం ప్లవగ కులపతిం గోష్పదీ భూత వార్తిమ్ ॥ 14
వజ్రాంగ పింగకేశాధ్యం స్వర్ణ కుండల మండితమ్ ।
నిగూఢ ముప సంగమ్య పారావార పరాక్రమమ్ ॥ 15
సృటికాభం స్వర్ణ కాంతిం ద్విభుజంచ కృతాంజలిమ్ ।
కుండల ద్వయ సంశోభి ముఖాంభోజం హరింభజే ॥ 16
సవ్యహస్తే గదాయుక్తం వామహస్తే కమండలుమ్ ।
ఉద్యద్ద ష్టిణదోర్థండ్ హనుమతం విచింతయేత్ ॥ 17
ఓం నమో హనుమతే శోభితానాయ యశోఽలంకృతాయ
అంజీనీ గర్భ - సంభూతాయ రామలక్ష్మణా నన్దాయ కపిసైన్య
ప్రకాశన పర్వతో - త్పాటనాయ సుగ్రీవ సాహ్యకరణ పరోచ్ఛాటన
కుమార బ్రహ్మ చర్య - గంభీర శబ్దోదయ హ్నిం సర్వదుష్ట గ్రహ
నివారణాయ స్వాహా ।

వజ్రాంగం పింగనేత్రం కనకమయల సత్కుండలైః శోభనీయం
 సర్వాపీ డ్యాది నాథ కరతల విభృతం పూర్ణకుంభం ధృఢంవా ।
 భక్తానామిష్టకారం విదధతి చనదా సుప్రన్నం హరీశం
 త్రైలోక్యత్రాతా కామం సకల భువిగతం రామదూతం నమామి ॥ 40
 వామే కరేవైరిభిదం వహంతంశైలం పరం శృంఖల హర కంఠమ్ ।
 దధానమాచార్య సుష్ణ వర్ణం భజే జ్వల త్కుండల మాంజనేయమ్ ॥ 41
 పద్మరాగమణి కుండల త్విషాపాటలీకృత కపోల మండలమ్
 దివ్యదేహ కద లీవనాంతరే భావయామి పవమాన నందనమ్ ॥ 42
 యత్రయత్ర రఘునాథ కీర్తనం తత్ర తత్ర కృతమస్తకాంజ లిమ్ ।
 బాష్పవారి పరి పూర్ణలోచనం మారుతిం నమత రాక్షసాంతకమ్ ॥ 43
 మనోజవం మారుత తుల్యవేగం
 జితేంద్రియం బుద్ధిమూతాం పరిష్కమ్ ।
 వాతాత్మజం వానర యూథ ముఖ్యం
 శ్రీరామ దూతం శిరసానమామి ॥ 44
 నివాదే దివ్యకాలే చద్యూతే రాజకులే రణే ।
 దశవారం పఠేద్రాత్రామితాహారో జితేంద్రియః ॥ 45
 విజయం లభతే లోకే మానవేషు నరే షుచ ।
 భూతే ప్రేతే మహాదుర్గేఽరణ్యే సాగర సంస్థవే ॥ 46
 సింహ వ్యాఘ్రభయే చోగ్రే శరశ స్త్రాస్త్ర పాతనే ।
 శృంఖలాబంధనే చైవ కారాగ్రహ నియంత్రణే ॥ 47
 కోపీంద్రభేషహ్ని చక్రే జ్యేత్రే ఘోరే సుదారుణే ।
 శోకే మహారణే చైవ బ్రహ్మగమా నివారణమ్ ॥ 48

సర్వదాతు పఠేన్నిత్యం జయమా ప్నోతి నిశ్చితమ్ ।

భూర్జేవా వసనేర్తక్తే డామే వా తాల పత్రకే ॥ 49

త్రిగంధినా వా ము ప్యావా విలిఖ్య ధారయేన్నరః ।

పంచసప్త త్రిలో హైర్వా గోపితః సర్వతః శుభమ్ ॥ 50

కరేకట్యం బాహుమూలే కంఠే శిరసిధారితమ్ ।

సర్వాన్కా మానవాప్నోతి సత్యం శ్రీరామ భాషితమ్ ॥ 51

అవరాజిత నమస్తేఽస్తు నమస్తే రామపూజిత ।

ప్రస్థానం చ కరిష్యామి సిద్ధిర్భవతు మే సదా ॥ 52

ఇత్యుక్త్వామో ప్రజేద్ గ్రామం దేశం తీర్థాతరంరణమ్ ।

ఆగమిష్యతి శీఘ్రం సక్షేమ రూపో గృహం పునః ॥ 53

ఇతి వదతి విశేషా ద్రాఘవే రాక్షసేంద్రః-

ప్రముదిత వరచిత్తో రావణస్యాను జోహి ।

రఘువర పద పద్మం వందయామాస భూయః-

కులసహిత కృతార్థః శర్మదం ఘనృమానః ॥ 54

తం వేదశాస్త్ర పరినిష్ఠిత శుద్ధ బుద్ధిం-

శర్మప్రదం సుర మునీంద్ర నుతం కపేంద్రమ్ ।

కృష్ణత్వచం కనక పింగ జటాకలాపం -

వ్యాసం నమామి శిరసాతిలకం మునీనామ్ ॥ 55

య ఇదం ప్రాత రుత్తాయ పఠే త కవచం సదా ।

ఆయురారోగ్య సంతానైస్త స్యస్తవ్యః స్తవోభవేత్ ॥ 56

ఏవం గిరీంద్రం జే శ్రీమద్ధనుమత్సవచం శుభమ్ ।

త్వయా పృష్ఠం మయా ప్రీత్యా విస్తరాద్వి నివేదితమ్ ॥ 57

శ్రీరామ దాస ఉవాచ

ఏవం శివ ముఖాచ్ఛ్రుత్వా పార్వతీ కవచం శుభమ్ ।

హనుమతః సదా భక్త్యా పపాఠ తస్మనాః సదా ॥ 58

ఏవం శిష్య త్వయాఽప్యత్ర య ధాప్యస్తం తథామయా ।

హనుమత్కవచం చే దంత వాగ్రే విని వేదితమ్ ॥ 59

ఇదం పూర్వ పఠితాత్మ రామస్య కవచం తతః ।

పఠనీయం నరైర్భక్త్యానైక మేవ పఠేత్కదా ॥ 60

హనుమత్కవచం చాత్ర శ్రీరామ కవచం వినా ।

యేపఠంతి నరాశ్చాత్ర పఠనం తద్ వృథా భవేత్ ॥ 61

తస్మాత్పూర్వైః పఠనీయం సర్వదా కవచద్వయమ్ ।

రామస్య వాయు పుత్రస్య సద్భక్తైశ్చ విశేషతః ॥ 62

ఇతి శ్రీ హనుమత్కవచం సంపూర్ణమ్

పసుపురంగుగల నేత్రములు గలవాడు, అనంత బలశాలి, సముద్రమును దాటినవాడు, సీతాశోక వినాశకుడు, లక్ష్మణ ప్రాణదాత, రావణుని అభిమానమును తొలగించినవాడు ఈ ద్వాదశ నామముల సర్వావస్థల యందు పఠించు వారికి ఎక్కడను ఎట్టి భయమునుండదు. వీరు సంగ్రామములందు విజయు లగుదురు. రాజద్వారకందరాది ఎట్టి స్థానములందైనను ఏవిధమైన భయమునుండదు.

సముద్ర జలరాశిని ఆటలాడుచుదాటి సీతాశోక రూపాన్ని గైకొని దానితో సమస్తలంకను దహనముగావించి భస్మము చేసినట్టి హనుమానునకు చేతులు జోడించి ప్రణామము చేయుచున్నాను'' అని ఈ విధముగ ప్రణామముగావించిన అనంతరము '' ఓం నమో హనుమతే సర్వ గ్రహాన్ '' అని మొదలుకొని ''హృదయాద్యం గన్యానం కృత్వా'' వరకు మంత్రముల నుచ్చరించుచు వినియోగము, అంగన్యాసాదులను గావించవలెను.

ప్రాతః కాలసూర్యుని వలె తేజ స్వరూపముగలవానిని, రాక్షసుల అభిమానమును తొలగించుటలో సమర్థుడైన వానిని, దేవతలలో ఒక ప్రముఖ దేవతగా నున్న వానిని, యశస్సును త్రిలోకములందు వ్యాపింప జేసిన వానిని, ఈన అసాధారణ శోభతో దేదీప్యమానుడై యున్న వానిని, సుగ్రీవాది గొప్ప గొప్ప వానరులు వెంటనున్న వానిని, సువ్యక్త తత్త్వమును ప్రేమించువారును, ఎఱ్ఱనికనులు పసుపు వస్త్రముతో అలంకృతుడైన హనుమానుని ధ్యానించుచున్నాను.

ఉదయించిన వెనువెంటనే కోట్ల సూర్యుల వలె ప్రకాశించువానిని, అందమైన వీరాసనముతో కూర్చున్న వానిని,

రక్షించుగాక. కేసరి ప్రియపుత్రుడు అంతరిక్షమును రక్షించుగాక. భూతలమును విష్ణుభక్తుడు రక్షించుగాక. మధ్య భాగమును పవన పుత్రుడు రక్షించుగాక. సర్వాపదల నుండి లంకను జ్వలింపజేసిన వాడు రక్షించుగాక. సుగ్రీవుని మంత్రి మస్తకమును రక్షించుగాక. వాయు నందనుడు లలాటమును రక్షించుగాక. కనుబొమల మధ్య భాగమును మహావీరుడు రక్షించుగాక. ఛాయను అపహరించిన హనుమానుడు నా నేత్రములను రక్షించుగాక. శ్రీరామ చంద్రుని సేనకుడు కర్ణమూల భాగమును రక్షించుగాక. నాసికాగ్ర భాగమును అంజనీ పుత్రుడు రక్షించుగాక. హరీశ్వరుడు ముఖమును రక్షించుగాక. రుద్ర ప్రియుడు వాక్కును రక్షించుగాక. పచ్చని నేత్రములు గల హనుమానుడు జిహ్వను రక్షించుగాక. అర్జున మిత్ర శ్రీ హనుమానుడు చిబుక భాగమును రక్షించుగాక. దైత్యుల దర్పమణచినవాడు కంఠమును రక్షించుగాక. చరణములతో ఆయుధములు చేయు పనిని గావించిన వాడు హస్తములను రక్షించుగాక. గోళ్ళనే ఆయుధములుగ చేసికొనిన హనుమానుడు గోళ్ళను రక్షించుగాక. కపీశ్వరుడు కుక్షిని రక్షించుగాక. ముద్రాపహరణము చేసినవాడు వక్షః స్థలమును రక్షించుగాక. భుజములతోనే శస్త్రాస్త్ర కార్యమును గావించిన వాడు పార్శ్వ భాగమును రక్షించుగాక. లంకను వినాశము గావించిన వాడు నా పృష్ఠభాగమును రక్షించుగాక. రామదూత నాభి భాగమును రక్షించు గాక. వాయు పుత్రుడు కటిభాగమును రక్షించు గాక. మహా ప్రజ్ఞాశాలి గుహ్య భాగమును రక్షించుగాక. శివ ప్రియుడు లింగమును రక్షించుగాక. లంకా ద్వారములను నాశనము చేసినవాడు మోకాళ్ళను రక్షించుగాక. కపిశ్రేష్ఠుడు తొడలను రక్షించుగాక. మహా బలవంతుడు గుల్ఫభాగమును రక్షించుగాక. పర్వతములను

పెకలించిన వాడు నా రెండు కాళ్ళను రక్షించుగాక. సూర్యుని వలె ప్రకాశించు హనుమానుడు నామస్తకాంగములను రక్షించుగాక. అమిత బలశాలి హనుమానుడు నా కాళ్ళ వ్రేళ్ళను రక్షించుగాక. మహా శూరుడు నా సర్వాంగములను రక్షించుగాక. ఆత్మను గ్రహించు హనుమానుడు నా శరీరమును సమస్త రోగముల నుండి రక్షించుగాక. విద్వాంసులై ఈ హనుమత్కవచమును పఠించువారు సమస్త పురుషుల యందు శ్రేష్ఠులు. సమస్త భక్తి ముక్తులు వారికి లభించును. ఒక నెలవరకు త్రికాలము లందును లేక ఒక్క కాలమందును ఈ హనుమత్కవచమును పఠించువారు సమస్త శత్రువులను జయించి అతులనీయమైన లక్ష్మీనిధిని పొందెదరు. అర్ధరాత్రి సమయమున జలమందు నిలువబడి ఏడు మారులు ఈ కవచమును పఠించువారికి క్షయ, అపస్మారకము, కుష్టు, దైహిక, దైవిక, భౌతిక ఈ తాపములన్నియు తొలగిపోవును. ఆదివారము రోజున రావి చెట్టు క్రింద కూర్చొని ఈ స్తోత్రమును పఠించిన వారికి చలనము లేని లక్ష్మీ ప్రాప్తించును, విజయము లభించును. బుద్ధి, బలము, యశస్సు, ధైర్యము, నిర్భయత్వము, ఆరోగ్యము, దృఢత్వము, మాటనేర్పు ఇవి అన్నియు హనుమానుని ధ్యానించిన వారికి లభించును.

వైరులను సంహరించువాడు, సర్వసంపత్తులకు నిధి అయినవాడు, శోకమును తొలగించుటలో అతికుశలుడు, రణధీరుడైన హనుమానునకు ప్రణామము చేయుచున్నాను. ఈ కవచమును వ్రాసి పూజించువారికి సర్వత్ర విజయము లభించును. దీనిని తమ భుజములకు ఎల్లప్పుడు కట్టుకొని యుండు వారికి లక్ష్మీప్రాప్తి గలుగును. బద్ధనమందు పడిన వారు బ్రాహ్మణుల ద్వారా ఈ కవచమును జపింపజేసిన ఆ క్షణముననే బద్ధన ముక్తులగుదురు.

ఈశ్వరుడిట్లనెను : సూర్యచంద్రుల వలె ప్రకాశించు చరణ కమలములు గలవాడు, కాపీనమును మౌంజిని వస్త్రము ధరించి యజ్ఞోపవీత మృగ చర్మములతో శోభించువాడు, హస్తమందు పుస్తకము, మెరయు హారము వక్ష స్థలముపై ప్రణాశించువాడు, ప్రసన్న ముఖుడగు వాయు పుత్రునకు ప్రణామము చేయుచున్నాను.

సముద్రమును ఒక సాధారణమైన చిన్న చెరువుగా భావించి దాటిన వాడు, సీతాశోక తాపములను తొలగించిన వాడు, విష్ణు బక్తుడు, సంగ్రామమండు అక్షయ కుమారాది ఉద్ధండ రాక్షసుల దర్పమణచిన వానర పుంగవుడు, వాయు పుత్ర హనుమానుడు మమ్ము రక్షించుగాక.

వజ్ర సమాన శరీరుడు, పచ్చని నేత్రములు గలవాడు, సువర్ణమయ కుండలముల కాంతిలో నిండిన కపోల భాగము కలవాడు, వజ్ర స్తంభమువలె బలమైన శరీరము గలవాడు, ఒక దెబ్బతో రావణుని వశము చేసికొన్నవాడు, తోకను పైకెత్తి స్పృహ పర్వతములు మోసిన భయంకర హనుమానుని ధ్యానించ వలెను. సర్వ సత్త్వ సారుడగు శ్రీరామ చంద్రుని గూడ ఇటు ధ్యానించ వలెను. వజ్ర సమాన కఠిన శరీరుడు, సువర్ణ కర్ణ కుండలములు గలవాడు, సర్వాభూషణుడు, హస్తమందు పూర్ణ కుంభమును ధరించి యుండువాడు, భక్తుల కోరికలు తీర్చు వాడు, సర్వదా ప్రసన్నుడు, త్రిలోకములను రక్షించు కోరికగలవాడు, సమస్త భువనములందు విరాజమానుడై యున్నట్టి రామదూత హనుమానునకు ప్రణామము చేయుచున్నాను.

ఎడమ చేతియందు శత్రువులను వధించుటకు పర్వతము నిలిపి యుండువాడు, కంఠమందు శృంఖలాహారము, దేదీప్యమానమైన కర్ణ సువర్ణ కుండలములు గల హనుమానునకు

ప్రణామము చేయు చున్నాను. కుండలములందు పొదిగిన పద్మరాగమణి కాంతితో కపోలములు గులాబి వర్ణము గలిగియున్నవాడు, అరటితోటయందు నిలువబడి దివ్యరూపము ధరించిన హనుమానుని ధ్యానించు చున్నాను. ఎక్కడెక్కడ రామకథ కీర్తింపబడునో అక్కడ తలవంచి అంజలి ఘటించి నిలువబడియుండు వాడు, ఆనంద బాష్పములు నిండిన నేత్రములు గలవాడు, రాక్షసాంతకుడగు హనుమానునకు ప్రణామము.

మనో వేగముతో సమాన వేగము గలవాడు, వాయు వేగము వంటి వేగము గలవాడు, ఇంద్రియములను జయించిన వాడు, బుద్ధివంతులలో శ్రేష్ఠుడు, వాయు పుత్రుడు, వానర యూధముఖ్యుడు అయినట్టి శ్రీరామదూతకు శిరస్సువంచి ప్రణామము చేయుచున్నాను. వివాద సమయమున, జూదమాడు సమయమున, రాజవశమందు, సంగ్రామమందు, రాత్రియందు ఇంద్రియ నిగ్రహముతో మితాహారైపదిమారులు ఈ కవచమును పఠించువారు సమస్త మానవులపై, శత్రువులపై విజయము పొందెదరు. భూతప్రేత, మహాదుర్గ, అరణ్య, సాగర, సింహవ్యాఘ్రాది భయములు సంభవించినప్పుడు, బాణాస్త్ర, శస్త్రములు క్రిందపడినప్పుడు, శృంఖలాబంధనములతో కారాగృహమందు బందీలైనప్పుడు, కోపము వచ్చినప్పుడు, అగ్నిభయము గలిగినప్పుడు, దారుణమైన క్షేత్రమందు శోకసమయమందు, మహాసంగ్రామమందు, బ్రహ్మరాక్షసులను నివారించు సమయమున ఈ కవచమును పఠించ వలెను. ఇట్లు చేసిన వారికి విజయము లభించును. ఈ కవచమును భూర్జప త్రముపైనగాని, ఎరుపు వస్త్రముపైగాని, పట్టువస్త్రముపైగాని,

తాలపత్రముపైన గాని, త్రిగంధము లేక సిరాతో వ్రాసి పంచ లేక సప్త లేక త్రిలోహములతో తయారు చేయబడిన తాయెత్తులో నుంచి చేతికిగాని, నడుముకుగాని, భుజమునకుగాని, కంఠమందుగాని, లేక శిరస్సునందుగాని కట్టుకొనిన వారికి కోరికలు అన్నియు తీరును. ఇవి రాముడు చెప్పిన వచనములు, ఎప్పటికి నసత్యములు గావు. పరాజయమెరుగని రామునితో పూజింపబడిన హనుమాన్! నీకు ప్రణామములు.

నేను ఏపని మీద బయటికి వెళ్ళుచున్నానో ఆ పని పూర్తిగావలెను అనుచు ఇతర ప్రదేశమునకు వెళ్ళువారు క్షేమముగా ఆ పనిని నెరవేర్చుకొని శీఘ్రముగ తిరిగి వచ్చెదరు అని ఈ విధముగ శ్రీరామ చంద్రుడు చెప్పినప్పుడు రావణ సోదరుడైన విభీషణుడు పరమ ప్రసన్నుడయ్యెను. అతడు రాముని చరణములకు వందనములు గావించి ధన్యుడయ్యెను. సమస్త వేద శాస్త్రము లందు ప్రవిష్టమయిన పవిత్ర మనస్సు గలవాడు, దేవతల చేతను, మునిగణముల చేతను పూజింపబడువాడు హనుమంతుని శుభ ప్రదాత, కృష్ణ వర్ణ శరీరుడు, సువర్ణమువలె పచ్చని జడలుగలవాడు మునులలో అగ్రగణ్యుడైన శ్రీవ్యాసుల వారికి శిరస్సు వంచి ప్రణామములు చేయుచున్నాను.

ఉదయముననే లేచి ఈ కవచమును పఠించువారికి ఆయుధారోగ్య సంతానాది సమస్తము లభించును. గిరీంద్రజా! నీ ప్రశ్నను సారము హనుమత్కవచమును చెప్పితిని.

శ్రీరామదాసు ఇట్లనెను శిష్యా! ఈ విధముగ మహేశ్వరుడు పార్వతికి హనుమత్కవచమును వినిపించెను. పార్వతి వినిన రోజునే ఈ కవచమును పఠించుట ప్రారంభించెను.

దీనిని మొదట పఠించి తరువాత భక్తి పూర్వకముగ శ్రీరామ కవచమును పఠించ వలెను. హనుమత్కవచమువదలి రామ కవచమును పఠించిన వ్యర్థమగును. అందువలన రెండు కవచములను పఠించవలెను. రామభక్తులు దీనిని విశేషముగ ధ్యానించ వలెను.

శ్రీ హనుమత్కవచ వివరణ సంపూర్ణము.

కర్ణే కుండల కర్ణోఽ వ్యాన్నాసాగం న)పవంశజః ।

ముఖం మమ యువా పాతు వాణీం పాతు స్ఫుటాక్షరః ॥ 15

జిహ్వం సుబాహుతాతోఽవ్యాద్యూపకేతు పితాద్విజాన్,

చిబుకం రమ్య చిబుకః కంఠం పాతు సుభాషణః ॥ 16

స్కంధౌ పాతు మహాతేజా భుజౌ రాఘవ వాక్యకృత్ ।

కర్ణౌ కంకణ ధరః పాతు ఖడ్గే నఖా నృమ ॥ 17

కుక్షిం రామ స్రీయః పాతు పాతు వక్షః రఘూత్తమః ।

పార్శ్వే సురాచ్ఛితః పాతు పాతు పృష్ఠం వరాననః ॥ 18

జఠరం పాతు రక్షోఘ్నః పాతు నాభిం సులోచనః ।

కటిం భరతమంత్రి మే గుహ్యం శ్రీరామ సేవకః ॥ 19

రామూర్చిత మనాః పాతు లింగ మూరూస్మితాననః ।

కోదండ పాణిః పాత్వత్ర జానునీమమ సర్వదా ॥ 20

రామ మిత్రః పాతు జంఘే గుల్ఫౌ పాతు సూనూపురః ।

పాదాన్యవతి పూజ్యోఽ వ్యాప్తీ మాన్పాదాంగులీర్మమ ॥ 21

పాత్వంగాని సమస్తాని హ్యదారాంగః సదామమ ।

రోమాణి రమణీ యోఽవ్యాద్రాత్రౌ పాతు సుధార్మికః ॥ 22

దివసే సత్యసంధోఽ వ్యాద్భోజనే శరసత్కరః ।

గమనే కలకంఠోఽ వ్యాత్సర్వదాలవణాంతకః ॥ 23

ఏవం శత్రుఘ్న కవచం మయాతే సముదీరితమ్ ।

యే పఠంతి నరాస్త్యే త త్తే నరాః సౌఖ్య భాగినః ॥ 24

శ్రీ శత్రుఘ్న కవచ వివరణ

“సుతీక్ష్ణ ! శత్రుఘ్న కవచమును చెప్పెదను ఆదరణతో
వినుము. ఈ శత్రుఘ్న కవచము కూడ ఎల్లకోరికలను తీర్చును.
ఇది రామ భక్తిని పెంచును.

ధనుర్బాణములు ధరించి శ్రీరాముని దగ్గర వామ
భాగమందు నిలువబడి తన చేతితో తాటిఆకు విసన కఞ్జము
పట్టుకొని విసరువాడు, సూర్య కిరణకాంతి వంటి కాంతి గలవాడు
అయిన శత్రుఘ్నునకు ప్రణామము చేయుచున్నాను.

“అస్యశ్రీ” నుండి “లక్ష్మణాంశ జేతి దిగ్భివృక్షః” వరకు
అంగన్యాసాది విధులు చెప్పబడినవి. దీని తరువాత ధ్యానము.
రాముని చెంత ఎడమ భాగమందు వినయముగ నిలువ బడినవాడు,
కైకను ఆనంద పరచు వాడు, సౌమ్య స్వరూపుడు, ముకుటముతో
అందముగ కనిపించువాడు, రత్న కంకణములు గల వాడు, కేయూర
వనమాలాలంకృతుడు, మెడయందు హారములు, కుండలములు
గలవాడు, రత్నహారములు, నూపురములు ధరించినవాడు,
ఆదరముతో రామ చంద్రునికి వింజామరతో విసరుచు రాముని
వంక చూచుచు నుండు వాడు, కైకకు ఆనందము గలిగించువాడు,
కమల సమాన నేత్రుడు, దివ్య పీఠాంబరము ధరించిన వాడు,
సుందరమైన భుజములు గలవాడు, మేఘము వలె శ్యామ వర్ణ
శరీరుడు, రాముని వాక్కులను కర్ణములందు నిలుపువాడు,
రాక్షసులను సంహరించువాడు, ఖడ్గము ధరించువాడు, ధనుర్బాణ
సుసజ్జితుడు, పెద్ద అమ్ముల పొదిని ధరించిన వాడు, సభలో నుండు

వాడు, రమ్యమైనవాడు, కన్నూరీ తిలకము ధరించువాడు, ముకుటముతోను, కుండలములతోను శోభించువాడు, నగుమోముగలవాడు, సూర్యవంశజుడు, దివ్య రూపధరుడు, దశరథుని పుత్రుడు, మధురానివాసి అయిన లవణాసురుని వధించినవాడు, శ్రీరాముని చరణముల యందు, నేత్రముల యందు చూపు నిలిపి యుంచు శత్రుఘ్నుని ధ్యానించి ఈ ఉత్తమ శత్రుఘ్ను కవచమును పరించవలెను.

తూర్పువైపు శత్రుఘ్నుడు, దక్షిణము వైపు సుదర్శనుడు, పశ్చిమమువైపు కైకేయీ నందనుడు మమ్మరక్షించు గాక. ఉత్తరమున రామబంధువు, అధోభాగమున భరతుని తమ్ముడు, ఉపరి భాగమును సూర్యవంశజుడు, మధ్య భాగమును దశరథాత్మజుడు రక్షించు గాక. కైకకు ఆనందము గలిగించువాడు నాలుగు వైపుల రక్షించు గాక. శ్యామాంగము గల శత్రుఘ్నుడు మస్తకమును, లక్ష్మణాంశజుడు నా లలాటమును, అందమైన ముఖముగలవాడు కనుబొమల మధ్య భాగమును, శ్రుత కీర్తి పతి నేత్రములను, రాఘవుడు రెండు కపోలములను, కర్ణకుండలధారి నా కర్ణములను, నృప వంశజుడు నాసికాగ్ర భాగమును, యువ రూపధారి శత్రుఘ్నుడు నా ముఖమును, స్ఫుటముగ మాటాడు వాడు నా వాక్కును, సుబాహుని తండ్రి భుజములను, యూపకేతుని తండ్రి దంతములను, సుందరమైన గడ్డము గలవాడు నా గడ్డమును, అందముగ మాట్లాడువాడు నా కంఠమును, మహాతేజస్వి భుజములను, రామాజ్ఞాను పాలించువాడు బాహువులను, కంకణధారి నా చేతులను, ఖడ్గ ధారి శత్రుఘ్నుడు గోళ్ళను, రామునికి ప్రియమైన వాడు నా ఉదరమును, రఘూత్తముడు వక్షస్థలమును, సురార్చితుడు పార్శ్వ భాగమును,

వరాననుడు పృష్ఠ భాగమును, రక్షోఘ్నుడు జఠరమును, సులోచనుడు నాభిని, భరతుని మంత్రి నడుమును, శ్రీరామ సేవకుడు గుహ్య ప్రదేశమును, తనమనస్సును రామునికి అర్పించిన శత్రుఘ్నుడు లింగమును, నగుమోము గలవాడు ఊరువులను, ధనుస్సు ధరించిన వాడు సర్వదా నా తొడలను, రామమిత్రుడు మోకాళ్ళను, సుందర నూపురములు ధరించినవాడు చీలమండల ములను, నృసతి పూజ్యుడు కాళ్ళను, శ్రీమంతుడు వ్రేళ్ళను, ఉదారాంగుడు నా సమస్తాంగములను రక్షించుగాక. రమణీయమైన ఆకృతిగలవాడు రోమములను, సమాధి యందుండు వాడు రాత్రిపూట, సత్యసంధుడు షగటిపూట, సుందరమైన బాణమును ధరించి యుండు వాడు, భోజన సమయమున మంచిగ మాటాడువాడు ప్రయాణ సమయమునందు లవణాసురుని వధించిన శత్రుఘ్నుడు అన్ని వేళల నన్ను రక్షించుగాక. ఈ విధముగ శత్రుఘ్న కవచమును వినిపించితిని.

భక్తితో దీనిని పఠించువారు సుఖములను పొందెదరు. ఇది అందమైనది, మంగళ ప్రదమైనది, పుత్రపౌత్రులను వృద్ధి చేయునట్టిది. ఈ స్తోత్రమును పఠించువారికి కోరినది సఫలమగును. ఈ మాటలు సత్యము. ఇందెట్టి సంశయము లేదు. పుత్రులను కోరు వారికి పుత్రులు, ధనము కోరు వారికి ధనమును లభించును. ఈ భూమండలమున శత్రుఘ్న కవచము ఉత్తమమైనది. అందువలన అవశ్యము దీనిని పఠించవలెను.

మొదట హనుమానుని కవచము, తరువాత శత్రుఘ్న కవచమును పఠించ వలెను. దీని తరువాత భరతుని కవచము, ఆ తరువాత సౌమిత్రి కవచమును పఠించి, దీని తరువాత భాగ్యమును పెంచు సీతా కవచమును పఠించి, శ్రీరామ కవచమును పఠించ

వలెను. ఈ విధముగ సర్వ వాంఛిత ఫలముల నిచ్చు షట్ కవచములను ప్రతిదినము పఠించ వలెను. ఈ ఆరు కవచములను పఠించుట శ్రేష్ఠము, మోక్షసాధనము అని తెలిసికొని సర్వదా వీనిని పఠించు చుండలెను.

ఈ విధముగ పఠించలేని వారు హనుమ, లక్ష్మణ, సీతారామ కవచములను పఠించ వలెను. ఈ నాలుగు కవచములను పఠించలేని వారు హనుమత్, సీతారామ కవచములను పఠించ వలెను. ఇవి మూడును పఠించుటకు సమయము లేనివారు హనుమత్, రాముల రెండు కవచములనైనను పఠించవలెను.

శ్రీ శత్రుఘ్న కవచ వివరణ సంపూర్ణము.

అథ సధ్యానం భరత కవచమ్

- రామచంద్ర సవ్య పార్శ్వే స్థితం కైకేయ జానుతమ్ ।
రామాయ చామరేణైవ వీజయంతం మనోరమమ్ ॥ 3
- రత్నకుండల కేయూర కంకణాది విభూషితమ్
వీతాంబర పరీధానం వనమాలా విరాజితమ్ ॥ 4
- మాండవీ ధాత చరణం రశనానూ పురాన్వితమ్ ।
నీలోత్పల దలశ్యామం ద్విజరాజ సమాననమ్ ॥ 5
- అజాను బాహుం భరత ఖండ స్య ప్రతిపాలకమ్ ।
రామానుజం స్మితాన్యం చ శత్రుఘ్న పరి వందితమ్ ॥ 6
- రామన్యస్తే క్షణం సౌమ్యం విద్యుత్పుంజ సమప్రభమ్ ।
రామభక్తం మహావీరం వందే తం భరతం శుభమ్ ॥ 7
- ఏవం ధ్యాత్వాతు భరతం రామ పాదేక్షణం హృది ।
కవచ పఠనీయం హి భరత స్వేదముత్త మమ్ ॥ 8
- ఓం పూర్వతో భరతః పాతు దక్షిణే కైకయీ సుతః ।
నృపాత్మజః ప్రతీచ్యాం హి పాతూదీ చ్యాం రఘూత్తమః ॥ 9
- అథః పాతు శ్యామలాంగ శోర్పర్యం దశరథాత్మజః ।
మధ్యే భారత వర్షశః సర్వతః సూర్యవంశజః ॥ 10
- శిరస్తక్ష పితాపాతు భాలం పాతు హరిప్రియః ।
భ్రువోర్మధ్యం జనక జా వాక్యైక తత్పురోఽవతు ॥ 11
- పాతు జనక జామాతా మమ నేత్రే సదాఽత్రహి ।
కపోలే మాండవీ కాంతః కర్ణమూలే స్మితాననః ॥ 12

నాసాగ్రం మే సదా పాతు కైకేయాతోష వర్తనః ।

ఉదారాంగో ముఖే పాతు పాతు వాణీంజటాధరః ॥ 13

పాతు పుష్కరతాతోమే జిహ్వం దంతాన్ ప్రభామయః ।

చిబుకం వల్కల ధరః కంఠంపాతు వరాననః ॥ 14

స్కంధౌ పాతు జితారాతిర్భుజౌ శత్రుఘ్న వందితః ।

కరా కవచ ధారీ చ నఖాన్ ఖడ్గ ధరోఽవతు ॥ 15

కుక్షిం రామానుజః పాతుః వక్షః శ్రీరామ వల్లభః ।

పార్శ్వే రాఘవ పార్శ్వస్తః పాతు పృష్ఠం సుభాషణః ॥ 16

జఠరం చ ధనుర్ధారీ నాభిం శరకరోఽవతు ।

కటిం పద్మేక్షణః పాతు గుహ్యం రామైక మానసః ॥ 17

రామ మిత్రః పాతు లింగమూరూ శ్రీరామ సేవకః ।

నందిగ్రామ స్థితః పాతు జానునీ మమ సర్వదా ॥ 18

శ్రీరామ పాదుకాధారీ పాతు జంఘే సదామమ ।

గుల్ఫౌ శ్రీరామ బన్ధుశ్చ పాదౌ పాతు సురాచ్ఛితః ॥ 19

రామాజ్ఞా పాలకః పాతు మమాంగాన్యత్ర సర్వదా ।

మమ పాదాంగులీః పాతు రఘువంశ విభూషణః ॥ 20

రోమాణి పాతు మే రమ్యః పాతు రాత్రౌ సుధీర్ఘమ ।

తూణీర ధారీ దివసే దిక్పాతు మమ సర్వదా ॥ 21

సర్వకాలేషు మాం పాతుపాంచజన్యః సదా భువి ।

ఏవం శ్రీభరత స్యేదం సుతీక్ష్ణ కవచం శుభమ్ ॥ 22

మయా ప్రోక్తం తవాగ్రేహి మహామంగల కారకమ్ ।

స్తోత్రాణాముత్తమం స్తోత్ర మిదం జ్ఞేయం సుపుణ్యదమ్ ॥ 23

సుతీష్ణా ! ఈ విధముగ శ్రీ భరతుని కవచము వినిపించి తిని. ఇది శుభములు చేకూర్చును. ఉత్తమమైన స్తోత్రము, పుణ్య దాయకమైన స్తోత్రము, శ్రీరామునికి ఆనందము గలుగజేయ వలెనని కోరుకొను వారు ముందు ఈ భరతుని కవచము పఠించి, తరువాత శ్రీరాముని కవచమును పఠించ వలెను. ఈ కవచమును పఠించిన శ్రీరామ చంద్రుడు తన కవచమును వినినప్పటి కంటె ఎక్కువగా ప్రసన్నుడగును అందువలన ఈ కవచమును అవశ్యము పఠించ వలెను. ఇది చదివిన వారికి ఎల్ల కోరికలు తీరును. విద్యను కోరు వారికి విద్య, పుత్రులను కోరు వారికి పుత్రులు, పత్నిని పొందగోరు వారికి పత్నిని, ధనము కోరువారికి ధనమును ప్రాప్తించును. ఈ విధముగ ఏది కోరిన అది లభించును. ఇది సత్యము. రామో పాశకులు దీనిని పఠించ వలెను.

శ్రీ భరత కవచ వివరణ సంపూర్ణము.

శ్రీ లక్ష్మణ కవచ వివరణ

సుతీక్ష్ణనితో అగస్త్యులవారు లక్ష్మణ కవచమును చెప్పట.

సదా రఘునాథుని చరణములను దర్శించు లక్ష్మణునికి వందనములు చేయుచున్నాను. తన హస్తముతో రామ చంద్రుని శిరస్సుపై ఛత్రము పట్టువాడు, భుజముపై రామచంద్రుని ధనస్సును ధరించి యుండువాడు, సర్వదా జానకీ ఆజ్ఞా పాలన తత్పరుడు, కమల నేత్రుడగు లక్ష్మణునకు వందనములు.

“అన్యశ్రీ” మొదలు “ఓం సౌమిత్రయే ఇతి దిగ్బంధః” అనునంత వరకు వినియోగ అంగన్యాసవిధి చెప్పబడినది. దాని తరువాత లక్ష్మణుని ధాన్యము. రామ చంద్రునికి మెనుక కూర్చుండు వాడు, మనోహర స్వరూపుడు, కర్ణములకు రత్న కుండలములు గలవాడు, నీల కమల సమాన ముఖ కాంతి గలవాడు, చేతులకు రత్న కంకణములు గలవాడు, రామునిపై దివ్య ఛత్రమును పట్టు వాడు, సుందర పీతాంబర ధరుడు, ముకుటముతో శోభాయ మానముగ కనిపించువాడు, అమృత పాదాని ధనస్సును ధరించు వాడు, మందహాసము ఖార విందము గలవాడు, కంఠము నందు రత్నమాలను ధరించిన దివ్య వేషుడు, పుష్పహారములతో అందముగ కనిపించువాడు, రామ చంద్రునిపై దృష్టి నిలిపియుంచు వాడు అయిన లక్ష్మణుని ధ్యానించి భక్తితో లక్ష్మణ కవచమును పఠించ వలెను.

లక్ష్మణుల వారు తూర్పుభాగమును, దక్షిణ భాగమును రాఘవానుజుడు, పశ్చిమమును సౌమిత్రి; ఉత్తర భాగమును రఘూత్తముడు రక్షించుగాక. క్రింది భాగమును రఘువీరుడు, పై భాగమును నృపాత్మజుడు, మధ్య భాగమును రామదాసు, నాలుగు

సుతీక్ష్ణ ! ఈ విధముగ లక్ష్మణ కవచమును వినిపించితిని. ఉదయముననే లేచి ఈ కవచమును పఠించువారు ధన్యులు, వారి జన్మ సఫలము. లక్ష్మణుని ఈ కవచమును పఠించిన పుత్రులను కోరు వారికి పుత్రులు, ధనము కోరు వారికి ధనమును ప్రాప్తించును. పత్నిని పొందగోరువారు పత్నిని, గోధనమును పొందగోరు వారు గోధనమును, ధాన్యము పొందగోరు వారు ధాన్యమును, రాజ్యమును పొందగోరు వారు రాజ్యమును పొందుదురు. లక్ష్మణ కవచమును చదువక రామ కవచము పఠించిన వ్యర్థమగును. నెయ్యిలేకుండ నైవేద్యము పెట్టినట్లగును.

కేవలము రామకవచము చదివిన రామచంద్రుడు విశేషముగ ప్రసన్నుడు కాడు. అందువలన ఎల్ల కోరికలు తీరవలెనని కోరువారు ఈ లక్ష్మణ కవచమును అవశ్యము పఠించవలెను.

శ్రీ లక్ష్మణ కవచ వివరణ సంపూర్ణము.

ఏవం సుతీక్ష్ణ ! సీతాయాః కవచం తే మయేరితమ్ ,

ఇదం ప్రాతః సముత్థాయ స్నాత్వా నిత్యం పఠేత్తుయః ॥ 27

జానకీం పూజయిత్వాచ సర్వా న్కా-మానవా ప్పుయాత్,

ధనార్ధీ (పాపు) యాద్ ద్రవ్యం పుత్రార్ధీ పుత్ర మాపుయాత్ ॥ 28

స్త్రీ కామార్థీ శుభాం నారీం సుఖార్థీ సౌఖ్య మాప్నుయాత్,

అష్టవారం జపనీయం సీతాయాః కవచసదా ॥ 29

అష్టభ్యో విప్రవర్యే భ్యో నరః ప్రీత్యాఽర్చయేత్సదా ।

ఫలపుష్పాది కాదీని యాని తాని వృథక్వృథక్ ॥ 30

సీతాయాః కవచం చేదం పుణ్యం పాతక నాశనమ్ ।

యే పఠంతి నరా భక్త్యాతే ధన్యా మానవా భువి ॥ 31

పథంతి రామ కవచం సీతాయాః కవచం వినా ।

తథావినా లక్ష్మణ స్య కవచేన వృథా స్మృతమ్ ॥ 32

తస్మాత్తదా నరైర్వా ప్యం క వచానాం చతుష్టయమ్ ।

ఆదౌతు వాయు పుత్రస్య లక్ష్మణ స్యతతః పరమ్ ॥ 33

తతః పఠేచ్ఛ సీతాయాః (శ్రీ)రామస్యతతః పఠమ్ ।

ఏవం సదా జపనీయం కవచానాం చతుష్టయమ్ ॥ 34

ఏవం సుతీష్ట సీతాయాః కవచం తే మయేరితమ్ ।

అతః పరం శృణు స్వాన్యత్ప్రీ యాః స్తోత్ర ముత్తమమ్ ॥ 35

యస్మిన్పప్టోత్తర శతం సీతా నామాని సంతిహి ।

అష్టోత్తర శతం సీతానామ్నాం స్తోత్ర మనుత్తమమ్ ॥ 36

యే పఠంతి నరాస్యత తే షాంచ సఖ్యో భవః ।

తేధన్యా మానవాలోకే తే వైకుంఠం వజ్రంతి హి ॥ 37

ఇతి (శ్రీ) సీతా కవచం సంపూర్ణమ్.

శ్రీ సీతా కవచ వివరణ

శ్రీరామదాసు “శిష్యే! సీతాకవచమును చెప్పుచున్నాను.

ఒక సమయమున అగస్త్యుని చెంతకు సుతీక్ష్ణుడు వెళ్ళి భక్తితో నమస్కరించి ‘గురూత్తమా! సీతాదేవి ప్రసన్నురాలగు స్తోత్రమును, కవచమును వినగోరు చున్నాను దయతో చెప్పు’ డని కోరెను.

అగస్త్యులవారు “వత్సా! ఉత్తమ ప్రశ్న నడిగితివి. సావధానుడవై వినుము. ప్రథమముగా సీతా కవచమును వినిపించెదను. పృథ్వి నుండి ఉత్పన్నయైనది, మిథిలా నరేశునిచే లాలన పాలన గావింప బడినది, మాతులుంగముతో ఉత్పన్నయై పద్మాక్షుడను రాజునకు పుత్రిక అని పిలువబడినది, సముద్రరత్నముల యందు లీనమై యుండునది, నాలుగుమారులు లంకకు వెళ్ళినట్టిది, చంద్రవదన, మృగనయన, రాముని ప్రియపత్నియైన సీత నన్ను రక్షించుగాక.

“అస్య శ్రీ” మొదలు “ఏవం హృదయా ద్యంగ న్యాసః” అనువరకు అంగన్యాస విధానము చెప్పబడియున్నది. దీని తరువాత ధ్యానము. దీని అర్థము ఈ విధముగ తెలిసికొనవలెను. పద్మ పత్రమును బోలు నేత్రములు మెరుపుల సమూహము వలె ప్రకాశము గలిగి యున్నది, ద్విభుజములపై పీతాంబరము ధరించునది, సింహాసనముపై శ్రీరాముని వామ భాగమందు కూర్చుండునది, కర్ణకుండలములు, శిరస్సున చూడామణి, భుజములకు కేయూరములు, నడుమునకు వడ్డాణము, పాపటయందు సూర్య చంద్రాభరణములు, నదుట తిలము, ముక్కునకు మయూరాకార సుందరాభూషణము, పసుపు, కుంకుమ, కాటుక, వివిధ రంగుల పుష్పములు, పలు రకములైన సుగంధ ద్రవ్యములు దాల్చినది, నగుమోముతో నొప్పునది, గౌరవర్ణము గలది, ఒక చేతియందు మందార పుష్పము, రెండవ

రోమములను రక్షించుగాక. రాత్రి సమయమును కాలరూపిణి, దినమును దానైక తత్పరయు, అన్ని సమయములను మూలకాసుర ఘాతినీ రక్షించుగాక.

సుతీక్ష్ణ ! ఈ విధముగ సీతా కవచమును వినిపించితిని. ఉదయమునే లేచి స్నానముచేసి నిత్యము దీనిని పఠించి జానకీ దేవిని పూజించ వలెను. అప్పుడు మన కోరికలన్ని తీరును. ధనము కోరు వారికి ధనమును, పుత్రులను కోరు వారికి పుత్రులనొసగును. స్త్రీలు కోరికలు తీరి సౌఖ్యమును పొందెదరు. ఉపాసకులు 8 మారులు సీతా కవచమును జపించి 8 మంది బ్రాహ్మణులకు ఫల పుష్పాది వస్తువులను వేరువేరుగ దాన మీయ వలెను. ఈ సీతా కవచము పవిత్రమైనది, పాపములను నశింపజేయునది. భక్తితో దీనిని పఠించినవారు జగత్తునందు ధన్యులు.

మొదట హనుమానుని కవచము, తరువాత లక్ష్మణ కవచము, తరువాత సీతా కవచము తరువాత శ్రీరామ కవచము పఠించ వలెను.

శ్రీ సీతా కవచ వివరణ సంపూర్ణము.

శ్రీరామ కవచమ్

ఇదా నీం రామ కవచం శ్రుణు శిష్య వదామితే ।
పరం గుహ్యం పవిత్రం చ సర్వవాంఛిత పూరకమ్ ॥ 1

సుతీక్ష్ణత్యై కదాఽగస్తీం ప్రోవాచ రహసి స్థితమ్ ।
భగవన్ పరమానంద తత్త్వజ్ఞ కరుణానిధే ।
గురోత్పం మాం వద స్వాద్య స్తోత్రం రామస్య పావనమ్ ॥ 2

ఆజ్ఞాను బాహు మరవింద దలాయ తాక్ష-
మాజన్మ శుద్ధ దరసహసముఖ ప్రసాదమ్ ।
శ్యామం గృహీత శర చాప ముదార రూపం-
రామం సరామ మభిరామ మనుస్మరామి ॥ 3

శ్రుణు వక్ష్యామ్యహం సర్వం సుతీక్ష్ణముని సత్తమ ।
శ్రీరామ కవచం పుణ్యం సర్వకామ ప్రదాయ కమ్ ॥ 4

అద్వైతాన్త చైతన్య శుద్ధ సత్వైక లక్షణః ।
బహిరంతః సుతీక్ష్ణాత్ర రామచంద్రః ప్రకాశతే ॥ 5

తత్త్వ విద్యార్థినో నిత్యం రమంతే చిత్సు ఖాత్మని ।
ఇతి రామ పదే నాసౌ పరబ్రహ్మ భి దీయతే ॥ 6

జయరామేతి యన్నామ కీర్తయన్నభి వర్ణయేత్ ।
సర్వపాపై ర్వినిర్ముక్తో యాతి విష్ణోః పరం పదమ్ ॥ 7

శ్రీరామేతి పరం మంత్రం తదేవ పరమం పదమ్ ।
తదేవ తారకం విద్ధి జన్మ పుంతు భయాపహమ్ ॥ 8

అన్య శ్రీరామ కవచస్య అగస్త్య ఋషిః అనుష్టుప్ చుప్తః-	
సీతా లక్ష్మణోపేతః శ్రీరామ చంద్రో దేవతా-	
శ్రీరామ చంద్ర ప్రసాద సిద్ధర్థజపే వినియోగః ।	
అథధ్యానం ప్రవక్ష్యామి సర్వాభీష్ట ఫలప్రదమ్ ।	
నీల జీమూత సంకాశం విద్యుద్వర్ణాంబరావృతమ్ ॥	9
కోమలాంగ విశాలక్షం యువాన మతి సుందరమ్ ।	
సీతా సామిత్రి సహితం జటాముకుట ధారిణమ్ ॥	10
సాసితూణ ధనుర్బాణ పాణిం దానవ మర్దనమ్ ।	
నదా చోరభయే రాజభయే శత్రుభయే తథా ॥	11
ధ్యాత్వా రఘుపతిం యుద్ధే కాలానల సమప్రభమ్ ।	
చీర కృష్ణా జిన ధరం భస్మోద్ధూలిత విగ్రహమ్ ॥	12
ఆ కర్ణా కృష్ణ సశర కోదండ భుజ మండితమ్ ।	
రణేరిపూన్ రావణాదీం స్త్రీక్ష మార్గణ వృష్టిభిః ॥	13
సంరంతం మహావీర ముగ్రమైంద్ర రథస్థితమ్ ।	
లక్ష్మణా ద్వైర్యహో వీరై ర్భృతం హనుమదాది భిః ॥	14
సుగ్రీవా ద్వైర్యహో వీరైః శైలవృక్ష కరోద్యతైః ।	
వేగాత్కలాల హుం కారై ర్భుగ్భు క్కార మహారథైః ॥	15
నదద్భిః పరివాదద్భిః సమరే రావణం ప్రతి ।	
శ్రీరామ శత్రు సంఘాన్మే హన మర్దయ ఖాదయ ॥	16
భూత ప్రేత పిశాచాదీన్ శ్రీరామాశు వినాశయ ।	
ఏవం ధ్యాత్వా జపేంద్రామ కవచం సిద్ధిదాయకమ్ ॥	17

సర్వాగం పాతుమే విష్ణుః సర్వసంధీననామయః ।

[illegible]

జ్ఞానేంద్రియాణి ప్రాణా దీన్పాతుమే మధుసూదనః ॥	28
పాతు శ్రీరామ భద్రో మే శబ్దా దీన్విష యానపి । ద్విపదాదీని భూతాని మత్సం బంధీని యానిచ ॥	29
జామదగ్ధ్య మహాదర్శ దలనః పాతుతానిమే । సౌమిత్ర పూర్వజః పాతు వాగాదీ నీంద్రి యాణిచ॥	30
రోమాంకు రాణ్య శేషాణి పాతు సుగ్రీవరాజ్యదః । వాఙ్మనోబుద్ధ్య హహం కారైర్థానాజ్ఞాన కృతానిచ ॥	31
జన్మాం నరే కృతానీహపాపాని వివిధానిచ । తాని సర్వాణి దగ్ధ్యశు హర కోదండ ఖండనః ॥	32
పాతుమాం సర్వతో రామః శార్ఙ్గ బాణధరః సదా । ఇతి శ్రీరామ చంద్రస్య కవచం వజ్రసం మితమ్ ॥	33
గుహ్యోద్ గుహ్యతమం దివ్యం సుతీక్ష్ణముని సత్తమ । యః పఠే ప్రక్షుణ్ణ యాద్వాపి శ్రావ యే ద్వా సమాహితః ॥	34
సయాతి పరమం స్థానం రామ చంద్ర ప్రసాదతః । మహాపాతక యుక్తో వా గో ఘ్నో వా భూణ హో తథా ॥	35
శ్రీరామ చక్ర కవచ పఠనా చ్చుద్ది మాఘ్నయాత్ । బహ్మహత్యాదిభిః పాపైర్ముచ్యతే నాత్ర సంశయః ॥	36
భోః సుతీక్ష్ణ ! యథా పృష్టం త్వయా మమ పురా శుభమ్ । తథా శ్రీరామ కవచం మయాతే విని వేదితమ్ ॥	37

శ్రీరామదాస ఉవాచ

ఏవం శిష్యత్వయా పృష్టం శ్రీరామ కవచం పరమ్ ।

హనుమత్కవచం చాపి తథాతే విని వేదితమ్ ॥

38

వాయుపుత్రస్య రామస్య కవచేఽతన్మర్యువి ।

వినాసీతా కవచేన పఠనీయం న్మదే కదా ॥

39

ఆదౌ పఠిత్వా కవచం వాయు పుత్రస్య ధీ మతః ।

పఠనీయం తతః సీతా కవచం సౌఖ్య వర్ధనమ్ ॥

40

తతః శ్రీరామ కవచం పఠనీయం మహాత్మమమ్ ।

ఏవమే వహి మంత్రాశ్చ జపనీయాస్త్రయః క్రమాత్ ॥

41

ఇతి శ్రీమదాంధ్ర రామాయణో వాల్మీకీయే

మనోహర కాండే కవచ ద్వయ వర్ణనం

నామత్రయోదశః సర్గః ॥

ఇతి శ్రీరామ కవచం సంపూర్ణమ్

నీలమేఘ శరీరము గలవాడు, మెరుపువలె మెరయు పీతాంబరమును ధరించినవాడు, కోమలమైన అంగములు, విశాలమైన నేత్రములు గలవాడు, అతి సుందర యువకుడు, సీతాలక్ష్మణ సమేతుడు, జటాముకుటమును ధరించిన వాడు, ఖడ్గము, అములపాది, ధనుర్బాణములు చేతియందుండువాడు, దానవ సంహారి అయిన శ్రీరామ చంద్రుని రాజభయము, చోర భయము, సంగ్రామ భయములు సంభవించినప్పుడు ధ్యానించవలెను.

పీతాంబరము కృష్ణమృగ చర్మము ధరించినవాడు, భస్మము దాల్చినవాడు, చెవి వరకు ధనస్సు తాడు లాగియుంచు వాడు, సంగ్రామ భూమియందు రావణాది రాక్షసులపై తీవ్రమైన బాణ వృష్టి కురిపించిన వాడు, ఇంద్రుని రథముపై మహావీరునివలె కూర్చుండి శత్రుసంహారము గావించినవాడు, లక్ష్మణ హనుమ దాదివీరులతో కలిసియున్న వాడు అగు శ్రీరాముని ధ్యానించవలెను.

భయంకర హుంకారములు చేయుచు చేతులతో శిలలను, పెద్దపెద్ద వృక్షములను తీసికొని రావణుని యుద్ధమునకు పిలచు సుగ్రీవాది యోధులతో గూడిన శ్రీరామా ! నా శత్రువులను వధింపుము, భూతప్రేత పిశాచాదులను సంహరింపుము'' అని శ్రీరామ చంద్రుని ధ్యానింపుము. సిద్ధిదాయక శ్రీరామ కవచమును జపింపుము.

అగస్త్యుడు "సుతీక్ష్ణ ! అత్యుత్తమైన రామకవచమును చెప్పుచున్నాను వినుము. శ్రీరాముడు నా శిరస్సును ఊర్ధ్వ దిశ

యందుండి రక్షించుగాక, నాకు తూర్పు దిశ యందుండి రక్షించుగాక, నాకు దక్షిణ దిశ యందుండి రక్షువరుడు, పశ్చిమ దిశయందుండి పవిత్రుడగు రాముడు రక్షించుగాక. ఉత్తర దిశయందుండి రక్షువతి, లలాటమును దశరథాత్మజుడు రక్షించ వలెను.

దూర్వాదరి సమావ శ్యామ వర్ణుడగు జనార్దనుడు కనుబొమల మధ్య భాగమును రక్షించుగాక. కర్ణములను రాజేంద్రుడు, కనులను రాజీవ లోచనుడు, నాసికమును రాజర్షి, గండ స్థలమును జానకీ పతి, కర్ణమూలములను ఖరధ్వంసి, లలాటమును రక్షువల్లభుడు రక్షించుగాక. జిహ్వను వాక్పతి, దంతములను రక్షుత్తముడు, రెండు పెదవులను ముఖమును పరాత్పర భగవానుడు రక్షించుగాక. కంఠమును జగద్వన్ముడు, బాహువులను రావణాంతకుడు, భుజములను వాలిని వధించిన ధనుర్బాణధారి రాముడు రక్షించుగాక. వక్షః స్థలమును కాకుత్స్థుడు, హరి భగవానుడు నా హృదయమును రక్షించుగాక. రెండు స్తనములను సీతాపతి, పార్శ్వభాగమును జగదీశ్వరుడు, మధ్య భాగమును లక్ష్మీపతి, నాభిని శ్రీ రక్షునాథుడు రక్షించుగాక. నడుమును కౌసల్యా పుత్రుడు, వీపును దుర్గతి నాశనుడు, గుప్త భాగములను హృషీకేశుడు, ఎముకలను సత్యవిక్రముడు రక్షించుగాక. శార్ఙ్గధరుడు తొడలను, హనుమత్ప్రియుడు మోకాళ్ళను, జగద్ వ్యాపకుడు పిక్కలను, తాటకను జంపిన వాడు నా కాళ్ళను రక్షించుగాక. విష్ణు భగవానుడు సర్వాంగములను, అనామయుడు నా శరీరమును మధుసూదన భగవానుడు నా

ప్రాణమును, జ్ఞానేంద్రియములను రక్షించుగాక. శ్రీరామ భద్రుడు శబ్దాది విషయములను రక్షించుగాక. నాతో సంబంధమున్న ప్రాణులను (మనుష్యాదులను) పరశురాముని దర్పమణచిన వాడు రక్షించుగాక. సౌమిత్రి పూర్వజుడు (రాముడు) వాగాదులగు నింద్రియములను రక్షించుగాక. సుగ్రీవునికి రాజ్యమొసగిన శ్రీరామ చంద్రుడు నా సమస్త రోమకూపములను రక్షించుగాక.

వాక్కు, మనస్సు, బుద్ధి, అహంకారములతో తెలిసి తెలియక చేసిన ఈ జన్మ పాపములను జన్మాంతర పాపములను దహింపజేసి శివధనస్సును విరచిన శ్రీరాముడు నన్ను అన్నివైపుల రక్షించు గాక.

సుతీక్ష్ణా ! ఈ వజ్ర సదృశ రామకవచము గూఢాతి
గూఢమైనది. దీనిని పఠించిన వారు, వినువారు, ఇతరులకు
వినిపించువారు, శ్రీరామ చంద్రుని కృపతో పరమధామము
పొందుదురు. ఎట్టి మహాపాతకములు చేసినను, గోహత్యలు
చేసినను, భూణ హత్యలు చేసినను ఈ శ్రీరామ కవచమును
పఠించిన వారు శుద్ధులై బ్రహ్మహత్యాది పాతకములనుండి
విముక్తులగుదురు. ఇందులో ఎట్టి సంశయము లేదు. 'హే సుతీక్ష్ణా!
నీవు అడిగిన శ్రీరామ కవచమును వినిపించితిని'.

శ్రీరామదాసు ఇట్లనెను. “శిష్య! శ్రీరామ కవచమును హనుమత్కవచమును అడిగితివి. నేను వినిపించితిని. రామకవచము, హనుమత్కవచము, సీతాకవచము చేయనిదే చేయకూడదు. మొదట హనుమత్కవచమును పఠించి తరువాత

[illegible]

సీతాకవచమును పఠించ వలెను. ఆ తరువాత సర్వశ్రేష్ఠమైన
 శ్రీరామ చంద్ర కవచమును పఠించ వలెను.
 ఈ విధంగా ఈ మూడు కవచములను ఒకేసారి యే
 పఠించవలెను.

శ్రీ రామ కవచ వివరణ సంపూర్ణము.

ప్రహేళికులతార రచయిత్రి

అవధూత దత్త పీఠాధిపతులు శ్రీ శ్రీ శ్రీ గణపతి సచ్చిదానంద స్వామివారితో రచయిత్రి

శృంగేరి పీఠాధిపతులు శ్రీ శ్రీ భారతీతీర్థ స్వామివారితో రచయిత్రి

శ్రీ శ్రీ శ్రీ సుందర చైతన్యనంద స్వామివారితో రచయిత్రి

శ్రీ కంచి కామకోటి పీఠాధిపతులు శ్రీ శ్రీ శ్రీ జయేంద్ర సరస్వతి స్వామివారితో రచయిత్రి

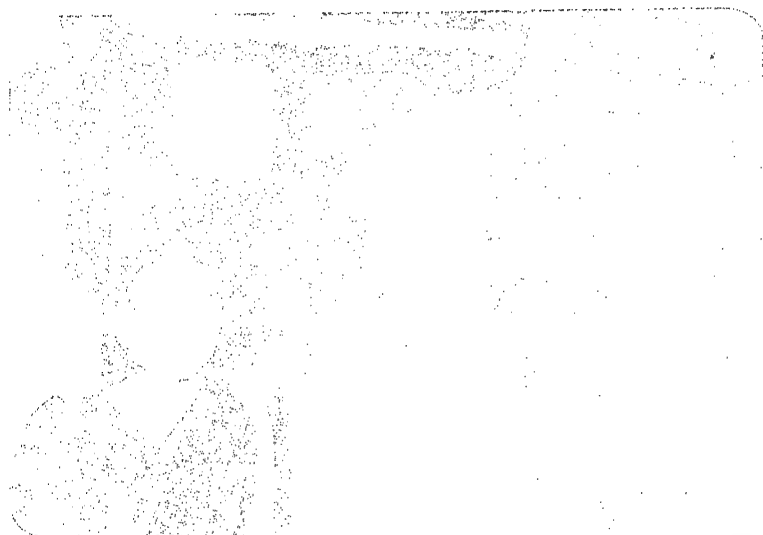
శ్రీ శ్రీ శ్రీ చిన్నయానంద స్వామివారితో రచయిత్రి

శ్రీ శ్రీ శ్రీ దయానంద సరస్వతి స్వామివారితో రచయిత్రి

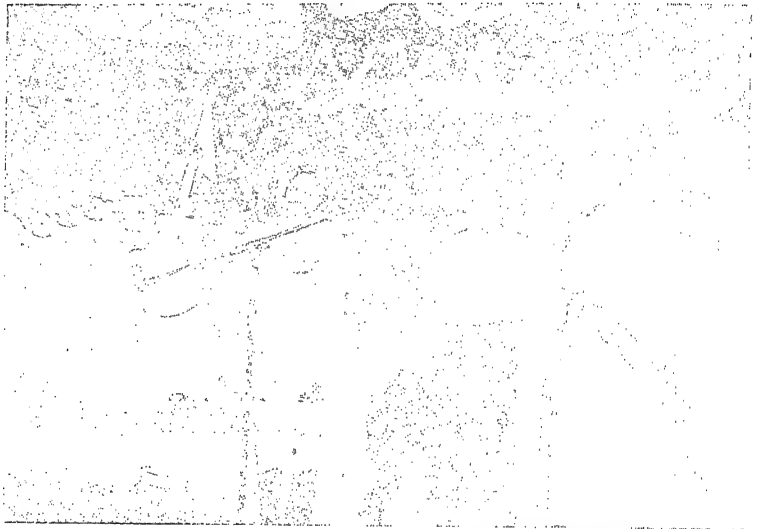
శ్రీ శుక బ్రహ్మేంద్రమహాపీఠాధిపతులు శ్రీ శ్రీ శ్రీ విద్యావ్రతాశాసనందగిరి స్వామివారితో రచయిత్రి

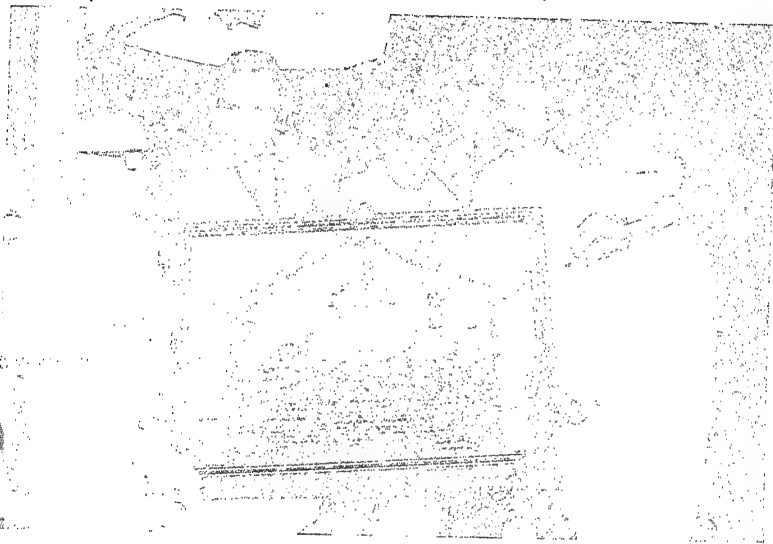
విశ్వమందిర పీఠాధిపతులు భగవాన్ శ్రీ శ్రీ శ్రీ విశ్వయోగి విశ్వంజీ మహారాజ్
స్వామివారితో రచయిత్రి

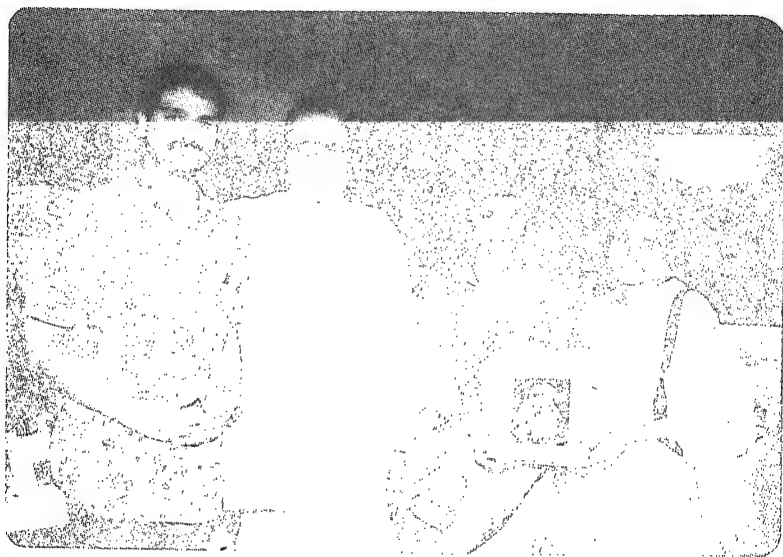
పుష్పగిరి పీఠాధిపతులు శ్రీ శ్రీ శ్రీ విద్యానృసింహ భారతీతిర్థ స్వామినారితో రచయిత్రి

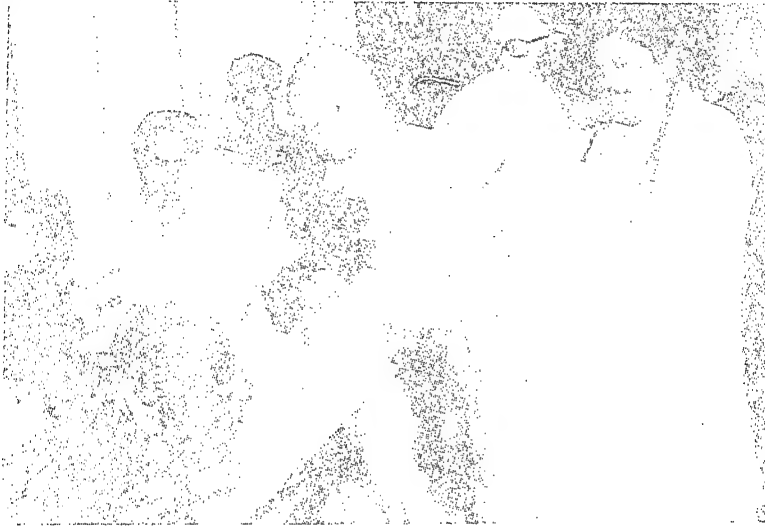
వైష్ణవ పీఠాధిపతులు శ్రీ శ్రీ శ్రీ త్రిదండి శ్రీమన్నారాయణ రామానుజ చిన్నజీయర్ స్వామి
వారి నుండి ఆశ్వాతథమాజ్ఞాబిరుదును స్వీకరిస్తున్న రచయిత్రి

శ్రీ రామనామకైత్ర సంస్థాపకులు "నమర్థ" శ్రీ రాగం ఆంజనేయులు గారి ద్వారా
చాళాత్తిక తత్త్వ వాచి బిరుదును స్వీకరిస్తున్న రచయిత్రి

నాటి ఆంధ్రప్రదేశ్ ముఖ్యమంత్రి డా॥ యన్.టి.రామారావు, లక్ష్మీపార్వతి దంపతులతో రచయిత్రి

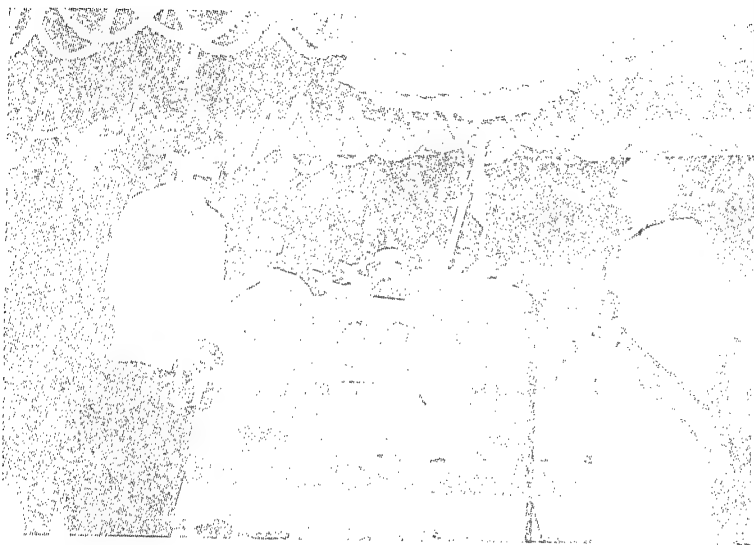
నాటి ఆంధ్రప్రదేశ్ గవర్నర్, నేటి భారత ఉప రాష్ట్రపతి శ్రీ కృష్ణకాంత్ ద్వారా
పురస్కారాన్ని స్వీకరిస్తున్న రచయిత్రి

తన ఇష్టదైవమైన శ్రీ కృష్ణ భగవానునితో రచయిత్రి

ఈ రచయిత్రి ఇతర రచనల గురించి

శ్రీ గోర్ల సీరియల్స్ (రెండవ భాగము)

శ్రీ గర్దసంహిత (రెండవ భాగము) గ్రంథాన్ని ది. 5-1-1996న

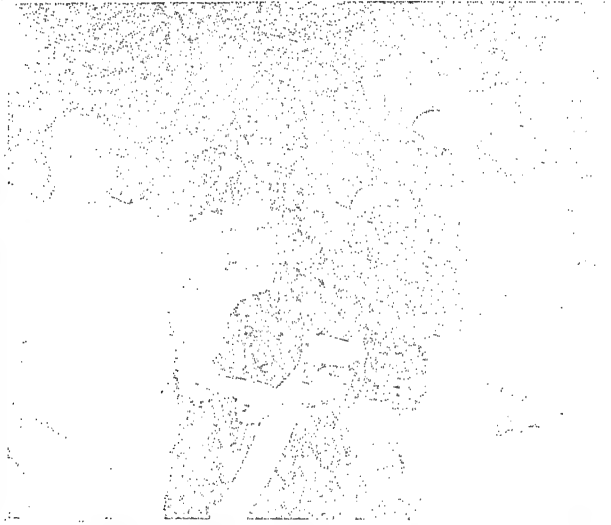
శ్రీ విల్లిపుత్తూరు ప్రాంగణం - రాజమండ్రిలో ఆవిష్కరిస్తున్న

వైష్ణవ పీఠాధిపతులు

శ్రీ శ్రీ శ్రీ త్రిదండి శ్రీమన్నారాయణ రామానుజ చిన్నజీయర్ స్వామి వారు

ఆధ్యాత్మిక రచయిత్రి శ్రీమతి రోహిణి వెంకట సుందర వరద రాజేశ్వరి

శ్రీ గర్గసంహితే (మొదటి భాగము)

శ్రీ గర్గసంహిత (మొదటి భాగము) గ్రంథాన్ని ది. 22-4-1994న

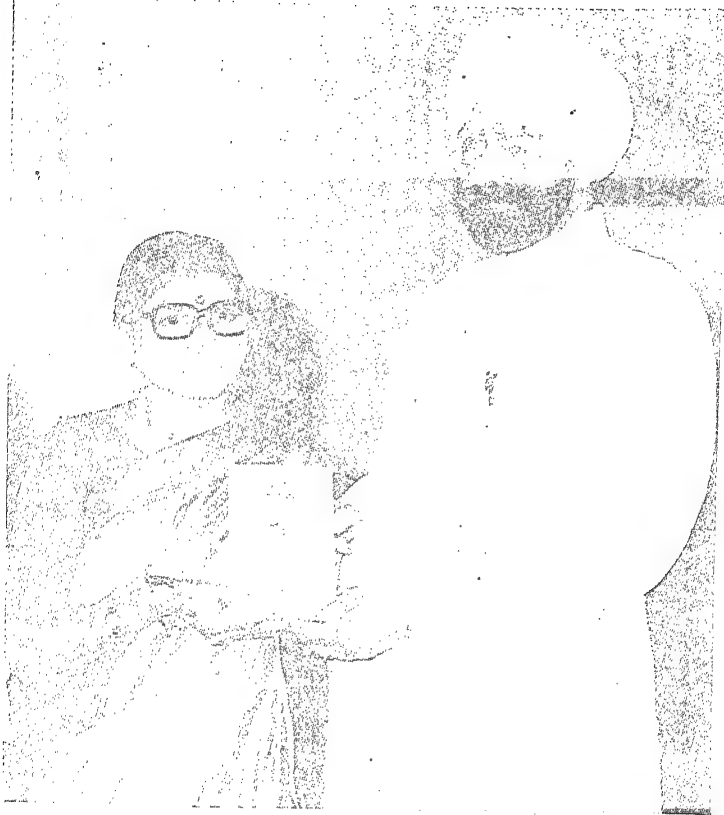
సికింద్రాబాద్ - జంఖానా గ్రాండ్లో అచిష్కరిస్తూ

వైష్ణవ పీఠాధిపతులు

శ్రీ శ్రీ శ్రీ త్రిదండి శ్రీమన్నారాయణ రామానుజ అప్పారావు స్వామి వారి

అధ్యాత్మిక రచయిత్రీ శ్రీమతి రోహిణి వెంకట సుందర వరద రాజేశ్వరి

శ్రీ కృష్ణ సహస్ర నామావళి వివరణ

శ్రీ కృష్ణ సహస్ర నామావళి వివరణ గ్రంథాన్ని ది. 21-7-1985న
రాజ్‌భవన్ (హైదరాబాద్) లో ఆవిష్కరిస్తున్న
భారత రాష్ట్రపతి గౌ. శ్రీ జవహర్‌లాల్ నెహ్రూ
ఆధ్యాత్మిక రచయిత్రి శ్రీమతి రోహిణి వెంకట సుందర వరద రాజేశ్వరి

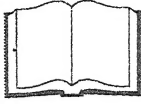
శ్రీ శివ సహస్ర నామావళి వివరణ

శ్రీ శివ సహస్ర నామావళి వివరణ గ్రంథాన్ని ది. 15-6-1988న
ఉపరాష్ట్రపతి భవన్ (న్యూఢిల్లీ) లో ఆవిష్కరిస్తున్న
భారత ఉపరాష్ట్రపతి డా॥ శంకర్ దయాళ్ శర్మ
ఆధ్యాత్మిక రచయిత్రి శ్రీమతి రోహిణి వెంకట సుందర వరద రాజేశ్వరి

శ్రీ విష్ణు సహస్ర నామావళి వివరణ

శ్రీ విష్ణుసహస్ర నామావళి వివరణ గ్రంథాన్ని ది. 16-12-1983న
రాజ్‌భవన్ (హైదరాబాద్) లో ఆవిష్కరిస్తున్న
ఆంధ్రప్రదేశ్ గవర్నర్ గౌ. రామ్‌లాల్
ఆధ్యాత్మిక రచయిత్రి శ్రీమతి రోహిణి వెంకట సుందర వరద రాజేశ్వరి

ముద్రణ కావలసిన గ్రంథాలు

1. ఈశ్వర గీత.
2. శ్రీ షిర్డి సాయిబాబా సహస్ర నామావళి వివరణ
3. నవదుర్గలు
4. శ్రీ గాయత్రీ సహస్ర నామావళి వివరణ.
5. శ్రీ సూర్యాష్టోత్తర శతనామావళి వివరణ.
6. శ్రీ గంగా సహస్ర నామావళి వివరణ
7. స్తోత్ర రత్నావళి
8. అష్టాదశ మహాపురాణ సంక్షిప్త చరిత్ర
9. పురాణాలలో గణేశ్.
10. దశావతారాలు.
11. కార్తీక మాస మహాత్మ్యం
12. మార్గ శీర్ష మాస మహాత్మ్యం
13. వైశాఖ మాస మహాత్మ్యం
14. భగవద్గీతా మాహాత్మ్యం
15. ఏకాదశి మహాత్మ్యం

చాలామంది మన మూల గ్రంథాలను సులభమైన శైలిలో తెలుగులోనికి అందివ్వాలని అడుగుతున్నారు. వీటికి అనుగుణంగానే ఈ రచయిత్ర రచనలు వచ్చాయి. పైన పేర్కొనబడిన గ్రంథాలే కాకుండా మరెన్నో గ్రంథాలు ముద్రణకు సిద్ధంగా ఉన్నాయి. పై గ్రంథాలే కాకుండా వేరే ఏ గ్రంథానైనా పూర్తిగా ఒక గ్రంథం ప్రచురించటానికి కావలసిన ఆర్థిక సహాయాన్ని అందజేసే బహువంశి దాతల ఫోటో, నారి సంప్రదించి వివర చరిత్ర వారు ముద్రించదలచుకున్న గ్రంథంలో ప్రచురించబడుతుంది. ఇతర వివరాలకు రచయిత్రుని సంప్రదించగలరు.

శ్రీ రామ భక్తి

వీక్షణీయము, వీక్షణీయ వినోదము

రచయిత్రి

ఆర్వీ హ్యాన్డెయ్ బుట్ట శ్రీమతి రాజేశ్వరి వెంకట సుందర్ పేరద

వీక్షణీయము, వీక్షణీయ వినోదము